

Geçmişten Günümüze

GÖÇ

SEMPOZYUM
BİLDİRİ ÖZETLERİ

VII. ULUSLARARASI CANIK SEMPOZYUMU
“Geçmişten Günümüze GÖÇ (17-19 Şubat 2017)”
The 7th International Canik Symposium
“Migration from Past to Present (Feb 17-19, 2017)”

Sempozyum Kurulu

Onursal Başkan
Osman Genç (Canik Belediye Başkanı)

Sempozyum Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Osman Köse

Yürütme Kurulu

Prof. Dr. Zafer Gölen, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Šerbo Rastoder, Montenegro Üniversitesi, Karadağ
Prof. Dr. Božidar Jezernik, Ljubljana Üniversitesi, Slovenya
Prof. Dr. Redzep Škrijelj, Novi Pazar Üniversitesi, Sırbistan
Prof. Dr. Bünyamin Kocaoğlu, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Abidin Temizer, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. İbrahim Serbestoğlu, Amasya Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nihada Delibegović Džanić, Tuzla Üniversitesi, Bosna Hersek
Yrd. Doç. Dr. Jędrzej Paszkiewicz, Poznań Adam Mickiewicz Üniversitesi, Polonya
Dr. Iulian Oncescu, Valahia Üniversitesi Târgoviște, Romanya
Alican USTA, Canik Belediyesi Başkan Yardımcısı
Hamza AYGÜN, Canik Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü
Coşkun ESEN, İl Milli Eğitim Müdürü

Sekreteryaya

Cihad Lütfullah GÜRLER

E-mail:

caniksempozyum@gmail.com

Tel:

0507 531 2724

Adres:

Canik Belediyesi, Karşıyaka Mh. İlkbahar Sk.
Canik / Samsun

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Abdullah Soykan
Prof. Dr. Hasan Babacan
Prof. Dr. İbrahim Yılmazçelik
Prof. Dr. Kenan Mortan
Prof. Dr. Kujtim Nuro
Prof. Dr. Mehmet Ali Ünal
Prof. Dr. Mehmet İnbaşı
Prof. Dr. Mihai Maxim
Prof. Dr. Mustafa Öztürk
Prof. Dr. Nedim İpek

Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Mehmet Akif Ersoy Üniv. Türkiye
Fırat Üniversitesi, Türkiye
M. Sinan Güzel Sanatlar Üniv. Türkiye
Toronto/Kanada
Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Erciyes Üniversitesi, Türkiye
Bükreş Üniversitesi, Romanya
Fırat Üniversitesi, Türkiye
Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Türkiye

Doç. Dr. Dr. Cem Ergun
Doç. Dr. Dilşen İnce Erdoğan
Doç. Dr. Fuat Güllüoınar
Doç. Dr. İsa Blumi
Doç. Dr. Mucize Ünlü
Doç. Dr. Tamer Balcı
Doç. Dr. Türkmen Törelı

Mehmet Akif Ersoy Üniv. Türkiye
Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Anadolu Üniversitesi , Eskişehir
Stockholm Üniversitesi, İsveç
Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Türkiye
University of Texas-Rio Grande Valley, ABD
Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye

Yrd. Doç. Dr. Dimitar V. Atanassov
Yrd. Doç. Dr. İsmail Avcı
Yrd. Doç. Dr. Kornelija Starčević
Yrd. Doç. Dr. Nurten Çetin

Sofya Üniversitesi, Bulgaristan
Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Zagreb Üniversitesi, Hırvatistan
Trakya Üniversitesi, Türkiye

SOYADI / *SURNAME* : Gündoğdu

ADI / *NAME* : Abdullah

UNVAN / *TITLE* : Prof. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIğI / *PAPER TITLE*

Göçebe Dünyanın Kuruluşu

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Milattan Önce binlerde Demir Çağı'nın başlaması, dünya tarihini derinden etkileyecek ve 2500 yıl kadar cari olacak yeni bir düzenin başlamasına sebep oldu. Bu yeni düzeni başlatan yeni madeni işleyecek metalürjik gelişmelerin yarattığı iki köklü devrim ile ilgilidir. Bunlardan birisi Tarım Devrimi, diğeri ise Büyük Süvari Devrimidir. Demir madenin diğer madenlere göre bol bulunmasına bağlı olarak eş zamanlı gelişen bu iki devrim süreci öncelikli olarak Çin ve onun bozkır kuşağı olan Ordos bölgesinde başlamıştır. Bu yeni düzen tarım devrimin yarattığı yerleşik dünyanın karşısında Süvari devrimin yarattığı göçebe dünya olarak diyalektik bir düzen oluşturmuştur. Türk kültürünün öncelikli olarak göçebe dünyanın dayandığı bozkır kültürünün yaratıcı olmakla birlikte yerleşik dünyaya ve tarım kültürü ile de zaman içerisinde bağ kurmuştur.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Süvari Devrimi, Tarım Devrimi, Demir Çağı, Ordos, Çin, Bozkır Kültürü, hayvancı iktisadiyat.

SOYADI / *SURNAME*

:Güneş Yağcı-Akkaya

ADI / *NAME*

:Zübeyde - Mustafa

UNVAN / *TITLE*

:Doç. Dr.- Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

ZORUNLU GÖÇ: KÖLELER

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Köle özgürlüğünü kaybetmiş kişi olduğu için hayatı ve geleceği hakkında karar verme hakkından biri kişi demektir. Köleliğin temel kaynağı savaş esirleri idi. 19. yüzyıla kadar savaş esirleri köleliğin en önemli kaynağı olmakla birlikte köle bir aileden gelmek de köle olmanın başlıca şartıydı. Ayrıca büyük savaşlar haricinde düşman topraklarına yapılan akınlarda elde edilen esirler köle olarak esir pazarlarına sevk edilmekteydiler. Böylece hiç tanımadıkları, hiç istemedikleri bir dünyaya doğru yola çıkan esirler daha şehirlere ulaşmadan esir tüccarları tarafından satın alınarak ülkenin hemen her yerinde bulunan esir pazarlarında alıcılara ulaştırılmak üzere yola çıkarılırlardı. Bu zorunlu göç demekti.

İşte buradan hareketle bu bildirinin amacı; öncelikle kölelerin esarete düştükten sonra kat ettikleri yol şartları üzerinde durmaktır. Tabii ki Osmanlı Devleti'nde kölelerin yaşam şartları üzerinde durmak bir başka üzerinde durulması gereken husus olmalıdır. Bu arada Osmanlı Devleti neden kölelere ihtiyaç duymuş ve köleleri nerelerde istihdam etmiştir sorusunun cevabını aramak bildirinin bir başka sorunsalı olacaktır. Bu çalışmayı ortaya koyabilmek için Osmanlı Arşiv belgeleri, dönemin kronikleri temel kaynakları oluşturmaktadır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Köle, Göç, Esaret, Savaş

SOYADI / *SURNAME* : YALÇIN
ADI / *NAME* : Zeynep Sati
UNVAN / *TITLE* : Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni, Yazar

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE* :

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER’İN “İŞTE GİDİYORUM, GÖÇ ÖYKÜLERİ” ADLI
KİTABINDAKİ KAHRAMANLARIN GÖÇE BAKIŞI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT* :

Feyza Hepçilingirler edebiyatımızın önemli yazarlarından biridir. Hem anne hem baba tarafından göçmen olan iki ailenin çocuklarından biridir. Çocukluğu, anneannesinin ve babaannesinin göçle ilgili gerçek hayat hikâyelerinin ve buldukları yere ait olma çabalarının içinde geçer. İlk gençlik yıllarında da kendisi, evler ve şehirlerarasında gerçekleşen göçü yaşar. Çocukluğundan itibaren göç onun yaşamının ayrılmaz bir parçasıdır adeta. Bu durum; gidenler ve kalanlar açısından göçü, göçün bireylerin hayatı, duyguları ve davranışları üzerindeki etkisini derinlemesine anlamasını ve anlatmasını sağlamıştır. Her gidişin insanın belleğinde bıraktığı derin acıyla bir yandan da içinde yeşerttiği umudun çatışmasını okuyucuya hissettirir.

Bu çalışmada Feyza Hepçilingirler'in İşte Gidiyorum-Göç Öyküleri adlı öykü kitabında dış ve iç göçler yoluyla toprağından, dilinden, sevdiklerinden alışkanlıklarından ayrılmak zorunda kalanların göç öncesi ve sonrasında göçe bakışları ele alınacaktır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS* :

Feyza Hepçilingirler, göç, göçmen, giden, kalan, etki, acı, umut, öykü.

SOYADI / SURNAME :ÖZLÜ/ KARA/ KARKIN
ADI / NAME : ZEYNEL/ ABDULLAH/ VEYSEL
UNVAN / TITLE :PROFESÖR/DOKTORAÖĞRENCİSİ/
DOKTORA ÖĞRENCİSİ

BİLDİRİ BAŞLIĞI / PAPER TITLE:

SURİYE İÇ SAVAŞI SONUCUNDA OLUŞAN GÖÇ HAREKETİNİN TÜRKİYE'YE ETKİSİNE DAİR BİR DEĞERLENDİRME: GAZİANTEP'TE YAŞAYAN SURİYELİ SİĞİNMACI KADINLARIN REHABİLİTASYONU

BİLDİRİ ÖZETİ / ABSTRACT:

İnsanoğlunun varoluşuyla başlayan ve var olduğu sürece devam edecek bir süreç olan göç, kişilerin hayatlarının gelecekteki kısmının tamamını veya bir parçasını geçirmek üzere, tamamen yahut geçici bir süre için, bir iskan merkezinden hareket ederek (şehir, köy, gibi) diğerine yerleşmek kaydıyla yapılan coğrafi yer değiştirme olayıdır. Bir başka tanıma göre göç, birey ve grupların ekonomik, sosyal, kültürel vb. nedenlerden dolayı bir yerden başka bir yere gitmeleridir. Göçler daha çok sosyal, iktisadi, politik ve eğitsel nedenlerin sonucunda meydana gelmiştir. Yapılan çalışmalardan edinilen bilgilere göre göç hareketleri “ İç göç” ve “Dış göç” olarak iki gruba ayrılmaktadır. Bir ülke içinde bölge, kent, köy ve kasaba gibi bir yerden diğerine yerleşmek amacıyla yapılan nüfus hareketleri olan iç göçler; siyasi, sosyal, iktisadi, dini sebeplerden dolayı yapılabilmektedir. Dış göçler ise; uzun süre kalmak ve çalışmak ya da yerleşmek amacıyla, bir ülke sınırlarını her iki yönden aşarak yapılan nüfus hareketleridir. Yapılacak olan bu çalışmada Arap baharının Suriye'ye etkileri ve bunun sonucundaki göç hareketinin Gaziantep'e gelen kadın sığınmacılar özelinde Türkiye'ye etkileri üzerinde durulacaktır. Suriye'de Mart 2011'de Ürdün sınırındaki Dera'da başlayan gösteriler, güvenlik güçlerinin göstericilere orantısız güç kullanması nedeniyle, ülke geneline yayılmış, yapılan gösterilerdeki can kayıplarının artmasıyla, olaylar yavaş yavaş iç savaşa doğru evrilmeye başlamıştır. Suriye'de başlayan bu iç savaş zamanla uluslararası bir problem olmuştur. Çünkü Suriye'de ölmek için kaçan milyonlarca Suriyeli büyük bir göç hareketi başlatmıştır. Bu göç hareketinin Türkiye ve diğer Avrupa ülkelerine büyük bir etkisi olmuştur. Bu bağlamda bu çalışmada Türkiye Ulusal Ajansı desteklenen ve Avrupa Birliği tarafından kabul edilen Erasmus K2 Yetişkin Eğitimi kapsamında yapılacak olan “International Cooperation for Rehabilitation and Social Integration of Refugee Women in Turkey and Europe” projesi bağlamında Gaziantep'te yaşayan Suriyeli mülteci kadınların rehabilitasyonu için yapılabilecek yeni yöntemler hakkında bilgi verilecektir.

Anahtar sözcükler: Göç, Arap Baharı, Gaziantep vs.

SOYADI / *SURNAME* :Uludağ
ADI / *NAME* : Zekeriyya
UNVAN / *TITLE* : Prof.Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI

Alman bilim anlayışı açısından “Göç Terminolojisi”ne Katkı

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Bugün akademik dünyada üzerinde durulmayan veya en azından bazı disiplinler açısından dikkate alınmayan konulardan birisi kavram meselesidir. Kanaatimce üzerinde durulması gereken problem alanlarından birisi tam da budur.

Bilginin sınırlarının kalmadığı, iletişimin anlık mesele haline geldiği bir zaman dilimi içinde yaşıyoruz. Bunun adına bilgi çağı, enformasyon çağı, uzay çağı gibi farklı isimler verildiği herkesin malumudur.

Burada üzerinde durmak istediğimiz konu terim, kavram veya eski ifadesiyle ıstılah meselesidir. Bilimin ve bilimsel çalışmaların kendine mahsus bir dili ve terimleri olmalı mıdır? Kavramların özel alanlara göre geliştirilmesi bilimde tekelciliği ortaya çıkaracağı şeklindeki itirazlara kapı açmasına karşılık, kavramlara sahip olmayan bilimin ise sokak diline indirgeneceği şeklindeki itirazları da ortaya çıkarmaktadır.

XIX. yüzyılın belirgin özelliklerden birisi bilimsel zihniyetlerin, ekollerin akademik dünyayı yönetiyor olmasıydı. Fransız ekolü, Alman ekolü, Anglo-Sakson zihniyeti gibi. Dolayısıyla bilim zaman zaman ekollere veya zihniyetlere göre de kavramlar üretmiş ve yüklediği anlamlar ile dünya görüşleri geliştirmiştir. Ancak günümüzde bazı disiplinler açısından bu hassasiyetin ortadan kalktığı gözlenmektedir. Elbette bunun sebepleri de ayrıca araştırma konusu olabilir.

Kısacası kavramların dünyasından hareketle Alman zihniyetinin göç terminolojisine yapmış olduğu katkıyı ve bu katkının bilimsel zihniyete ne kadar uyumlu olup olmadığını tarih araştırmacılarının tartışmasına sunmak istediğimizi ifade etmek istiyorum.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Kavram, Göç, Bilim

SOYADI / *SURNAME* : AVŞAR
ADI / *NAME* : ZAKİR
UNVAN / *TITLE* : PROF. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE* :

Siyasal İletişim Bağlamında Türkiye'ye Yönelik Göç ve Sığınma Hareketleri

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Balkanlardan Kafkaslara, Ortadoğu'dan Orta Asya ve Afrika ülkelerine kadar pek ülkede ekonomik nedenler, siyasal karışıklıklar, etnik veya dini çatışmalar neticesinde büyük göç hareketleri yaşanmıştır. Bu göçlerin yönü ve yoğunluğu itibariyle baktığımız zaman Türkiye'nin hemen her siyasal kaos ve çatışmada birinci derecede göç ve sığınma istenilen ülke olduğunu görmekteyiz. Kuşkusuz ki bu göçlerin yönü ve yoğunluğu itibariyle Türkiye üzerinden olmasının sadece batı ülkelerine bir geçiş için değil, aynı zamanda tarihsel, kültürel, sosyal bağlar nedeniyle de tetiklendiğini görmek gerekmektedir. Bu çalışma kapsamında İslam dünyasının mihranı durumundaki Türkiye'nin özellikle 1980 sonrası aldığı göçler, sığınma hareketleri bağlamında göç ve sığınma hareketleri siyasal iletişim açısından irdelenecektir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç ve sığınma hareketleri, göçmen, mülteci, siyasal iletişim

SOYADI / *SURNAME* : GÖLEN
ADI / *NAME* : ZAFER
UNVAN / *TITLE* : PROF. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

1905/06-1914 OSMANLI ve 1927 CUMHURİYET DÖNEMİ BAFRA NÜFUS
SAYIMLARININ GÖÇ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Bafra günümüzde Samsun iline bağlı büyük bir ilçedir. Kızılırmak kenarında kurulan bu ilçe oldukça mümbit Bafra Ovası'na sahiptir. Ovanın hemen bitiminde başlayan dağlar da ise her türlü hayvancılık yapılmaktadır. Böylesine verimli bir coğrafyada kurulu Bafra zengin tarihi ile de dikkati çekmektedir. Bafra'da İlkçağlar'dan günümüze kadar devam eden bir yerleşimin varlığı söz konusudur. Dolayısıyla Bafra geçmişten bugüne birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. XX. yüzyılın başlarında oldukça zengin ticarî ve entellektüel yaşamın hüküm sürdüğü Bafra'da, 1905/06 sayımının güncellenmiş hali olan 1914 Osmanlı sayımına göre, 48.994'ü Müslüman, 30.838'i Rum, 1.735'i Ermeni olmak üzere toplam 81.517 kişi yaşıyordu. Toplumlar arası ilişkiler ise dostluk çerçevesinde idi. Ancak Birinci Dünya Savaşı'nın getirdiği atmosfer Bafra'yı da etkiledi. Ermeniler Tehcir uygulaması ile Bafra dışına gönderildi. Bölgede kalan Rumlar çeteler olarak örgütlendi ve savaş sebebiyle erkek nüfustan yoksun kalan Türk köylerine saldırmaya başladı. Bu saldırılara yekune oranla az sayıda yerli Rum destek vermesine rağmen ilişkiler derinden sarsıldı. Nihayet Milli Mücadele yıllarında Rumlar Türkler için hayatı yaşanmaz hale getirdi. Rum saldırganlığı had safhaya ulaştı. Milli Mücadele kazanılınca bu kez talih Rumların aleyhine döndü. İki toplumun bir arada yaşama imkansızlığı üzerine Türk ve Yunan Devletleri arasında Mübadele Antlaşması yürürlüğe girdi. Bölgede yaşayan Rumlarla Yunanistan'da yaşayan Türkler yer değiştirdiler. Mübadele sona erince yapılan ilk nüfus sayımında göçün Bafra üzerindeki etkisi açıkça ortaya çıktı. Bafra'ya başta Yunanistan olmak üzere aşağı yukarı her Balkan ülkesinden göçmen gelmişti. Bu sayıma göre Bafra nüfusu 81.517'den 58.658'e gerilemişti. Nüfusun tamamı ise Müslümandı. Gayrimüslim nüfus ise sadece 13'tü. 15 yıl içinde Bafra'da yaşanan nüfus hareketliliği bir imparatorluğun ölümü ve bir devletin doğuşunun tanıklığı olduğu kadar, imparatorluktan millî devlete dönüşümün de somut göstergesidir.

ANAHTAR KELİMELER

Canik, Bafra, 1905/06 Osmanlı Nüfus Sayımı, 1914 Nüfus Sayımı, 1927 Nüfus Sayımı, Göç, Mübadele

SOYADI / *SURNAME* : YÜKSEL
ADI / *NAME* : TOPALOĞLU
UNVAN / *TITLE* : DOÇ. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Dersadet'ten Yeni Zelanda'ya: Servet-i Fünûn Edebiyatında Göç/Kaçış Düşüncesi ve İdeal Öteki Belde İnşa Etme Arayışı

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Servet-i Fünûn edebiyatı, siyasal ve sosyal hayatımızın en karmaşık, sıkıntılı ve zor dönemlerinden biri olan 20. yüzyılın son çeyreğinde 1896 yılında faaliyet göstermeye başlamış ve 1901 yılında da sona ermiştir. Bir edebî hareket için son derece kısa olan bu süreye rağmen Servet-i Fünûn edebiyatı, yoğun bir edebî etkinlik ve üretim içerisinde olmuştur.

Ancak bu üretimde edebiyatçılar, sürekli olarak devrin yönetiminden, siyasal şartların ağırlığı ve bunaltıcılığından, karşılaştıkları baskılardan yakınmışlar ve bunlardan kurtulmak, rahat bir nefes almak için de çareyi başka memleketlere, beldelere göç etmekte bulmuşlardır. Bu süreçte Servet-i Fünûn mensupları, bir grup veya aile olarak Yeni Zelanda'ya, orası olmayınca da Manisa'ya göç etmek istemişlerdir. Ne var ki bunların söz konusu yerlere göç etme arzusu ve düşüncesi bazı sebeplerden dolayı akim kalmış ve gerçekleşmemiştir. Dolayısıyla onlar, II. Abdülhamit'in yönetim tarzından dolayı o kadar nefret ettikleri dünyanın en güzel beldesi olan İstanbul'dan dışarı çıkamamışlar ve adeta bir mahkûm gibi orada yaşamak zorunda kalmışlardır. Başka ülkelere, beldelere göç etmek isteyen ancak bunu bir türlü gerçekleştiremeyen Servet-i Fünûn edebiyatçıları, en nihayet çareyi sanata, edebiyata sığınmakta bulurlar ve böylece onlar reel dünyada gerçekleştiremedikleri hicreti, göçü bu sefer edebî metinlerde yarattıkları ideal sahte cennet tasavvurları, hayali beldeleriyle gerçekleştirirler. Bu, kuşkusuz reel dünyada yapılamayanın, aşılamayanın sanat ve edebiyat yoluyla aşılmasıdır.

Servet-i Fünûn edebiyatçıları, söz konusu engeli bu şekilde aşarlar. Ancak onlar bu yolla bir tarafta dış dünya engelini aşarlarken öte tarafta ise konu bağlamında pek çok metin üretirler. Bu bildiride söz konusu edebiyatçıların reel dünyadaki göç arzuları, arayışları, başarısızlıkları ve ona bağlı olarak ortaya çıkan edebî ürünler merkeze alınarak incelenmeye çalışılacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, Hayali Beldeler, Yeni Zelanda, Servet-i Fünûn Edebiyatı.

SOYADI / *SURNAME* :ERSAN
ADI / *NAME* : Yüksel
UNVAN / *TITLE* : Yard. Doç. Dr.

ÇALIŞMA ALANI / *RESEARCH FIELD*: Edebiyatta Göç

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*:

Edebi Eserlere Yansımaları Eşliğinde Türkiye’den Almanya’ya Göç Olgusu: Problemler, Bunalımlar, Çözüm Önerileri

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*:

Bu çalışmada Türkiye’den Almanya’ya 1950’li yıllardan sonra başlayan işçi göçünün sebepleri ve yarattığı problemler ele alınıp, bunları Bekir Yıldız’ın “Alman Ekmeği”, Halit Çelikbudak’ın “Umut Peronu” ve Günter Wallraf’ın “En Alttakiler” adlı eserlerinden yola çıkarak incelemek hedeflenmiştir. Almanya’ya giden Türklerin oluşturduğu işçi göçünün arka planını araştıran Giriş bölümünü takiben farklı edebi eserlerde Türklere bakış açısı, Türklerin karşılaştıkları sorunlar, bunalımlar, kültür şoku ve en sonunda entegrasyonları ele alınacaktır. Sonuç bölümünde ise fiili durum tespiti yapıldıktan sonra geniş bir değerlendirmeye gidilecektir.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*:

Göç, Göçmen Edebiyatı, Günter Wallraf, Halit Çelikbudak, Bekir Yıldız

SOYADI / *SURNAME* : ÖKSÜZ
ADI / *NAME* : Yücel
UNVAN / *TITLE* : Doç Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Üniversite Eğitimi Nedeniyle Geçici Göç Yaşayan Öğrencilerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Bu çalışmanın amacı üniversite eğitimi sebebiyle geçici göç yaşayan öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin hemşehrilik tutumları, psikolojik doğum sırası ve kültürel zeka değişkenleri açısından incelenmesidir. Bu amaçla araştırmanın örneklemi 2016-2017 eğitim öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesinde öğrenim gören ve Samsun ili dışında yaşayan üniversite öğrencileri arasından seçilmiştir. Araştırma verileri, Hemşehrilik Tutum ölçeği, Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, White-Campbell Psikolojik Doğum Sırası Envanteri ve Kültürel Zeka Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde çok değişkenli regresyon analizi yapılmıştır. Araştırma devam etmekte olup, bulgulara daha sonra değinilecektir.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Göç, Psikolojik Dayanıklılık, Hemşehrilik, Kültürel Zeka

SOYADI / *SURNAME* : NAMAL
ADI / *NAME* : YÜCEL
UNVAN / *TITLE* : YRD.DOÇ.DR.

SOYADI / *SURNAME* : KARAKUZU
ADI / *NAME* : HASAN
UNVAN / *TITLE* : OKUTMAN

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

1952 Yılında Zonguldak'a İskân Edilen Bulgaristan Muhacirleri

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

II. Dünya Savaşı sonrasında Bulgaristan'da Sovyet destekli hükümetlerin kurulması ile buradaki Türkler üzerindeki baskılar da gittikçe artmıştır. Bu baskıların artmasındaki bir başka neden ise Türkiye Cumhuriyeti'nin ABD yanlısı politika takip etmesidir. Bulgaristan Hükümeti, Türkiye'nin ekonomisine ciddi bir yük getirmek ve Türkiye'yi zor durumda bırakmak amacıyla Ağustos 1950 yılında verdiği nota ile 250.000 Türk vatandaşının üç ay içinde Türkiye'ye kabul edilmesi gerektiğini belirten bir nota vermiştir. Bu nota sonucu 154.393 Türk vatandaşı Türkiye'ye gelmiş ve İstanbul, İzmir, Bursa, Manisa ve Zonguldak gibi illerde iskân edilmiştir.

Çalışmamızda 1952 yılında Zonguldak'a gelen yüz sekiz Bulgar muhacirinin iskân edilişi, yapılan yardımlar ve sosyal hayata uyumları için gösterilen kolaylıklar ele alınmıştır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Türkiye, Bulgaristan, Muhacirler, Zonguldak, II. Dünya Savaşı

SOYADI / *SURNAME* : Günaydın
ADI / *NAME* : Yusuf Turan
UNVAN / *TITLE* : Doktora Öğrencisi

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

“Balkanlar’dan Amasya’ya -Niyazi Özkan’ın Göç Notları-”

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Balkanlar’dan Türkiye coğrafyasına çeşitli tarihlerde gerçekleşen göçlerin belgesel tarihi üzerinde çalışılmıştır ve çalışılmaya da devam edilmektedir. Arşiv belgelerinin dışında göçü bizzat yaşayanların tuttuğu notlar veya hâtıraları tazeyken kaleme aldıkları metinler ise konuya daha içeriden bakma imkânı sunmaktadır.

Balkanlar’dan Mübadele yıllarında Türkiye’ye gelen kabileler arasında Amasya’ya yerleştirilenlerden Niyazi Özkan (ö. 1960)’ın tuttuğu notlar mübadele yoluyla yaşanan bir göçün tarih kitaplarına pek de girmemiş bulunan bazı ayrıntılarını barındırmaktadır. Rik’a harflerle tutulmuş bu notlar toplam 11 varaktır ve bugün, Niyazi Özkan’ın oğlu Gönül Hayati Özkan tarafından muhafaza edilmektedir.

Çalışmamız, bu notları değerlendiren ve mübadele esnasında yaşanan göçün ayrıntılarına değinen giriş-inceleme bölümüyle birlikte metnin çeviriyazısını ve tıpkıbasımını ihtiva etmektedir.

ANAHTAR KELİMELER

Göç/Mübadele, Balkanlar’dan göçler, Türkiye’ye göçler, Amasya, Niyazi Özkan, göç notları.

SOYADI / *SURNAME* : Budak
ADI / *NAME* : Yusuf
UNVAN / *TITLE* : Prof. Dr.

SOYADI / *SURNAME* : Duran
ADI / *NAME* : Volkan
UNVAN / *TITLE* : Doktora Öğrencisi

BİLDİRİ ÖZETİ

Eğitim Program Öğelerinin Göç Bağlamında İncelenmesi

Eğitim programı bireyin, kurumun, örgütün, toplumun ülkenin ihtiyaçları ve hedefleri doğrultusunda planlanan, tasarlanan, denenilen, değerlendirilerek, düzeltilip uygulamaya konan ve geliştirilip değiştirilebilen dinamik ve dirik bir sistem olarak tanımlanabilir. Temel olarak eğitim programlarının hedef-davranış, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme şeklinde dört bileşeni bulunmaktadır. Eğitim programı, temele alınan program tasarım modeline göre özgülenebilmektedir. Örneğin konu, öğrenen ve sorun merkezli tasarımlar içerisinde tercih edilen herhangi birine, bunlardan tercih edilene göre yapılacak içerik düzenleme yaklaşımına eğitim durumları için öngörülen öğretim, model, strateji, yöntem ve tekniğine ve seçilen ölçme ve değerlendirme yaklaşım, tür ve modeline göre kendine özgün bir özellik gösterir. Bu çalışmada göç olgusuyla ilgili eğitim programlarının hedefler, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme boyutlarında nasıl bir modele göre yapılandırılabilmesinin incelenmesi amaçlanmıştır. Böylece araştırmanın i- Program geliştirmeye yönelik hangi ihtiyaç analizi yaklaşımının daha uygun ve kullanışlı olabileceği ii- hangi program tasarımının daha kullanışlı olabileceği iii- hangi içerik tasarım yaklaşımının daha kullanışlı ve uygun olabileceği iii- hangi öğretim yöntem, model, strateji ve tekniklerinin uygun olabileceği ve iv- hangi değerlendirme tür, model ve yaklaşımının uygun olabileceğine ilişkin sorunların çözümüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmada betimsel yöntem ve buna bağlı olarak nitel araştırma teknikleri uygulanacaktır. Bu çerçevede ölçme aracı olarak eğitim programı alan uzmanlarıyla yapılacak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılacaktır. Veriler içerik analizi tekniğine göre analiz edilecektir. Araştırmanın sonucunda toplanan veriler ve alan yazını da göz önüne alınarak zorunlu göç ile gelen göçmenlere yönelik bir eğitim programı geliştirme modelinin elde edilmesi düşünülmektedir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Anahtar Kelimeler: Göç, Göçmen, Eğitim Programı Geliştirme

SOYADI / *SURNAME*

: GÜNDOĞDU & TEMİR

ADI / *NAME*

: YUSUF BAHRİ & HAKAN

UNVAN / *TITLE*

: YRD. DOÇ. DR & ARŞ. GÖR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

DİNİ MAKSATLI GÖÇLER VE HZ. PEYGAMBER'İN HİCRETİ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Göç, ilk insan Hz. Adem'den itibaren var olagelen sosyolojik bir olgudur. Hindistan'ın Nevz dağına indirilen Hz. Adem eşi Hz. Havva'yı bulmak ve yeryüzünün ilk mescidini bina etmek için Kur'an-ı Kerim'de "Bekke" diye tarif edilen Mekke'ye geldi. Ondan sonra göçler insanlığın kaderi oldu. Göçlerin nedenleri muhtelifdir: Ekonomik, askerî, siyasî, dinî vb. sebepler göçlerin belirleyici unsuru olabilmektedir. Arapça he-ce-re kelimesinin mastarı olan "Hicret" kelimesi sosyolojik anlamda göçü ifade etmektedir.

Kur'an-ı Kerim'e baktığımızda hicret konusunun işlendiği ve birçok peygamberin hicret ettiğinden haberdar olmaktadır. Hz. Nuh inkârda ısrar eden kavminden, Rabbinin emriyle, yaptığı gemiyle uzaklaştı. Hz. İbrahim ateşe atılmasının ardından "Muhakkak ki ben, Rabbime hicret edecek olanım..." dedi ve önce Filistin, daha sonra Mısır'a hicret etti. Kavminin yoldan çıkmasından dolayı Hz. Lût'a "Hemen gecenin bir kısmında hanımın hariç, ailen ile gece çık, yürü. Sizin içinizden biriniz (hiç kimse) geri dönmesin (dönüp bakmasın)." denilerek göçe teşvik edildi. Hz. Mûsâ'ya "Kullarımla gece (yola) çıkıp yürü!" emri verilince o İsrâiloğullarını alarak Firavun'un memleketini terk etti. Son Peygamber Hz. Muhammed (sas) devrinde ise iki büyük göç dalgası meydana geldi. Birincisi Mekke'den Habeşistan'a, diğeri ise Mekke'den Medine'ye gerçekleşti.

Hicretlerin bir sebepleri olduğu kadar sonuçları da vardır. Her hicret yeni bir kavimle tanışmayı ve dost olmayı beraberinde getirmiştir. Mesela Habeşistan'a yapılan hicrette Ca'fer b. Ebû Talib'in eşi Esmâ b. Umeys oğlu Abdullah ile Habeş kralı Necaşî'nin oğlunu emzirerek iki aile arasında süt yoluna dayanan bir akrabalık tesis etti. Zübeyr b. Avvâm ve arkadaşları Habeşistan'da buldukları sürede Habeşlilerin savaşında yararlılık göstererek onların dostluklarını kazandılar. Habeş kralının kendi memleketlerine hicret edenlere bu kadar yakın davranması ve bir müddet sonra Müslüman olması, etkisi uzun süre devam edecek Habeş-Müslüman dostluğunu sağladı. Dostluğun neticesi olarak Arap Yarımadasında yaşayan Müslümanların zorlu günlerinde Habeş ordusundan askerler Arapların saflarında yer aldılar. Benzer şekilde Medine'ye yapılan hicrette Muâhât adı verilecek olan ve insanlık tarihinde başka bir benzeri olamayan kardeşlik akdi oluşturuldu. Hicretler dostluk ilişkilerinden başka taraflar arasında kültürel, ahlaki ve ekonomik etkileşimleri de meydana getirdi.

Hazırlanacak bu sunumda genel manada dinî maksatlarla yapılan göçler ele alınacaktır. Bununla birlikte, çalışmanın merkezinde Hz. Peygamber döneminde yaşanan göçler incelenecek; bu göçlerin sebepleri kadar, sosyolojik sonuçları üzerinde durulacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Dini maksatlı göçler, hicret, kardeşlik anlaşması, Suffe, kurumsallaşma.

SOYADI / *SURNAME* : Pustu
ADI / *NAME* : Yunus
UNVAN / *TITLE* : Doktora Öğrencisi /TTK Uzman Yardımcısı

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

“Enver Paşa’nın Ölümünden Sonra Türkiye’ye Gitmek İsteyen Kırım-Tatar Türklerinin Ve Buharalıların Göç Mücadelesi -TTK Enver Paşa Arşivine Göre-“

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Türk Tarih Kurumu Arşivinin Enver Paşa (EP) Fonunda bulunan çok sayıda belge içinde bir kısmı da Enver Paşa’nın öldürülüşünden sonra taraftarı olan Buharalıların yaşadıklarını birebir yansıtan belgelerdir. Bu belgeler, Türkiye’ye göçmek isteyenlerin önce Rus makamları tarafından Afganistan’a gönderildiklerini, bu esnada takip ettikleri güzergâhı ve Afganistan’ın Kâbil ve Hânâbad şehirlerinde çektikleri sıkıntıları bütün ayrıntılarıyla yansıtmaktadır.

Enver Paşa evrakı arasında Hânâbad’daki Afgan yetkililerin ve Türkiye konsolosluğunun gösterdiği yardımsever tavra rağmen bir türlü göç için izin alamadıkları ve bu sebeple düştükleri zaruret yansıtan birtakım dilekçe ve arızalar da bulunmaktadır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Anahtar Kelimeler: Göç/Mübadele, Buhara, Hânâbat, Kâbil, Enver Paşa

SOYADI / *SURNAME* : YİĞİT
ADI / *NAME* : YÜCEL
UNVAN / *TITLE* : DOÇ.DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

**XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Kafkasya'dan Balkanlar'a Çerkeslerin
Kosova Vilayeti'ne İskânı**

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Rus Çarı II. Alexander, 1864'de Kafkaslar'daki Müslüman Çerkes ve Abaza kökenli kabilelere bölgeyi terk etmeleri için ultiimatom verince bir milyon civarındaki yerel halk yurtlarını terk etmek zorunda kaldılar. 150–200 bin civarındaki Çerkes, Osmanlı Devleti tarafından Balkanlar'ın değişik yerlere iskân edildiler. Berlin Kongresi sonucu Sırbistan Devleti kurulunca yaklaşık 12 bin Çerkes, Kosova Vilayeti'nin doğusuna iskân edildi. 1877-1878 Osmanlı-Rus ve Balkan Savaşları mağlubiyetle neticelenince binlerce Çerkes Anadolu'ya göç etmek zorunda kaldı. Dolayısıyla yaklaşık elli yıl gibi kısa bir süre zarfında Çerkesler, Kafkaslar'dan Balkanlar'a oradan da Anadolu'ya döndüler.

Çalışmamızın temel amacı: Çerkeslerin neden Kosova'ya iskân edildiğini ortaya koymaktır. Yine devlet ve yerel halkla ilişkileri de konumuz içerisinde yer alacaktır. Çerkeslerin, 1877–1878 Osmanlı-Rus savaşı sırasında nasıl bir tavır takındıkları da mercek altına alınacaktır.

Çalışma, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Kosova Devlet Arşivi (Arkivi i Kosovés) ve Arnavutluk Arşiv Merkezi'nden (AQSH) alınacak belgelerin ışığında hazırlanacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Osmanlı Tarihi, Balkanlar, Kafkasya, Kosova, Çerkesler

SOYADI / *SURNAME* : Işık
ADI / *NAME* : Yeşim
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE* MARZUBÂN-NÂME ADLI ESERDE TACİRİN
KÖLESİ ADLI HİKÂYEDE “AHİRETE GÖÇ” OLGUSU

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

“Ahirete göç” kavramı bütün milletlerin dikkatini çeken bir konu olmuştur. Zira insanın hayat yolculuğunun belli bir yer ve zamanda sonlanması ölümden sonraki bilinmezlik konusunda merak yaratmıştır. Böylece ahret yolculuğu edebiyatın da vazgeçilmez konularından biri haline gelmiştir. Fars edebiyatının dinî- didaktik eserlerinden biri olan Marzubân-nâme adlı eserde ahirete göç sembolik bir şekilde dile getirilmiştir. Bu eserde yer alan “Tacirin Kölesi” adlı hikâyede efendisinin isteği üzere deniz yolculuğuna çıkan kölenin başından geçen olaylar anlatılmıştır. Köle bilge kişiliği ve öngörüsüyle başından geçen olayları doğru değerlendirmiş ve hayatın hakikatini anlayabilmiştir. Bildiride gemiyle yolculuğa çıkan kölenin serüveninin ahrete göç ile ilişkilendirilmesi üzerinde durulacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEYWORDS*

Marzubân-nâme, Edebiyat, Dünya hayatı, Ahirete göç.

SOYADI / *SURNAME* : USTA
ADI / *NAME* : YELİZ
UNVAN / *TITLE* : DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Osmanlıya Sığınan Polonyalı Mültecilerin Yaşam Merkezi: Polonezköy

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

1831 Polonya Ayaklanması sonrası Osmanlı Devleti'ne sığınan Polonyalı mülteciler için 1842 yılında Polonezköy (Adampol) kurulmuştur. Polonezköy başlangıçta Polonya lejyonlarına destek amaçlı iken daha sonra İstanbul'da küçük bir Polonya köyüne ve Polonyalıların yaşam merkezi haline gelmiştir. Bu çalışma, Polonezköy'ün Polonyalı mülteciler tarafından seçiminden, Polonyalı mültecilerin bu köyde kendi kültürlerini yaşayıp yaşamadıklarına, günlük hayatlarına ve İstanbul'un sosyal ve ticari hayatına katkılarına odaklanacaktır. Ayrıca Osmanlı Devleti'nin yaşadığı dönüşüm ve modernleşme sürecinin Polonezköylüler üstünde nasıl bir etki bıraktığı konusu da çalışmada ele alınacaktır. Çalışma arşiv ve basından elde edilen kaynaklarla hazırlanacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Polonyalı mülteciler, Polonya, Polonezköy, Osmanlı Devleti

SOYADI / *SURNAME* : BAYTAL
ADI / *NAME* : YAŞAR
UNVAN / *TITLE* : YRD. DOÇ. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

“CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA MUHACİR VE MÜLTECİLERİN İSKÂN VE İAŞE SORUNLARI (1923-1930)”

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Kurtuluş Savaşı başarısıyla kurulan Türkiye Cumhuriyetinin önünde duran en önemli sorunlardan biri de muhacir ve mültecilerin iskân ve iâşesinin sağlanmasıydı. Çünkü savaşlar ve işgaller dolayısıyla 771.611 nüfus, Türkiye’ye göç etmişti. Bu göçmenlerden yardıma muhtaç olanlarının acil ihtiyaçlarının bir an önce karşılanması ve bunlara yönelik kısa ve uzun vadeli bir planın yürürlüğe konulması gerekmekteydi.

Durumun aciliyetine rağmen, Cumhuriyetin ilk beş yılında muhacirler bir program dâhilinde sistemli şekilde yerleştirilmemiş; bununla ilgili gerekli yasal düzenlemeler de yeterli olmamıştır. Lozan Antlaşması’ndan sonra nüfus mübadelesiyle Türkiye’ye gelen muhacirlerin yerleştirilmesi sırasında da önemli sıkıntı ve aksaklıklar yaşandı. Mübadele nedeniyle gelen muhacirler yanında 1923 yılından önce gelerek iskân hakkı elde etmiş muhacirler de bulunmaktaydı. Farklı zamanlarda gelen bu göçmenlerin kayıtlarının tutulmamış ve plansız yerleştirilmiş olmaları yüzünden kendi hak ve kurallarını, kendileri koymaya başlamışlardı.

Kuruluş aşamasında olan Türkiye Cumhuriyeti, sorunların üstesinden gelmek ve muhacir ve mültecilere kalıcı bir iskân politikası oluşturmak amacıyla Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekâletine bağlı olarak faaliyet gösteren Aşair ve Muhacirin Müdüriyeti yerine 1923 yılında Mübadele ve İskân Vekâleti’ni kurdu. Vekâletin kurulmasına ve 6 020 000 TL gibi önemli bir bütçe ayrılmış olmasına rağmen, muhacir ve mültecilerin sorunlarının üstesinden tam olarak gelinemedi. 1925 yılında ise, Mübadele ve İmar ve İskân Vekâleti kaldırılarak yerine İskân Müdüriyeti kuruldu. Ancak Müdüriyetin kuruluşu tek başına muhacir ve mültecilerin iskân ve iâşe sorunlarını çözmede etkili olmadı. Çünkü Türkiye’ye sığınan muhacir veya mültecilerin farklı bölge ve rejimlerden gelmiş olmaları, hassas ve ince bir siyaset izlenmesini zorunlu kılıyordu. Özellikle, sayıları 200.000 kişiyi bulan Rusya’daki Bolşevik devriminden kaçıp İstanbul’a sığınan Beyaz Ruslar ve Wrangel ordusu mensuplarına karşı Türk hükümetinin göstereceği tavır, uluslararası siyaset açısından önemliydi. Kurtuluş Savaşının kazanılmasında önemli yardımları olan Sovyet yönetiminin bu konuda gücendirilmemesi gerekmekteydi. Türk hükümeti, bu tür ideolojik nedenlerle göç eden mültecilere karşı tutumu, insani yardım boyutuyla sınırlı kalmıştır. Bu anlamda mültecilerin acil iâşe, sağlık ve barınma ihtiyacı karşılanmış, ama gerektiğinde sınır dışı edilmeleri konusunda gerekli siyasi tavır da gösterilmiştir. Bir başka hassas mülteci grubu ise, işgal edilmiş bölgelerden gelen ve sayıları 5000’e ulaşan, yönetici, memur ve bunların aile, dul ve yetimlerinden oluşmaktaydı. Bu mülteci grubuna, Türk hükümeti tarafından uzun süreli yardım yapılmış, bu grupların barınacağı yerler tahsis edilmiştir. Bu grup içerisine giren mültecilerin, muhacirler gibi devlet yardımından faydalanmaları için bir takım yasal düzenlemeler de yapılmıştır.

Bu sempozyumda muhacir ve mültecilerin iskân ve iâşe sorunları, yukarıdaki paragrafta verilen örneklerde olduğu gibi çok yönlü ve farklı boyutta ele alınacaktır. Muhacir ve mültecilerin iâşe ve iskânı, sempozyumun asıl konusu olsa da yaşanan sıkıntılar, usulsüzlükler ve devletin bu kesimlere yönelik politikaları eleştirel bakış açısıyla irdelenecektir. Bu anlamda; yerli halkın, devletin muhacirleri yerleştirdikleri bölgenin en verimli ve en değerli yerler olduğu; bu ülkenin asıl sahibi olan halka ise muhacirler gösterilen ilgi ve yardımlar kadar olmadığı eleştirisi de bu sempozyumda sorgulanacaktır. Sonuç olarak erken Cumhuriyet döneminde muhacir ve mültecilere yönelik izlenen siyaset, bütünsel ve içsel bakış açısıyla çok yönlü değerlendirilecektir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

CUMHURİYET, MÜBADİL, MUHACİR, MÜLTECİ

1. Yazar : Murat Gökalp
UNVAN / TITLE : Doçent Dr.
2. Yazar :Yaşar Barut
UNVAN / TITLE : Yardımcı Doçent
- 3.Yazar :VOLKAN DURAN
UNVAN / TITLE : Araştırma Görevlisi

BİLDİRİ ÖZETİ

Göç Psikolojisiyle İlgili Yüksek Lisans Ders İçeriği İçin İhtiyaç Analizi Belirleme

Sınırların ortadan kalktığı, zorunlu ya da isteğe bağlı göçlerin yaşandığı, eğitim sisteminin girdilerinin sürekli değiştiği günümüzde, eğitim programlarının değişmesi kaçınılmaz olmuş, gelişmesi ve değişmesi önem kazanmıştır. Bu nedenle bu araştırmada PDR, psikoloji gibi bölümlerde yüksek lisans öğrenimi gören öğrenciler için bir ders içeriği oluşturmak amaçlanmıştır. Yeni bir dersin içeriği için İhtiyaç analizinde analitik yaklaşım temele alınarak gelecekte olması muhtemel durumlara göre oluşacak ihtiyaçlara odaklanılmıştır. Araştırmada ihtiyaç analizini saptamaya yönelik “Delphi” tekniği kullanılarak eğitim, sosyoloji, psikoloji ve diğer beşeri bilimlerdeki uzmanların görüşlerine başvurularak göçmenlerin bireysel, toplumsal ve evrensel ihtiyaçları göz önüne alınarak içeriğin oluşturulmasıyla ilgili bilişsel, duyuşsal, psikomotor hedefler, makro ve mikro içerik düzenleme stratejileri ve içerik öğeleri olan konu, beceri, kavram, ilke, olgu, etkinlik öğeleri alan yazın göz önüne alınarak incelenmiş, yeni bir ders bütünlüğü oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Göç Psikolojisi Dersi, İçerik Tasarlama ve Geliştirme, Eğitim Programı

Türk Romanında Tarih ve Göç Sentezi:

Harputlu Hasan-Osmanlı'da Amerika Rüyası

Okutman Yasemin ULUTÜRK

'Göç' denilen kavram dünyanın, özelde Türkiye'nin önemli sosyal hadiselerinden biridir. Bireye birçok anlamda menfi yansıması olan bu eylemin, topluma sirayeti ise tahmin edilenden daha ciddi boyutlardadır. Geleneksel Türk toplumunun tarihî süreçteki ilerleyişi göz önünde bulundurulursa, 'göç' faaliyetinin ne kadar önem arz ettiği, toplumu ayakta tutan ve devamlılığını sağlayan temel unsurlardan birisinin bu eylem olduğu ortaya çıkacaktır. Toplumun en iyi yansıtıldığı varsayılan bilim dalının edebiyat olduğu düşünüldüğünde ise, 'göç' temasının edebiyattaki yeri ve önemi gözler önüne serilecektir. Türk edebiyatı tarihinde ise destanlar ile ortaya konulmaya çalışılan 'göç' olgusunun, 'göç edebiyatı' hatta 'göçmen edebiyatı' şekline bürünerek müstakil bir edebiyat türü halini aldığı da aşikârdır. Böylelikle 'göç' sadece sosyolojik bir olgu olmanın dışına çıkarak edebiyatta da roman, şiir, tiyatro, hikâye gibi çeşitli türlerde konu/tema olarak kullanılmıştır. Kimi zaman yalnızca bir 'göç edebiyatı' olan bu tür, kimi zaman da belirli bir amaç doğrultusunda çeşitli duygu ve düşüncelerin ifadesinin somutlaştığı bir mecradır. Bu bağlamda ele alacağımız roman, *Harputlu Hasan-Osmanlı'da Amerika Rüyası* romanıdır. İttihat ve Terakki Partisinin iktidarda olduğu Osmanlı Devleti dönemini ele alan romanda, Harputlu üç arkadaşın Amerika'ya yaptıkları 'göç' konu alınmıştır. Savaşlardan bîtap düşen neslin bir hülya ve umut uğruna yaptıkları göç neticesinde, orada yaşadıkları hayat mücadeleleri, alışma ve uyum sorunları ve sosyokültürel farklılıklara rağmen kendi değerlerini yaşatmaya çalıştıkları gözler önüne serilmiştir. Bu bildiride ise 'göç' ile 'tarih' kavramlarının bir araya gelmesiyle *Harputlu Hasan-Osmanlı'da Amerika Rüyası* adlı romanın, hem tarihî hem de göç romanı olma özelliğini nasıl bir arada bulundurduğu ve göçün kişiler üzerindeki etkileri irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler:

Türk Edebiyatı, Göç/Göçmen Edebiyatı, Tarihî Roman, Harputlu Hasan.

Türk Romanında Tarih ve Göç Sentezi:

Harputlu Hasan-Osmanlı'da Amerika Rüyası

Okutman Yasemin ULUTÜRK

'Göç' denilen kavram dünyanın, özelde Türkiye'nin önemli sosyal hadiselerinden biridir. Bireye birçok anlamda menfi yansıması olan bu eylemin, topluma sirayeti ise tahmin edilenden daha ciddi boyutlardadır. Geleneksel Türk toplumunun tarihî süreçteki ilerleyişi göz önünde bulundurulursa, 'göç' faaliyetinin ne kadar önem arz ettiği, toplumu ayakta tutan ve devamlılığını sağlayan temel unsurlardan birisinin bu eylem olduğu ortaya çıkacaktır. Toplumun en iyi yansıtıldığı varsayılan bilim dalının edebiyat olduğu düşünüldüğünde ise, 'göç' temasının edebiyattaki yeri ve önemi gözler önüne serilecektir. Türk edebiyatı tarihinde ise destanlar ile ortaya konulmaya çalışılan 'göç' olgusunun, 'göç edebiyatı' hatta 'göçmen edebiyatı' şekline bürünerek müstakil bir edebiyat türü halini aldığı da aşîkârdır. Böylelikle 'göç' sadece sosyolojik bir olgu olmanın dışına çıkarak edebiyatta da roman, şiir, tiyatro, hikâye gibi çeşitli türlerde konu/tema olarak kullanılmıştır. Kimi zaman yalnızca bir 'göç edebiyatı' olan bu tür, kimi zaman da belirli bir amaç doğrultusunda çeşitli duygu ve düşüncelerin ifadesinin somutlaştığı bir mecradır. Bu bağlamda ele alacağımız roman, *Harputlu Hasan-Osmanlı'da Amerika Rüyası* romanıdır. İttihat ve Terakki Partisinin iktidarda olduğu Osmanlı Devleti dönemini ele alan romanda, Harputlu üç arkadaşın Amerika'ya yaptıkları 'göç' konu alınmıştır. Savaşlardan bîtap düşen neslin bir hülya ve umut uğruna yaptıkları göç neticesinde, orada yaşadıkları hayat mücadeleleri, alışma ve uyum sorunları ve sosyokültürel farklılıklara rağmen kendi değerlerini yaşatmaya çalıştıkları gözler önüne serilmiştir. Bu bildiride ise 'göç' ile 'tarih' kavramlarının bir araya gelmesiyle *Harputlu Hasan-Osmanlı'da Amerika Rüyası* adlı romanın, hem tarihî hem de göç romanı olma özelliğini nasıl bir arada bulundurduğu ve göçün kişiler üzerindeki etkileri irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler:

Türk Edebiyatı, Göç/Göçmen Edebiyatı, Tarihî Roman, Harputlu Hasan.

SOYADI / *SURNAME* : ÖRNEK AY
ADI / *NAME* : Yasemin
UNVAN / *TITLE* : Dr. Öğrencisi

BİLDİRİ BAŞLIĞI

LOMBARDLARIN İTALYA GÖÇÜ (568)

BİLDİRİ ÖZETİ / ABSTRACT

Roma İmparatorluğunun batı kanadı kavimler göçü sonuncunda, Barbar kavimlerinin istilasına uğramış ve buna bağlı olarak da 395 yılında İmparatorluk ikiye ayrılmıştır. Bu kavimlerin artan baskısı ile Akdenizde siyasal birliği zarar gören İmparatorluk için nihai son M. S. V. Yüzyılda vuku bulmuş ve batı kanadı barbar kavimler tarafından ele geçirilmiştir. Böylece Akdenizde tamamıyla siyasal birliğini kaybeden Roma imparatorluğu için yeni bir dönem başlamış bulunmaktadır. Artık batıdaki komşuları Ostrogot, Vandal, Frank ve Lombardların kurmuş oldukları krallıklardır. Iustinianus dönemine kadar bu krallıklar, Doğu Roma için bir tehdit olarak varlıklarını koruyabilmişlerdir. Fakat geç antikçağ İmparatorlarından farklı bir strateji izleyen Iustinianus “yeniden fetih” (*reconquista*) politikası ile Barbar olarak nitelendirilen bu kavimlerin yönettiği arazileri tekrar Roma idaresi altına toplayabilmiştir. Iustinianus, İmparatorluğun eski gücünü bu topraklarda tekrardan hakim kılarak haleflerine Akdenizde Roma’nın siyasal gücünü miras bırakabilmiştir. Fakat halefleri imparatorluğun batı kanadını, sınırları içerisinde tutmaya Iustinianus kadar muvaffak olamamışlardır. Lombardların 568 yılındaki İtalya’ya göç etmeleri var olan bütün siyasal, sosyal, ekonomik ve askeri düzenin tekrar yıkılmasına neden olmuştur. Bu da Roma’nın Akdenizde 400 yıldan fazla kurduğu siyasal birliğin sonu anlamını taşımaktadır.

Çalışmamız amacı; imparator Iustinianus’un başarılı *reconquista* politikasına rağmen Roma’nın gücünün Akdenizde kontrol edilemez hale gelmesinin arka planındaki siyasi, askeri, sosyal ve ekonomik nedenleri açıklamaktır.

ANAHTAR KELİMELELER

Roma İmparatorluğu, Reconquista, Siyasal Birlik, Iustinianus, Barbar Kavimler

SOYADI / *SURNAME* : Musalı
ADI / *NAME* : Vüsale
UNVAN / *TITLE* : Doç.Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

TEZKİRELER İŞİĞİNDA AZERBAYCAN ŞAİRLERİNİN OSMANLI'YA GÖÇ ETME
SEBEPLERİ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Türk edebiyatının önemli kaynaklarından olan Osmanlı tezkireleri Azerbaycan göç edebiyatının kaynağı gibi dikkatimizi çekmektedir. Araştırmalarımız sonucu ilk Osmanlı tezkirecisi olan Sehi Bey'in tezkiresinden başlayarak XX. yüzyıla kadar kaleme alınmış Osmanlı tezkirelerinde toplam 65 Azerbaycan şairi hakkında bilgilerin ve eserlerinden örneklerin yer aldığı ortaya çıkmıştır. XVI. - XX. yüzyıllarda Osmanlı'ya gelen bu şairlerin çeşitli göç sebepleri olmuştur: siyasi olaylar, ekonomik zorluklar, eğitim almak, seyahat etmek vs. Bunun dışında özellikle XV. - XVI. Yüzyıllarda Osmanlı'nın cazibe merkezi olması çok sayıda şairin buraya göç etmesine sebep olmuştur. Böylece bu şairler Azerbaycan – Türkiye edebi ilişkilerinin devam etmesini sağlamışlardır.

Osmanlı – Azerbaycan edebi ilişkilerini değerlendirdiğimiz zaman XV.-XVI. yüzyıllarda çok önemli eserler kaleme alan 30'dan fazla Azerbaycan şairini Osmanlı'da görmek mümkündür. Mesela, Gülşeni, Habibi, Sururi, Bâsiri, Hafız, Celili vb. gibi cazibe merkezi olan Osmanlı'ya çeşitli sebeplerle göç eden ve ya götürülen Azerbaycan şairlerini görüyoruz ki, bu şairler rağbetle karşılanmış ve edebi süreci etkilemişlerdir. Örnek olarak Şehnamecilik geleneğini söylemek mümkündür.

Selçukluların Anadolu'nu fethetmesinden sonra XVI. yüzyıla kadar Osmanlı'daki ilmi, edebi, medeni faaliyetlerde daim Azerbaycan'dan, İran'dan, Orta Asya'dan gelen ve ya davet olunan alimlere, ediplere vs. hususi ihtiyaç duyulmuştur. Osmanlı İmparatorluğu XVI. yüzyılda altın çağını yaşadığı için şairleri, o cümleden Azerbaycan şairlerini himaye ediyordu.

XVII.-XVII. yüzyıllarda Osmanlı sarayının şairleri öncemi gibi himaye etmemesi sebebinden Azerbaycan şairlerine ihtiyaç olmamıştır. XIX. yüzyılda Azerbaycan'ın Çar Rusya'sı tarafından işgali ve Güney Azerbaycan'daki ekonomik zorluklar sebebinden şairlerin Osmanlı'ya göç etmesinde bir artış görmekteyiz. Bu dönemde 17 Azerbaycan şairini Osmanlı'da görüyoruz. Onların çoğu Güney Azerbaycan'dan göç etmiş şairleridir.

Bildirimizde, Osmanlı tezkirelerinden yola çıkarak XV.- XX. yüzyıllarda Azerbaycan'dan Osmanlı'ya göçün siyasi, ekonomik, edebi sebeplerini araştırmayı, bu göçlerin Osmanlı'ya ne verdiğini açıklamayı hedefe alıyoruz.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Osmanlı, Azerbaycan, şair, göç, sebep.

93 HARBİ SONRASI BALKANLARDAN ANADOLU'YA TÜRK GÖÇLERİ VE İSKÂNLARI

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Vehbi İmamoğlu

ÖZET

Bu araştırmada 1877-1878 Osmanlı-Rus savaşı sonrasında Balkanlardan Osmanlı Devleti'ne doğru yapılan Türk göçleri ve Anadolu'da yerleştirilmeleri problemi konu edilmiştir. Söz konusu problemin anlaşılması için döneme ilişkin özgün tarihi kaynaklar, arşiv belgeleri ve resmi raporlar, tarama, tasnif, tahlil, tenkit ve sentez yöntemleriyle irdelenmiştir.

19. yüzyıl, Osmanlı Devleti için isyanlar ve Avrupalı devletlerle savaşların en sık yaşandığı dönem olarak siyasi açıdan hareketliliğin zirvede olduğu ve sonucunda sosyal değişimlerin de hız kazandığı bir dönemdir. Özellikle yüzyılın ikinci yarısı Osmanlı coğrafyasında gerçekleşen savaşlar neticesinde, Müslüman halk üzerinde baskı ve şiddet artmış ve öteden beri yapılan planların işlerlik kazanması için göçe zorlanmışlardır. Söz konusu göçler, toplumsal değişimi beraberinde getirmiş ve Anadolu'ya gelen göçmenlerin iskânları ciddi bir problem oluşturmuştur.

Osmanlı Devleti, bir taraftan Batılı güçlerle mücadele ederken diğer taraftan yaşanan göçlerin getirdiği sorunlarla uğraşmıştır. Siyasi ve ekonomik açıdan çok zor durumda olmasına rağmen imkânlar seferber edilmiş ve göçmenlerin iâşe ve barınma gibi temel ihtiyaçları karşılanmaya çalışılmıştır. Göçmenlerin iskânı kadar sosyal hayata dâhil edilmeleri de önemli bir sorundur. Bu doğrultuda iskân edildikten sonra üretime geçmeleri sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca göçmenlere yerleşecekleri toprak dışında günlük hayatta ihtiyaçlarını giderebilmeleri için ev, tohum ve hayvanlar gibi karşılıksız yardımlar da yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Balkan, Anadolu, Göç, Göçmen, İskân

SOYADI / *SURNAME* : Bekdemir
ADI / *NAME* : Ünsal
UNVAN / *TITLE* : Profesör Doktor

SOYADI / *SURNAME* : Köse
ADI / *NAME* : Fatih Muhammet
UNVAN / *TITLE* : Doktora Öğrencisi

BİLDİRİ BAŞLIĞI

Giresun İlinin Türkiye Göç Hareketliliği İçerisindeki Yeri / The Place Of Giresun Province In Turkey's Internal Migration

BİLDİRİ ÖZETİ

İç göç, bir ülke veya bölge içinde yaşayan kişi veya kişilerin belirli bir zaman dilimi içinde, çalışmak ve/veya yerleşmek amacıyla yaptıkları kalıcı yer değişiklikleridir. Türkiye’de iç göç 1950 yılı itibariyle belirginleşmeye başlayan bir olgu olarak toplum hayatında önemli bir yer edinmiştir. Daha öncesinde yaşanan göçler tayin, evlilik, eğitim gibi kısıtlı sebeplerle olan göçlerdir ve hissedilir düzeyde olmamıştır. Fakat 1950 yılından itibaren artan nüfus ile birlikte, göç veren merkezlerin itici göç alan merkezlerin ise çekici özelliklere sahip olmasının yanında ulaşım ağlarının gelişimi, büyük kentlerdeki yeni iş imkanlarının ortaya çıkışı ve benzeri göçü tetiklemiştir.

Türkiye genelinde batı ve güneybatı bölgelerinin gelişmişliğine karşılık doğu ve kuzeydoğu bölgelerinin tam anlamıyla gelişmemesi ülke içerisindeki göçün yönünü önemli ölçüde belirlemiştir. Genel itibari ile iç göçlerde önemli oranda nüfus kaybına uğrayan illerin çoğunluğu, Türkiye’nin doğu yarısında yer almaktadır. Araştırma sahasını oluşturan Giresun da, ülkemizdeki göç hareketliliğinin en çok yaşandığı doğu yarısında Doğu Karadeniz bölümünde yer almaktadır.

Bu bağlamda TÜİK’in 2000 yılı öncesi beşer yıllık dönemlere ait göç verileri incelendiğinde, Giresun ilinin hemen her dönemde dışarıya yoğun bir göç verdiği, 2000 yılı sonrasındaki birer yıllık dönemlere ait göç verilerinde ise nispeten yavaşlamaların hatta dışarıdan göç aldığı dönemlerin olduğu görülmüştür.

Nitekim çalışmanın amacını, göç olgusunu genel bir bakış altında inceleyerek, Türkiye’de iç göç olgusunun neden olduğu nüfus hareketlerini ve Giresun ilinin bu hareketlilik içerisindeki yerini çeşitli istatistikî veriler ile ortaya koymak oluşturmuştur.

ANAHTAR KELİMELELER

Göç, İç Göç, Türkiye, Giresun / Migration, Internal Migration, Turkey, Giresun.

SOYADI / *SURNAME* : TÜRKYILMAZ
ADI / *NAME* : ÜMRAN
UNVAN / *TITLE* : DOÇ.DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

AMIN MAALOUF'UN *YOLLARIN BAŞLANGICI* ADLI YAPITINDA GÖÇ, KÜLTÜR VE KİMLİK

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Küreselleşen dünyanın farklı bölgelerinde artarak yaşanan krizler, çatışma ya da savaşlara bağlı olarak, insanların ulusal ya da uluslararası sınırları aşmak yoluyla gerçekleştirdikleri göç olgusu, tüm toplumların karşı karşıya kaldığı bir durum olarak gözlemlenir. İnsanın aidiyet duygusuyla bağlandığı uzamdan ve alıştığı yaşam biçiminden, geçici ya da kalıcı uzaklaşarak, zorunlu ya da gönüllü bir yaşam kurma çabası, belki de insanoğlunun yaradılışından günümüze kadar süregelmektedir. Dilini ve kültürünü bilmediği uzamlara, “öteki” dünyanın insanları olarak kaçıp sığınan ve bir tür kopuşun öznesi olan göçmenler ve bu noktada çığ gibi büyüyen göç olgusu, günümüzün en öncelikli başat sorunsallarındandır. Her tür yardımdan yoksun olarak evini, anılarını, geçmişini belki de sevdiği insanları sessiz bir hüznle geride bırakan ve var olabilme arzusuyla sonu belli olmayan yolculuklara çıkan göçmenler, kopuş ve kayboluşun hüküm sürdüğü bir uzamda, ortak yazgılarına karşı savaşım verirler. Göç hareketi, hangi edininim ya da hangi yükümlülük uğruna olursa olsun, aslında kaybedilen bir yaşamdır ve geriye ne olduğu bilinmeyen, uzaklardan gelen, yardıma muhtaç bir yabancı olan göçmenin yaşamak için ödediği ya da ödeyeceği bedel kalır.

Fransa’da yaşayan Lübnan asıllı yirminci yüzyılın göçmen yazarlarından Amin Maalouf’un, yurduna ve ailesine adadığı ve Beyrut’tan Küba’ya uzak anakaraları birleştiren *Yolların Başlangıcı* adlı yapıtı, küçük notlardan ve uzun araştırmalardan sonra aydınlığa kavuşur. Özellikle Maalouf’un dedesi Butros ve dedesinin kardeşi Cebrail’in yazışmalarında, bilinmeyen yeni uzama gidişten kaynaklanan kaygı, göçebe ruhu, koşullar ve koşullar karşısındaki farklı insan tutumları etkin bir biçimde açılırlar.

Çalışmamızda, göçenler, kalanlar, tartışmalar, aşklar, söylenceler, din değiştirmeler, küskünlükler, bağışlamalar, sürgünde olan Amin Maalouf’un, annesinden aldığı, titizlikle saklanmış aile belgeleriyle dolu bir bavuldan hareketle, özellikle kendi ailesine ve insanlığın da yakın geçmişine ışık tuttuğu yapıtında temellendirdiği göç, kültür ve kimlik olguları, metne dayalı inceleme yöntemi ışığında irdelenmeye çalışılacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Amin Maalouf, *Yolların Başlangıcı*, Göç, Kültür, Kimlik.

LOZAN SONRASINDA KIBRISLI TÜRKLERİN TÜRKİYE'YE GÖÇ HAREKETLERİ VE BUNUN EKONOMİK VE SOSYAL HAYATA YANSIMALARI

Ulvi Keser
Kübra Müezzinoğlu

Özet

İngiltere'nin Lozan Antlaşmasıyla Kıbrıs adasının resmen almasının ardından adada yaşayan Kıbrıs Türklerine iki yıllık süre içinde Türkiye'ye göç etme veya artık İngiliz uyruğunu kabul etme seçenekleri sunulur. Adadaki belirsizliğe bağlı olarak Kıbrıs Türkleri de özellikle 1924'den itibaren akın akın Türkiye'ye göç etmeye başlarlar. Adadaki Türk mevcudiyetinin sona ermesiyle sonuçlanabilecek bu durum karşısında Türkiye de bazı tedbirler almak zorunda kalır. Bu çalışma kapsamında özellikle Lozan sonrasında 1960'lara kadar geçen süreçte Türkiye'ye göç eden Kıbrıslı Türklerin durumu, sosyal ve ekonomik hayatları, Türkiye'deki yeni yaşantıları, Türkiye'de örgütlenme çalışmaları ve sonrası süreç arşiv belgelerinden istifade edilerek ortaya konulacaktır. Çalışmanın hazırlanma aşamasında yurtiçi ve yurtdışında çeşitli arşivlerden ve arşiv kaynaklarından istifade edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Kıbrıs Türkleri, Türkiye, Ekonomi, Lozan

SOYADI / *SURNAME* :KURTARAN
ADI / *NAME* :UĞUR
UNVAN / *TITLE* :YRD. DOÇ. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI

SULTAN II. MUSTAFA DÖNEMİNDE UYGULANAN İSKÂN POLİTİKALARI VE
YAPILAN İSKÂNLAR

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

İskân politikası Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan itibaren takip ettiği önemli bir yerleşme metodudur. Kuruluş yıllarında daha çok aşiretlerin iskânı ile uğraşan devlet, XVII ve XVIII. yüzyıllarda dış göçlerle gelen muhacir isyanları ile karşılaşmıştır. Bu doğrultuda 1691-1696 yılları arasında uygulanan iskân politikaları ile göçebe ve yarı göçebe gruplara yapılan idarî baskılar, ülke içerisinde bir takım problemlerin yaşanmasına neden olmuştur. Bu çerçevede 1695 yılında tahta geçen Sultan II. Mustafa döneminde (1695-1703) iskân politikalarına ayrı bir önem verilmek suretiyle yaşanan problemlerin önüne geçilmek istenmiştir. Bu dönemde Anadolu'da ve Rumeli'de iskâna tabi tutulan birçok aşiretin yanı sıra, Karlofça Antlaşması'ndan sonra Balkanlar'dan Anadolu'ya yapılan iskân faaliyetleri de yaşanmıştır. Çalışmada Sultan II. Mustafa döneminde devletin uyguladığı iskân politikaları ve yapılan başlıca iskân faaliyetleri üzerinde durulmuştur. Temel amaç, döneme ait arşiv vesikalarına yansıyan iskânların genel özelliklerini tespit ederek, hangi bölgelerde nasıl uygulandığını ortaya koymaktır.

ANAHTAR KELİMELER

Osmanlı, Sultan II. Mustafa, İskân, Yerleşme, Aşiret

SOYADI / *SURNAME* : BARAN
ADI / *NAME* : TÜLAY
UNVAN / *TITLE* : PROF.DR

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Cumhuriyet Sonrası Gç Olgusu ve İskân

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Türkiye'nin mübadeleden önce Balkan Harbi dolayısıyla ortaya çıkan gç olayını yaşımiş olması ve araya savaşın girmesi, sorunların tam anlamıyla çözümlenmeden ertelenmesine neden olmuştu. Buna şimdi yeniden karşılaşılan göçün beraberinde getirdiği sorunların eklenmesi, devletin nüfusa ihtiyacı olmasına rağmen çok kısa bir süre içinde görülen nüfus artışının fazlalığı ve bütün bunlar olurken meydana gelen düzensizlik, Türkiye için zor bir dönemin başlamasına neden olmuştur. Türkiye 1923 sonrasında Mübadele kavramının yanı sıra anlaşma dışı kalan “*Gayr-ı Mübadiller*,”savaşta evleri veya malları yanmış “*Harikzedeler*”,mesken buhranı yaşıyan ve yangın sonrasında evsiz kalan “*Memurlar*”ve “*Mülteciler*”gibi kavramlar ve bu kavram içerisine giren insanların sorunları ile karşı karşıya kalmaya başlamıştır. Genel olarak 1923 sonrasında Türkiye’nin, özellikle de Batı Anadolu bölgesinin karşılaştığı ve gerek devletin gerekse basının yakın ilgi alanı içerisine girmiş olan Mübadil,Gayr-ı Mübadil,Harikzede, Fuzuli Őađil ,Mülteci gibi kavramlar ve bu kavramların içerisine girmiş olan insanların iskân sorunları yıllarca devam etmiştir. 1923’e kadar geçen 10 yıllık süre içerisinde Türkiye’nin yaklaşık 4 milyon kadar nüfus kaybı ve bu kaybın 18 ila 50 yaş arasındaki erkeklerden oluşması nedeni ile Türkiye’de büyük bir iş gücü eksikliği bulunuyordu. Batı Anadolu’dan göç eden Rumlar’dan kalan toprak, bölgedeki ekilebilir alanın altıda biri kadarına ulaőıyordu. 1923 yılında Türkiye nüfusunun 12.339.093 olduğu dikkate alınacak olursa, ortaya çıkan boşluğun doldurulması hem nüfus hem de iş gücü açısından büyük önem taşıyordu. Bu sorunları ortadan kaldırmak amacıyla önce Mübadele İmar ve İskan Bakanlığı kurulmuş, 1929 yılında Muhacir ve Mültecilerin Tarzı İdare ve Sevkleri Hakkında bir Nizamname yayınlanmış ardından 2510 sayılı İskân Kanunu ıkarılmıştır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

İskan Kanunu, Mübadil, Gayrı Mübadil, Harikzede, Mülteci

SOYADI / *SURNAME* : **AKKOYUN**
ADI / *NAME* : **Turan**
UNVAN / *TITLE* : **Doç. Dr.**

BİLDİRİ BAŞLIĞI

"TARİH BİLİMİ AÇISINDAN TÜRK SİNEMASINDA GÖÇ UNSURU"

BİLDİRİ ÖZETİ

Türk tarihi açısından göç, sosyolojik izahattan çok daha fazla bir anlam arz etmekte olup, sürekliliği ile çevre kültür ve medeniyetlerin ötesinde dünyanın kaderini belirleyen unsurlardan birisidir.

XIX. Yüzyılın sonunda ortaya çıkan, II. Abdülhamit'in hamlesi sonucu dünya ile aynı yıl Türkiye'de de kabul gören sinema sanatı, insanları eğlendirmeye yönelik bir sektör olmakla birlikte senaryo yazımı, tasarımı, yapımı, yönetimi kadar izleyicisini de kapsayan bir kitle iletişim aracıdır. XX. Yüzyıla damgasını vuran böyle bir sanatın, beşeriyetin göz ardı edilemez gerçeğine sırt çevirmesi düşünülemezdi.

Beyazperdeye göç olgusu yansıtılırken kullanılan mekan, tarih ilminin temellerinden "yer" kavramını göz önüne sermekte, ekonomik yetersizlikler, başlık parasını denkleştirme, kan davaları, miras vb. konular "sebepler sonu" gösterimini ilk anda ortaya koymaktadır.

Göçün beyazperdeye yansımada Haydarpaşa Garı, Harem, Terminaller, çaresizliğin - imkansızlığın ortaya çıkardığı posta tren yolculuğu, ayrılış ve yolculuk esnasındaki tren düdükları, İstanbul'a inişte iskele, boğazın görüntüsü, duruma göre sırtlanan heybeler, klasik - kullanılmayacak kadar eski bavullar, sepetler Türk kültürünün unutulmuş simgelerini kalıcı hale getirilmektedir. Unutulmuşluğu engellemek hatırlamak ve hatırlatmaktır. Sonraki kuşaklar için bu komiklikten başka bir anlam ifade etmeyecektir. Ancak tarih araştırmacıları için sinema filmleri, birinci elden kaynak görevi üstlenmektedir.

Uzun zamandır devam eden köyden şehre göç olgusu 1960'lı yıllardan sonra çarpık şehirleşme ile gecekondular, işçi, kadın gerçeğini ortaya çıkarmıştır. Bir de "işsizliğe çözüm" düşünülen Anadolu'dan Avrupa'ya göç gerçeği herkesi yakından ilgilendirmektedir. Ayrıca göçün ortaya çıkardığı arabeskin sinemada belli bir ağırlığı bulunmaktadır. Türk sinemasında beyazperdeye yansıtılan göç ve sonuçlarına yönelik değerlendirme "Göç Sempozyumu"na tarih bilimi açısından katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Tebliğde **Sultan, Gurbet Kuşları, Bitmeyen Yol, Duvara Karşı, Almanya Acı Vatan, Köyden İndim Şehire, Sarı Mercedes, Ben Doğarken Ölmüşüm** gibi filmlerden hareketle göçün ortaya çıkardığı hususlar, tarihçilik cihetinden ele alınacaktır.

ANAHTAR KELİMELER

Göç, Sinema, Anadolu, Türkler, Tarih

SOYADI / *SURNAME* : Yılmaz
ADI / *NAME* : Tuba
UNVAN / *TITLE* : Ph.D/ Doktora Öğrencisi

BİLDİRİ BAŞLIĞI:

“Ben Kimim, Nereliyim? : Kenize Mourad’ın *Saraydan Sürgüne* Romanında Aidiyet Arayışı”

BİLDİRİ ÖZETİ:

Fransa’nın Paris şehrinde 1940 yılında dünyaya gelen Kenize Mourad, Batı dünyasında tanınmış bir gazetecedir. Yirmi sekiz yaşında İstanbul’a gelmesiyle Osmanlı ile tanışması, onu annesinin sürgün yıllarını araştırmaya sevk eder. Genç gazetecinin araştırmalarının sonucu pek çok ülkede ilgi uyandıran edebî bir romana dönüşür. *Saraydan Sürgüne* (1987) isimli bu roman, Mourad’ın annesi Selma Sultan’ın 1924 yılında hanedanın diğer üyeleriyle birlikte İstanbul’dan başlayan sürgün yıllarını anlatır. Her ne kadar romanın muhtevası yazarın annesinin biyografisini içerse de bizim asıl dikkatimizi çeken satır aralarında Mourad’ın aidiyet psikolojisine dair belirtiler olur. Kendisini adeta annesiyle özdeşleştiren bir psikolojisiyle vatan arayışına giren yazarın, sürgün hayatının en zor anlarını oldukça başarılı bir bakış açısıyla kaleme almasında annesiyle aynı kaderi paylaşıyor olmasının etkisi göz ardı edilemez.

Biz bu çalışmada, tarihimizin en trajik göçüne maruz kalan Osmanlı hanedanının son yıllarına uzaktan da olsa tanıklık eden ve bu sürgün yıllarının ardından farklı coğrafyalara intisap etmek zorunda kalan Kenize Mourad’ın eserinde aidiyet arayışını ele almaya çalışacağız. Makalemizde bu sürgüne şahitlik eden farklı isimler ve kaynaklardan yararlanarak, Osmanlı’nın en hazin göçü ele alınacaktır.

ANAHTAR KELİMELER

Saraydan Sürgüne, Kenize Mourad, Osmanlı Hanedanı, Sürgün, Aidiyet.

SOYADI / *SURNAME* : AKAY
ADI / *NAME* : TOLGA
UNVAN / *TITLE* : YRD.DOÇ.DR

BİLDİRİ BAŞLIĞI /

Kafkas Göçlerinin Türk At Varlığına ve Irklarına Etkisi

BİLDİRİ ÖZETİ

XVIII. yüzyılın sonlarından itibaren Müslüman nüfusun yaşadığı toprakların kaybı, Osmanlı Devleti'ne yönelik kitlesel göç hareketlerinin başlamasına neden olmuştur. Öyle ki göç ve iskân meselesi, neredeyse Türkiye Cumhuriyeti kurulana değin, Osmanlı Devleti'ni meşgul olduğu meselelerin en önemlilerinden biri haline gelmiştir. XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yoğunluk kazanan Kafkas göçleri de, gerek nüfus kütesinin büyüklüğü gerekse Osmanlı sosyo-ekonomik hayatına etkileri bakımından ayrı bir önem arz etmektedir. 1859 yılında Şeyh Şamil'in Ruslara teslim olması ile Kafkasya'dan kitlesel göç hareketleri başlamış, yüz binlerce insan evinden barkından koparak yeni bir hayat kurma umuduyla Osmanlı topraklarına sığınmıştır.

Kafkas göçleri demografik, kültürel, iktisadi, insani boyutta incelenen ve incelenmeye devam edilecek bir konudur. Göçlerin bir boyutu da muhacirlerin Kafkasya'dan getirdikleri atların Osmanlı at varlığına etkisidir. Bilindiği gibi XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin at varlığı, askeri alanda zafiyete yol açacak derecede azalmıştı. At sayısının gerilemesi yanında at ırklarının da kalitesi önemli oranda düşmüştür. Osmanlı yönetimi at ırklarının ıslahı, at sayısının artırılması yanında at ithal etme mecburiyetinde de kalmıştır. İşte bu süreçte özellikle de Uzunyayla havalisinde Kafkas göçmenleri tarafından yetiştirilen atlar Osmanlı ordusunun at ihtiyacının bir nebze de olsa karşılanması için bir kaynak olarak görülmüştür. Çalışmamızda Kafkas göçleri sonucu Anadolu'ya getirilen atların Osmanlı at varlığına etkileri yanında, Anadolu at ırkları ile olan etkileşimi incelenecektir.

ANAHTAR KELİMELELER

Kafkas Göçleri, Atçılık, Uzunyayla Atı,

SOYADI / *SURNAME* : VURAL
ADI / *NAME* : TİMUR
UNVAN / *TITLE* : DOÇENT DOKTOR

BİLDİRİ BAŞLIĞI

TÜRKÜLERDEKİ GÖÇ ALGISI

BİLDİRİ ÖZETİ

Türkler, Orta Asya'dan itibaren göçebe yaşam tarzını büyük oranda benimsemişlerdir. Göç, zorlu iklim koşullarıyla başa çıkabilmenin kaçınılmaz bir sonucu olmuştur. Bu zor yaşam tarzı, kıtlıklar ve sert iklim özellikleri Orta Asya'dan yoğun göçlerin yaşanmasına sebep olmuştur. Türklerin daha ılıman iklim koşullarının bulunduğu Anadolu'ya kademe kademe yönelişlerinin sebebi de bu olmuştur.

Türk insanı, hislerini, yaşayışını ve toplumsal ilişkilerini sazı ile nesilden nesile aktarmıştır. Söyledikleri her türküde sitem, ayrılık, özlem, ağıt, eğlence ve kimi zaman göç gibi toplumsal olaylar da yer almıştır. Toplumsal yaşayışın önemli bir unsuru olan göç farklı şekillerde türkülerde avaz bulmuştur.

Bu araştırma kapsamında, Türk toplumunun sesi olan Türkülerde karşımıza çıkan “göç” imgeleri tespit edilecektir. Tespit edilen “göç” imgeleri konuları ve kullanılış yerlerine göre sınıflandırılacaktır. Sonuç olarak ise, geçmişten günümüze Türk toplumunun göç algısına yönelik bakış açısı, türkülerin gözünden sergilenmeye çalışılacaktır

SOYADI / *SURNAME*

:BÜYÜKKAVAS KURAN

ADI / *NAME*

: Şeyma

UNVAN / *TITLE*

: Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI

BİR GÖÇ HİKÂYESİ: NAR AĞACI

BİLDİRİ ÖZETİ

Nazan Bekiroğlu'nun Nar Ağacı adlı romanı Trabzon-Tebriz-Tiflis-Batum-İstanbul hattında Balkan Savaşı döneminde başlayıp I. Dünya Savaşı'na uzanan bir zaman sürecinde yaşanan birbirine bağlı hayat hikâyelerinden oluşan bir eserdir. Nar Ağacı; aşk, yolculuk, tarih, savaş konuları bağlamında olduğu kadar göç kavramı etrafında da ele alınmayı gerektiren pek çok ayrıntıyı içeren zengin bir metindir.

İki büyük savaş sebebiyle dağılan aileler, yerinden yurdundan göç etmek zorunda kalan insanlar, göçün insan hayatında ve psikolojisinde bıraktığı izler, Nar Ağacında etkili bir anlatımla tasvir edilir. Göçün özellikle kadınlar ve çocuklar üzerinde bıraktığı tesirler roman kahramanlarının kişiliğinde gösterilir. Göç sebebiyle yarım kalan aşklar ya da mecburiyetlerin sebep olduğu evlilikler, göç yollarında karşılaşılan açlık, hastalık gibi sorunlar en canlı halleriyle eserde yer bulur.

Bu bildiride Nazan Bekiroğlu'nun Nar Ağacı adlı eseri sosyolojik okuma ve metin merkezli yöntemlerden hareketle bir göç romanı olarak ele alınacaktır. Göçlerin insan hayatına etkileri romanın sunduğu veriler ışığında ifade edilecektir.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Nazan Bekiroğlu, Nar Ağacı, Göç, Roman

SOYADI / *SURNAME* : Yaprak
ADI / *NAME* : Şenol
UNVAN / *TITLE* : Doç.Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Göçün 55 Yılında Almanya'daki Türkler

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

İkinci Dünya Savaşı sonrasında savaş hasarlarını ortadan kaldırmak ve yeniden kalkınma yoluna girmek amacı ile Almanya'da ciddi ekonomik hamleler yapılmaya başlandı. Özellikle 1950'li yıllardan sonra hızla gelişmeye başlayan Alman ekonomisi ve sanayisinde işgücü ihtiyacı ortaya çıktı. Kendi vatandaşlarından bu işgücü ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz kalan Almanya başka ülkelerden çalışacak insan getirme arayışlarına başladı. Bu amaçla 1955 yılından itibaren önce İtalya, İspanya, Yugoslavya ve Yunanistan ile işçi alımı için anlaşma imzalamıştır. Buralardan gelen işçiler yetersiz kalınca da bu defa Portekiz ve Türkiye ile misafir işçi anlaşması imzalama yoluna girmiştir. 31 Ekim 1961 tarihince Türkiye ile "Gastarbeiter" yani misafir işçi anlaşması imzalamıştır. Bu yıl bu işgücü anlaşmasının 55. yıldönümüdür. Aradan geçen bu 55 yıl içerisinde o gün için misafir işçi olarak adlandırılan göçmenler kalıcı olmuşlar ve sayıları yıllar içerisinde artarak yaklaşık üç milyona ulaşmıştır. Üstelik bunun bir milyondan fazlası da Alman vatandaşı konumundadır. Artık kalıcı olan Türkleri Almanya'da hayatın her alanında görmek mümkündür. İşçilikten işverenliğe giden süreçte eğitilmiş Türklerin sayıları artmış, çalışma hayatının farklı alanlarında istihdam edilmeye, işçi çalıştırmaya, siyasette temsil edilmeye başlamışlardır. Bu çalışmada bu 55 yıllık süreçte Almanya'daki Türklerin durumu analiz edilmeye çalışılmaktadır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Almanya'daki Türkler, Türk İşçi Göçü, Göçün 55. Yılı

1.Yazar :ŞENER ŞENTÜRK

UNVAN / TITLE : Yardımcı Doçent

2. Yazar :VOLKAN DURAN

UNVAN / TITLE : Araştırma Görevlisi

BİLDİRİ ÖZETİ

Zorunlu Göçle Türkiye'ye Gelen Ailelerin Çocuklarına Yönelik

Uyum Programı İhtiyaç Analizi

2003'te Irak'ta başlayan ve sonrasında Suriye'ye sığınan savaştan kaçan insanlar çoğunlukla Türkiye'ye sığınmışlardır. Bu zorunlu göç, koruma altındaki göçmenler ve Türkiye'de yaşayan insanlar üzerinde farklı etkilere sebep olmuştur. Özellikle geçici koruma altındaki ailelerin çocuklarının sosyal uyumları konusunda sorunlar oluşmuştur. Buradan hareketle araştırmada, Türkiye'ye zorunlu göçle gelen geçici koruma altındaki ailelerin çocuklarının sosyal uyumlarına yönelik esnek uyarlanabilir ve uygulanabilir bir uyum eğitim programı için ihtiyaç analizi yapılmıştır. İhtiyaç analizinde analitik yaklaşım temele alınarak gelecekte olması muhtemel durumlara göre oluşacak ihtiyaçlara odaklanılmıştır. Araştırmada ihtiyaç analiz modellerinden modern modele göre delphi tekniği kullanılmıştır. Eğitim, sosyoloji, psikoloji ve diğer beşeri bilimlerdeki uzmanların da görüşleri alınarak oluşturulması planlanan uyum programı için ihtiyaç analizi yapılmıştır. Alan yazın da göz önünde bulundurularak geçici koruma altında bulunan göçmenlerin karşılaştıkları uyum sorunları, bireysel (temel ihtiyaçlar), toplumsal (yerel) ve evrensel (insani) ihtiyaçlar başlıkları altında ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Göçmen, İhtiyaç Analizi, Uyum Programı

UNVAN ADI,SOYADI :

Doç. Dr. Şakir BERBER& Doç. Dr. Beyhan ZABUN

BİLDİRİ BAŞLIĞI / PAPER TITLE:

Küreselleşmenin İtici Gücü Olarak Beyin Göçü

BİLDİRİ ÖZETİ / ABSTRACT:

Bu çalışmada dünya toplumlarının tamamını doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyen temel toplumsal değişme süreçlerinden birisi olarak küreselleşme ve beyin göçü ilişkisi ele alınmıştır. Öncelikle tarihsel, sosyal, ekonomik ve kültürel bir süreç olarak küreselleşme analiz edilmiş, küreselleşmeye yön veren başat aktörlerin (özellikle ABD) bilimsel çalışmalar alanındaki durumları beyin göçü bağlamında incelenmiştir.

Sosyal mobilizasyonun, bütün dünyadan, herkesi içine alacak şekilde Amerika Birleşik Devletleri'ne doğru olan seyri bugün de aynı hız ve yoğunlukta devam etmektedir. Beyin göçünün farklı bir formu olarak “fiziksel olmayan beyin göçü” yeni bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilimsel çalışmalar alanında dünya sistemi içerisinde tekeli, merkezi bir karakter gösteren, akademik çalışmaların uluslararası yayına dönüştürülmesi, bu yayınların prestijli indexlerde taranan dergilerde yayımlanması fiziksel olmayan beyin göçüne örnek teşkil etmektedir. Hemen hemen bütün dünyada yapılan bilimsel çalışmaların, bu çalışmaları yapan araştırmacılar için belirtilen bu indexlerde yer alan dergilerde yayımlanması bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu durum Türkiye için de aynı şekilde geçerlidir. Türkiye’de ve dünyada üretilen bilginin hemen hemen tamamı bu yayınlar aracılığıyla, küreselleşmenin aktif aktörlerinin (özellikle ABD, İngiltere vb.) sürece herhangi bir katkısı olmadan, üstelik İngilizce olarak hazır bir şekilde kendilerine sunulmaktadır. Bu durum, bu çalışmaları yapan bilim insanlarının fiziki olarak bu ülkelere gitmelerine gerek kalmadan ürettikleri bilgiyi bu ülkelere hazır olarak sunmaları bakımından fiziksel beyin göçünden nicelik ve nitelik olarak daha fazla önem arz etmektedir.

ANAHTAR KELİMELER

Küreselleşme, göç, beyin göçü

SOYADI / *SURNAME* : UYGUN
ADI / *NAME* : Süleyman
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Karadeniz’de Yabancı Vapur Kumpanyaları ve Göç

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

19. Yüzyılda Karadeniz ve havzasında yaşanan siyasi ve askeri olaylar bu denizi bir mülteci ve göçmen denizine dönüştürdü. Bu hareketlilikteki en büyük payı yabancı vapur şirketleri aldı. Yüzyılın ikinci çeyreğinden itibaren Karadeniz sularında faaliyet göstermeye başlayan yabancı vapur kumpanyaları, toplumsal hareketlilikte en mühim kolaylaştırıcı unsur oldu. Yolcularının kamaralarda taşınabilmesine yönelik inşa edilen buharlı gemiler zamanla değişime uğradı. Artan göçler ve yolcu trafiği ihtiyacını karşılamak ve daha fazla gelir elde edebilmek için azami oranda güverte yolcusu taşınacak surette yeniden dizayn edildiler. Mülteci ve göçmen taşıma rekabetinden daha fazla pay alabilmek amacıyla yabancı vapur acenteleri, göç komisyonu, simsarlar ve komisyoncular aralarında çıkar ilişkileri ağları tesis ettiler. Liman kentlerinden vapurlara binen bir mülteciyi göç yolunda, deniz tutması, hastalıklar, karantinalar, açlık ve sefaletle karşılaşmak gibi meşakkatli bir süreç beklemekteydi. Kimi vapurlar mültecilerle beraber gemi hangarlarında küçük ve büyük baş hayvanlar taşıdılar. Çalışmada bu bağlamda yabancı vapur kumpanyalarının bir araç olarak göç üzerindeki etkileri ele alınacaktır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Karadeniz, Göç, Yabancı Vapur Şirketleri, Deniz

SOYADI / *SURNAME* : TEKİR
ADI / *NAME* : SÜLEYMAN
UNVAN / *TITLE* : YRD. DOÇ. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA KARADENİZ BÖLGESİNDE MUHACERET VE SALGIN HASTALIKLAR (1914-1918)

ÖZETİ

Savaşların en trajik sonuçlarının başında, savaş bölgelerinde ki halkın yaşadığı bölgeleri terk etmeleri yani göçler gelmektedir. Birinci Dünya Savaşı'na paralel olarak görülen muhaceret Karadeniz bölgesinin kaderini derinden etkiledi. 1914 yılında savaşın ilk günlerinde başlayan muhaceret 1917 yılına kadar aralıksız olarak devam etti. Türk-Rus mücadelesinin yaşandığı bölgedeki Müslüman ahali Rus ilerlemesine paralel olarak sürekli batıya doğru göç etmek zorunda kaldı.

1916 yılında Karadeniz sahil hattında Ruslar, başlattıkları taarruz neticesinde sırasıyla Hopa, Rize ve Trabzon'u işgal ettiler. Bölgede yaşayan Müslüman ahali bu durum karşısında Giresun ve Ordu üzerinden batıya doğru göç etti. Göç dalgaları Canik, Samsun, Sinop, Kastamonu ve Kocaeli'ye kadar uzandı. Göç sırasında çoğunlukla deniz yolu kullanıldı. Dâhiliye Nezareti ve Trabzon Valiliği tarafından alınan her türlü tedbirlere rağmen muhacirler yol boyunca çete saldırıları ve açlıkla mücadele ederken aynı zamanda da salgın hastalıklara da maruz kalmışlardır. Başta sıtma olmak üzere muhacirler arasında kolera ve tifüs binlerce muhacirin hayatlarına mâl olmuştur.

Bu çalışmada 1914-1917 yılları arasında yaşanan göçler ve muhacirlerin karşılaştıkları zorluklar ile salgın hastalıklar incelenecektir. Çalışmada Başbakanlık Osmanlı Arşivi, ATASE arşivi ile resmi kayıtlar ve dönemin hatıratları kaynak olarak kullanılacaktır.

ANAHTAR KELİMELER /

Muhaceret, Göç, Karadeniz, Trabzon, Samsun

SOYADI / *SURNAME* : ÖZBEK
ADI / *NAME* : SÜLEYMAN
UNVAN / *TITLE* : DOÇ. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*:

MEMLUKLER ZAMANINDA SURİYE VE MISIR'A MOĞOL GÖÇÜ VE SONUÇLARI

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*:

XIII. yüzyılın ilk yarısı Türk - İslam aleminin en karışık olduğu bir devreyi ihtiva eder. Bu zaman dilimi içerisinde gelişen pek çok olay, daha sonraları Orta-Doğu'nun siyasi haritasında yeni şekillenmelere sebep olmuştur. Bunlardan birisi de Cengiz Han'a bağlı Moğol kuvvetlerinin 1220'li yıllarda İslam beldelerine doğru başlattığı istila girişimidir. Karşısına çıkan bütün mukavemet güçlerini adeta bir kasırğa gibi yerle bir eden Moğollar etrafa korku ve dehşet saçarak bir sonraki hedeflerine emin adımlarla ilerlemişlerdir. Orta ve yakın Doğu coğrafyasında yer alan idareciler Moğollara karşı mücadele azmini yitirmiş ve psikolojik çöküntü içerisine düşerken, savunmasız halk kan ve gözyaşına boğulmuştur. Bunun sonucunda evlerini, barklarını ve yurtlarını terk eden binlerce çaresiz insan can güvenliği açısından daha emin gördükleri bölgelere göç etmek zorunda kalmıştır. 1243 Köseadağ savaşı ile önce Anadolu coğrafyası hemen akabinde 1258 yılında Bağdad'ın düşmesiyle de Irak bölgesi, Moğollarca işgal altına alınmış ve sıra Suriye ve Mısır'a gelmiştir. Ancak 1260 yılında Ayn-Calut savaşında Memlukler tarafından ilk defa bozguna uğratılan Moğollar ilerleyişini durdurmak zorunda kalmıştır. Bu tarihten sonra uzun yıllara yayılan Memluk-Moğol mücadelesi askeri alandan siyasi ve sosyo-kültürel alanlara yayılmıştır. Taraflar arasında ilişkiler düşmanlıktan çıkarak önce Altınorda Moğollarıyla ittifak, sonrasında Suriye ve Mısır'a Moğolların iltica ve göç olaylarına sahne olmuştur. Memluk sultanları, kendilerine sığınan Moğol mültecilerini özellikle Suriye topraklarında iskan ederek Mısır'a sokmamışlardır. Bu yeni coğrafyaya kısa zamanda alışan Moğol mültecileri ise zamanla Memluk devlet hiyerarşisi içerisinde kendilerine yer bularak, Şahin eş-Şeyhi ailesi örneğinde olduğu gibi emir, bürokrat ve ilim adamı olarak, Sultan Ketboga örneğinde olduğu gibi de Memluk devletinde sultanlık makamını dahi işgal etmeyi başarmışlardır.

Bu tebliğde Moğolların Memluk devleti zamanında Moğolların Suriye ve Mısır'a gerek münferit gerekse toplu halde yaptıkları göç ve bunun sosyo-kültürel sonuçları ele alınmaya çalışılacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Memlukler, İlhanlılar, Altınorda, Suriye-Mısır, İltica, Göç

SOYADI / *SURNAME* : HATİPOĞLU
ADI / *NAME* : Süleyman
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*:

HATAY MESELESİNDE HALİL İBRAHİM EFENDİ VE MÜRİTLERİN TÜRKİYE'YE GÖÇÜ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*:

Bir Nakşibendi şeyhi olan Halil İbrahim Efendi 1929 yılında, Suriye'nin kuzeyinde dini- sosyal tabanlı mürit hareketini oluşturur. Tahmini iki bin silahlı kişiden oluşan müritler bölgedeki Fransız askerine karşı birçok çatışmaya girer. Müritler hareketinin sadece Suriye'nin kuzeyinde değil, Suriye genelinde de desteklenmesi ve taraftar toplaması Fransızları oldukça rahatsız etmişti. Müritler hareketi Hatay meselesinin çözümüne de katkıda bulunmuştu. Bu durum Fransa'yı, Hatay'ı örnek alarak Halep halkının Türkiye'ye katılma isteğinden kaynaklanan bir plebisit ortamına sürükleyebileceği bir kanısına sevk etmişti.

Bu arada 1938 ve 1939 yıllarında Mürit hareketini destekleyen Suriye Hükümeti düşürülerek, yeni yönetim Fransız askerleriyle Suriye'nin kuzeyine büyük bir askeri harekât başlatır. Bunun üzerine sekiz bin kadar kişi Türkiye'ye iltica etmek zorunda kalmıştı.

Bu sırada hareketin lideri Halil İbrahim Efendi, mültecilerle beraber Türkiye'ye geçmiş, bir müddet Kilis ve İslahiye'de kaldıktan sonra Ankara'ya gelmiş, daha sonra ise Ankara Hükümeti tarafından Manisa'da zoraki ikamete sevk edilmiştir.

Gerçekten bu olayların gelişmesine bakıldığında, Fransa ile Hatay konusunda yapılan görüşmelerin olumlu bir şekilde sonuçlanmasında söz konusu olayların da etkili olduğu muhakkaktır. Belki de Fransa, Hatay dâhil Suriye'nin kuzeyinde plebisit yaptırıp Türkiye'ye ilhak edilmesini sağlamaktansa; sadece Hatay'da plebisit yaparak Türkiye'ye katılımına razı olmuştur. Eğer Fransa Hatay meselesinde dirensedi, muhtemelen Suriye'nin bütün kuzey bölgelerinde devam eden olaylar yüzünden plebisit yaptırmak zorunda kalacaktı. Yani Fransa Hatay'ı gözden çıkarmakla, Suriye'nin kuzeyindeki diğer şehirleri kurtarmıştır denilebilir.

Bu süreçte Halil İbrahim Efendi ile birlikte sekiz bin kadar kişi Türkiye'ye iltica etmek için sınıra dayandı. Aralarında hatırı sayılır ailelerin de bulunduğu bu insanlar kayıtsız şartsız Türk vatandaşlığına geçmek istiyorlardı. Mültecilerin bu isteklerini kabul eden Türk hükümeti sınırı açarak bu grubu ülkeye kabul etmişti. Bu bildirimizde Müritler hareketinin sonunda Türkiye'ye iltica eden bu mültecilerin göçü ve sonuçları üzerinde durulacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*: Göç, Hatay, Halil İbrahim Efendi, Müritler, Türkiye

SOYADI / *SURNAME* : Yıldırım alp

ADI / *NAME* : Sinem

UNVAN / *TITLE* : Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

SAKARYA'DA FAALİYET GÖSTEREN SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ GÖÇMENLERE BAKIŞ AÇISI VE GÖÇMENLERE YÖNELİK FAALİYETLERE İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde sosyal hayata, sosyal değişim ve gelişime katkı sağlayan sivil toplum kuruluşları, özellikle 1980'li yıllar ile birlikte sosyal politika alanında önemli bir aktör haline gelmiştir. Dolayısıyla küreselleşme süreciyle sosyal sorunların çözümünde sivil toplum kuruluşlarına olan ilgi artmış ve sivil toplum kuruluşlarının önemli sosyo-politik fonksiyonlar üstlenmeleri sonucunu doğurmuştur.

Günümüzde birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de sivil toplum örgütlerinin, sosyal hayatta aktif hale geldiği ve sosyal politika sorunlarının çözümünde devlete yardımcı olma amacıyla ya da bir boşluk olması durumunda devreye girerek önemli faaliyetlerde buldukları bilinmektedir.

Sosyal politikanın ele aldığı önemli bir sosyal sorun olan göç ve dezavantajlı gruplar arasında yer alan göçmenler, son yıllarda sivil toplum örgütlerinin de yoğun olarak ilgi alanına girmektedir. 1950'li yıllar itibariyle kırdan kente yaşanan göç hareketiyle tanışan Türkiye son yıllarda yoğun dış göçe de maruz kalmaktadır. Transit ülkeden hedef ülke haline gelen Türkiye'de de tüm dünyada olduğu gibi göçmen nüfusun hızla artış gösterdiği izlenmektedir. Bu durum karşısında göçmenlere yönelik devletin izlediği politikaların ve desteğin yanı sıra sivil toplum kuruluşlarının göçmenlere yönelik bakış açısı ve faaliyetleri de önem kazanmaktadır.

Bu çalışmada uzun yıllardır Karadeniz bölgesi ilk sırada olmak üzere pek çok bölgeden göç alan ve son 5 yıldır başta Suriyeliler olmak üzere dış göç de alan Sakarya'da göçmenlere yönelik sivil toplum kuruluşlarının bakış açıları ve faaliyetlerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Belirtilen amaç doğrultusunda Sakarya'da faaliyet gösteren sivil toplum örgütleri ile biçimsel mülakat gerçekleştirilerek Sakarya'daki göçmenlerin sorunları hakkında da bilgi sahibi olunmuştur.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, Göçmen, Sivil toplum kuruluşları

SOYADI / *SURNAME* : ERDOĞAN
ADI / *NAME* : Seven
UNVAN / *TITLE* : Yardımcı Doçent Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI

SCHENGEN ALANI GÖÇMEN KRİZİ KARŞISINDA VARLIĞINI KORUYABİLECEK Mİ?

BİLDİRİ ÖZETİ

2000 sonrasında birbiri ardına yaşanan krizlerle mücadele eden Avrupa Birliği (AB) son dönemlerde bütünleşmenin en önemli kazanımlarından biri olan Schengen alanını da kaybetme riski ile karşı karşıyadır. AB üyesi beş ülke tarafından 1985 yılında temelleri atılan Schengen alanı, 1993 yılında tek pazarın kurulmasıyla daha fazla anlamlı hale gelmiş ve 1997 yılında imzalanan Amsterdam Antlaşması ile resmi olarak AB bütünleşmesinin bir parçası olarak kabul edilmiştir. Schengen alanı ile AB üyesi ülkeler arasındaki sınırlar anlamını kaybederken, AB'nin dış sınırlarının korunması daha önemli hale gelmiştir. Ortadoğu'da son yıllarda peşi sıra yaşanan krizler sonrasında daha güvenli topraklara ulaşmak üzere harekete geçen milyonlarca göçmen, refah ve güvenlik alanı olarak dünyanın önde gelen coğrafyalarından biri olarak kabul edilen Avrupa'ya yasadışı bir şekilde ulaşmak için çabalamaktadır. Bu durum AB üyesi ülkeleri Avrupa'nın dış sınırlarını ve Schengen alanını korumak üzere birtakım önlemler benimseye zorlamıştır. Bu çalışmada AB üyesi ülkelerin göçmen krizi nedeniyle tarihindeki en önemli meydan okumayla karşı karşıya kalan Schengen alanını korumak üzere gösterdikleri çaba ve aldıkları tedbirler konusuna odaklanılacaktır. Bu bağlamda, AB'de göç konularının ele alınışı ve Schengen alanının ortaya çıkışı tarihsel bağlamda ele alınacak, Ortadoğu'da son yıllarda yaşanan çatışma ortamı ile birlikte yasadışı göçün AB için nasıl bir meydan okuma haline geldiği üzerinde durulacak ve AB'nin göçmen krizi ile etkin bir şekilde mücadele etmek üzere aldığı tedbirler tartışılacaktır. Çalışmanın sonucu alınan tedbirlerin Ortadoğu'daki insanları yasadışı yollarla Avrupa'ya ulaşmaya iten sebepler ortadan kalkmadıkça Schengen alanına ilişkin tartışmanın gelecek dönemde de devam edeceği yönündedir. Dolayısıyla, hâlihazırda AB düzeyinde yasadışı göçle mücadele etmek üzere alınan tedbirlerin radikal bir yaklaşımla gözden geçirilmesi gerekmektedir. Aksi halde AB'nin göçmen krizi karşısında benimsediği tutum itibarıyla kendi değerlerine karşı geliyor suçlaması ile karşı karşıya kalması muhtemeldir.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Avrupa Birliği, Göçmen Krizi, Schengen Alanı, Yasadışı Göç

1. YAZAR

SOYADI / *SURNAME* : GÜRKAN

ADI / *NAME* : SENEM

2. YAZAR

SOYADI / *SURNAME* : KİNSİZ

ADI / *NAME* : DAMLA NUR

BİLDİRİ BAŞLIĞI

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN GÖÇMEN ALGISI

BİLDİRİ ÖZETİ

Küreselleşme sürecinden geçen dünyamızın tarih boyunca karşı karşıya kaldığı ve önemli toplumsal değişimlere yol açan olgularından biri göç olagelmıştır. Bir taraftan göç edilen topraklardaki yerli halkın göçmenleri kabulü, diğer taraftan ise göçmenlerin bu yeni toplum ve kültüre entegrasyonu göçü birçok disiplinin ortak konusu haline getirmiştir. Dolayısıyla son yıllarda gerek ülkemizde gerekse şehrimizde sıklıkla görülen göçmenlere yönelik bakış açılarının değerlendirilmesi ihtiyacı duyulmuştur. Bu ihtiyaçtan doğan nitel araştırmamızın amacı, üniversite öğrencilerinin göçmenlere yönelik metaforik algılarını ortaya koymaktır. Araştırma deseni fenomenolojik yaklaşımdır ve veri toplamada öğrencilere ölçme aracı olarak anket formu uygulanmıştır. Araştırmaya katılanlar amaçlı örneklem yöntemiyle seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin Fen Edebiyat, Sağlık Bilimleri, Mühendislik ve Eğitim Fakülteleri'nden 60 adet 4. Sınıf lisans öğrencisi oluşturmaktadır. Örneklemin seçilme amacı, bu öğrencilerin kavramsal olarak hazır bulunuşluklarının yüksek olduğunun düşünülmesidir. Ankete katılan öğrencilerden “Göçmen deyince aklınıza gelen ilk ifadeyi boşluğa yazar mısınız?” ve “Göçmengibidir, çünkü” şeklinde verilen ifadeleri yanıtlamaları istenmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular belirli kavramsal kategoriler altında toparlanacaktır. Ve bildiri metninin bütününde yer verilecektir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Anahtar Kelimeler: Göç, göçmen, metafor.

SOYADI / *SURNAME* :Boykoy
ADI / *NAME* : Seher
UNVAN / *TITLE* : Yrd.Doç.Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI

Bulgaristan'dan 1989 Göçünün Bursa Basınındaki Yansımaları

BİLDİRİ ÖZETİ

Bursa, İmparatorluktan Cumhuriyet Türkiye'sine uzanan süreçte, özellikle Balkanlar ve Kafkasya'dan belirli aralıklarla yoğunlaşan dış göçlere tanıklık etmiş; bu göçler içinde Bulgaristan'dan yapılan göçler öncelikli sırada yer almıştır. Bulgaristan yönetiminin bölgedeki Türkler üzerinde uyguladığı baskı ve asimilasyon politikaları, Türklerin Anavatana göç sürecinde önemli rol oynamıştır. Bulgaristan Türklerinin 1989 Göçü ise, bu süreçte gelinen son halkayı teşkil etmiştir.

Bu bildirinin amacı, 1989 zorunlu göç olayının Bursa yerel basınında yansımaları boyutuyla ortaya konulmasıdır. 1989 Göçü ile gelen göçmenlerin yerleştirildiği şehirlerden birisi de, göçmen kenti Bursa olmuştur. Bu çalışma ile de, yaşanan göç sürecinde Bursa'nın yeri tespit edilecektir.

Göç süreci öncesinde Bulgaristan Türklerine uygulanan asimilasyon yöntemleri, göç sırasında yaşanan gelişmeler, göçmenlerin geldikleri yerleşim birimleri itibariyle Bursa'da iskân edildikleri ilçe, kasaba ve köyler, göçmenlere yapılan yardımlar, yerel yöneticilerin uygulamaları, Bursa'daki sivil toplum kuruluşlarının 1989 göç politikalarındaki yeri, göçmenlerin sosyal yaşamı, yerli halkla uyum ve kültürleşme süreci, kentteki sosyoekonomik yapıya etkileri bildiri kapsamında ayrı başlıklar altında incelenecektir.

Bildiride dönemin Bursa basınından Hakimiyet, Olay, Bursa Uludağ gazete nüshaları yanında, arşiv belgeleri, resmi yayınlar, tetkik eserlerden de yararlanılacaktır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Todor Jivkov, Bulgaristan Türkleri, 1989 Göçü, Bursa, Bal-Göç

SOYADI / *SURNAME* : ABDURRAHMAN
ADI / *NAME* : SEBAHATTİN
UNVAN / *TITLE* : Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Yunanistan'daki Türklerin Türkiye'ye Göçleri ve Uyum Süreçleri

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Yunanistan'daki Türklerin Türkiye'ye göçleri Türkiye-Yunanistan arasında 1923 yılında imzalanan zorunlu göç anlaşmasıyla sona ermeyen ve günümüzde de devam eden bir olgudur. Zorunlu göç dışında kalmış olan Batı Trakya ile Rodos ve Kos adalarında yaşayan Türkler'in pozitif azınlık haklarına sahip 'eşit vatandaş' olarak değil de, ulusal çıkarlara 'tehdit' olarak görülmeleri, şiddeti zaman zaman yoğun olan baskılara maruz kalmaları, çoğu zaman yüzyıllardır yaşadıkları toprakları bırakarak hoşgörü ve destek gördükleri Türkiye'ye göç etmeleriyle sonuçlanmıştır. Yunanistan'dan göç eden Türkler'in Türkiye'de yeni hayatlarına başlamaları ve uyum süreçleri ülkede yürürlükte olan hukuki düzenlemelere bağlı olarak farklılık göstermiştir, belli dönemlerde ciddi sorunlarla karşılaşmış olsalar da soydaş olarak değerlendirilmeleri sebebiyle bir çok konuda destek ve 'ayrıcalıklı' muamele görmüşlerdir ve görmeye devam etmektedirler.

Yunanistan Türkleri'nin Türkiye'ye göçlerini ve uyum süreçlerinin ele alınması bu çalışmanın ana amacını oluşturmaktadır. Bu çerçevede Yunanistan'ın hangi uygulamalarının göçlere neden olduğu, Türkiye'nin yaklaşımlarının bu göçleri ne derece etkilediği, göçlerin geride kalanlar için ne gibi sonuçlar getirdiği, Türkiye'ye göçten sonra karşı karşıya kalınan sorunların neler olduğu, bu sorunların aşılması ve yeni hayata uyum sağlanması için ne tür politikaların uygulandığı, dernekleşmenin nasıl olduğu bu çalışmanın üzerinden duracağı önemli başlıklardır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Yunanistan Türkleri, Göç, Azınlık Hakları, Ayrımcılık, Entegrasyon

SOYADI / SURNAME : CÖHCE
ADI / NAME : SALİM
UNVAN / TITLE : PROF. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / PAPER TITLE

“ANADOLU’YA GERÇEKLEŞTİRİLEN TÜRK GÖÇLERİ HAKKINDA GENEL MAHİYETTE
BİR DEĞERLENDİRME”

BİLDİRİ ÖZETİ / ABSTRACT

Türkistan/Türkeli’nin batı kesimlerinde, takriben bugünkü Kazakistan bozkırları ile Altay Dağları arasındaki sahada ilk defa atlı-göçebe bozkır kültürü dediğimiz bir kültürün temsilcisi olarak, bilindiği kadarıyla M.Ö. üç bininci yıllarda tarih sahnesinde görünen Türkler çeşitli kültür aşamalarından geçtikten sonra Asya’nın orta ve batı kesimlerinde cihanşümul devletler kurmuştur. O arada Türk nüfuzu bugünkü Rusya ovaları, Macaristan, Balkanlar, Anadolu, Azerbaycan, İran, Afganistan ve Çin Seddi önlerinde tarihin en eski zamanlarından günümüze kadar etkili olacaktır.

Bu bağlamda Türklerin Anadolu ile ilgisi destanî çağda Oğuz’un bölgeyi fethiyle başlar. Onun dışında Hakkâri Trişin yaylasında, Kağızman Yazılıkaya ve yörenin daha pek çok yerinde tespit edilen zoomorfik üslupta meydana getirilmiş piktogramlar ile Akad Devleti’nin kurucusu Naram-Sin’e ait bir belgede (M.Ö. 2350) geçen ve on yedi Anadolu kralından birisi olarak gösterilen “Turki” kralı “İlşu-Nail”den bahseden kayıt yanında M.Ö. I. binden itibaren Diyarbakır yöresinde görülen Komuklar bir tarafa bırakılırsa Asur kitabelerinde yer alan ve M.Ö. 662’de Kimmerleri takiben Kafkasları aşip Gence merkez olmak üzere büyük bir devlet kuran Saka boylarından Goglar/Gökler (?) ile tarih kaynaklarına intikal eder. Nitekim Sakaların reisi Gog’un oğlu Sarati ve Parati emrindeki kuvvetler ile daha sonra Gog hükümdarı olarak görülen Meduva ya da Herodot’un kaydettiği şekliyle Madyas, Doğu Anadolu, Batı İran ve bugünkü Suriye ile Filistin’i zapt edecek ama bölgede uzun ömürlü bir siyasî teşekkül meydana getiremeden yirmi sekiz yıllık bir hâkimiyetin sonunda İran hükümdarı Kiyaksares (Keyhüsrev) tarafından ortadan kaldırılacaktır.

Haliyle Sakalar, M.Ö VII. yüzyılda bugünkü Azerbaycan’ın kuzey bölgelerine, Gence civarına yerleşerek burayı anavatan haline getiren ve tarihte Türk varlığını Anadolu’ya yayan ilk grup olarak görülmektedir. Bunlardan yaklaşık bin yıl sonra 359 yılında Gurumbates komutasında bir Akhun/Heptalit birliği II. Şapur’un (309-379) Diyarbakır kuşatmasına iştirak edecek ve sonrasında yurtlarına geri dönmeyerek Orta Fırat Havzası’nın sol sahili boyunca uzanan bölgede yerleşecektir. Bunu 395’de Kursık ve Basık adında iki başbuğun önderliğinde Kafkasları aşarak Doğu Anadolu’ya girip Erzurum üzerinden Karasu-Fırat Havzasından Malatya’ya oradan da Urfa yoluyla bugünkü Suriye’nin orta kesimlerine kadar ulaşan Batı Hunlarından bir grup takip edecek ancak onlar da kısa süre sonra geri dönecektir. 465’de Ağaçeriler, 515 yılında Sabarlar/Sibirler bölgeye yerleşecek onları İslam-Arap orduları içerisinde yer alan Türk zümreleri takip edecektir.

Çeşitli Türk gruplarının Anadolu’da, özellikle de Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da yukarıda işaret edilen faaliyetleri bir gel-git hareketi şeklinde gelişecek dolayısıyla etkin bir sonuç ortaya çıkarmayacaktır. Ancak daha XI. yüzyılın ilk çeyreğinde itibaren yeni ve dinamik bir unsur olarak bölgeye girmeye başlayan Türkler kısa sürede bölge siyasetinin belirleyici unsuru olacaktır. Bu gelişme etkisini günümüze kadar devam ettirecek önemli sonuçları da beraberinde getirecektir ki bunlardan en önemlisi hiç kuşkusuz dünya tarihine de tesir edecek olan Anadolu’nun Türk vatani olma sürecidir.

ANAHTAR KELİMELER / KEY WORDS

Anadolu, Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Türkler, Sakalar, Hunlar,

SOYADI / *SURNAME* :DEMİRBİLEK
ADI / *NAME* : SALİH
UNVAN / *TITLE* : YARD.DOÇ.DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Kağanlık Yazıtlarına Göre Türk Bozkır Devlet Geleneğinde Göç'ün Yapıcı ve Yıkıcı Rolü

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Türk Bozkır Kültürü yarı göçebe Türk yaşantısına dayanır. Buna göre boyların birleşmesiyle fedaratif bir yapıya bürünen devlet, yazlık ve kışlık ikamet ettiği bölgelerde daima hareketli bir görünüme sahiptir. Devletin gücü her katılımla büyümekte; tersi bir durumda yani dağılma ve göç verdiği zaman da hızla çökmektedir. Bu yüzdendir ki bozkır devletleri çok çabuk yükselmede ya da yıkılmaktadırlar.

Başta Orhun Yazıtları olmak üzere Eski Uygur Kağanlık Yazıtları ve yine eski Türk boyları hakkında bilgi veren Çin yıllıkları Göç'ün Bozkır Türk devletlerinin yükselişlerine ve yıkılmalarına nasıl etki ettiğini sık sık işlemişlerdir. Kağanlık Yazıtlarında bizzat Kağan, zayıflatmasından dolayı devlet içi göçe karşı çıkarken; dışarıdan gelen göçe de devletini kuvvetlendirmesi açısından teşvik etmektedir.

Burada günümüzden farkı mültecilerin adeta ülkeye ısrarla davet edilmesi dikkat çekiyor. O günün şartlarında göç yoluyla her katılım bir kuvvet olarak görülürken; göç yoluyla oluşan her ayrılık da devleti zaafa uğrattığı gerçeğidir.

Bildirimizde Türk Bozkır devletlerinde metinlerden yola çıkarak göçün devletler için yapıcı ve yıkıcı rolünü ele alırken; göçün tespit edilen yapıcı ve yıkıcı sebeplerin günümüz devlete etkileriyle ilgisini kurmaya çalışacağız.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Köktürkler, Eski Uygurlar, Orhun Yazıtları, Eski Uygur Kağanlık Yazıtları, Göç

SOYADI / *SURNAME* : Duman
ADI / *NAME* : Sabit
UNVAN / *TITLE* : Prof. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Beyaz Rusların İstanbul'un Sosyal Hayatına Etkileri

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Bolşevik devriminden sonra çıkan iç savaşta Çarlık rejimi adına savaşan orduların yenilmesi ile birlikte binlerce kişi Rusya'yı terke etmek zorunda kaldı. Batılıların Çarlık yanlılarına destek vermeyi kesmesi üzerine İstanbul'a inlerce Rusun gelmeleri ile mülteci akımı başlamış oldu. Aniden başlayan çok fazla Rus mülteciyi Osmanlı Devleti nasıl barındıracaktı. İlk dönemde gelenler Rus zenginler olup, bunların ayrılma nedenleri Bolşeviklere duyduğu korku idi. Aniden yola çıktıkları için yanlarına neredeyse hiçbir şey almadan gelen bu insanlar, umutlarını Türkiye'ye bağlamıştı. 1917 Devrimi'nden sonra dünyanın yedi bucağına dağılan Beyaz Ruslar, önce ilk durak, ardından özgürlüğe uzanan köprü olarak Türkiye'yi gördü.

1920 başlarında İstanbul'a her gün Beyaz Rusları gemileri gelmeye başladı 1920 Nisan ayından İstanbul'da ve Adalardaki muhacir sayısının 30 bin olduğu sanılmaktadır. Bu sayı giderek arttı. Rusların gelmesinden sonra İstanbul'da Rus etkisi görülmeye başladı. Özellikle gazino, lokanta işlerinde Ruslar yenilikleri Türkleri kaçınılmaz olarak etkiledi. Bu bildiri Rusların İstanbul yaşamına olan etkileri ile Müslüman Türklerle ilişkileri ele alınacaktır. Dönemin basını ile hatıratlar bildiri metninde yararlanılacak temel dayanak noktası olacaktır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

İstanbul, Beyaz Rus, Daniken, Osmanlı Devleti, göçmen,

SOYADI / *SURNAME* : KARAGÖZ
ADI / *NAME* : RIZA
UNVAN / *TITLE* : DOÇ. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI

Canik Nüfus Defterlerinde Kayıtlı Misafir ve Göçmen Nüfus (1834 – 1845)

BİLDİRİ ÖZETİ

Osmanlı Devleti'nde tahrir kayıtlarının dışında, modern nüfus verilerinin kaydedildiği ilk sayımlar 1830'lardan itibaren yapılmıştır. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde mevcut Canik Sancağı Nüfus defterleri arasında 1834 tarihinde yapılmış sayımlarla bu sayımların daha sonraki tarihlerde yapılan periyodik yoklamalarının tutulduğu defterler ışığında Canik sancağı dahilindeki kazalarda yaşayan misafir ve göçmenler bu bildirinin konusunu oluşturmaktadır. Bunlar arasında ticaret maksadıyla Canik'te bulunan ülke içinden ve dışından misafirler yanı sıra, daimî yerleşik olmayan (göçmen) Osmanlı tebaasından kişiler, aileler veya gruplar vardır. Bildiride söz konusu nüfus defterleri kaynaklığında farklı tarihlerde, farklı kaza ve köylerde kaydedilmiş misafir ve göçmen nüfusun sayıları, bunların yaklaşık on yıllık süre içindeki değişimleri ve demografik özellikleri tespit edilerek Canik sancağı nüfusu içindeki yerleri ve oranları değerlendirilecektir. Böylece 19. yüzyılda hızla büyüyen bir kent olan Samsun ve Canik sancağına balı diğer bazı kazaların (Bafra, Çarşamba, Terme, Ünye) demografik gelişimi ve değişimi ile sancaktan dışarıya veya dışarıdan sancak dahiline gelen giden nüfus sosyal ve ekonomik boyutlarıyla ele alınacaktır.

ANAHTAR KELİMELER

Osmanlı Devleti, Canik Sancağı, Nüfus hareketleri, 19. Yüzyıl

SOYADI / *SURNAME* : Škrijelj (Şkriyel)
ADI / *NAME* : Redžep (Recep)
UNVAN / *TITLE* : prof. dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

'BATI RUMELİ'NİN OSMANLISIZLAŞTIRILMASI DÖNEMİNDE OLUŞMUŞ
MUHACİR MAHALLELERİ'

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

XIX yüzyılın ikinci yarısında, yeni oluşmuş Hıristiyan devletlerin milliyetçi rejimleri, saldırgan ve İslam karşıtı siyaset sürdürmesi Balkan Müslüman nüfusunun hayatlarında korkunç muhacirlik akıbeti yaratmıştır. Rumeli Müslümanların bu duruma düşmesi bir çok araştırmacıya göre çözülmemiş 'Doğu sorusu'ndan ötürü olagelmıştır. Yarımadanın Osmanlısızlaştırılması süreci de aynı dönemde gelişmiştir. Etnik temizlik temelleri üzerinde kurulmuş bağımsız Hıristiyan devletlerinde Osmanlı geçmişini simgeleyen herşeyi yok etmek çabaları sürmüştür. Osmanlı Devleti'nin imzaladığı bir sürü antlaşmaya rağmen, işgal edilmiş Osmanlı Balkan topraklarından Müslümanların kovulması durmadan devam etmiştir. Berlin Kongresi'nden (1878) sonra oluşan bu devletlerin politikaları milliyetçilik ve homojenlik yönünü tutmuştur.

Osmanlı devletinin sürdürdüğü milletlerin barışçıl birlikte varolma ilkesi yanısıra, İmparatorluk sınırları içinde olagelen muhacir süreçleri, zaman geçince küçülen Rumeli topraklarında büyük sayıda muhacir köylerin ve mahallelerin oluşmasına sebep olmuştur. Osmanlı devleti ve kültürün yok edilmesi süreci kapsamında işgal edilmiş topraklarda yaşamaya devam eden Müslüman nüfusuna ve 'Türk olan herşeye' karşı etnik temizliğin sürdürülmesi, çok kültürlü bir fikrin saldırgan Hıristiyan milliyetçilikle değiştirilmesini simgelemiştir.

Sırp ve Karadağlı tarihçileri Muhacir olaylarını Müslümanların yaptığı katliamlar sonucu olarak veya Osmanlı paşaların kaybettikleri topraklardan geri çekilmesi sürecinde Müslümanları 'Sultan ülkesine' götürmesi adeti sonucu olarak anlatmıştır. Daha tarafsız tarihçilere göre Muhacirlerin yüksek sayılara ulaşması, Müslümanları etnik temizlikten koruyacak uluslararası mekanizmaların gelişmemiş olmasıyla anlatılabilir. Fakat bu şekilde yeni işgal edilmiş Osmanlı topraklarda sürekli devam eden Müslüman kovuluşu süreci ihmal edilmektedir. Yeni kurulmuş Hıristiyan devletleri toprakları içinde yaşayan Müslümanların güvensiz durumu, göç ve sahip oldukları mülkün ellerinden alınmasıyla sonuçlanmıştır.

Güçlü Avrupa devletlerin iştahı ve yeni kurulmuş Balkan Hıristiyan devletleri saldırganlığına kurban düşen Osmanlı devleti, toprak kaybından sonra büyük sayıda Müslüman muhacirleri ile karşılaşmak zorunda kalmıştır. Bunlar Kosova, Manastır ve Selanik Vilayetlerine yerleşmeye başlamıştır. XIX yüzyılın sonu ve XX yüzyılın başlangıcında Osmanlı hükümeti büyük şehirlere doğru hareket eden binlerce Müslüman muhacir ailesinin yerleşimi, beslenmesi ve sağlığıyla ilgili çözülmeyen sorunlarla karşılaşmak zorunda kalmıştır.

Bu topraklarda geçici olarak yerleşen muhacirler tarafından kurulmuş büyük sayıda mahallenin hala mevcut olması, Batı Rumeli bölgesinde 1863 ile 1912 yılları arasında olagelen acı muhacirlik süreçlerin göstergelerinden biridir. Sırbistan, Kosova, Arnavutluk ve Makedonya topraklarında varolan 'Muhacir mahalleleri' bizlere bir buçuk yüzyıl süren kovulma sürecini anımsatmaktadır. Bu dönemde Belgrad, Özice, Niş, Prokupye, Vranje, Trebinje, Nikşiç, Kolaşin ve diğer şehirlerden büyük sayıda Türk, Boşnak, Çerkes, Arnavut, Roma ve diğer etnik gruplarına ait Osmanlı Devleti vatandaşı kovulmuştur.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Ana terimler: Muhacirler, Muhacir mahalleleri, Batı Rumeli, Osmanlı Devleti, Osmanlısızlaştırma

SOYADI / SURNAME
ADI / NAME
UNVAN / TITLE

:KAZAN
: Ramazan
: Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI

Arap Edebiyatında Göçler Sonucu Doğan
MEHCER/GÖÇ EDEBİYATI ve GÖÇLER

BİLDİRİ ÖZETİ

Arapçada göç, hicret kelimesi ile ifade edilmektedir. Hicret, (هجر) fiilinden türemiş bir isim olup sözlükte “ayrılma, terk etme, göç etme, ilgisini kesmek” anlamına gelir. Kısaca hicret/göç insanın, vatanında can, ırz/namus ve mal güvenliğinin kalmaması veya güç ve zorla çıkarılıp can güvenliğinin bulunduğu başka yerlere intikaline denir.

Özellikle Birinci Dünya savaşı ile Orta Doğu’da Osmanlı Devletinin otoritesini pek çok desise ile zafiyete uğratan başta İngiltere ve Fransa, süfli emelleri için buraları işgal etmeye başladılar. İşgalle birlikte göç hareketleri de kendini gösterdi. İfade edelim ki, edebiyatın malzeme olarak kullandığı sözün, ister istemez din, ahlak, felsefe, tarih, psikoloji, toplum ve yapısı, ortaya çıkan önemli olaylarla ilgisizliği düşünülemez. Dolayısıyla edebiyatta adına tema, ana fikir ve tez de dense bir mesajın bulunduğu da bir gerçektir. İşte bu noktadan hareketle Irak, Suriye, Lübnan daha sonra da Filistin’den sürülen insanlar, çektikleri zulümler, kendi vatanlarına, şehir, kasaba ve köylerine olan özlem, sevgi ve hasretleri Arap edebiyatında konu bakımından yeni bir tür ve akım olan Mehcer Edebiyatını doğurmuştur. Muhacirler arasındaki edebiyatçılar, göç ettikleri ülkelerde bu konuları ele alan başta gazeteler, dergiler, kitaplar ve divanlar yayımlamaya başlamıştır.

Şurası bir gerçektir ki, vatanından atılan veya uzaklaşan muhacirler vatansız olmanın hüsrani, ona olan özlem, buldukları ülkelerde çektikleri yalnızlık ve gariplik hisleriyle yüklüdürler. Bu nedenle her türlü olumsuzlukları, duygu ve düşünceleri edebi türlerle dile getirme, onlar arasında diğer insanlara oranla daha fazla kendini göstermektedir. Özellikle buradan hareketle pek çok kalıbı ve kuralı olan klasik Arap şiiri bir tarafa bırakılarak, serbest vezinli şiirler, ilk defa bu edebiyat akımıyla beraber yazılmaya başlanmıştır. Ayrıca Filistin dramı, Mehcer Edebiyatının ileri düzeye çıkmasına sebep olmuştur.

İlyâ Ebu Mazi, Mahmud Dervîş, Bedr Şakir es-Seyyâb, Rahbânî Kardeşler ve özellikle Filistinli edebiyatçı Gassan Kenefânî yazdığı hikâyeye ve romanlarıyla vatanlarına olan hasretini, duygularını, beşiğinde bırakmak zorunda kalan insanların çocuklarına olan özlemini ve dramını “*Aidun ile Hayfa/Hayfaya Dönüş*” adlı romanında dile getirmiştir. Muhacir olarak çektikleri sıkıntıları “*Ricâlu fi’ş-Şems/Güneşteki Adamlar ve Ma Tebakkâ Lekum//Sizin İçin Geriye Kalanlar*” adlı romanlarında, ülkesine dönüşün nasıl gerçekleşeceğini “*Ummu Sa’d/Sa’d’ın Annesi*” adlı romanıyla gündeme taşımıştır. Sadece muhacir edebiyatçılar değil, bazı batılı yazarlar da özellikle Filistin’in işgali, halkına yapılan zulümleri, sürgünleri, göçleri ve yaşanan olayları ele alan kitap ve romanlar yazmışlardır. *Limon Ağacı* adlı kitabıyla Sandy Tolan sadece bunlardan birisidir.

Bu bildiri de göçle beraber ortaya çıkan Mehcer/Göç Edebiyatı, bu türde yazılan başta şiir, roman ve öykülerle göç olgusu, bu esnada muhacirlerin çektiği acı ve sıkıntılar, dramlar, vatanlarına olan özlemler roman, hikaye ve şiirlerden örneklerle ele alınıp incelenecektir.

ANAHTAR KELİMELER:

Hicret, Göç, Mehcer, Mehcer Edebiyatı

SOYADI / *SURNAME* :SEL
ADI / *NAME* : POLAT
UNVAN / *TITLE* : ARŞ.GÖR

BİLDİRİ BAŞLIĞI

CUMHURİYET DÖNEMİ ROMANLARINDAN EDEBİYATIMIZIN ÜVEY EVLADI
EVLATLIKLAR VE İÇ GÖÇE DAİR BİRKAÇ TETKİK

BİLDİRİ ÖZETİ: Evlatlıklar konusu günümüze kadar olan süreçte birçok farklı disiplin tarafından çeşitli yönleriyle ele alınmış ve üzerinde farklı düzeylerde çalışma yapılmış bir konudur. Söz konusu konuya yazarlar tarafından edebiyatımızda da farklı edebî türler içerisinde temas edilmiştir. Böylesine önemli bir toplumsal durumun, çalışma sahamız olan edebiyatta ve özellikle de roman türünde de yansımalarını görmek mümkündür. Biz bu bildirimizde Cumhuriyet dönemi romanlarından seçmiş olduğumuz evlatlıklarla doğrudan ilgili ve iç göçle bağlantılı olan Ahmet Günbay'ın Bir Dünya Yıkıldı, Sabahattin Ali'nin Kuyucaklı Yusuf, Reşat Nuri Güntekin Kızılılık Dalları eserlerinde seçmiş olduğumuz konuyu bir örneklem olması için detaylı tahlil edeceğiz. Bu analizi yaparken de öncelikli olarak evlatlık kavramını, evlatlık kavramının bizde ve dünyadaki uygulamalarından kısaca bahsettikten sonra özellikle iç göç öncesi evlat alınma/verilme nedenleri, evlatlıkların iç göç sonrası uyum sürecinden bahsedeceğiz. Bu çalışmayı yaparken de karşılaştırma ve roman çözümleme metodundan yararlanacağız.

ANAHTAR KELİMELER:

Evlatlıklar, Cumhuriyet Dönemi, Roman, İç Göç.

SOYADI / *SURNAME* : İSKENDER KILIÇ
ADI / *NAME* : PELİN
UNVAN / *TITLE* : YRD.DOÇ.DR

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

93 HARBİ SONRASINDA POMAKLARIN TÜRKİYE'YE GÖÇÜNE DAİR TESPİTLER

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Pomaklar bugün Bulgaristan, Batı Trakya ve Doğu Makedonya başta olmak üzere Balkanların çeşitli bölgelerinde yaşayan, nüfusları 500-600 bin civarında farklı rakamlarla ifade edilen ve çoğunluğu Müslüman olan bir topluluktur. Menşeleri konusunda geçmişte olduğu gibi bugün de farklı görüşler vardır. Kullandıkları Slavca ağırlıklı dilden hareketle Bulgar, Pomakça içerisinde eski Yunancadan çeşitli kelimelerin yer alması ve fiziksel özellikleri bakımından Yunanlılarla aralarındaki benzerlikten dolayı Rum, dilsel ve kültürel bir takım özellikleri dolayısıyla da Balkanlara yerleşen Kuman Türklerinin uzantıları olarak görülürler. 1877-78 Osmanlı Rus Harbi diğer Müslüman milletler gibi Pomakların da kaderini değiştirmiş ve onlar da yaşadıkları bölgeleri terk etmek zorunda kalmışlardır. Binlerce aile İtalya, İsviçre gibi Avrupa ülkelerine göç ederken çok sayıda Pomak nüfus da Osmanlı hâkimiyeti altındaki yerlere hicret etmek durumunda kalmıştır. Bu göçler esnasında Pomaklar diğer muhacirlerde olduğu gibi çeşitli saldırılara maruz kalmışlardır. Muhtelif zamanlarda göç eden Pomaklar Anadolu'nun Batı, kuzey ve iç bölgelerine yerleştirilmişlerdir. Bu sebeple halk arasında 93 Muhaciri olarak da bilinirler. 93 Harbi sonrasında dini, sosyal, ekonomik baskılara maruz kalmışlar, bazen çeşitli uygulamalarla adeta göçe zorlananmışlar bazen de hicretleri engellenmeye çalışılarak güç durumda bırakılmışlardır. Bu bildiride 93 Harbi sonrasında çeşitli Balkan şehirlerinden Türkiye'ye göç eden Pomakların maruz kaldıkları baskılar, göç sürecinde yaşadıkları sıkıntılar ve iskân edildikleri yerler tespit edilmeye çalışılacaktır.

ANAHTAR KELİMELER

Pomak, göç, iskan, baskı

SOYADI / *SURNAME* : POYRAZ
ADI / *NAME* : ÖZLEM
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

ABDÜLMECİD DÖNEMİNDE GAYRİMÜSLİMLERE VERİLEN BİREYSEL NEFY CEZALARI

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Nefy cezası, suçlu sabit bulunan kimsenin belli bir süre için başka bir mahalde zorunlu olarak ikamete tabi tutulması durumudur. Şer'i hukuk gereğince, yöneticinin takdirine bırakılmış tâzir suçlarına uygulanabilen ceza türlerinden biri olmasından dolayı, çok çeşitli ceza gruplarına uygulanabilme imkânı bulunmaktadır. Bireysel sürgünlerde, sürgün edilen kimsenin sürgün bölgesinde serbestçe yaşayabilme imkânına sahip olması nefy cezasını kalebentlik cezasından ayırmaktadır.

Abdülmeçid dönemi gayrimüslimlere verilen bireysel nefy (sürgün) cezalarının incelenecek olduğu bu çalışma ile devletin bireysel sürgünler ile neleri amaç edindiği, sürgüne göndermeye sebep olan suçların neler olduğu, sürgüne gönderilen kimselerin sürgün yerine ulaştırılması süreci, sürgün yerleri olarak seçilen bölgelerin hangi bölgeler olduğu ve sürgünde olanların genel ya da özel af kanundan yararlanabilme durumlarının mevcudiyeti incelenecektir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Anahtar Kelimeler: Abdülmeçid, nefy, gayrimüslim, Şer'i hukuk, bireysel sürgün

SOYADI / *SURNAME* : YILMAZ
ADI / *NAME* : ÖZGÜR
UNVAN / *TITLE* : YRD. DOÇ. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

1864 KAFKAS GÖÇÜ'NDE TRABZON'DA YAŞANAN SORUNLARA DAİR İLGİNÇ BİR ÖRNEK: DR. BAROZZİ-YAVER EFENDİ ÇATIŞMASI

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

1864 yılında Rusların Çerkesleri sürgün etmesi ile başlayan büyük göç, Osmanlı Devleti'ni daha öncekilerle mukayese edilmeyecek bir insan seli ile karşı karşıya bıraktı. Göçmenlerin hareket noktasına yakın olmaları nedeniyle Trabzon ve Samsun limanları göçmenlerin Osmanlı topraklarına giriş yaptıkları ana limanlar oldu. Ancak çok sayıda göçmenin yeterli imkânlar ile donatılmayan bu limanlara yığılmaları hem kendileri hem de yerli halk çok ciddi sorunları da beraberinde getirdi. Bu nedenle Osmanlı hükümeti, hem göçmenlerin hem de yerli halkın göçten kaynaklanan sorunlardan etkilenmemesi için Muhacirin Komisyonu vasıtası ile bir dizi tedbir aldı. Bu bağlamda Yaver Efendi, Muhacirin Komisyonu başkâtibi olarak göçmenleri iskân yerlerine sevk etmek, isimlerini kaydetmek, kalanların da ikamet ve işlerini sağlamak göreviyle beraberinde Zaptiye Müsteşarı Tevfik Efendi, iki kâtip, birkaç zabıt ve 20-30 zaptiye neferiyle Aralık 1863'te Trabzon'a gönderildi. Yaver Efendi Trabzon'da göç sürecinin en önemli aktörü olarak göçün bu ilk dönemlerinde önemli görevler icra etti. Ancak 1859'dan itibaren Meclis-i Tahaffuz'un bir delegesi İtalyan asıllı Dr. Barozzi'nin Bâb-ı Âlî tarafından Mart 1864'te özel bir görev ile Trabzon'a gönderilmesi ve sahip olduğu yüksek yetkiler ile Trabzon'da faaliyetler yapması bu doktor ile Yaver Efendi arasında çoğu zaman Trabzon Valisi Emin Muhlis Paşa'nın da dâhil olduğu bir çatışma dönemini de başlattı. Dr. Barozzi gerek kendi raporlarında gerekse de Trabzon'daki Fransız konsolosu vasıtasıyla İstanbul'a gönderdiği yazılarda Trabzon'da göçün idarecileri olarak Yaver Efendi ve Trabzon valisine yönelik ağır eleştirilerde bulundu. Öyle ki Yaver Efendi ve onun etkisinde kalan Trabzon valisi göçü bir fırsata çevirerek yapmış oldukları illegal işlerden büyük kazanç sağlıyorlardı. En büyük eleştiri noktası Yaver Efendi'nin göçmenlerin şehirde sağlıklı koşullar altında saklanmalarında ısrar etmesi ve göçmenlere dağıtılan yardım malzemesi ve tayinat üzerinde spekülasyonlar yapmalarıydı. Bu nedenle Barozzi her fırsatta Yaver Efendi'nin görevden alınması için isteklerde bulunmaya başlamıştır. Diğer taraftan bakıldığında ise Trabzon Valisi Emin Muhlis Paşa'nın ve Yaver Efendi'nin yaptığı yazışmalarda ise oldukça farklı bir manzara ortaya çıkmaktadır. Bu yazışmalarda Yaver Efendi ve vali, Dr. Barozzi'yi Trabzon'da yetkilileri haksız ithamlarla karşı karşıya bırakmakla, göçmeleri şehir dışına çıkarmak için acele etmekle ve göçmenlere karşı aşırı sert davranmakla suçlayarak Babıali'nin yerine başkasını göndermesi için girişimlerde bulunmuşlardır. Osmanlı taşrasında özellikle 19. yüzyılda konsolosluklar ve yerel idare arasındaki çatışmaların bir bakıma benzeri olan ve göç sürecinde Trabzon'da karşı karşıya gelen bu iki görevlinin çatışması gerek Osmanlı idarecilerinin gerekse de olaya müdahale eden yabancı devlet temsilcilerinin göçe ve göçmene olan bakış açılarını da ortaya koymaktadır. Bu bakımdan bu erken dönemdeki örnek aslında günümüzde de devam eden başta ülkemizi ve diğer devletleri de etkisi altına alan göçün nasıl algılandığı konusunda da bilgi verebilir niteliktedir.

ANAHTAR KELİMELER /

1864 Kafkas Göçü, Trabzon, Göçmeler, Barozzi, Yaver Efendi.

SOYADI / *SURNAME* :Duman
ADI / *NAME* : Önder
UNVAN / *TITLE* : Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

“Cumhuriyet Döneminde Göçler ve Göçmenlerle Dayanışma: Samsun Örneği (1923-1960)”

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

İmparatorluklar yerine ulus devletlerin revaç bulduğu ve sömürgeciliğin genel geçer akçe olmaya başladığı bir dönemden günümüze kadar geçen 150 yıllık süre içerisinde Anadolu, Osmanlı coğrafyası ve hinterlandındaki Türk ve Müslüman ahali açısından bir toplanma merkezi olma özelliği göstermiştir. Bu 150 yıllık süre içerisinde Kırım ve Kafkaslardan Balkanlara ve Ortadoğu'ya geniş bir coğrafyadan Anadolu'ya kitlesel nitelikte göçler vuku bulmuştur. İhtiyari olmaktan ziyade mecburi bir durumun sonucu olan bu göçlerin sonrasında gelenlerin iskânı ise siyasi iktidarları zorlayan önemli bir sorun olmuş, göçmenlerin yerleştirilmesi süreci hep zahmetli olmuştur. Bu süreçte Anadolu ahalisi ise çoğunlukla devletin eksik kaldığı noktalarda devreye girmiş, göçmenlere maddi ve manevi açıdan ciddi desteklerde, onlarla dayanışma içinde bulunmuştur. Neredeyse Anadolu'nun tüm vilayetlerinde görülebilecek bu göçmenlerle dayanışma ruhunun Cumhuriyet döneminde Samsun yereli pratiği bu bildirinin ana temasını oluşturacaktır. Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi ve yerel süreli yayınlar ana kaynak olarak kullanılacaktır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Göç, Göçmen, Samsun, Dayanışma

SOYADI / *SURNAME* : DENİZ
ADI / *NAME* : ÖNDER
UNVAN / *TITLE* : YRD. DOÇ. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Osmanlı'dan Cumhuriyet'e İşçi Göçünün Çalışma Hayatına Etkisi

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Anadolu'nun iktisadi yapısı, göçler nedeniyle birçok yönden olumsuz etkilenmiştir. Özellikle ülkeye çalışmak için gelen vasıflı işgücü, 19. yüzyılda sanayileşme sürecine girilen Osmanlı Devleti'nin çalışma hayatındaki bütün dengeleri değiştirmiştir. Yabancı işletmelerin, yabancı iş gücünü tercih etmesi ve ülkede yabancı işgücünün çalıştırılmasına ilişkin bir kanunun bulunmaması, 30'lu yılların ortasına kadar Anadolu'nun işgücü göçü almasına neden olmuştur. Bu durum karşısında ülke iktisadına yön verenler, yerli vasıflı işgücünün geliştirilmesi amacıyla çalışmalar yapsalar da fazla başarılı olamamışlardır. Sonuç olarak yabancı işgücü göçü, Anadolu'da uzun bir dönem yerli uzman işgücü sıkıntısı çekilmesine neden olmuştur.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

İşçi Göçü, Sanayileşme, Çalışma Hayatı, Osmanlı Tarihi, Cumhuriyet Tarihi

SOYADI / *SURNAME* : KÖSE
ADI / *NAME* : Osman
UNVAN / *TITLE* : Prof. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Karadeniz’de Geleneksel Bir Yaşam: Kürtün ve Çevresinden Yaylalara Göç

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Göç, insanların bir gayeye yönelik olarak bir yerden başka bir yere giderek iskan etmeleridir. İnsanlık tarihi kadar eski olan göçü etkileyen ve tetikleyen sebepler vardır. Dünyanın sosyolojik ve toplumsal yapısı ve kültürel yaşam tarihin değişik zamanlarında göçler sonucu şekillenmiştir. Türklerin yaşam tarzlarında önemli, bir gelenek de yine yazın yaylalara ve kışın da köylere yani kışlaklara yapılan göçlerdir. Bu göçler, ailelerin yanısıra hayvanların da göçlerini kapsamaktadır. Türk kültürünün önemli bir özelliğini oluşturan yaylak ve kışlaklara göçlerin yapıldığı bir yer de Harşit çayı havzasında meskun ahalinin Güvende, Kazıkbeli, Alaca, Kadirga ve Sis gibi yaylalara göçüdür. Genelde Çepni Türkmenlerinden oluşan bu yörenin ahali yaz ayı yaklaşırken aile bireyleri ve hayvanlarıyla yaylalara ve kış yaklaşırken de köylere göçmektedirler. Köylerde insan nüfusunun azalması ve hayvan yetiştiriciliğinin neredeyse yok olmasıyla bu gelenek şimdi geçmişte kalmıştır. Bu tebliğde Kürtün ve çevresinden yaylalara, özellikle de Güvende ve kazıkbeli yaylalarına yapılan göçler ele alınacaktır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Kürtün – Uluköy – Güvende – Kazıkbeli – Ağasar – Alaca - Kadirga

SOYADI / *SURNAME* :KAYABAŞI
ADI / *NAME* : OSMAN
UNVAN / *TITLE* : POLİS BAŞ MÜFETTİŞİ/DOKTORA ÖĞRENCİSİ

SOYADI / *SURNAME* : KAYABAŞI
ADI / *NAME* : CEM
UNVAN / *TITLE* : POLİS MÜFETTİŞİ/DOKTORA ÖĞRENCİSİ

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

DOĞU AKDENİZ’DE YASADIŞI GÖÇ SORUNU VE BÖLGESEL DÜZEYDE ALINAN ÖNLEMLER

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Bu çalışmanın amacı Doğu Akdeniz üzerinden Avrupa Birliği ülkelerine gerçekleştirilen yasadışı göç ve göçmen kaçakçılığı sorunlarını ele almak, bu sorunlara karşı bölgesel düzeyde alınan önlemlerin yeterliliğini incelemek ve mevcut durumun nedenlerini güvenlik-jeopolitik dengesi çerçevesinde yeniden okumaktır. Çalışmada öncelikle göç, göçmen, yasadışı göç, yasadışı göçmen, göçmen kaçakçılığı, kaynak-transit-hedef ülke, güvenlikte bölgeselleşme ve jeopolitik kavramları tanımlanacaktır. Ardından Doğu Akdeniz üzerinden Avrupa Birliği ülkelerine gerçekleştirilen yasadışı göçün nedenleri, önemi ve yasadışı göç güzergahları ele alınarak yasa dışı göçün bir güvenlik sorunu olduğu vurgulanacaktır. Nihayetinde Avrupa Birliği ve bölgedeki diğer ülkeler tarafından bölgesel düzeyde alınan güvenlik önlemlerine değinilerek bu önlemlerin yeterliliği değerlendirilecektir. Çalışma, alınan tüm önlemlere rağmen Doğu Akdeniz’de yasadışı göç ve göçmen kaçakçılığının Avrupa Birliği ülkelerine doğru artarak devam ettiğini, bu durumun temelde kaynak ülkelerde yaşanan iç çatışmalar ve baskıcı rejimler ile bağlantılı güvenlik ve ekonomik nedenlere dayandığını göstermiştir. Ayrıca çalışma, Doğu Akdeniz’deki yasadışı göç ve göçmen kaçakçılığı konusunda Doğu Akdeniz bölgesi ülkelerinin halen yeterli düzeyde bölgesel işbirliği yapamadıklarına, kendi aralarında bir bölgesel örgüt oluşturamadıklarına ve güvenlikte bölgeselleşemediklerine işaret etmektedir. Bu bulgulara dayanarak çalışmanın sonunda, mevcut durumun temel sebepleri güvenlik-jeopolitik dengesi çerçevesinde yorumlanacaktır.

Anahtar kelimeler: yasadışı göç, göçmen kaçakçılığı, güvenlikte bölgeselleşme, güvenlik-jeopolitik dengesi

SOYADI / *SURNAME* : AKANDERE
ADI / *NAME* : OSMAN
UNVAN / *TITLE* : PROF.DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

“YUNANİSTAN’DAN MÜBADELE İLE TÜRKİYE’YE GELEN GÖÇMENLERE YÖNELİK GAZETELERDE YER ALAN DUYGUSAL MESAJLAR”

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Türkiye’deki Rumlar ile Yunanistan’daki Türklerin mübadele edilmesi Lozan Barış Konferansı’nda ele alınmış, sonuçta Türkiye ile Yunanistan arasında 30 Ocak 1923’ de “ *Türk ve Rum Nüfus Mübadelesine İlişkin Sözleşme ve Protokol* ” imzalanarak sorun bir bakıma çözümlenmiş ve bir formüle bağlanmıştı. Ancak iş bununla bitmiyor, belki de yeni başlıyordu. Çünkü imzalanan bu mukavele ve protokol çerçevesinde kesin sayısı belli olmamakla beraber 500 bini aşkın Müslüman’ın mübadeleye tabi olacağı tahmin edilmekteydi

Henüz savaştan çıkmış ve daha Lozan’da millî varlığını ve bağımsızlığını kabul ettirmiş olan genç Türkiye Devleti, böyle büyük bir göç hareketine hazır değildi. Çünkü ülkenin doğusunda ve batısında harap olmamış yer kalmamıştı. Millî Mücadele yıllarında birçok yerleşim alanı yakılmış, yıkılmış ve ülke baştanbaşa harabe haline dönmüştü.

Mübadele yoluyla Türkiye’ye gelecek göçmenler ile ilgili dönemin basınında pek çok haber ve yazı yer almıştır. Bu haber ve yazılar, göçmenlerin Türkiye’ye gelmeye başlamalarıyla birlikte daha da fazlalaşmıştı. Basında göçmenler ile ilgili çıkan bu yazılar kamuoyunda büyük bir heyecan yaratmış, basın bu heyecanın yansıtılmasında aracı olmuştur. Özellikle gazetelerde çıkan haber ve yazılarda yoğun bir duygusallık göze çarpmaktaydı. Göçmenler ile ilgili haber ve yazılarda kullanılan duygusal mesajlarla halk, göçmenlere yardım yapmaya çağırılıyordu.

Gazeteler, özellikle kamuoyunda başlatılan yardım kampanyalarına yoğun ilgi göstermiş, hatta birçok gazete bu yardım kampanyalarına katılmıştır. Yayınladıkları duygusal haber ve yazılarla halkın göçmenler için başlatılan yardım kampanyalarına büyük ölçüde iştirakini sağlamışlardır.

Anahtar Kelimeler: Mübadele, Göçmen, Gazete, Yardım, Mesaj

SOYADI / *SURNAME* : KILIÇ
ADI / *NAME* : Orhan
UNVAN / *TITLE* : Prof. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

ORTA VE YENİÇAĞLARDA SALGIN HASTALIKLAR GÖÇ VE İSKÂN

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Salgın hastalıklar modern tedavi usulleri bulununcaya kadar insanlık tarihinin her devrinde toplu ölümlere yol açmıştır. Ortaçağ'da yaşanan ve Kara Ölüm diye adlandırılan veba salgınında birçok önemli Avrupa şehrinin nüfusu toplu ölümler ve göçler sebebiyle neredeyse üçte iki azalmıştır.

Orta ve yeniçağlarda salgın hastalıklardan korunmanın yollarından biri de hastalığın ortaya çıktığı yeri hızla terk etmektir. Özellikle varlıklı insanların buldukları yeri salgının etkisi geçinceye kadar hızla ve panik halinde terk ettikleri görülür. Bu terk ediş kısa süreli olabildiği gibi çoğu zaman kesin bir ayrılış şeklinde de tezahür edebiliyordu. Hristiyan dünyasında hastalığa yakalanmamak için göç önemli bir tedbir olarak görülse de çoğu zaman hastalıkların hızlı bir şekilde yayılmasını sağlamaktan başka bir işe yaramıyordu. İslam dünyasında ise Hz. Peygamber'in söylediğine inanılan bir hadisten hareketle; hastalık olan yere girmemek, hastalık giren yerden de çıkmamak gibi bir davranış biçimi görülüyordu. Bu tedbir, hastalıkların hızla yayılmaması için alınan belki de en akılcı tedbir gibi değerlendirilebilir.

Salgın hastalık sırasında yaşanan göç hadiseleri sonucunda yeni yerleşim yerleri kurulmuş veya çok küçük olan yerleşim yerleri büyüyüp gelişmişlerdir. Bunun yanısıra bazı büyük yerleşmeler küçülebilmiş hatta tamamen ortadan kalkmışlardır. Dolayısıyla salgın hastalıklar sonucunda yaşanan göç hadiselerinin iskân coğrafyasının şekillenmesine önemli bir etkisi olduğu gözlemlenmektedir.

Bu çalışmada, Orta ve yeniçağlarda salgın hastalıklar nedeniyle yaşanan göçler ve bunların özellikle iskân coğrafyasının şekillenmesine etkisi üzerinde durulmuştur. Coğrafya ayrımı yapmadan bu konu ile ilgili tipik örneklerden hareketle konu açıklanmaya çalışılmıştır. Çalışmanın temel kaynakları ağırlıklı olarak arşiv kaynakları, kronikler ve seyahatnamelerdir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Veba, göç, iskân, salgın hastalık,

SOYADI / SURNAME

:ÇETİN

ADI / NAME

: NURTEN

UNVAN / TITLE

: YRD.DOÇ.DR

BİLDİRİ BAŞLIĞI / PAPER TITLE

GİRİŞİMDEN UYGULAMAYA TÜRK-YUNAN NÜFUS MÜBADELESİ BENZERLİKLER FARKLILIKLAR

BİLDİRİ ÖZETİ

Mübadele değiş-tokuş demektir. Birçok anlamda Osmanlı devleti için bir dönüm noktası olan Balkan savaşları, henüz başlamadan önce Balkan devletleri, kendi sınırları içerisinde yaşayan Müslümanları baskı ve zulümler ile göçe zorlamaya başlamışlardır. Bu durum, savaş boyunca tüm şiddetiyle devam etmiştir. Gelen göçmenlerin sayısındaki artış, Osmanlı nüfusunun homojen bir yapıya bürünmesine neden olmuştur. Bir zamanlar Osmanlı tebaası olan Sırp, Yunan, Bulgar ve Karadağlıların savaş sırasın Müslümanlara yönelik takip ettikleri bu siyaset, dönemin hükümeti olan İttihat ve Terakki Hükümeti'ni harekete geçirmiştir. O döneme kadar Osmanlılık siyaseti ile farklı milletleri bir arada tutma siyaseti yürüten Osmanlı yöneticileri, bu gelişmeler karşısında politika değişikliğine gitmiştir. Balkanlardan göç etmek zorunda kalan Müslümanlar, bir taraftan gayrimüslim tebaanın yoğun olarak yaşadıkları bölgelere yerleştirilirken, diğer taraftan da el altından Anadolu topraklarından göçe zorlanmıştır. Nitekim Rumlar bu tebaadan biridir. Osmanlı Devleti tarihte ilk defa karşılıklı politikasını uygulamaya koymaktadır. Nitekim Batı Anadolu'da yaşayan Rumlar, Yunanistan'a doğru göçe zorlanmıştır. Bu göç hareketinde, Rum tebaanın savaş sırasında Müslümanlara karşı sergiledikleri tutum ve davranışlarından dolayı cezalandırılacakları endişesi de etkili olmuştur. İki ülke arasında meydana gelen bu konu zamanla önemli bir sorun haline dönüşmüştür. Bu duruma bir çare olarak nüfus mübadelesi konusu gündeme gelmiş ve bu çerçevede iki ülke arasında mübadele kararı alınmıştır. Mübadelenin alt yapısı, 1914 yılına gelindiğinde artık tamamlanmış ve iki ülke arasında mübadele antlaşması imzalanmıştır. Mübadele Antlaşması'nın Osmanlı'nın Balkan Savaşlarının yenik devleti olması hasebiyle bu çerçevede bazı koşullara bağlanmış olduğu görülür. Bununlar beraber, I. Dünya Harbi'nin çıkması bu antlaşmanın uygulamaya geçirilmesini engellemiş, Mübadelenin gerçekleşmesi için 1923 Lozan Konferansını beklemek gerekmiştir.

Milli Mücadele'nin Türk ordusunun zaferi ile sonuçlanmasıyla çok sayıdaki Rum Anadolu'dan Yunanistan'a göç etmeye başlamıştır. Bu göç hareketinde Balkan Savaşları döneminde olduğu gibi, Rumların bu defa da Anadolu'ya gelen Yunan orduları ile işbirlikçi olmaları etkili olmuştur. Yeni Türkiye Devleti'nin yöneticileri, İttihatçıların ilk adımını attıkları fakat girişimden öteye gidemedikleri, ulus devlet kurma fikrini uygulamaya geçirmelerine büyük katkı sağlayacak bu gelişmelerden istifade etmek için harekete geçmişlerdir. Nitekim bu dönemde başlayan Anadolu'dan Yunanistan'a yönelik yoğun Rum göçü, Rumların sayısını azaltmak suretiyle, Yeni Türkiye'nin ulus devlet inşa sürecinde hedefine ulaşmasına katkı sağlayacaktır. Ayrıca Osmanlı Devleti'nin gücünü kaybetmesiyle birlikte batılı büyük devletlerin Osmanlı'nın iç işlerine karışmalarında devamlı koz olarak kullandıkları bir azınlık unsurun göçüyle, bu durum bir nebze de olsa engellenmiş olacaktır. Diğer taraftan Anadolu'da çok sayıda Rum'un kalmasını çıkarlarına uygun bulan Yunanistan, göç eden Rum sayısına belirli bir sınırlama getirilmesi düşüncesindeydi. Dolayısıyla Yunanistan aynen 1914'te olduğu gibi, mübadeleyi istemese de mübadele bu devlet için ehven-i şer olacaktır. Lozan'a giden Türk Heyeti'ne verilen 14 maddelik talimatta azınlıklar konusunda esasın "mübadele" olacağı belirtilmişti. Ancak Yeni Türkiye temsilcileri henüz bu teklifi konferansa sunmadan, Milletler Cemiyeti Mülteciler Yüksek Komiserliği görevini yürüten Norveçli Fritjof Nansen, mübadele fikrini ortaya atmış ve mübadele konusunda görevlendirilmiştir. Nansen'in raporları doğrultusunda Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi'nin yapılması gerektiği, daha önce imzalanmış fakat uygulamaya konulamayan mübadele antlaşmasının örnek alınabileceği belirtilmiş ve mübadele konusu Lozan Konferansı'nda görüşülmeye başlanmıştır. Sonuç itibarıyla 1914'te bir girişim olarak kalan Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi, iki ülke arasında 30 Ocak 1923'te mübadele antlaşmasının imzalanması ile neticelenmiştir.

Bu çalışmada, 1914'te Osmanlı Devleti ile Yunanistan arasında imzalanan Mübadele antlaşmasına zemin hazırlayan gelişmeler üzerinde durulduktan sonra her iki ülkenin hangi koşullarda bir mübadele istediği, sonucun ne olduğu üzerinde durulacaktır. Ardından bu girişimi 1922'de her iki ülkenin gündemine getiren gelişmeler ortaya konulacak ve 1914 mübadele girişiminin 1923'te hangi koşullarla uygulamaya geçirildiği, iki antlaşma arasındaki benzerlikler ve farklılıklar incelenecektir.

ANAHTAR KELİMELER / KEY WORDS

Mübadele, Osmanlı, Yunanistan, Yeni Türkiye, Balkan Savaşları, Lozan Konferansı.

SOYADI / *SURNAME*

KUMAŞ

ADI / *NAME*

NURSAL

UNVAN / *TITLE*

OKUTMAN, DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

1877-1878 OSMANLI-RUS HARBİ'NDEN SONRA
HUDÂVENDİGÂR VİLÂYETİ'NDE İSKÂN EDİLEN
GÖÇMENLER İLE YEREL HALK ARASINDA YAŞANILAN SORUNLAR

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Osmanlı toprakları, 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nın kaybedilmesinden sonra yoğun bir göçmen akınına uğradı. Osmanlı yönetimi gelen göçmenleri ülkenin belirli bölgelerinde olmak üzere zorunlu sevk ve iskâna tabi tuttu. Hudâvendigâr Vilâyeti de bu bölgelerin başında geliyordu. Vilâyet merkezi Bursa'ya gelen göçmenler, şehirdeki göç komisyonunun çalışmalarıyla geçici veya kalıcı iskân bölgelerine yönlendirildi. Sözü edilen iskân sürecinde yerel halktan veya göçmenlerden kaynaklanan birtakım sorunlar ortaya çıkmaya başladı. Yöre halkı, göçmenlere karşı genellikle yardımsever ve iyi niyetli bir yaklaşım sergilemekle beraber bir kısmı da çeşitli nedenlerden dolayı göçmenlere zulüm ederek onları kalıcı iskân bölgelerinden çıkarma veya uzaklaştırma eğilimindeydi. Buna mukabil göçmenler de bağ ve bahçe yapmak için ormanları keserek, yerli halka eziyet edip; arazilerini işgal ederek çeşitli sorunlara neden olmaktaydı. Osmanlı yerel yönetimleri, göçmen komisyonları aracılığıyla her iki taraf arasında uzlaşma sağlamaya çalışırken bazen de sorun çıkaran taraf konumuna düşebiliyordu. Özellikle arazilerini göçmenlere bırakmaları konusunda yerli halka baskı uygulamaları, yöre halkının büyük tepkisine neden oluyordu.

Bu çalışma iki bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde; Bursa'ya gelen göçmen sayısı ve iskâna tabi tutuldukları bölgeler hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde; göçmenler ve yerel halk arasında vuku bulan sorunlar, Hudâvendigâr Vilâyeti yerelinde tespit edilmiş ve bu sorunlara ne tür çözümler getirildiği üzerinde durulmuştur. Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA) belgeleri, Hudâvendigâr Vilâyeti Salnâmeleri, dönemin Bursa ve Hudâvendigâr gazeteleri ve ilgili konuda hazırlanmış tetkik eserler çalışmanın ana kaynaklarını teşkil etmektedir.

ANAHTAR KELİMELE / *KEY WORDS*

Göçmenlerin Sevk ve İskânı, Osmanlı Dönemi Göçmen Sorunları, Osmanlı Dönemi Bursa, Hudâvendigâr Vilâyeti, Muhacirler, Göçmenler

SOYADI / *SURNAME* : ADIYEKE
ADI / *NAME* : NURİ
UNVAN / *TITLE* : Y. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

19. YÜZYILDA YOLCULUK DURAKLARI: HANLAR, DÜKKANLAR VE DİĞER MEKANLAR

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

İnsanlar çok eski dönemlerden itibaren, ticaret için veya başka sebeplerle geçici olarak yaşadıkları yerden başka yerlere gitmişlerdir. Kişinin ailesiyle yapmadığı yolculuklarda başta hanlar olmak üzere farklı mekanlarda ve amaçlarına göre farklı sürelerde ikamet etmişlerdir. Osmanlı İmparatorluğu'nda Tanzimat düzenlemeleri çerçevesinde yapılan düzenlemelerle yolculuklar ve yolculuk duraklarındaki ikametler sıkı kontrol altına alınmıştır.

Bildirimizde, kadı sicillerindeki mürur kayıtlarından, Varna Han Defteri'nden (ML.VRD. TMT. Def. No12770) ve yayınlanan Jurnal Defterleri'nden hareketle yolcuların misafireten ikamet mekanları, yolculuk sebepleri, yolculuk süreleri, karşılaştıkları problemler takip edilecektir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Osmanlı, Han, Kervansaray, Yolculuk.

SOYADI / *SURNAME* :Demirel Akgül

ADI / *NAME* : Nuray

UNVAN / *TITLE* : Öğr. Gör.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

GÖÇ VE KÜLTÜREL ETKİLEŞİMİN ÇİNGENE GİYİM-KUŞAMINA YANSIMALARI

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Giyim kuşam, insanoğlunun kültürel gelişim ve yaşam sürecinde kökeninde koruma amaçlı olmasına karşın, gelişim sürecinde geniş kültürel işlevler yüklenmiş bir olgudur. Ekolojik koşulların toplumsal ve kişisel değer yargılarının törelerin kültürel ve ekonomik koşulların biçimlendirdiği önemli bir kültürel öge aynı zamanda da kültürün bir taşıyıcısıdır (Erden, 1998: 6).

İnsanların giyim kültürü de tarih boyunca değişimler kaydetmiştir. Orta Asya göçebe toplumlarında kadın erkek benzer giysileri giyerken, karşılıklı kültür alışverişleriyle de yeni coğrafyada birbirlerini etkilemişlerdir. Bu anlamda insanlık tarihinin başladığı dönemden bu yana var olan göçün yarattığı değişimler kimilerince “modern olmanın” şartı gibi görülürken, kimilerince de “geleneksel hayatın bozulması”, “kırdan gelen göçmenlerden kaynaklanan kentsel kültürün yozlaşması”, “iki kültür arasında sıkışıp ne köylü ne de kentli olunamaması” olarak değerlendirilebilmektedir. Bazılarınca da göç sonucu oluşan yeni durum, gelenekselliğin ve modernliğin melezleşmesidir (Bal, 2008:106).

Dünyanın en renkli göçebe topluluklarından biri olan, yerleşik düzeni olmayan göçebe insanları çağrıştıran Çingenelerde kültürel ve ulusal farklılıklardan birisidir. Bugün Avrupa’nın bir çok yerinde olduğu gibi, Türkiye’nin de çeşitli bölgelerinde yaşayan Çingeneler, Anadolu’ya yaklaşık 10. yüzyılda gelmiş ve Anadolu insanıyla iç içe yaşamaktadırlar.

Bu bağlamda; dünyanın en renkli göçebe topluluklarından biri olan Çingeneler; giysileri ve göçlerin giysiler üzerindeki etkileri incelemek amacıyla çalışmaya konu edinilmiştir. Çingene giysilerinin incelenmesi, bilimsel tekniklerle analiz edilmesi ve kültürel etkileşimin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, nitel araştırma yöntemi, veri toplama tekniği olarak ise gözlem ve doküman incelemesi ile yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Çingene giysileri, örneklemini ise Ankara’da yaşayan Çingenelerin giysileri oluşturmaktadır.

Araştırma verilerini, Ankara’da yaşayan Çingene olan kaynak kişilerden elde edilen giysilerin yapılandırılmış gözlem ve doküman incelemesi verileri ve söz konusu kişiler ile yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak elde edilen veriler oluşturmaktadır. Araştırmanın ilk bölümünde kaynak kişiler ile önceden hazırlanmış görüşme formu soruları kapsamında; giysilerin çeşitleri, kullanım durumu, giyim kültürünün bugünkü durumu ve etkileşimi belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın ikinci bölümünde ise kaynak kişilerden elde edilen geleneksel giysilerin detaylı analizleri yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda elde edilen veriler değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, kültür, Çingene, giyim –kuşam, kültürler arası etkileşim

SOYADI / *SURNAME* : ADIYEKE
ADI / *NAME* : AYŞE NÜKHET
UNVAN / *TITLE* : Prof. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

GİRİT MUHACİRLERİNİN TERK-İ MAL ETMELERİNE DAİR

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

30 Ocak 1923 de imzalanan Türkiye ile Yunanistan arasında nüfus mübadelesine dair protokol Balkan Savaşlarını dikkate almış ve kronolojik olarak 1912 tarihini sınır olarak belirlemiştir. (Madde 3) Bu sayede mübadil tanımı 1912 den sonra Yunanistan sınırları içindeki Rumeli ve Adalardan gelenleri de içine almış, hukuksal süreçten ve mal edinmeden yararlandırılmıştır.

Bu çerçevede, Girit'ten gelen göçmenleri de kapsam içine dahil etmektedir. Ancak Girit'ten Müslüman nüfusun Anadolu'ya kaçıp sığınması biçiminde gelişen büyük göç dalgası bundan daha önce, 1896-1908 yılları arasında gerçekleşmiştir. Mübadele sözleşmesi ile Girit'ten Türkiye'ye gelen ve mübadele kapsamına alınmış olan nüfus sayısı yaklaşık otuz bin civarındadır. Oysa 1896-1908 yılları arasında bunun iki katı; yaklaşık altmış bin Müslüman nüfus adalara ve oradan da Anadolu kıyılarına kaçmışlardır. Girit muhacirlerinin bir kısmı mallarını tamamen terk ederek adadan ayrılmış, bir kısmı ise tasfiye edebilmek için yok pahasına satmıştır. Müslümanların terk ettikleri malların el değiştirmesi, adada Rum nüfusa bu malları alabilmek için ucuz kredi sağlayan bankaların kurulması ve Rum nüfus içinde yeni bir zengin toprak sahibi gurubun ortaya çıkması bu bildirin temel araştırma konusudur. Merkezi ve yerel kaynaklardan elde edilebilen bulgularla bu süreç değerlendirilecektir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Girit, Muhacir, Göç, Terk-i mal.

SOYADI / *SURNAME*

Delibegović Džanić

ADI / *NAME*

Nihada

UNVAN / *TITLE*

Associate Professor

SOYADI / *SURNAME*

Berberović

ADI / *NAME*

Sanja

UNVAN / *TITLE*

Associate Professor

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Migration from Past to Present Depicted in Memes and Cartoons

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

The paper focuses on political memes and cartoons which deal with the impact of migration over the political and social development of today's world. The aim of the paper is to uncover the extent to which these forms of discourse can criticize the current political affairs primarily in the Western World and the state of the society in general and thus discern the political rhetorical and ideological goals. The aim of the present paper is to show that conceptual integration theory, proposed by Fauconnier and Turner (1998, 2002), can explain the construction of meaning in political humor. In conceptual integration, the meaning of a cartoon or a meme involves the construction of a blended space in which two worlds, usually opposing, 'clash', which results in an incongruity. The incongruity in the blended space produces humorous effects. Apart from the fact that conceptual integration theory can explain the creation of humor and its meaning, it can also reveal why humor is an effective means of criticizing political reality.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS* conceptual integration theory, humor, memes, cartoons, incongruity

SOYADI / *SURNAME* : SAĞLAM
ADI / *NAME* : Nevzat
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*:

“Arşiv Belgelerine Göre XIX. Yüzyılın İkinci Yarısından Sonra Canik’te Çerkes Muhacirleri ve İskânları”

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*: Osmanlı devleti sınırları dışında yaşamakta olan birçok Müslüman savaşlar ve baskılar sebebiyle yurtlarını terk etmek zorunda kalmışlardır. Osmanlı-Rus savaşları sonucunda Rusların uyguladıkları yayılmacı ve etnik temizlik politikaları sebebiyle sayıları yüz binlerle ifade edilen Kafkasya halkları hicret etmek zorunda kalmıştır. Bunların önemli bir kısmı Osmanlı ülkesine gelmişler ve muhtelif yerlere iskân edilmişlerdir. Ancak göç esnasında gemilerin batması ve hastalık gibi sebeplerle pek çok trajediler yaşanmıştır. Göçe maruz kalanlar ve Osmanlı topraklarında iskân edilenler arasında Çerkes/Çerkez muhacirleri de önemli bir yer tutmaktadır.

Bilindiği üzere Osmanlı ülkesine gelen Çerkez muhacirlerin bir kısmı Sivas, Amasya gibi muhtelif şehirlere yerleştirilmek üzere Samsun limanına gelmişler, bir kısmı ise Samsun ve civarına iskân edilmişlerdir. İskân sırasında ve iskândan sonra gerek muhacirlerden gerek yerli halktan kaynaklanan birtakım problemler yaşanmıştır. Bu hadiselerle ilişkin arşivlerde bulunan belgeler önemli bir yekûn tutmaktadır.

Sempozyum vesilesiyle Çerkes/Çerkez muhacirlerin iskânı ve iskân sırasında karşılaşılan problemleri arşiv belgeleri çerçevesinde ele almak istiyoruz.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*: Canik, Muhacir, Çerkes, İskân

SOYADI / *SURNAME* : BAKIR
ADI / *NAME* : NEVZAT
UNVAN / *TITLE* : YRD.DOÇ.DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

OSMAN ENGİN'İN "ONKEL ÖMER" (OMER AMCA) ADLI ESERİNDE ALMAN TOPLUMUNDA GÖÇMEN OLMAK

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

ÖZET

Savaşlar toplumlar üzerinde yıkıcı ve korkunç etkiler yaratan olaylardır. Dünyanın şahit olduğu bu savaşların en yıkıcı olanlarından birisi İkinci Dünya Savaşı olmuştur. Almanya'da İkinci Dünya Savaşı'nın ardından yeniden yapılanma sürecine girilmiş, hızla ekonomik alanda toparlanma sağlanmıştır. Bu ekonomik toparlanma sürecinde, ciddi anlamda çalışan insan gücüne gereksinim duyulmuştur. Ancak bu insan gücü talebini Alman toplumunun kendi öz kaynaklarından karşılaması mümkün olmamıştır. Bu nedenle, Türkiye başta olmak üzere İtalya, Yunanistan, Portekiz gibi bazı ülkelerden Almanya'ya bir göç hareketi başlamıştır. İlk zamanlarda bu göçler beden gücüne dayalı bireysel bir nitelik taşıırken, süreç içerisinde bunlara aileleri de katılmıştır. Bu bireyler zaman içinde Alman toplumunda edebiyat, sanat ve sosyal yaşam gibi farklı alanlarda eserler vermeye başlamışlardır. Ancak aradan uzunca zaman geçmesine ve bu bireyler Alman toplumuna entegre olmalarına rağmen, Türk ve Alman toplumları arasındaki kültür çatışmaları hali hazırda varlığını sürdürmektedir.

Osman Engin, Almanya'da yetişmiş bir birey olarak, her iki kültürü tanıyan bir bakış açısıyla "Ömer Amca" adlı eserinde, bu kültür çatışmasını dile getirmektedir. O, Almanya'ya yerleşen bir misafir işçinin gözünden, Almanya'da göçmen olmanın birey üzerinde nasıl bir etki yarattığını mizahi bir dille anlatmaya çalışmaktadır.

Bu çalışmada, Engin'in eserinden yola çıkarak, Türk ve Alman toplumları arasındaki kimikültürel farklılıkların ortaya konulması ve Türkiye'den Almanya'ya giden ilk göçmenlerin, Alman toplumunda karşılaştıkları kimi sorunların ele alınarak irdelenmesi amaçlanmaktadır.

ANAHTAR KELİMELER /

Anahtar sözcükler: Almanya, Türkiye, Göç Olgusu, İşçi Göçü, Entegrasyon, Kültür Çatışması

KİMLİK, DEĞERLER ve GÖÇ

Nedim İPEK

Göç, kişinin, grubun veya kitlelerin geçici veya daimi statüde yer değiştirmesidir. Göçleri gerçekleştirildiği yöne, katılan kişi sayısına ve sebeplerine göre tasnif ederken serbest ve zorunlu olmak üzere kabaca ikiye ayırabiliriz. Zorunlu göç, kişi, grup veya kitlelerin kimliğini oluşturan değerlerini korumak adına gerçekleştirdiği nüfus hareketleridir.

Türk toplumu tarihi süreç içerisinde insani değerlere önem vermiştir. Bu nedenle Türk toplumunun hakim olduğu devletlerde hemen tüm bireylere ve cemaatlara değerleri ile yaşama imkanı tanınabilmiştir. Oysa Osmanlı Devleti'nin terk ettiği coğrafyada kurulan ulus devletler özellikle Türk ve Müslümanlara değerleri ile yaşama imkanı tanımayacaklardır. Bu noktada çeşitli kısıtlamalar ve baskılar getireceklerdir. Bu ise 1774'den bugüne kadar Kırım, Kafkaslar, Balkanlar, Afganistan, Irak ve Suriye'den Anadolu'ya nüfus göçlerine sebebiyet vermiştir.

Bildiride göç sebepleri kimlik ve değerler açısından değerlendirilecektir.

SOYADI / *SURNAME* **AYSAL**
ADI / *NAME* **NECDET**
UNVAN / *TITLE* **DOÇ. DR.**

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

“Türk-Rum Nüfus Mübadelesi: Ortodoksların Anadolu’dan Zorunlu Göçü”

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Yüzyıllar boyunca bünyesinde farklı din ve mezheplere mensup insanları barındıran Osmanlı Devleti, sergilediği adalet, hoşgörü ve dini müsamaha ile gayr-i Müslimlerin dikkatini çekmiştir. Anadolu’nun pek çok yerleşim yerinde ayrı ayrı veya yan yana yaşayan Rum ve Türk toplumları arasında da uzun yıllar bir geçimsizlik yaşanmamıştır. Ancak Ulusal Bağımsızlık Savaşı’nı sona erdiren Mudanya Ateşkes Antlaşması, iki toplumun ayrışmasını zorunlu hale getirmiştir. Özellikle Yunan askerlerinin Anadolu’dan çekilmeleriyle, savaş yıllarında işgal kuvvetleriyle işbirliği yapmış olan Rumlar, yaşadıkları bölgelerden ayrılmak zorunda kalmışlardır. Mütareke sonrası başlayan Lozan Barış Görüşmeleri ise iki toplum arasındaki ayrışmaya son noktayı koymuştur.

Türkiye ile Yunanistan arasında 30 Ocak 1923 tarihinde imzalanan “Türk ve Rum Ahalinin Mübadelesine Dair Mukavelename ve Buna Bağlı Protokol” ile Anadolu’da yaşayan Ortodoks Rumların Yunanistan’a gönderilmeleri karar altına alınmıştır. 30 Ekim 1918’den önce İstanbul’a yerleşmiş Rumlar ile buna karşılık Batı Trakya’da yaşayan Türkler bu değişimin dışında tutulacaklardı. Anlaşmaya göre, Türk topraklarına yerleşmiş Rum-Ortodoks dininden Türk uyrukları ile Yunan topraklarında yerleşmiş Müslüman dininden Yunan uyrukların, 1 Mayıs 1923 tarihinden başlayarak zorunlu mübadelesine girişilecek, bu kimselerden hiçbirisi Türk Hükümeti’nin izni olmadıkça Türkiye’ye ya da Yunan Hükümeti’nin izni olmadıkça Yunanistan’a dönerek orada yerleşemeyecekti.

Mübadele Sözleşmesi’nin uygulanmaya başlaması ile Anadolu’da yaşayan ve ana dili Rumca ve Türkçe olan yüz dokuz bin Ortodoks Rum Yunanistan’a gönderilmiştir. Göçe tabi tutulanlar yükte hafif, pahada ağır ne varsa alabildikleriyle yollara dökülmüşlerdir. Bu süreç içerisinde yaşanan dram, yoksulluk, ağır koşullar ve olumsuz gelişmeler, iki ülke arasındaki ilişkileri zaman zaman gerginleştirmiş ve bu durum beraberinde çeşitli tartışmaları da alevlendirmiştir. Bu çalışmada; Rumların Anadolu’dan ne şekilde ve hangi vasıtalarla ayrıldığı, bu süreç içerisinde yaşanan zorluklar, Anadolu’da sahip oldukları ticari konumlarını, evlerini, bağlarını ve sevdiklerini terk etmek istemeyen Ortodoks Rumların, gayr-i mübadil olabilmek için başvurdukları yollar (evlilik, din değiştirme vs), arşiv belgeleri, gazeteler ve anılar çerçevesinde ele alınarak incelenecektir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Nüfus Mübadelesi, Ortodoks, Rum, Gayr-i Müslim, Zorunlu Göç, Etabli.

SOYADI / *SURNAME* : Çetin-Konca
ADI / *NAME* : Necat-Hande
UNVAN / *TITLE* : Uzman öğretmen-Y.Lisans öğrencisi

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Nüfus Esas Defterlerinde Arnavutluk'tan Torbalı'ya göçle gelenlerin kayıtları

R(umi).1327-1336 (M(iladi).1910-1920)

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Torbalı Nüfus Müdürlüğü arşivinde bulunan idari birimlerin nüfus esas defterleri, Torbalı'ya Arnavutluktan gelen muhacir nüfus kayıtlarını da ihtiva etmektedir. Rumi 1327 ile 1336 yılları arasında toplam 316 hanenin kaydına ulaşılmıştır. Bu da yaklaşık 1580 kişi demektir. Kayıtlara göre en yoğun göç Balkan Savaşı sonrasıdır. 1329 (1913) yılında 95 hanenin kaydı vardır. İncelediğimiz dönemdeki 316 hanenin 236'sı (% 74.68) bugün "kapalı kayıt" durumundadır. Yani hane nüfus yönünden işlem görmemektedir. En fazla kapalı kayıt durumu 49 hane ile Torbalı nahiye merkezindedir. Arnavutluktan Torbalı'ya söz konusu dönemde göç eden 81 hanenin kaydı incelenmiştir. Bunların672si bu gün kapalı kayıt konumundadır.En fazla göç Balkan savaşı dönemine rastlayan dönemdir. 1913 yılında 51 hanenin kaydı tespit edilmiştir.En fazla hane kaydı 35 hane ile Torbalı mahallesindedir.37 hane reisinin sanat ve sıfatı çobandır.Hane reislerinin doğum yerleri Tepedelen ve Feratar dikkati çekmektedir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Hane, nüfus kaydı, muhacir, Torbalı. Arnavut

SOYADI / *SURNAME* :SÜN BÜL
ADI / *NAME* : NAZAN
UNVAN / *TITLE* : Doktora Öğrencisi

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

‘Eski Mezopotamya Tarihinde Sami Göçleri’

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

İnsanın coğrafi hareketliliği olarak özetleyebileceğimiz ve uygarlığın oluşumunda önemli bir role sahip olan göç, değişen iklim şartları, kuraklık, büyük salgınlar, savaşlar, fetihler, ideolojik baskılar gibi birçok doğal ve beşeri sebeplerden meydana gelmektedir. Bu hareketlilik, tarih boyunca çeşitli kavimlerin yeni yurtlar edinip, yeni uygarlıkların temelini oluşturmasına; bazı kavim ve uygarlıkların ise tarih sahnesinden çekilmesine sebep olmuştur.

İnsanlığın hayatta kalma alternatifi olarak göçü, coğrafyadan ve coğrafi koşullardan bağımsız düşünmek olanaksızdır. Uygarlık tarihinin en eski medeniyet merkezlerinden biri olan Mezopotamya, verimli toprakları, yumuşak iklimi, zengin kaynakları ile sunmuş olduğu elverişli yaşam koşullarından dolayı tarih boyunca çeşitli kavimlerin göçüne sahne olmuştur. Eskiçağda Mezopotamya’ya doğru gerçekleşen bu en önemli ve etkili göçlerden biri Sami kavimlere aittir. Mezopotamya nüfusu ve siyasi yapısında önemli değişikliklere neden olan Sami göçünün, Mezopotamya medeniyet dokusunda da derin etkileri bulunmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, M.Ö 3. binden başlayarak üç büyük dalga halinde meydana gelen Sami göçlerini ve bu göçlerin Mezopotamya’nın siyasi, demografik, sosyal ve kültürel yapısına tesirlerini ana hatlarıyla ortaya koymaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Eski Mezopotamya, Göç, Sami Göçleri

SOYADI / *SURNAME* : **ABED**
ADI / *NAME* : **NADIA YASEEN**
UNVAN / *TITLE* : **ASSIST. PROF**

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Deprivation Of Citizenship For Jews Of Iraq Law And their Migration 1950-1951

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

History of the Jews in Iraq and widespread attention from historians and foreigners, Arabs and Iraqi academics, as were many of the theses, books, studies and research from multiple perspectives, discussed different aspects of the life of the Jewish community in Iraq, and in particular during the monarchy . The focus of the majority of these studies to discuss the circumstances that led to the exodus from Iraq at the beginning of the sixth decade of the last century, and the outcomes for those migration, in this paper we are trying to discuss the law of dropping the citizenship of Iraqi Jews and its impact on the departure of the country's who lived there for thousands of years. On the Fifth of February 1950 the Ministry of Tawfiq al-Suwaidi was formed, the second of March of the same year he submitted a list dropping the citizenship law to the Iraqi parliament for consideration, and on the 6th of March 1950 issued law number (1) under the title "tail decree topple Iraqi nationality No. 62 Law for the year 1933". Accompanied by the appearance of events threatened the lives of Jews in Iraq, which led them to the orientation of the migration, and by the tenth of March 1951, the date runs out dropping the Nationality Law, the number of registered to topple the nationality of the Jews of Iraq had reached (103,868) Jews. the transfer of operations was left of the Jews who have decided to retain their nationality only 6,000 Jews. What is the background of the issuance of the law? What are the causes of the rapid passed in the House of Representatives? More importantly, what is the reason for the broad implementation him among the ranks of the Jewish community in Iraq and the mass exodus from it? This is what we will try discuss in this research paper.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

IRAQ- JEWS- MIGRATION

SOYADI / *SURNAME* : Dosti
ADI / *NAME* : Denada
UNVAN / *TITLE* : Ms.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE* :

“Migration in Albania, from past to nowadays: the case of Cameria and migration after democracy”

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

In this paper there are two important issue in the history of migration in Albania. The first one is about Cameria or the expulsion of Albanian Muslims, before the beginning of the Second World War, from this region (Cameria) through genocide.

The second one, known also as “the big exodus” is about the migration after opening of the borders in 1992 which marked the fall of the Communist Regime and the beginning of Democracy and free market economy.

The paper aims to analyze this two kind of migration occurred in Albania which influenced the future politics of the state, from a sociological point of view and its representation on media. The purpose of the paper is also to compare those two events with nowadays events to better understand the phenomena and how to behave and react especially when it is happening around us and is touching our everyday life. Is it history repeating its self, and how? How can we learn from the past to overcome nowadays challenges related to migration?

ANAHTAR KELİMELER:

Albanian Muslims, Cameria, ethnic cleansing, exodus, migration,

SOYADI / *SURNAME* : AYDOĞMUŞ
ADI / *NAME* : MÜCAHİT
UNVAN / *TITLE* : ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

LİSANSÜSTÜ ÖĞRENCİLERİNİN GEÇİCİ GÖÇMENLİĞE (YURTDIŞINDA EĞİTİM)
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ / *VIEWS ON TEMPORARY IMMIGRATION (TRAINING
ABROAD) OF GRADUATE STUDENTS*

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Göç; ekonomik, toplumsal veya siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden bir başka ülkeye, bir yerleşim yerinden bir başka yerleşim yerine gitme işi (muhaceret) olarak tanımlanabildiği gibi bir idari sınırı geçerek oturma yerini devamlı ya da uzun süreli olarak değiştirme eylemi olarak da tanımlanabilmektedir (Tümertekin ve Özgüç, 1998: 307). Buradan hareketle, bu eylemin kısa süreli gerçekleşenine ise geçici göç denilmektedir. Özellikle ülkeler arası yapılan geçici göçmen kitlesinin önemli bir kısmını ise yurtdışına lisansüstü eğitim almak için kısa süreli göç eden üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Buradan hareketle, bu çalışmanın amacı; lisansüstü öğrencilerinin yurtdışında eğitim görmek yani geçici göçmenlik ile ilgili görüşlerini incelemektir. Bu amaç kapsamında araştırma nitel bir durum çalışması olarak tasarlanmıştır. Çalışma grubunu; Türkiye’de lisansüstü eğitim gören üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma sürecinde görüşleri alınan lisansüstü öğrencileri kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Katılımcıların görüşlerinin alınmasında yarı yapılandırılmış görüşmelerden faydalanılmıştır. Katılımcılardan toplanan veriler betimsel analiz tekniğine göre analiz edilmiştir. Analiz sonucunda temalar oluşturulmuş ve elde edilen sonuçlar karşılaştırmalı olarak betimlenmiştir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, Eğitim, Göçmen, Geçici Göç, Lisansüstü Eğitim / Migration, Education, Immigrant, Temporary Migration, Postgraduate Education

SOYADI / *SURNAME* : GÜLEÇ
ADI / *NAME* : Mustafa
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Avrupa'nın ikilemi: Göç Olgusu

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

21. yüzyılın başlangıcı; siyasi, ekonomik ve askeri bunalımların etkisiyle Doğu ülkeleri ve Afrika'dan Batı ülkelerine, özellikle de Avrupa Birliği'ne (AB) çoğunluğu sığınmacı biçiminde kitlesel insan göçünün oluşmasına tanıklık etti.

AB, nüfusundaki azalma eğilimine ve buna bağlı olarak iş gücü açığı oluşmasına rağmen, göç olgusuna isteksiz ve şüpheli bir tavırla yaklaştı. Bu tutumun temel nedenlerinden biri, göç akımının olduğu coğrafyayı, uyuşma içinde olduğu kendi kültürel alanı olarak görmemesiydi. Ancak, nüfusun azalması, AB'yi daha kırılgan ve göçe muhtaç hale getirmektedir. Dolayısıyla, AB ülkeleri, özellikle Hollanda, siyasi iklim bağlamında Doğu'dan gelen göçe karşı tutum takınmasına rağmen, toplumun her katmanında hizmet üretecek genç iş gücüne gereksinim duymaktadır. Gelişmiş ülkeler, özellikle AB, elde ettikleri refah düzeyini sabit tutabilmek için göç almak durumundadır, ancak göçe izin vermeyi, refah düzeyini paylaşmak olarak yorumladıkları için kendilerini bir ikilemin içinde bulmuşlardır: “ne göç isteriz, ne de göçsüz yapabiliriz!”. Sınırların aşılması, AB üyesi ülke yurttaşları için ne kadar kolaysa, dünyanın diğer bölgelerindeki insanlar için de o kadar zordur. Bunun en önemli nedeni, ulusların kalkınmışlık düzeyleri arasındaki uçurumdur (New Scientist, 2016).

Bu çalışmada, AB'nin (özellikle Hollanda'nın) korku ve şüpheliyle kısıtlı biçimde izin verdiği göç olgusunun, içeride uyum, çeşitliliği yönetme, yabancı düşmanlığı ve eritme gibi ortaya çıkardığı soru ve sorunlara nasıl yanıt ve çözüm üretildiği konusu irdelenecektir. Bu süreçte, göçün sorun çözücü, gereksinim ve beklenti ekseninde ne kadar hassas ve karmaşık bir durumda bulunan toplumsal olgu olduğu tartışılacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, kültür, kimlik, uyum, ekonomik kalkınma, küreselleşme

SOYADI / *SURNAME* : GÖKÇE

ADI / *NAME* : Mustafa

UNVAN / *TITLE* : Doç.Dr.

SOYADI / *SURNAME* : EROĞLU

ADI / *NAME* : Eren Fehmi

UNVAN / *TITLE* : Yüksek Lisans Öğrencisi

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE BEŞKAZA YÖRÜKLERİNİN GÖÇ HAREKETLERİ VE YOLLARI

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Günümüzde Muğla ilinin Fethiye ve Seydikemer ilçelerini kapsayan Beşkaza yöresi Anadolu'nun Türkleşmesinin ilk evrelerinden itibaren Türkmenlerin tercihi ettiği bir coğrafyadır. İlk dönem gelen Türkmenlerin önemli bir kısmı konar-göçer aşiretler olduğu için Beşkaza'da Türkistan'dakine benzer geleneksel yaylak-kışlak hayatı oluşmuştur. Dolayısıyla 13. Yüzyıldan itibaren bölgede mevsimsel göç hareketleri yaşanmıştır. Yöredeki göçler, rakım, su, otlaklar gibi çeşitli etkenler çerçevesinde kısa mesafeli ve alçaktan yükseğe, yüksekten alçağa şeklinde gerçekleşmiştir. Göçler sonucunda dört farklı yerleşim türü doğmuştur. Bazı aileler tarafından hala göç edilen bu yerleşimler; ilkbaharda yerleşilen yazlak, yazın yerleşilen yayla, güzün yerleşilen güzlek ve kışın soğuk havalardan hayvanları korumak için konaklanan kışlaklar olarak sınıflandırılabilir. Yazlak ve güzlekler çoğunlukla, 500 ile 1000 metre arasında değişen, ovaya yukardan bakan, otların bol olduğu tepelik yerlerden oluşmaktadır. Yayla ise ortalama 1200 metre ve üzerindeki yüksekliklerdeki alanlardan seçilmiştir. Bu çalışmada yalak ve kışlaklar arasındaki göç hareketleri ve yolları incelenecektir. Bunun için tarihsel süreçle ilgili arşiv belgeleri kullanılırken günümüze ilişkin olarak ise yörede yörük hayatını devam ettiren gruplara ilişkin saha araştırması ve sözlü tarih yöntemi kullanılacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, Yörük, Beşkaza, Yayla, Yol

SOYADI / SURNAME
ADI / NAME
UNVAN / TITLE

:KARACOŞKUN
: MUSTAFA DOĞAN
: Prof. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / PAPER TITLE

SURİYE'DEN TÜRKİYE'YE ZORUNLU GÖÇÜN YEREL ETKİLERİ -Kilis ili Örneği-

BİLDİRİ ÖZETİ / ABSTRACT

Göç, insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Tarihsel süreçlere bakıldığında, insanoğlunun devamlı bir yer değiştirme hareketi içinde olduğu görülebilir. Günümüzde ise, sosyo-ekonomik dengelerin değişmesi, kırsaldaki hayat şartlarının zorlaşması ve geçim problemleri, küreselleşme ile oraya çıkan değişen dünya düzen ve dengeleri göçü daha da hızlandırmaktadır.

Geçmiş yıllar dikkate alındığında, göçlerin daha çok ekonomik gerekçelerle yapıldığını, işsizlik ve geçim sorununun daha etkili olduğunu söyleyebilirken, özellikle son 30-40 yıllık tarihsel süreçte etnik kökeni, dili veya dini farklı olup, ötekileştirmeye, ayırmaştırmaya ve dışlanmaya maruz kaldığı için göç etmek zorunda kalan insanların daha fazla olduğu görülmektedir. Bu başlıklara bir de savaş mağduriyetini eklememiz günümüzün göç olgusuna ilişkin gerçeğini daha iyi anlamamızı sağlayacaktır. Ekonomik nedenlerle göç edenler, belki şartları zorladığı için ama kendi karar, irade ve gönülleriyle göç ederlerken, ikinci kısımda yer alan göçmenler, temel hayati kaygılarla, yani sahip oldukları her türlü maddi imkânları da terk ederek, kendilerinin ve ailelerinin can emniyetini sağlama amacıyla zorunlu olarak göç etmek durumunda kalmışlardır.

Zorunlu göç dediğimizde günümüzde akla ilk gelen Suriye'den ülkemize göç edenlerdir. Hiç şüphesiz ki, göç eden Suriyeliler açısından büyük bir bireysel ve sosyal travma söz konusudur. Yaşayageldiğiniz vatanı, şehri, köyü, oralandaki evlerinizi, bahçelerinizi, işyerlerinizi, akrabalarınızı, komşularınızı, dostlarınızı, sevdiklerinizin yattığı kabristanlarınızı terk etmek zorunda kalmak ve ne zaman geriye dönebileceğinizi, hatta dönüp dönemeyeceğinizi bilmemek ciddi bir travma nedenidir. Bir de gideceğiniz yeni mekânın yerleşik halkının size bakışı, sizi nasıl karşılayacağı, kabul edip edemeyeceği gibi konular da en az diğerleri kadar önemlidir. Acaba gittikleri yerlerde onları ne tür sorunlar beklemektedir?

Bu sorular, pek çok araştırmada sıkça sorulmakta ve konuya ilişkin ciddi bilimsel çalışmalar gittikçe artmaktadır. Kanaatimizce en az göç edenler kadar üç-beş yıl içerisinde onları mahallelerinde, sokaklarında, dükkânlarında, evlerinde, okullarında, şehirlerinin cadde ve parklarında, yani hemen her yerde ve sıklıkla görmek ve onlarla muhatap olmak durumunda olan yerleşik halk acaba bu insanlar hakkında ne düşünmekte, onları nasıl görmekte ve bu konuda nasıl bir tepki göstermektedirler?

Doğrusu bu soru, büyük şehirlerde ve özellikle nüfusunun onda bir veya onda ikiye kadar bir oranda göçmen barındıran şehirlerde belki daha az anlamlı olabilir. Ancak ülkemizde, belki de tarihte örneğine az rastlanır bir şekilde, nüfusundan fazla oranda göçmen barındıran bir ilimiz vardır. Bu il, Suriye'ye sınır komşusu olan ve 100.000'e yakın nüfusuyla küçük bir şehir olan Kilis'tir. Özellikle barındırdığı uluslararası göçmen nüfus oranıyla bütün dünyanın tanıdığı, Suriye'den göçlerin en fazla etkilediği ve bu vesile ile Nobel barış ödülüne aday olması gündemde olan Kilis ilimizin yerleşik halkı acaba göç hadisesinden nasıl etkilenmektedir? Barışçıl bir halk olduğu her vesile ile gündeme taşınan yerleşik halkın sosyal dokuyu değiştiren bu göçe bakışı ve nasıl karşıladığı, hangi motivasyonlarla tepki verdiği konusu, kanaatimizce, ciddi önem taşımaktadır.

İşte bu araştırmada, göçün karşı tarafını yani göçmenlere ev sahipliği yapan insanları konu edineceğiz. Problemimiz, göç edilen şehir halkının bu göçlerden nasıl etkilendiğidir. Örneğimiz ise yukarıda sözünü ettiğimiz Suriye'den göçlerin en fazla etkilediği, nüfusundan fazla Suriyelinin yaşadığı ve bu vesile ile Nobel barış ödülüne aday olması gündemde olan Kilis ilimizin yerleşik halkı olacaktır. Bu çerçevede öncelikle sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel, güvenlik ve başka açılardan halkın Suriyelilere bakışı tespit edilmeye çalışılacaktır. Araştırmada yaş, meslek, cinsiyet, eğitim gibi özellikler açısından farklı bireylerle mülakatlar yapılacak ve sonuçlar, "Betimsel Analiz" tekniği ile çözümlenecektir. Ulaşılabilecek sonuçlar ışığında öneriler sunulacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / KEY WORDS

Zorunlu göç, Suriyeli göçmenler, Kilis halkı, Yerel etkiler

TÜRKİYE KÖKENLİ TERÖR ÖRGÜTLERİNİN AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİNDEKİ FAALİYETLERİ VE TÜRK GÖÇMENLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ: FETÖ/PDY VE DEVRİMCİ SOL ÖRNEĞİ

Mustafa BAKIRCI¹

Özet

Göç ve buna bağlı olarak ortaya çıkan siyasi, dini, kültürel ve ekonomik problemler, özellikle yoğun göç alan ve veren ülkelerin gündemlerinde önemli yer tutmaktadır. Çünkü göç olgusu farklı fiziki, ekonomik, siyasi, sosyokültürel ve dini ortamdaki bir diğerine gidişi (gelişi) ifade etmektedir. Bu hareketin içerisinde olan kişi ve gruplar da göçmen olarak nitelendirilmektedir. Bir anlamda göçmenlik kendi ülkesinde doğan birisinin başka bir ülkede devam eden hayat hikâyesine, o ülkede doğan çocuk ve torunlarının ve bazen de yabancı gelin ve damatların katılmasıyla gittikçe karmaşıklaşan bir hikâyenin de adı olmaktadır.

Bilindiği gibi Osmanlı'nın son dönemlerinden itibaren Amerika Birleşik Devletlerine yönelik bir göçmen hareketliliğinin başladığı; bu hareketliliğin Cumhuriyet döneminde devam ettiği ve özellikle 70'li yıllardan itibaren ciddi bir artış gösterdiği bilinmektedir. Bu göçlerin temelindeki en önemli etkenin ekonomi olduğu bilinmekle beraber zaman zaman siyasi/ideolojik etkilerin olduğu da bir gerçektir. Bu bakımdan Türkiye'den Amerika Birleşik Devletlerine yapılan siyasi gerekçeli göçün önemli tarihlerinden birisinin 1980 darbesi sonrasında olduğu söylenebilir. Devrimci sol çizgi, "Kürtlük" ve "Alevilik" gibi etnik ve dini kimlikleri de ajite ederek Türk veya Kürt kökenli ne kadar vatan, millet, bayrak, din, gelenek, tarih düşmanı göçmen varsa bu kişileri etkisi altına almaya çabalamıştır. Amerika'daki devrimci sol çizginin başta Ermeni ve Yahudi lobileri olmak üzere Türkiye karşıtı bütün kurum, kuruluş, örgüt ve gruplarla irtibatlı olduğu bir gerçektir. Bu yapıya mensup kişilerin, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan gibi dini ve milli kimliğiyle tanımladıkları devlet adamlarının ABD ziyaretlerinde ellerinde terör örgütlerinin bayraklarıyla/flamalarıyla protesto faaliyetinde buldukları ve Türkiye aleyhine sloganlar attıkları sıkça karşılaşılan bir tablodur.

Amerika Birleşik Devletlerinde faaliyet gösteren Türkiye kökenli bir diğer terör yapılanması da FETÖ/PDY örgütüdür. Bu yapımının da tıpkı, Amerika/NATO destekli 1980 darbesi sonrasında benzer bir süreçle, 28 Şubat sonrasında, uzun süredir güdümünde olduğu anlaşılan ABD'nin Pennsylvania eyaletinde tam olarak kontrol altına alındığı anlaşılmaktadır.

Bildirinin amacı, Amerika Birleşik Devletlerinde din, vatan, millet ve tarihe karşı yürütülen düşmanlık ve terör faaliyetlerine yönelik genel bir çerçeve çizmek; bu örgütlerin Türk göçmenlere yönelik etkisini değerlendirmek ve bu terör örgütlerinin çok farklı yapılar olarak algılanmasına rağmen temelde nasıl bir ortak zemine sahip olduklarını ortaya koymaktır.

Bildiri, Kasım, 2014-Ağustos, 2015 yılları arasında post doktora için bulunduğum Amerika Birleşik Devletlerinde yaptığım görüşme ve gözlerime dayanmaktadır.

Anahtar kelimeler: ABD, Türk göçmenler, Terör örgütleri, FETÖ/PDY, Devrimci sol

¹ Yrd. Doç. Dr., Ordu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, e-mail: mubakirci@hotmail.com

SOYADI / SURNAME : AYYILDIZ

ADI / NAME : MUSTAFA

UNVAN / TITLE : Yrd. Doç.Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / PAPER TITLE

Macar Muhaceratı ve Bir Macar Subayın Göç Notları

BİLDİRİ ÖZETİ

1848 Avrupa İhtilalleri sonucu Macaristan Avusturya ve Rusya ile savaşmış bu muhabere sonucu yenilgiye uğramış ve ülke işgal edilirken, Lider Vali Kossuth 1849 da ilk olarak Osmanlı Devleti toprağı Vidin'e 7000 kişiyle sığınmıştır. Bu ekip, içinde devlet başkanı, ordu komutanları, bakanlar, yüksek rütbeli asker ve bürokratlar yoğunlukta Macarlar ve Polonyalılarından oluşur. Bu subaylardan birisi de Binbaşı Hutter'dir. Hutterin yolculuk boyunca ve İstanbul'a varınca kaleme aldığı yol izlenimleri, göç duyguları, kültürel ve siyasi görüş ve mukayeseler ihtiva eden bu defter şüphesiz muhacir psikolojisi ve kültürel şok açılarından dikkate şayandır.

ANAHTAR KELİMELER / KEY WORDS Göç, Yolculuk, Kültür,siyaset.

SOYADI / *SURNAME*

:ELİAÇIK

ADI / *NAME*

: MUHİTTİN

UNVAN / *TITLE*

: PROF.DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Divan Şiirinde *Kavuşma-Ayrılık/Göç* (Vasl-Hecr) Kavramları Üzerinde Analitik Bir İnceleme

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Göç, göç- fiilinden gelen bir kelime olup bir yerden ayrılmayı, bir yeri terketmeyi ifade etmektedir. Yerin göçmesi, toprağın yarıp ayrılmasıdır. Türkçe göç kelimesi Arapça “hecr” mastarının karşılığıdır. *Hicrân*, genellikle sevgiliden ayrılmayı; hicret ise bir yerden ayrılıp gitmeyi ifade eder. *Hecr/göç*, Divan şairlerince *firâk* olarak da tanımlanmıştır. Bu kelimelerin zıddı ise *vasl/kavuşma*dır. Divan şairlerinin hayalinde bu iki zıt kavram sürekli gelgit hâlinde olmuştur. Şair, sevgilisine kavuşmayı çok istemekte ama kavuşunca kaybetme korkusu olacağından bundan çekinmektedir. Yani, aslında çok istediği kavuşmayı, ayrılık korkusundan dolayı istememiş, ama ister görünmüştür. İshak Çelebi'nin: *Vasla ersem bîm-i hecrün bir belâ olur bana - Vasl ü hecri sen bana dünyâda yeksân eyledün* beyti bu durumu çok iyi anlatmaktadır. Divan şiirinde aşıkların mekânı, sevgilinin bulunduğu yer, yani *kûy-ı yâr* olmuştur. Farsça *kûy* kelimesi, Türkçede *köy* şeklini almıştır. Aşıklar, sevgilinin bulunduğu yere doğru sürekli sefer hâlinedirler. Bu, bir kavuşma ise de hiçbir zaman gerçekleşmez; gerçekleşmesine mâni hâller olur. Dolayısıyla aşık için *hecr/göç* kaçınılmaz bir olaydır. Ayrılık ise en büyük acıdır, hasrettir. Göç de bir tür acıdır, hasrettir. Vatandan ayrılma en büyük acıdır. Aşığın vatanı da sevgilinin bulunduğu köy olduğuna göre, oradan ayrılma en büyük acıyı yaşamaktır.

İşte bu bildiride hecr-vasl kavramları göç olgusu bağlamında metaforik olarak şiirlerden hareketle analitik biçimde incelenerek ortaya konulacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, hecr, vasl, vatan, hasret.

SOYADI / *SURNAME* :BAHADIR
ADI / *NAME* : Muhammed
UNVAN / *TITLE* : Yrd.Doç.Dr

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Samsun İline Göç Eden Trabzonluların Mekânsal Analizi

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Yrd. Doç. Dr. Muhammet BAHADIR, Prof. Dr. Cevdet YILMAZ, Prof. Dr. Ali UZUN,
Prof. Dr. Halil İbrahim ZEYBEK, Araş. Gör. Muhammet Akif ÖZÇELEBİ

Bu çalışmada Trabzon'da doğup, Samsun'a göç eden Trabzonluların dağılımı incelenmiştir. Nüfus ve göç ile ilgili veriler TÜİK'ten temin edilmiştir. Çalışma da yöntem olarak istatistiksel analizlerden ve coğrafi bilgi sistemlerinden yararlanılmıştır. Verilere korelasyon analizi uygulanmış ve Samsun ilindeki nüfus artışı ile Trabzon'dan Samsun'a olan göçlerin ilişki düzeyi incelenmiştir. Coğrafi bilgi sistemlerinin Surface (yüzey) ve yoğunluk analizleri kullanılarak Samsun ilinde Trabzonluların dağılım haritaları oluşturulmuştur.

Elde edilen verilere göre 2007 ile 2015 yılları arasında Samsun ilinde ikame eden Trabzonluların sayısı yıldan yıla değişmekle birlikte 35 bin ile 39 bin kişi arasında yer almıştır. En düşük değer 25031 kişi ile 2007 yılında olurken bu nüfusun Samsun ili toplam nüfusuna oranı % 19.2 gerçekleşmiştir. En yüksek rakam ise 2015 yılında 38956 kişi olmuş, il toplam nüfusuna oranı ise azalarak % 17.4'e gerilemiştir. Oranda meydana gelen azalmanın temel nedeni Samsun ilinin diğer illerden daha fazla göç almasıdır.

Trabzonluların Samsun ilindeki dağılımı incelendiğinde akrabalık bağlarının ağırlık kazandığı görülmektedir. Bu durum yapılan mülakatlarla da örtüşmektedir. Ancak Trabzonluların ilçelere göre dağılım verileri iki yıllık dönemi (2014-2015) kapsamaktadır. Buna göre, Trabzonluların en fazla yaşadığı ilçe İlkadım (13465) olup, ikinci sırada ise hızlı gelişen ve nemli bir merkez haline gelen Atakum (8135) yer almaktadır. Trabzonluların en az yaşadığı ilçeler ise sırası ile Asarcık (16), Salıpazarı (50), Ayvacık (51) olmuştur. Bu dağılımda ekonomik gelişmişliğin ve sosyal bağların önemli rol oynadığı ve göç olayını tetiklediği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Samsun, Trabzon, Göç, Nüfus, CBS

SOYADI / *SURNAME* : ÜNLÜ
ADI / *NAME* : MUCİZE
UNVAN / *TITLE* : DOÇ.DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

BALKAN SAVAŞLARI SÜRECİNDE POMAKLAR VE GÖÇLERİNE DAİR
DEĞERLENDİRMELER / *EVALUATIONS ABOUT THE POMAKS AND THEIR
IMIGRATIONS DURING BALKAN WARS*

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Pomaklar menşeleri konusunda farklı görüşler olan, konuştukları Slavca ağırlıklı dilden hareketle Müslümanlaşmış Sırp, Bulgar, hatta Rum oldukları iddia edilen, bunun yanı sıra 11. yüzyılda Orta Asya ve Kafkaslardan göçerek kuzeyden Balkanlara inen Kuman Türklerinin bakiyeleri olduklarına dair kuvvetli deliller bulunan Müslüman bir topluluktur. Ağırlıklı olarak Balkanlarda Bulgaristan, Makedonya ve Batı Trakya'da yaşayan ve 19. yüzyılda "Pomak" adıyla anılmaya başlanan bu topluluk, 1877-78 Osmanlı-Rus Harbi'nden sonra diğer Müslüman unsurlar gibi yaşadıkları yerleri terk etmek durumunda kalmış ve bir kısmı Osmanlı topraklarına hicret etmiştir. 93 Harbi sürecinde başlayan bu göç hareketi yerlerini terk etmeyen Pomakların maruz kaldığı sosyal, kültürel ve ekonomik baskılar nedeniyle Balkan Savaşlarına kadar münferit şekillerde devam etmiştir. Özellikle din değiştirmeleri için Bulgarlar tarafından yapılan baskılar gazete haberlerine de yansımıştır. Bu süreçte Batı ve Kuzey Anadolu başta olmak üzere Türkiye'de çeşitli bölgelere yerleştirilmişlerdir. Bu bildiride Balkan Savaşlarına giden süreçte ve savaş sonrasında göç etmek durumunda kalan Pomakların yaşadıkları baskılar, karşılaştıkları güçlükler ve iskân edildikleri yerler tespit edilmeye çalışılacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Pomak, göç, din, baskı / Pomak, migration, religion, oppression.

SOYADI / *SURNAME* : YILAR
ADI / *NAME* : MURAT BAYRAM
UNVAN / *TITLE* : YRD. DOÇ. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

TÜRKİYE VE AZERİ ATASÖZLERİNDEKİ GÖÇ

BİLDİRİ ÖZETİ /

Amaç: İnsanoğlu yaşadığı olaylardan etkilenmekte ve bunun sonucu hakkında yakın çevresinden başlayarak bilgilerini paylaşma eğilimindedir. Yaşadıkları olaylardan beslenme, giyim kuşam, günlük davranış biçimleri, adet ve geleneklerden tutunda inanç, sanat ve kültür olayları hakkında düşüncelerini ifade etmektedir. Bu şekilde karşılıklı çıkan problemlerin üstesinden gelebilmek için diğer kişilere yol göstereceklerine inanmaktadırlar. Bu sözlerden toplum tarafından benimsenmiş olanları atasözleri olarak toplumun yaşamına girmektedir. Atasözleri yılların getirmiş olduğu bilgi ve deyimlerden oluşmaktadır. Atasözleri ilk olarak kimin söylediği bilinmeyen ama toplumun kültürüne ilham vererek gelecek kuşaklara öğüt niteliğinde sözler olarak düşünülebilir. Bu öğütler ile gelecek kuşaklar karşılıklı problem çıktığında ya da çıkmadan önce neler ile karşılaşabilecekleri hakkında fikir sahibi olurlar. Bu şekilde verilen bu öğüt aşlında toplumun yararını gözetmektedir. Atasözleri toplumun kültürel yapısı, adet ve geleneklerinden ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla toplumun kültürel yapısı hakkında kişilere fikir vermektedir. Toplumların kültürel yapısı hakkında ipucu veren bu sözler ile kültürel karşılaştırmalar yapılabileceği düşünülmektedir. İnsanlar tarihin ilk zamanlardan beri bir yerlerden bir yerlere göç etmişlerdir. Bu göçler insanları birçok açıdan etkilemiştir özellikle dil ve edebiyat alanında insanları daha fazla etkilediği düşünülmektedir. Çünkü insanlar göç ettiğinde gittiği yerin kültürel yapısından bir şeyler aldığı gibi kendi kültürünü de yeni yaşadığı yere adapte edebilmektedir. Bu kullandığı edebiyat ürünü Atasözlerde bu değişimden etkilenmektedir. Her toplumda benzer atasözleri olabileceği gibi farklı atasözleri de toplumun yapısına göre şekillenmiştir. Benzer olanlar kültürlerin ne kadar benzediğini ve farklı olanlarda kültürlerin arasındaki farklılıkları ortaya koymaktadır. Bu çalışmada Türkiye ve Azeri Türkçesi ile söylenmiş olan ve ortak kullanılan atasözleri araştırılmıştır. Çalışmanın amacı ortak bir geçmişe sahip olan ve göçler ile sürekli yer değiştiren bu ülkelerin yani Türkiye ve Azerbaycan ülkelerinde kullanılan atasözlerinin benzer olup olmadığını belirlemek amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu benzerlikler ya da farklılaşmalar atasözünün içerdiği düşünce altında gruplandırılarak karşılaştırılmıştır. Çalışma nitel çalışmanın doğasına uygun olarak betimsel tarama modeli tercih edilmiştir. Yazılı kaynak taraması yapılarak önce Azeri Türkçesi ile yazılmış olan atasözleri belirlenmiştir. Elde edilen atasözlerinin anlamları araştırılmış ve Türkiye’de buna benzer anlam içeren atasözleri ile karşılaştırılmıştır. Benzer olmayanlar da ayrı bir tema altında verilmiştir. Çalışmada kapsam geçerliliğini sağlamak için uyum yüzdesi hesaplanmıştır.

Bulgular: Çalışmanın sonucunda benzer coğrafya şartlarına sahip olan iki ülkenin ortak bir geçmişe sahip olmalarından dolayı Türkiye ve Azeri Türkçesine ait birçok benzer atasözüne ulaşılmıştır. Türkiye’de yer alan atasözleri ile anlam bakımından benzer olanlar 10 tema altında toplanmıştır.

Sonuç: Bazı atasözlerinin ise kelimeleri farklı olarak ifade edilmiş olsa bile aynı anlamı taşıdığı belirlenmiştir. Genel olarak atasözlerinin benzerliği dikkat çekicidir ve farklı ülkeler olsak bile aynı geçmişten geldiğimizi, kültürel yapımızın ve kültürel bağlarımızın çok güçlü olduğunu kanıtlamaktadır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Türkiye ve Azeri Türkçesi, Türk atasözleri, Azeri Atasözleri, Göç.

SOYADI / SURNAME : YILMAZ
ADI / NAME : METİN
UNVAN / TITLE : PROF. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / PAPER TITLE

Samsun'daki Ortadoğu Kökenli Göçmenlerin Entegrasyon Sorunu Ve Resmi-Sivil Oluşumların Çözüm Odaklı Faaliyetleri

BİLDİRİ ÖZETİ / ABSTRACT

Son dönemlerde Ortadoğu'da yaşanan savaşlar uluslar arası anlamda tarihin en büyük mülteci krizlerinden birine yol açmıştır. İltica eden ve iltica edilen adına siyasi, sosyal ve ekonomik anlamda ağır sonuçlar doğuran bu problem insanca yaşama arzularını gerçekleştirme uğrana dayandıkları Avrupa kapılarında tam bir drama dönüşmüş, binlerce mülteci denizlere gömülmüş, sahillere vurmuş çocuklar organ mafyalarının eline düşmüş, kadınlar fuhuş batağına sürüklenmiştir. Modern batı geçmiş göç istatistikleri ile, günümüz arasındaki korelasyonları hesaplama gayreti içerisine girmiştir. Ne yazık ki, ülkemizdeki bazı bilim çevreleri de batı verileri ile mülteci sorunlarına çözüm üretme yoluna girmiş, 21. Yüzyılın insanlık sorununa deva olamamış ve olamamaktadır. Bu noktada gerçekleştirilen en ciddi ve çözüm odaklı olacağına inandığımız bu uluslar arası sempozyumda; bizzat sahadan elde ettiğimiz ve tecrübelerimize dayalı tespitlerle besleyeceğimiz bilgilerle Samsun'daki mültecilerin entegrasyon sorunu ve çözüm önerilerini ele alacağız.

Bildirimizde özellikle Samsun İli; Canik ve İlkadım ilçelerinde yerleşmiş bulunan 5000 civarında gelir ve eğitim düzeyleri düşük, Canik belediyesi ortaklığı ile faaliyet gösteren Kardeşeli Yardımlaşma Derneği'ne kayıtlı mültecilerden elde etmiş olduğumuz veriler ışığında ailelerin karşılaştığı sosyal içerikli sorunları ortaya koymaya çalışacağız. Bu bağlamda resmi kurumların ve STK'ların katkılarını, eksik kalınan noktaların ve yapılması gerekenlerin neler olduğunu izaha kavuşturmaya çalışacağız. Mülteci profilleri arasındaki farklılıkları, kültürel arka planlarını, yerli halk ve mülteciler arasındaki özellikle dil sorunu ve kültürel farklılıklara bağlı sorunlara bildiri metnimizde yer vermeye gayret göstereceğiz. Netice itibariyle bu bildirimiz üç yıllık mülteci ailelerle sürekli birebir temasımızın birikimi sonrasında elde ettiğimiz saha verilerine dayalı olarak teşekkül ettirilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER / KEY WORDS

Göç, Mülteci, Samsun, Entegrasyon, Arap, Canik

SOYADI / *SURNAME* : Aksoy, Taşkın
ADI / *NAME* : Metin, Faruk
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr.; Yrd. Doç. Dr

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Avrupa Birliği'nin Göç Politikası ve Mülteci Sorunu

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Birleşmiş Milletler'in resmi rakamlarına göre 1990 yılında 154 milyon insan doğduğu ülkenin dışında yaşarken 2015 yılında bu sayı 240 milyona yükselmiştir. Bunun 136 milyonu Avrupa, Avusturalya, Yeni Zelanda ve Japonya'da yaşamaktadır. Dünya ölçeğinde 50 milyon insan kaçak olarak çalışmakta ve yaşamaktadır. Avrupa Birliği Komisyonuna göre Avrupa'ya kaçak yollardan 2014 yılında 276,000 kişi giriş yapmıştır. Bu sayı bir önceki yıla göre %150 artışı ifade etmektedir.

Göçmen sayısının artmasında birçok faktör önemli rol oynamaktadır. Ancak Ortadoğu'da meydana gelen dönüşüm süreci göç akışını hızlandırmıştır. Özellikle Suriye'deki savaş, Libya'da devletin etkisini kaybetmesi ve Uluslararası terörizmin tehdit olarak etkin hale gelmesi buradaki göçmenleri de daha güvenli olduğunu düşündükleri ülkelere yöneltmiştir. AB Komisyonunun raporlarına göre Akdeniz kaçak yollardan Avrupa'ya gelişen en önemli deniz yolu rotasıdır. 2014 yılında 220.000 kişi bu yolla Avrupa'ya gitmiştir. Uluslararası Göç Organizasyonu'nun raporuna göre 2015 yılında 505.000 kişi Avrupa'ya ulaşmıştır. Bu yoğun göç nedeniyle ortaya çıkan mültecilik ve güvenlik sorunları Avrupa Birliği'nin kendi göç politikasını yeniden biçimlendirme ve kurumsallaştırma zorunluluğu içinde olduğunu göstermektedir.

1986 yılında kabul edilen Avrupa Tek Senedi, 1990 yılında imzalana birinci Schengen Antlaşması, 1993 Maastricht Antlaşması, Nice, Amsterdam ve Tampere kararları AB Göç politikasının hukuksal ve kurumsal boyutunu şekillendirmiştir. Almanya'nın girişimiyle 1991 yılında Avrupa'da artan düzensiz göç baskılarına karşı ortak önlemler almak üzere 26 Avrupa ülkesi bir araya gelerek Budapeşte Süreci'ni başlatılmıştır. 'Prag Süreci'nin Göç ile ilişkilendirilmesi AB'ye yeni bir dış politika enstrümanı kazandırmıştır. 2003 yılında AB'nin 'Göç ve Hareketliliğe İlişkin Küresel Yaklaşım' raporuna göre, göç ve kişilerin hareketliliği alanında, AB ve diğer ülkeler arasında son 10 yılda önemli bir ilerleme sağlandığı vurgulanmıştır. Yine bu raporda, bu alanda atılması gereken birçok adımın bulunduğu dikkat çekilerek, AB'nin dış politikasına göç politikalarının daha fazla entegre edilmesi gerektiği ilan edilmiştir. Ancak AB tarafından geliştirilen birçok politika ve uygulamanın mevcut koşullar altında yetersiz kaldığı görülmektedir.

Bu bildirinin konusu, Avrupa'ya yönelen göç karşısında AB'nin Göç ve Politikasının ve Mülteciliğe bakış açısının tartışılmasıdır. Çalışmasının amacı ise AB'nin göç politikasının hangi süreçlerden geçerek kurumsallaştığını ve son dönemlerde ortaya çıkan göç dalgası karşısındaki tutumlarını AB'nin Zirve sonuçları, komisyon raporları ve Özel konulu toplantıların resmi raporları çerçevesinde incelemektir. Bu bağlamda mevcut göç dalgasının nedenleri ile AB'nin aldığı önlemler karşılaştırmalı olarak analiz edilecektir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Avrupa Birliği, Göç, Tehdit, Demokrasi, Güvenlik,

SOYADI / *SURNAME* : Karaçay Türkal
ADI / *NAME* : Merve
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI

KAFKASLARDAN ANADOLU'YA YAPILAN KARAÇAY-MALKAR GÖÇLERİ:
TOKAT-ARPAÇIKARAÇAY VE ÇİLEHANE ÖRNEĞİ

BİLDİRİ ÖZETİ

1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı'nın Kafkasya'dan Anadolu'ya yapılan göçler üzerinde çok önemli etkisi vardır. Osmanlı topraklarına yapılan ve 1920'lerin başlarına kadar süren göç olayı diğer Kafkas toplulukları gibi Karaçay Türklerini de etkilemiştir. 1886 ve 1905 yıllarında Anadolu'ya göç eden Karaçay-Malkarlılar Ankara, Konya, Eskişehir, Afyon, Sivas ve Tokat'a yerleştirilmişlerdir.

Bildiri metnimizde, genel olarak arşiv belgeleri ve diğer kaynaklar kullanılarak bu göç sürecine değinilecektir. Özelde ise Tokat'ta iskan ettirilen Karaçay-Malkar Türklerinin yaşadıkları Arpacıkaraçay ve Çilehane köyleri, yaşam öyküleri üzerinden ele alınıp incelenecektir. Bu inceleme, göç ve yerleşim serüvenleri, uyum süreci ve yaşanan sıkıntılar, etnik ve kültürel farklılıkların getirdiği zorluklar vb. konular çerçevesinde gerçekleştirilecektir.

ANAHTAR KELİMELELER

Karaçay-Malkar, Kafkas Göçleri, Arpacıkaraçay, Çilehane.

SOYADI / *SURNAME*

: DANIŞMAN

ADI / *NAME*

: MERVE

UNVAN / *TITLE*

: ÖĞRETİM GÖREVLİSİ

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

GÖÇ İLE GELEN ÇADIR KÜLTÜRÜ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Göç, “bir kişinin veya bir grup insanın uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde bir yerden başka bir yere gitmesi” olarak tanımlanmakta ve süresi, yapısı ve nedenine bakılmaksızın insanların yer değiştirmesi sonucunu doğuran nüfus hareketleri bu kapsama dâhil edilmektedir. (ÇİÇEKLİ B. 2013, s: 39-40.)

Türk Dili ve kültüründe ise ‘göç’ sözcüğü, evi barkı ile birlikte yer değiştirme işi/ eylemi olarak tanımlanmaktadır. Burada ev/konut/mesken, bir barınma yeri anlamına gelmekte ve temelinde ‘konmak’ eylemi bulunmaktadır. Evi barkı ile yer değiştirmek ise çoluk çocuk, tüm aile bireyleriyle bir yerden başka bir yere gitmek anlamında kullanılmaktadır. Geleneksel kültürümüzde ‘göçmek-konmak’ eylemlerinden o denli sözcük ve kavram üretilmiştir ki bunları toplumsal yaşamımızın her aşamasında görmek, onlardan etkilenmek mümkündür. (ÇAKIR S,2011, s:129-142)

Sosyolojik olarak kültürümüz de büyük bir yer tutan ‘göç’ kavramı, özelde el sanatlarımıza, dilimize, halk türkülerimize dokunan, genelde toplumsal yaşamımızda büyük etkiler yaratan önemli bir olgudur. Yörük olarak adlandırılan konargöçer Türkler, savaş sanatından, binicilik kültürüne, hayvancılıktan, tarıma uzanan geniş bir yelpazede genel olarak Türk Kültürünü etkilemişlerdir. Yörüklerin, konargöçer yaşam tarzları nedeniyle tercih ettikleri çadırlar da, bu etkileşimin önemli mihenk taşlarından birisidir.

Orta Asya’ da göçebe hayatının gereği olarak kısa zamanda kurulup sökülebilen, kolaylıkla bir yerden bir yere taşınabilen, nitelikte iklim şartlarına uygun, çok yönlü yararlanma imkanına sahip barınağı yani çadırı yapmışlardır. Çadır, göçebe hayatı yaşayan insanların özelliği ve bu kültür kuşağının sembolü haline gelmiştir. Bugün hala Orta Asya’ nın birçok yerinde, Anadolu’ da Türkmenler geleneklerine bağlılık ve ekonomik nedenlerle göçebe hayatını sürdürmektedirler. (ONUK T. 1990 s: özet)

Çadır kültürü, Türklerde doğrudan göçebelik hayatına dayanmaktadır. Başka bir deyişle, göçebenin evi olan çadır, Türklerde başlı başına bir sanat eseri ve yaşam biçimi olarak gelişme göstermiştir. Yörüklerin kullandıkları çadırlar ve onların döşemeleri Türk sanatının gelişmesinde ve birçok mimari yapılarının şekillenmesinde de ilham kaynağı olmuştur. Çadırların dünyada yerleşik düzene geçişte önemli bir etkisi olmuştur. Çoğunlukla dikkati çekmese de, Türk evinin mekan organizasyonu ve oluşumunda yörük çadırlarının doğrudan etkisi görülmektedir. (www.osmanliyorukcadiri.com.tr)

Bilindiği gibi, Türklerin Orta Asya’ da ve hatta Anadolu’ da mesken tuttıkları taşınabilir yaşama mekanlarını bütün ayrıntılarıyla ve doğru biçimde tanımlamak mümkün olmadığı gibi, fiziksel yönüyle bir tek örnekle anlatmak da imkansız denecek kadar zordur. Ancak günümüzde Avrasya bozkırlarında atalarının yaşam tarzını sürdüren göçebe Türk boylarının çadırları ile gezginlerin anılarından yararlanarak Türk evinin eşgali belirlenip, robot resimleri çizilebilir.

Yazılı tarihsel kaynaklarda betimlenen Hun ve Göktürk çadırları; tıpkı bugün göçebe Kazak, Kırgız ve Türkmenler ile Anadolu’ da yaşayan yörüklerin barındıkları taşınabilir mekanlar gibi iskelet ve keçe örtüden oluşur. Kullanılan malzemeler ve benzer fiziksel öğeleriyle zamana ve coğrafyaya göre bazı değişiklikler gösterse de, mekan düşüncesi, kurgulama mantığı ve geleneği hep aynı kalır.

Bu bağlamda da, araştırmanın konusunu, Türklerdeki çadır kültürü ve çadırlarda kullanılan süsleme motifleri oluşturmaktadır. Türk sanatı, tarihi, süslemesi ve kültürünün tanıtılıp, yaşatılarak yeni boyutlar kazandırılmasında katkıda bulunacağına inandığım bu çalışmanın, bundan sonraki araştırmalar için de olumlu yönde katkı sağlayacağı kanısındayım.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, çadır kültürü, yörük

SOYADI / SURNAME : ERASLAN

ADI / NAME : Meriç

UNVAN / TITLE : Doç.Dr.

SOYADI / SURNAME : PULUR

ADI / NAME : Atilla

UNVAN / TITLE : Doç.Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / PAPER TITLE

Toplumsal Açıdan Dezavantajlı Çocuklarda Spora Katılımın Sosyal Açıdan Faydaları;
Göçmen Çocukları Üzerine Bir Değerlendirme

BİLDİRİ ÖZETİ / ABSTRACT

SOYADI / *SURNAME* : Krasniqi
ADI / *NAME* : Memli
UNVAN / *TITLE* : Prof.assoc.dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Collective memory: Stories of Albanians displaced in the Republic of Turkey (1956-1966)

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

It is well known that History as its primary sources has archival documents and other materials, but recently, in modern historiography as important source is also oral history. Although oral history itself contains a large dose of subjectivity and uncertainty, yet with the help of modern technology, as digital cameras, mobile phones, etc., it is possible to connect to the same event or historical period a large number of subjects. Therefore these stories finally bring light to the creation of a more realistic picture of the researched historical event. And when these oral narratives rely on archival documents, the researchers opened real opportunities not only to present the truth as close to the historical event, but also making the past more accessible and closer to the daily life of common people. Consequently in this paper we will treat the stories of Albanians displaced to Turkey, which testimony:

- a) Systematic violence against Albanians in former Yugoslavia.
- b) Their journey to the final destination-Turkey.
- c) Treatment of displaced by the Turkish state institutions and the local population.
- d) The contribution of displaced in the strengthening ties between Albanians and Turkey

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Turkey, Oral History, Albanians, Yugoslavia, etc.

SOYADI / *SURNAME* : BABA ÖZTÜRK
ADI / *NAME* : Melek
UNVAN / *TITLE* : Arş.Gör.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Sınıf Öğretmenlerine Göre Suriyeli Sığınmacıların Eğitim Kurumlarında Yarattıkları Ve Yaşadıkları Problemler

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Göç, en genel tanımıyla bireylerin çeşitli sebeplerle bir bölgeden başka bir bölgeye yer değiştirmeleridir. İçerisinde birden fazla sebebi ve sonucu barındıran bir olgu olarak göçün, sadece bireyleri değil toplumları da ciddi anlamda etkilediği, değiştirdiği ve şekillendirdiği bilinmektedir. Nitekim ülkemizde 2011 yılı itibariyle başlayan ve hali hazırda devam eden bir göç dalgasıyla karşı karşıyadır. Suriye’de 2011 yılı Mart ayı itibariyle başlayan iç savaş pek çok Suriyelinin doğduğu toprakları terk edip başka ülkelere göç etmesine yol açmıştır. Bu durum, en çok sığınmacıyı kabul eden ülke olarak Türkiye’nin eğitim, sağlık, ekonomi gibi çeşitli alanlarda problemler yaşamasına da sebep olmuştur. Araştırmacılar bu durumun özellikle eğitim alanında yeni sorunları doğurduğunu belirtmektedirler. Bu sorunların giderilmesi yahut en aza indirilebilmesi için mevcut problemlerin neler olduğunun açık bir şekilde tanımlanması gerekir. Nitekim araştırmada bu düşünceden yola çıkılarak sınıf öğretmenlerinin sınıflarında yaşadıkları problemlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel desende hazırlanmış ve bu kapsamda 8 sınıf öğretmeni ile çalışılmıştır. Öğretmenlerin seçiminde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Öğretmenler belirlenirken sınıflarında Suriyeli çocuk bulunmasına, farklı cinsiyet, yaş, mesleki kıdeme sahip olmalarına dikkat edilmiştir. Araştırma, 2016-2017 güz döneminde gerçekleştirilmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmış ve analizinde nitel analiz tekniklerinden içerik analizi kullanılmıştır. Analiz süreci devam ettiğinden tartışma ve sonuç bölümlerine yer verilememiştir. Elde edilecek sonuçların, mevcut problemlerin tespit edilmesi ve ortadan kaldırılması noktasında eğitimcilere ve alan uzmanlarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, Suriyeli sığınmacı, çocuk, eğitim

SOYADI / *SURNAME* : DİNÇER
ADI / *NAME* : MEHTAP
UNVAN / *TITLE* : ARŞ. GÖR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

M.Ö. 3. ve 2. Binde “Göç” Çalışmaları Üzerine Bir Literatür Taraması

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Çalışmamız, M.Ö. 3. ve 2. binli yıllarda meydana gelmiş büyük göç olaylarını konu alan, yerli ya da yabancı araştırmacı ve akademisyenler tarafından ortaya konulan, bildiri, makale, kitap ve diğer bilimsel çalışmaların sistematik bir literatür taramasını içermektedir. Çalışmamızda bu kaynaklara ulaşmak için index, dizin, elektronik veri tabanlarının taranması ve kütüphane kataloglarının incelenmesi ile elde edilen verilerin kronolojik olarak tasnifi yöntemi kullanılmıştır.

Çalışmamızın amacı, bahse konu göç hareketlerinin nedenleri, sonuçları, meydana geldiği dönemde yarattığı etkiler ve günümüze olan etkileri gibi konulara ilgi duyan, ya da bu alanda çalışma yapacak araştırmacı, akademisyen ya da okuyucuların ihtiyaç duyacakları bu kaynakların birçoğunu bir arada ve kronolojik bir düzen içerisinde bulabilecekleri bir kaynak ortaya koymaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç , Yakın Doğu, Mezopotamya, Hint-Avrupa, Amurru, Sami,

SOYADI / *SURNAME* : BAYRAKTAR
ADI / *NAME* : Mehmet Sami
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

“Doğu Karadeniz Bölgesinden Samsun’a Yerleşen Göçerlerin Samsun’un İmarına Katkıları ve Bu Katkının Geleneksel Mimariye Yansıması”

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Samsun özellikle 19. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren ekonomik hem siyasal ve sosyal gelişmesinin sonucu çevre illerden göç almıştır. Bu illerden gelen ve Samsun’a yerleşen göçmenler şehirde çeşitli şekillerde ve ölçekte imar faaliyetlerinde bulunmuşlardır. Kimileri belediye başkanı olarak şehir ölçeğinde planlama ve imar faaliyetlerinde söz sahibi olmuş, kimileri çeşitli yapıların inşası, tamiri, bakımı gibi işlerde mimar, sanatkâr veya inşaa sorumlusu gibi roller üstlenmişlerdir. Bir Orta Karadeniz şehri olarak geleneksel mimarlık bağlamında Doğu Karadeniz bölgesine oldukça yakın durmakla birlikte söz konusu göçün Samsun’un geleneksel mimarisine farklı yansımaları olmuştur. Bu bildiride hem bu yansımalar hem de söz konusu katkılar ortaya konularak değerlendirilecektir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Samsun, Doğu Karadeniz, göç, mimari, bezeme, mimari üslup.

SOYADI / *SURNAME* : KÖSEOĞLU
ADI / *NAME* : MEHMET
UNVAN / *TITLE* : SAMSUN BİLİM VE SANAT MERKEZİ
TARİH ÖĞRETMENİ

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Darıdere Pomakları'nın Nüfus Kayıtlarında Bafra'ya Zorunlu Göçü

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

1934 yılında Bulgaristan'daki Darıdere Pomakları; siyasi, sosyal, ekonomik, kültürel nedenlerin yanında Trakya Komitesi'nin son yıllarda Yunan sınırında faaliyet göstermesi ve türlü zulümlere tanık olmaları nedeniyle göç etmek zorunda kalmışlardır.

1934 Kasım ayında Yunan sınırından başlayan yasa dışı kaçmalar 1938 yıllarına kadar devam edecekti. Yunan sınırından karayoluyla Gümölcine'ye gelen kabileler oradan vize alarak İstanbul'a gelmişlerdir. Tabiyet muhacir kağıdının alımıyla başlayan 1934-1936 yılları arasındaki ilk göç dalgasında Samsun ilinin Bafra ilçesine iskan ettirilen halk; ilk başta beklentilerini bulamamış daha çok delta köylerinde yerleşim yeri ararken kararını Nebyan Dağlarından yana kullanmıştır. Bu çalışmanın ana kaynaklarını Bulgar polis kayıtları, köylere ait nüfus esas defterleri ve saha çalışmasındaki sözlü tarihin izlenimleri oluşturmaktadır.

Ağcaalan, Çamaltı (Dereler, Karapınar ve Küçükyeraltı mahallesi) ve Büyükyeraltı köyüne Pomak halkı yerleşmiştir. Büyük Yer altı köyüne; 17 Mart 1936 tarihiyle nüfus kütüğüne işlenen kişilere baktığımızda; köye 1934-1936 yıllarında toplam 11 aile iskan edilmiştir. Bu ailelerden 29 erkek 31 kadın olmak üzere 60 kişi yerleştirilmiştir. Nüfus kütüğüne 1938 ve 1939 tarihinde yazılanlara baktığımızda ise; 1938-1939 yıllarında münferit göçler vardır. 3 erkek 1 kadın olmak üzere 4 kişi köye gelmiştir. 1940-1950 yılları arasında 2 erkek 5 kadın olmak üzere toplam 7 kişi daha göç etmiş; 1951-1960 yıllarında ise köye sadece 4 kadın gelmiştir. Bu kadınlar ise daha çok köyde yaşayan erkeklerin eş olarak Bulgaristan Darıdere'den seçtikleri kişilerdir. 1950'den sonraki göçler daha çok evlilik nedeniyledir. Köy bir bakıma tamamen Darıdere göçmenidir.

Çamaltı köyünde ise; 1934-1936 yılları arasında göç eden toplam 19 aile bulunmaktadır. Bu ailelerden kişi sayısına baktığımızda; 46 erkek 43 kadın bulunmaktadır. Vekiller heyetinin 26 Haziran 1938 gün ve 2/9140 sayılı kararı ile 1/9/1938 gelen ve nüfus kütüğüne 1938 yılında işlenenler bulunmaktadır. 1937-1939 yılları arasında köye yerleşen 38 aile bulunmaktadır. 95 erkek 82 kadın tespit edilmiştir. Bakanlar Kurulunun 22 Haziran 1950 gün ve 3/1471 sayılı kararı ile az da olsa 10 aile köye yerleşmiştir. 1940 ile 1950 arasında köye gelenler çoğunlukla kadındır. Bu da Darıdere Pomak halkının bu yıllarda erkekleri evlendirirken Bulgaristan ile özellikle akrabalarından bağlarını koparmadıklarını göstermektedir. 1940-1950 arasında 34 kadın evlilik nedeniyle köye gelin olarak gelmiştir. Bu dönemde sadece 6 erkek köye göç etmiştir. Bu erkeklerden 2'si Sarıcaali'den gelmedir. 1951- 1960 yılları arasında 23 kadın göç etmiştir. 13 erkek de köye yerleşmiştir. Köyde 1960'dan sonra göçler durmuştur. 1970'lere kadar 2-3 kişi daha göç yoluyla köye yerleşse de bu kitlesel olmayacaktır.

Ağcaalan köyünde; 17 Mart 1936 tarihinde nüfus kütüğüne bu köye gelen ilk aileler işlenmiştir. Vekiller heyetinin 22/ Ocak /1935 tarih 2/1886 sayılı kararı ile 364 Tabiyet kağıdı muhacir kağıdıyla gelenler 30 ailedir. Bunların 74'ü erkek 73'ü kadındır. 1937-1938 yılları arasında nüfus kütüğüne işlenen kişilere baktığımızda bu yıllarda bu köye göç çok azdır. 12'si erkek 2'si kadın olmak üzere toplam 14 yerleşen bulunmaktadır. 1940-1950 aralığında 10 erkek ve 7 kadın köye yerleşmiştir. 1951-1960 yılları arasında ise sadece 8 erkek 14 kadın vardır. 1940'lardan itibaren kadınların çoğu Bulgaristan Darıdere'den evlenmek için Bafra'ya gelmiştir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Pomaklar, Bulgaristan, Darıdere, Bafra, Göç, Nüfus.

SOYADI / *SURNAME* : KORKMAZ
ADI / *NAME* : MEHMET
UNVAN / *TITLE* : Research Assistant

Özet: Eleştirel düşünme, sıradan düşünmeden farklı pek çok özelliğe sahip olmakla birlikte, problem çözme, karar verme, yaratıcı düşünme gibi üst düzey düşünme becerileri ile yakından ilişkilidir bunun yanı sıra eleştirel düşünme, sağlık bakım alanlarında yüksek düzeyde bakım sağlamak için temel koşullardan biridir. Bu çalışma tıp fakültesi, veterinerlik fakültesi, Yaşardoğu spor bilimleri fakültesi, sağlık bilimleri fakültesi, sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu, diş hekimliği fakültesi'nde araştırma yapan akademisyenlerin zorunlu göçle gelen bireylere yönelik eleştirel düşüncelerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı ve kesitsel türde yapılan bu çalışma 120 sağlık bölümlerinde araştırma yapan akademisyene yapılmıştır. Çalışmanın verileri 15 soruluk veri toplama formu ve UF/EMI Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin toplanmasına başlamadan önce gerekli izinler alınmıştır. Akademisyenler çevrelerinde bulunan zorunlu göç ile gelen bireylerle araştırma yapmama nedeni en çok iletişim problemi yaşama durumudur (%87). Sağlık bölümlerinde araştırma yapan akademisyenlerin %52'si Türkiye Cumhuriyetinin zorunlu göçle gelen bireylere sağlık hizmetlerinden ücretsiz yararlanma imkanı sunmasını olumlu karşıladıklarını söylemişlerdir. Akademisyenlerin UF/EMI Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği toplam puan ortalaması 95,3'dir. Ölçeğin alt boyutlarına göre; araştırma kapsamındaki akademisyenlerin katılım eğilimi, bilişsel olgunluk, yenilikçi olma eğilimi yüksek düzeyde bireyler oldukları saptanmıştır. Akademisyenlerin çevresinde zorunlu göçle gelen bireylerle iletişim sorunu yaşama durumu ile Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği puan ortalaması daha yüksek olduğu, kültür sorunu yaşayan akademisyenlerin puan ortalamasının ise düşük olduğu bulunmuştur. Sağlık bölümlerinde araştırma yapan akademisyenlerle yapılan bu çalışmada akademisyenlerin eleştirel düşünme eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğu bulunmuştur

Anahtar Kelimeler: Eleştirel Düşünme Eğilimi, Zorunlu Göç, Sağlık Bölümlerinde Araştırma Yapan Akademisyen.

SOYADI / *SURNAME* : KOCA
ADI / *NAME* : Mehmet
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Savaş, Göç ve Mülteci Krizi Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

1994 yılında Sudan’da savaş fotoğrafçısı olan Kevin Carter’in; Birleşmiş Milletler gıda dağıtım yerine ulaşmaya çalışan bir çocuğun arkasında onun ölmesini bekleyen akbabalı fotoğrafını hemen hemen hepimiz görmüş veya duymuşuzdur. Fotoğrafın kitle iletişim araçları ile tüm dünyada yayılması ve ardından vicdanları derinden etkilemesi ile uluslararası toplum harekete geçmiş, Afrika’da yaşananları gözler önüne seren bu fotoğraf, toplumsal uyanış ve duyarlılığın oluşturulmasını sağlayan simgelerden biri haline gelmiştir.

Her ne kadar zamanı, yeri, konumu ve oluş biçimi çok farklı olsa da, bu defada 2 Eylül 2015’te ailesi ile birlikte Muğla’nın Bodrum ilçesinden Yunanistan’ın İstanköy adasına şişme botla geçmeye çalışırken annesi ve kardeşi ile birlikte boğularak hayatını kaybeden üç yaşındaki Aylan Kurdi benzer şekilde Suriye’de yaşananların ne kadar ciddi boyutta olduğunu ve yapılan zorunlu göçün toplumsal boyutlarını uluslararası topluma anlatan simgelerden biri haline gelmiştir. Bu nedenle bu çalışmada, Avrupa’ya, Afrika’ya, Orta Doğu’ya özellikle Türkiye’ye yapılan, savaşın ve iç çatışmaların neden olduğu yoğun göçler ve bu göçler sonucunda yaşanan mülteci sorununun mevcut durumu ele alınmıştır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Savaş, Göç ve Mülteci Sorunu

SOYADI / *SURNAME*

:İNBAŞI

ADI / *NAME*

: MEHMET

UNVAN / *TITLE*

: PROF. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

OSMANLI DEVLETİ'NİN İSKÂN POLİTİKASI VE RUMELİ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Türklerin Balkanlara geçişi ile ilgili olarak kaynaklarda verilen bilgiler, günümüz tarihçileri tarafından çeşitli şekillerde yorumlanmaktadır. Bunun sebebi, birincil kaynakların olmamasıdır. İnalıcık'ın da belirttiği gibi, bu konuda yorum yapabilmek için Âşıkpaşazâde'nin çok iyi bir şekilde irdelenmesi ve bunun üzerine, Bizans kaynaklarının da konularak toponomi araştırması yapılması gerekmektedir.

Osmanlılar, yeni fethedilen yerlerin güvenliğini sağlamak amacıyla iyi hazırlanmış bir iskân ve toplu sürgün yöntemi kullanmışlardır. Başiboş göçebeler, ya da bir köyün ve kasabanın sorunlu halkı, İmparatorluğun uzak bir bölgesine kaydırılırdı. Fetihlerin devam ettiği ilk yıllarda Osmanlılar, Anadolu'nun her tarafından akın akın kendi topraklarına gelen Müslüman Türk halkın, Balkanlara gönüllü göçünü sürekli teşvik etmiştir. Nüfus fazlasını yerleştirme amacının yanı sıra, askeri ve mali şartlar da, bu iskân politikasını zorunlu kılıyordu. Ordunun büyük bir kısmını azab ve yaya adlarıyla, şehirlerden ve köylerden askere alınan Türklerin oluşturduğu Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerinde, Türk nüfusun askeri açıdan büyük bir önem taşıdığı muhakkaktır.

Osmanlı Devleti, Rumeli'de ilk fütûhata başladığı andan itibaren ele geçirdiği şehir ve köylerde sistemli bir iskân politikası takip etmiştir. Osmanlı fetihleri devam ettiği sürece kırsal yörede yaşayan Hıristiyan halk, Balkanların daha iç bölgelerine ve dağlık kesimlerine doğru hareket etmişlerdir. Fütuhat sırasında köy ve kasabalarını terk ederek başka bölgelere kaçanların yerlerine, Anadolu'dan büyük ölçüde Türkmen unsuru nakledilmiştir. Bu göç harekâtı daha ziyade Bulgaristan'a doğru olmuştur. Köylü nüfusunu ayrıntılı olarak veren mufassal tahrir defterlerinde, Doğu Balkanlarda, Varna'dan Tuna'ya kadar uzanan bölgede Yörük köylerini, yerli Hıristiyan Bulgar köylerinden ayırt etmek kolaydır. Her şeyden evvel aslı Anadolulu olan Türk köylerinde, köy adları, baba-oğul adları, Müslüman-Türk adlarıdır ve bu köyler, yerli Hıristiyan-Bulgar köylerine göre genellikle daha küçük ve fakir köylerdir. Bulgar köylerinde birkaç Müslüman haneye rastlanmaktadır. Bunların İslamiyeti yeni kabul eden yerli Bulgarlar olduğu, baba adının çoğunlukla Abdullah yazılması ile anlaşılmaktadır. Genel olarak Müslüman olan Bulgarlar, yine kendi köylerinde yaşamaktadırlar. Türklerin bölgeye göçleri ve yerleşmesi, Balkanların nüfus ve ekonomik şartları sebebiyle hızlı bir şekilde gelişmiştir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Osmanlı, Balkanlar, Rumeli, iskan, kolonizasyon

SOYADI / *SURNAME* : DEMİRTAŞ
ADI / *NAME* : MEHMET
UNVAN / *TITLE* : DOÇ. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*:

1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nın Göç Olaylarına Etkileri ve Göçmenlerin Durumu

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*:

1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı Osmanlı Tarihi boyunca iki devlet arasında yaşanan en büyük savaş olduğu gibi nüfus hareketlerine etkileri bakımından da en önemlisidir. Savaş sürerken meydana gelen insan ölümlerinin yanı sıra gerek savaş esnasında gerekse sonrasında Ruslar tarafından uygulanan sürgün ve kitlesel göç ettirme olayları büyük boyutlara ulaşmıştır. Bunun bir sonucu olarak Rusya'nın çeşitli yerlerine sürgün edilenler dışında yüz binlerce insan Osmanlı memleketine göç etmek mecburiyetinde kalmıştır. Osmanlı memleketine gelen göçmenler defterlere kaydedilmekteydi. Başbakanlık Osmanlı Arşivinde bu kayıtların tutulduğu çeşitli defter ve cetveller mevcuttur. Cetvellerden birinde, 93 Harbi'nin bitiminden birkaç ay sonra Osmanlı memleketine gelen ve iskân edilen toplam 694.067 kişinin çeşitli yerlere iskân edildikleri bilgisi mevcuttur. Gelen göçmenlerin en yoğun olarak iskân edildikleri yerler arasında 130.000 kişi ile Selanik ilk sırayı almıştı.

İlk olarak 1860 tarihinde kurulan, görevi bittikten sonra faaliyetlerine son verilen ve 3 Ş 1294/12 Ağustos 1877 tarihli bir irade ile yeniden kurulan Muhâcirin Komisyonu'nun denetimi ve gözetiminde, gelen göçmenler uygun yerlere iskân edilerek ihtiyaçları giderilmeye ve onlardan kaynaklanan sıkıntılar ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Buna rağmen göçmenlerin gerek sevklerinde gerekse iskân edilmeleri esnasında ve sonrasında bazı sıkıntılara maruz kaldıkları bilinmektedir. Bu çerçevede; sevkleri esnasında yaşadıkları salgın hastalıklar ve yolculuktan kaynaklanan sorunlar, iskân edildikleri yerlerde yaşadıkları geçim sıkıntıları ve çevreye alışamama gibi zorluklar dikkati çekmektedir. Ancak muhakkak olan bir şey var ki memleketine sığınan her mülteciyi kabul etmeyi kendine şiar edinmiş ve bu geleneğini Türkiye Cumhuriyeti'ne de miras bırakmış olan Osmanlı Devleti, göçmenleri her aşamada güvenli bir şekilde sevk ve iskân etmek için bütün imkânlarını seferber etmiş ve bunda önemli bir başarı elde etmiştir. Bu tebliğde, 93 Harbi sürecinde Balkanlar ve Kafkasya üzerinden Osmanlı memleketine gelen göçmenler ve onların yaşadıkları sıkıntılar ile devletin buna karşı sergilediği insani tavır ele alınmaya çalışılacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*:

Göç, Göçmen, Sevk, İskân, Osmanlı Memleketi

SOYADI / SURNAME : ÇANLI

ADI / NAME : Mehmet

BİLDİRİ BAŞLIĞI / PAPER TITLE

“1924 Mübadele Türk Muhacirlerinin Yunanistan’dan Samsun’a nakli ve nakil sırasında karşılaşılan sorunlar”

BİLDİRİ ÖZETİ / ABSTRACT

Bu çalışmada, 1924 Yılında Mübadele ile Yunanistan’dan Anadolu’ya nakledilen Türk ve Müslüman azınlığın deniz yoluyla nakledilmeleri ele alınacaktır. Özellikle Yunanistan’dan Samsun’a nakledilen Türk ve Müslüman azınlık üzerinde durulacaktır. Konu, Mübadele işlerini yürüten Kızılay’ın arşiv belgelerinden faydalanılarak ortaya konulacaktır. Yine hatıra ve diğer ikinci el kaynaklarla desteklenecektir. Nakil öncesi ve esnasında göçmenlerin karşılaştıkları sorunlar detaylı bir şekilde incelenecektir.

ANAHTAR KELİMELER / KEY WORDS

Mübadele, Samsun, Yunanistan, Göç.

SOYADI / *SURNAME* : Aydın
ADI / *NAME* : Mehmet
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

“Bir Göçmen Ailenin Anlatıları Doğrultusunda I.Dünya Savaşı’nda Gümüşhane’de Rus İşgali ve Muhaceret”

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Sözlü tarih çalışmaları son dönemlerde tarihin kaynakları arasında yer tutmaya başlamıştır. Başta arşiv belgeleri olmak üzere tarihi dönemlere ışık tutan ana kaynaklarda bulunamayan bazı çok özel bilgileri içermesi bakımından sözlü tarih verileri tarih çalışmalarına önemli ölçüde zenginlik katmaktadır. Buradan hareketle I. Dünya Savaşı yıllarında Gümüşhane’de yerleşik bulunan büyüklerimden dinlediklerime dayanarak, savaş yıllarında halkın çektiği sıkıntılar başta olmak üzere, özellikle Gümüşhane ve çevresindeki Rus işgali ve bu işgal nedeniyle topraklarından ayrılmak zorunda kalan ailemin Samsun ve Tokat’a göç ettikleri, göç esnasında yaşadıkları ortaya konulmaya çalışılacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, Gümüşhane, Çarlık Rusyası, İşgal, I. Dünya Savaşı

XVII. YÜZYILDA SİVAS'TAN SİNOP'A GÖÇ

ÖZET

Prof. Dr. Mehmet Ali Ünal*

XVII. yüzyılda Sinop nüfusunda büyük ölçüde bir gerileme yaşandı. Bu konuda 1641 yıllarına ait Avâız defteri son derece zengin bilgiler ihtiva etmektedir. Sinop'un idarî ve kazâî bölümlenmesinde esaslı değişiklikler yaşandığı gibi nüfus ve yerleşme bazında da önemli gelişmeler meydana geldi. Yerleşim alanlarının sayısı XVI. yüzyıla nazaran bir hayli geriledi. XVI. yüzyılın son tahriri olan 1582 tarihli defterde Sinop kazâsına tâbi 270'in üzerinde köy bulunurken 1641 tarihli avâız defterindeki köy sayısı 123'e düşmüştü.

Sinop kazâsındaki nüfusun azalması üzerine önemli ölçüde bir nüfus hareketi yaşanmış Sivas'tan ve başka kazâlardan Sinop'a göçler vuku bulmuştur. 1687-88 tarihli avâız defterine göre Gerze kazâsına tâbi *Günlüce, İbrâk, Hınzıralanı, Kozluviran, Büyükdağ, Hani, Yassıdağ, Yeniköy, İskender, Hunfâz, Gündüzlü*, köylerine Sivas civarından gelen 130 hâne civarında re'âyâ dağlık ve sengistan olan sarb yerlere yerleşmişlerdir. Osmanlı idaresi bunların 8 neferini bir avâız hânesi kabul ederek vergilendirme yoluna gitmiştir. İşin ilgi çekici tarafı bu köylerin hiçbirinin XVI. yüzyılda olmayışındır. Köylerin isimlerinde veya yerlerinde önemli değişimler meydana gelmiş, eski birçok köy ortadan kalktığı gibi yeni yeni köyler ortaya çıkmıştır.

16. yüzyıldan 17. yüzyıla nüfusun bu kadar azalmasının çeşitli sebepleri vardır. En başta gelen sebep 1641 yılına ait Avâız Tahrir defterlerinde açıkça belirtildiği üzere Kazak saldırılarıdır. İkincisi ise Anadolu'yu herc ü merc eden Celâlî isyanlarıdır. Çünkü nüfus azalması sadece Sinop gibi Karadeniz sahilindeki kazâları etkilememiştir. Sivas, Amasya, Kastamonu ve daha pek çok Anadolu sancaklarında aynı durum gözlenmektedir. Celâlî isyanları Anadolu'nun yerleşim coğrafyasının kökünden değiştirmiştir. Yoksa Sivas'tan ve başka kazâlardan Sinop'a 17. yüzyılın ortalarında 130 hanelik bir nüfus göçünün yaşanması Sinop'un daha güvenli bir bölge olmasından değil, muhtemelen Sivas'ın daha emniyetsiz oluşundanır. Nitekim onların da Sinop'un iç kesimlerine yerleşmeleri dikkat çekicidir.

Bildirimizde arşiv belgelerinden edindiğimiz malumat çerçevesinde XVII. Yüzyılın ikinci yarısında Sivas'tan Sinop'a vuku bulan göç hareketinin sebepleri ve sonuçları tartışılacaktır.

* Pamukkale Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi, maunal@pau.edu.tr, tel: 0532-645 68 13, iş: 0258-2963570

SOYADI / *SURNAME*

:Karaman

ADI / *NAME*

: Mehmet Ali

UNVAN / *TITLE*

: Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Meşrutiyet Sürgünleri ve Ailelerinin Göç Serüvenleri

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Göç ve Sürgün vakalarını insanlık tarihi içerisinde her dönemde görmek mümkündür. İçinde siyasi, sosyal ve iktisadi sebepler barındıran göçler, beraberinde ciddi dramların da yaşanmasında etkili olmuşlardır. Ceza yöntemi olarak da gördüğümüz göç ve sürgünler sonucunda toplum içerisinde ciddi travmalar yaşanmaktadır. Sürgün ve göç yöntem ve metotları Osmanlı tarihi açısından ele alındığında her dönemin özelliklerine göre farklılıklar göstermektedir. Bunda devletin içinde bulunduğu şartlar ve çağın özellikleri en belirleyici faktörlerdir. Nüfusun yapısı, iklim koşulları, coğrafik özellikler, etnik ve mezhepsel faktörler, dini çatışmalar, bölgesel nitelikli kan davası v.s. etkenler bu faktörlerden sadece bir kaçıdır. Yapılan savaşlar sonucunda alınan galibiyet ya da uğranılan mağlubiyetler de halkın yerinden oynamasında etken faktörler arasındadır. Tanzimat sonrasında Osmanlı topraklarında gözlenen nüfus hareketleri içerisinde yerlerinden sürülen topluluklar önemli bir yer tutar. Özellikle Balkan ayrışmasında ve sonrasındaki savaşlarda yaşanan nüfus hareketlenmesi etnik sebeplerden olup beraberinde sosyal anlamda bir dramın da yaşanmasına sebep olmuştur. XX. Yüzyıla gelindiğinde çıkan Umumi Harp nedeniyle de benzer hareketlenmeler gözlenmiş, başta Anadolu olmak üzere Avrupa, Afrika ve Asya'nın pek çok bölgesi özellikle etnisite farkı nedeniyle toplulukların sürülmelerine sahne olmuşlardır. Toplumların ırk, dil ya da dini kimliklerinin esas alınarak maruz kaldıkları bu muamele sonraki dönemlerde göçmen kültürünün dünyanın pek çok bölgesine yerleşmesine neden olmuştur. Meşrutiyet dönemi ise Osmanlı toplumu için ciddi değişimlerin yaşandığı yıllardır. Mezkûr yıllarda siyasetle ilgilenen hemen herkes, sürgün ve dolayısıyla da göç meselesinden bir şekilde etkilenmiştir. Çalışmamız içerisinde özellikle Meşrutiyet dönemlerinde muhalif kesimin karşılaştığı sürgün ve ailelerinin göçleri ele alınacaktır. Başta Başbakanlık Osmanlı Arşivlerindeki vesikalar olmak üzere dönemin basın ve yayın organlarının ve konu ile alakalı yapılmış akademik tespitler detaylıca ele alınacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç- Sürgün- Meşrutiyet

SOYADI / *SURNAME* : SİVRİ
ADI / *NAME* : Medine
UNVAN / *TITLE* : Prof. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*: Güzin Öztürk’ün “Kuş Olsam Evime Uçsam” Adlı Eserinde Savaş, Göç ve Çocuk

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*: Güzin Öztürk’ün yazdığı ve Hicabi Demirci’nin resimlediği “Kuş Olsam Evime Uçsam” adlı çocuk ve gençlik edebiyatının çağdaş romanı, 2015 Tudem Edebiyat Ödüllerinde Roman Yarışması Birincilik Ödülü”nü kazanmıştır. Hem işlediği konu, hem de anlatım biçimiyle oldukça özgün bir çocuk ve gençlik romanı olan söz konusu eser; Suriye’de, Halep’de çıkan ve devam eden bir savaş yüzünden evini, mahallesini, arkadaşlarını, okulunu, akrabalarını, oyuncaklarını, şehrini, yurdunu, kısacası her şeyini geride bırakmak zorunda kalan savaş mağduru küçük Beşir’in ağzından anlatılmaktadır. Ayrıca eser, çok güncel ve halen yaşanan bir gerçeklik olan Suriye savaşının mağdurlarını, her şeylerini geride bırakmak zorunda kalarak zaten örselenmiş ruh ve bedenleriyle gittikleri yerlerde de hem madden, hem manen, hem ruhen, hem de bedenen ne tür travmalar yaşadıklarını bir de onların gözünden görüp anlamamızı ve onlarla özdeşim kurmamızı sağlar.

Savaşlarda ve göçlerde en çok mağdur olanlar, birinci derecede kadınlar ve çocuklardır. Beşir sadece evini ve yurdunu geride bırakmamış, geleceğini de yitirmiş çocuklar içinde bir çocuktur yalnızca. Eğitimi, gelişimi, hayalleri, arkadaşlığı, aile bağları, toplumsal değerleri, oyunu vb. her şeyi yarıda kalmıştır. Küçük bir çocuk olan Beşir’in zengin imgeleminde ve rüyalarının eşliğinde savaşın yıkıcılığını, umutların nasıl tükendiğini, gelecek kaygısını, ölümün soğuk yüzünü, kötülüğü, vahşeti ta iliklerimize kadar hissederiz. Savaşla sadece insanların değil, doğadaki diğer tüm canlıların da nasıl yanıp kavrulduklarını, yok olduklarını, bizzat onların dilinden yaşarız. Hayvanlar, kuşlar, otlar, ağaçlar, böcekler vb. dile gelir Beşir’in imgeleminde. II. Dünya Savaşı’nda, 1945’te Japonya’da Hiroşima- Nagazaki’ye atılan atom bombasının neden olduğu nükleer felaketi, öncesi ve sonrasında, dünyanın en travmatik ve binlerce insanın ölümüne neden olan olayları küçük bir kız çocuğunun gözünden izleriz. Farklı zamanlarda gerçekleşen iki savaş mağduru çocuğun bir araya gelmesiyle savaşın en acı tahribatına ve ne zaman ve nerede olursa olsun değişmeyen olumsuz sonuçlarına tanık oluruz.

Bu çalışmanın amacı, söz konusu eserde çoğulcu (eklektik) bakış açısıyla, savaş ve göçün insanlar ve en çok da kadınlar ve çocuklar üzerindeki örseleyici, yıkıcı, yok edici etkilerini psiko-sosyal ve etno-psikolojik açıdan ele almaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*: Savaş, Göç, Suriye, Çocuk, Kadın, Savaşın ve Göçün Yıkıcı Etkileri.

SOYADI / SURNAME : ASGERZADE
ADI / NAME : LUTVIYYE
UNVAN / TITLE : PROF. DR.

BİLDİRİ ÖZETİ / ABSTRACT:

Menfur komşu Ermenistan`la Azerbaycan`ın Dağlık Garabağ bölgesi üzerinde baş vermiş ve hala da devam eden Garabağ savaşı geçmiş Sovyetler Birliyi`nin tenezzülü ile aynı zamana denk geldi. 1988`de ermenilerin Dağlık Garabağ`ın Ermenistan`a birleşmesini talep etmeleri ile milli ayrı-seçkilik zemininde baş kaldırmış münakişe savaşla neticelendi. Ermenistan ve Azerbaycan arasında ilan edilmemiş bu savaş rejionda en büyük göç akınının yaranmasına sebep oldu.

Mülteci ve zorunlu göçgün akını Azerbaycan`da üç ardıcıl merhelede baş verdi. Birinci merhele, münakişenin ilkin devrlerini ahate eden 1988-1989`lu yıllardır ki, bu zaman tahmini 200,000 etnik azerbaycanlı kaçkın zorla Ermenistan`dan çıkarılmış ve Azerbaycan`a gelmek zorunda kalmışlar. İkinci merhele, 1992`de Dağlık Garabağ`da büyük savaş başlatıldığından, esasen Şuşa`dan olmakla, tahmini 40,000 zorunlu göçkün bölgeni terk etmek mecburiyyetinde kalmışdı. Hemçinin Dağlık Garabağ`ı Ermenistan`dan ayıran komşu Laçın rayonunu ilave 60,000 sakin terk ederek zorunlu göçküne çevrilmişlerdi. En büyük zorunlu göçkünü ise 1993 ve 1994` yıllarında yaşanmışdı. Bu zaman Dağlık Garabağ`ın etrafındaki altı rayonun 500,000-den çok azerbaycanlı ahali Ermenistan harbi kuvvelerinin hücumları neticesinde kendi yurtlarını terk etmek mecburiyyetinde burakılmışlardı.

Bu gün Azerbaycan`da 595,000 insan zorunlu göçkün hayatı yaşamaktadır. Bu insanların Vatan duyguları, göçkünü azapları, ulu yurt yerlerinin hasreti ile dövünen kalblerinin geçirdiği duyukuları kalak kalaktı. Bu duyukuları cilt cilt kitaplara sığdırmak bile zor. Çadır şehirciklerinde yaranan göç edebiyatı nümuneleri yürek dağlıyor: “Tor kurdular, terk eyledim obamı,/Koyub geldim balta, dehre, yabamı./Sübh uykumda sönmüş gördüm sobamı,/Baba ocağımda köz itirmişem”. Yıllardır kaçkınlığı, göçkünü lanetleyen, çadır şehirciklerinde geçen hayat, yurt hasreti mısralara süzülür: “Lenet sana, böyle dünya,/Kaçkın kalmak istemirem./Ruhum ölür diri-diri,/Kaçkın kalmak istemirem.”

Böylece, Garabağ savaşı ile Göç şiirleri, Göç edebiyatı yarandı, edebiyatımızda ağrı tarihi doğdu, yani Garabağ savaşı edebiyatımızın savaş yaddaşını tazeledi.

ANAHTAR KELİMELER / KEY WORDS

Garabağ savaşı, kaçkınlık ve zorunlu göç, göç edebiyatı

BALKANLAR'DAN (BESARABYA) BUCAK BÖLGESİNE İLK GÖÇ VE YERLEŞİM HAREKETİ (UKRAYNA GAGAUZLARI BİLGİLERİ ÜZERİNE)

Doç. Dr. Liubovi ÇİMPOEŞ *
Doç. Dr. Tudora ARNAUT

Günümüz Ukrayna topraklarında bulunan Gagauzların ataları bu topraklara, Moldova'daki Gagauzlara göre daha geç bir zamanda gelmiştir. Ukrayna Gagauzlar'ın günümüze kadar korunmuş olan yerleşim yerleri, 1809-1822 yılları arasında kurulmuştur. Yeni yerleşimcilere yönelik ilk nüfus sayımı, 1818 yılında gerçekleştirildi.

Gagauz etnik unsurunun bulunduğu ve günümüzdeki Odessa ili sınırları içinde yer alan ilk köyler şunlardır: Kubey (1809), Karakurt (1811), Kurçi (1811), Balboka (1814), Yenikoy (1818) ve Starie Troyanı (1818'den önce). 1821 yılında Ukrayna'da Dmitrovka adında daha bir tane köy meydana gelmiştir.

Bucak'ta 1828 yılında devlete tabi olan köylülerin sayısının 31.500 olmasına karşılık, bu sayı 1835 yılında, 52.600 kişiye yükselmişti. Aslında sayılardaki bu artış, Bulgar ve Gagauz göçmenlerin bu bölgeye kitlesel göçünden kaynaklanıyordu. "Dobruca Tarihi" (Sofya, 1988, c 3, s 149) adlı eserin yazarları; 1828-1829 yıllarında Doğu ve Kuzey-doğu Bulgaristan'dan Besarabya'ya, Eflak'a ve Boğdan'a (Moldavya'ya) 130 bin kadar kişinin göç ettiğini öne sürmektedir. Bunlar, Burgaz, Varna, Kavarna, Mangaliya, Köstence (Romanya'da günümüzdeki Contanta kenti), Babadağı ve İsakçı'dan gelen göçmenlerdi.

Bucak'ta boş topraklara yapılan iskanlar, ekonomik nitelikten çok, askeri ve siyasi nitelik taşıyordu. 1813 yılında Besarabya'nın Rus İmparatorluğu bünyesinde özel bölge statüsü kazanması, onun Çarlık yönetiminin jeopolitik çıkarları açısından stratejik bir sınır bölgesi olmasından; diğer bir deyişle sınırları koruma kaygısından kaynaklanıyordu. Tuna Nehri'nin öte tarafından önemli sayıda Gagauz'un ve Bulgar'ın bu bölgelere getirilmesinin olumlu bir tarafı; sadece Bucak'ta değil, Çarlık Rusyası'nın diğer güney bölgelerinde de üretici güçlerin gelişmesi olmuştur.

Name-Surname and Title	Liliana Elena Boşcan
University and Address	Associate Professor, Faculty of History, University of Bucharest
Presentation Title	<i>The Emigration of Turkish and Tatars population from Dobrujda to Turkey (1918-1945)</i>
Abstract	
<p>The <i>Emigration of Turkish and Tatars population from Dobruja to Turkey</i> is the research result of a topic initiated by the author that has aimed the emigration of the Turks and Tatars from Dobrudja to Turkey from the end of the First World War to 1945.</p> <p>The present work is based on the unpublished materials found in the Archives of the Ministry Foreign Affairs of Romania, the volumes that deals with the convention of Turkish-Tatars population emigration from Dobruja and also on the unpublished documents of the National Historical Archives of Romania, with regard to the history and, implicitly, the emigration of the Turkish-Tatar community of Romania between 1918 and 1945.</p> <p>The paper has an overall introduction exhibiting the causes that brought to the emigration of the Turkish-Tatar population from Dobrogea after the First World War, the political, and socio-economic and background of the emigration, as well as the process that included the negotiation, the signing and the applying of the convention. To close the debated topic, a number of statistical tables relating to the number of the Turkish-Tatars in Dobrogea, as well as photographs from the Turkish and Romanian press on emigration has been attached.</p> <p>KEY WORDS /ANAHTAR KELİMELER: Islamic heritage, Dobrudja, Turkish comunity, emigration</p>	

SOYADI / *SURNAME*

:AYYILDIZ

ADI / *NAME*

:KÜBRA YILDIZ

UNVAN / *TITLE*

:

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*:

ACARADAN ANADOLUYA GÖÇ: YEMEKLER

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*: Göç nereden nereye yahut ne mesafede olursa olsun göç edenler bazı şeyleri hayatlarından çıkarırken bazı şeyleri hayatlarına almak zorunda kalırlar. Bu durum bir kültür alışverişini gösterir. Damak tadı da bireylerle göç edeceği için yemekler muhafazası en istendik kültür öğelerindedir. İnançlar, geçim kaynakları, ekonomi, yörede yetişen ürünler, hayvancılık ve yaşıntılar gibi etkenler yemek kültürünü etkilemektedir. Göç edilen yerlerde de bu etkenler aktiftir. Yemeklerde kullanılan malzemeler kadar kullanılan kap-kacak da kültürü yansıtmaktadır. Bu çalışmada yemek kültürünün taşınabilirliği kapsamında Gürcü yemekleri değerlendirilmiştir. Gürcü mutfağı yeşillik ağırlıklı bir mutfaktır. Gürcü mutfağına karakteristik özelliğini ceviz, fındık, kinzi, reyhan ve erik ekşisi katmaktadır. Çalışmada Gürcü yemekleri karakteristik lezzetler bağlamında incelenmiştir.

ANAHTAR KELİMELE / *KEY WORDS*: GÜRCÜ GÖÇÜ, KÜLTÜR, YEMEKLER

SOYADI / *SURNAME* : Aktın
ADI / *NAME* : Kibar
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI

SİNOP'A 1924'TE GÖÇ EDEN MÜBADİL AİLELER İLE BİR SÖZLÜ TARİH ÇALIŞMASI

BİLDİRİ ÖZETİ

Göç, insanların buldukları yerleşim yerinden ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel nedenlerden kaynaklı olarak yaptıkları bir yer değiştirme hareketidir. Bu araştırmada siyasi nedenlerden oluşan bir zorunlu göç olayı ele alınmıştır. Araştırmaya konu olan durum Kurtuluş Savaşı sonrasında yapılan Lozan Barış antlaşmasının sonucu olarak Türkiye ile Yunanistan arasında yapılan nüfus mübadelesi ile zorunlu göçe tabi tutulup Sinop'a sevk edilen mübadil (göç eden) ailelerdir. Araştırmanın örneklemini Sinop merkezde yaşayan mübadillerdir. Araştırma göçün mübadil ailelerin üzerindeki siyasi, sosyal ve ekonomik etkilerini anlatıları doğrultusunda, ilgili tarihsel bağlamlar ekseninde ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Nitel araştırma deseni ve yapılandırılmamış görüşme yönteminin kullanılacağı araştırmada veriler ses kayıt cihazı yoluyla kayıt altına alınacak; betimsel analiz tekniğine uygun şekilde görüşmelerden doğrudan alıntılar yapılarak çözümlenecek; son olarak anlatılar ilgili literatür ile desteklenerek ve karşılaştırmalı olarak tartışılacaktır.

ANAHTAR KELİMELELER

Mübadele, Sinop, Göç, Mübadil

SOYADI / *SURNAME* : SAYLAN
ADI / *NAME* : KEMAL
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Suriye'ye Yerleştirilen Kafkas Muhacirlerinin İaşe Ve İskân Meselesi

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Rusların siyasi, iktisadi, dini, stratejik, güvenlik, ulaşım vb. nedenlerle Kafkasları işgale başlamaları üzerine çok sayıda Kafkas halkı Osmanlı topraklarına göç etmek zorunda kalmıştır. Göç edenlerden bir bölümü Balkanlara ve Anadolu'ya yerleştirilirken bir bölümü de Suriye bölgesinde iskân edilmiştir.

Ancak yaşadıkları bölgelere çok uzak olan Suriye coğrafyasının iklimi, doğası ve kültürünün çok farklı olması özellikle iaşe ve iskânla ilgili birçok sorunların yaşanmasına neden olmuştur. Başlangıçta Osmanlı Devleti'nin yerleştirdiği bölgelerde ikamet eden muhacirler, buldukları ortamlara alışamayınca akrabalarının yanlarına göç etmek istemişlerdir. Ayrıca yerleştirilen muhacirlerin kısa sürede geçimlerini temin etmelerinin mümkün olmaması geçici bir süre de olsa iaşe sorunlarını ortaya çıkarmıştır.

Bu çalışmada Suriye'ye yerleştirilen Kafkas Muhacirlerinin iaşe ve iskânlarıyla ilgili yaşanan sorunlar ve Osmanlı Devleti'nin bu konuda almaya çalıştığı tedbirler üzerinde durulacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Kafkasya, Göç, Muhacir, Suriye, İskân, İaşe

SOYADI / *SURNAME* : ÇELİK
ADI / *NAME* : KEMAL
UNVAN / *TITLE* : Prof. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI

TÜRK-YUNAN ETABLİ ANLAŞMASI VE GAYRİMÜBADİLLER

BİLDİRİ ÖZETİ

Lozan Konferansı'nda alt komisyonlarda yürütülen Türk-Yunan görüşmeleri sırasında Anadolu'daki Rum nüfusun gündeme gelmesi tartışma yaratmıştır. Lord Curzon'un müdahalesi ile Milletler Cemiyeti (Cemiyet-i Akvam) tarafından sorunun çözümü için görevlendirilen Nansen; Ankara'da, Hamit Bey ile görüşerek mübadele teklifinde bulunmuştur. Nansen'in yazıştığı Atatürk de nüfus mübadelesini uygun bulmuştur. Venizelos ise; 350.000 Türk'ün hemen Anadolu'ya naklini istemiştir. Türkiye'deki Rum nüfusu 1.600.000 olarak kabul edilirken, Lord Curzon, Batı Trakya Türk nüfusunu 1912 yılı itibarıyla 124.000 kişi olarak kabul etmiştir. Gerçekte, Yunanistandaki Türk Müslüman nüfus Girit ve adalarda 360.000, Trakya ile birlikte toplam 480.000 civarında bir sayıya ulaşmaktadır.

Lozan Konferansı'nın 1 Aralık 1922 tarihli oturumunda sadece mübadele konusu gündeme getirilmiş, alt komisyonlar kurulması kararlaştırılmıştır. İsmet İnönü, mübadele işleminin sonraki bir tarihte yapılmasını, İstanbul ve İzmir'in zorunlu mübadele kapsamına alınmasını isterken; Venizelos, göçün zorunlu değil isteğe bağlı olmasında ısrar etmiştir. Lord Curzon ise; işlemin çok uzayacağını ileri sürerek zorunlu göçü savunmuş, İstanbul Rumlarının mübadele dışı tutulmasını istemiştir.

10 Ocak 1922'de yapılan toplantıda taraflar mübadeleyi temel edinen görüşmeler yapmışlardır. Türk ve Rum Ahalinin Mübadelesine Dair Mukavelename ve Protokol 30 Ocak 1923 tarihinde imzalanmış ve resmîyet kazanmıştır. Bu Mukavelename ve Protokole göre: 1 Mayıs 1923'te başlayacak mübadeleden İstanbul Rumları ve Batı Trakya Türkleri hariç tutulacaklardır.

Türkiye-Yunanistan arasında uygulanacak bu mübadele uzun vadede adı geçen bu iki devlet için sosyo-ekonomik ve politik yönlerden önemli değişikliklere yolaçmıştır. Lozan Konferansı'nda, Türkiye ve Yunanistan nüfus mübadelesini kabul etmiş olmakla birlikte; mübadeleye kimlerin tabi olacağı, kimlerin yerleşik (etabli-gayrimübadil yani mübadele dışı) sayılacağı konusu sıklıkla tartışma yaratmıştır. Mübadele Mukavelenamesi imzalandığı halde yerleşik (etabli) sayılacaklar hakkında Türk ve Yunan delegeler farklı yorumlar ileri sürmüşlerdir.

İstanbul Rumları ile Batı Trakya Türklerinin mübadele dışında (gayrimübadil) tutulmaları Mübadele Mukavelenamesi'nin 2. Maddesinde yer almıştır. Mukavelenamenin 5. Ve 16. Maddeleri ile Türklerin hukuki hakları güvence altına alınmıştır. Yunan tarafı ise; fırsat buldukça gayrimübadil Türkleri de çeşitli baskılarla göçe zorlamıştır. Kurulmuş olan komisyonlardaki Türk üyeler ise; gayrimübadil Türklerin bu şekilde göçe zorlanmaları ve yerlerine geri dönmekte zorluk çıkarılması gibi işlemler nedeniyle; aynı işlemlerin gayrimübadil Rumlara da uygulanacağı uyarısında bulunarak bu çeşit uygulamaları engellemeye çalışmışlardır. Fakat Yunanlılar, yine de çok sayıda gayrimübadil Türk'ü Anadolu'ya göçetmek zorunda bırakmışlar, geri dönüşlerine engel olmuşlardır.

Bu çalışmamızda gayrimübadil Türkler ve Rumlarla ilgili gelişmelerle, Türk-Yunan devletleri arasındaki görüşmelerin yer aldığı dönemin Cumhuriyet Gazetesi ve diğer kaynaklardan derlenen bilgilere yer verilecektir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*:

Türkiye, Yunanistan, Nüfus Değişimi, Göç, Gayrimübadiller.

DOĞU İLLERİNDE ASAYİŞİN SAĞLANMASINA YÖNELİK İSKÂN SİYASETİ ve UYGULAMALARINA DAİR BİR DEĞERLENDİRME (1934-1936)

Doç. Dr. İsmet TÜRKMEN *

Özet

Yurtlandırma, yerleştirme, yurt kazandırmak ve boş bir yere insan yerleştirmek anlamlarına gelen iskân kavramı, tarihi süreçte bütün devletlerde önemli bir sorun sahasını teşkil etmiştir. En başta bu problem; devletin egemenliğinin korunması, üretimin artırılması ve üretim artığının değerlendirilmesi gibi geniş konuları da kapsamaktadır. Cumhuriyetin ilk yıllarında kurucu kadroların bu olgunun üzerinde hassasiyetle durmaları dikkat çekmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş evresinde iskân siyaseti, bağlantılı olduğu diğer sorunlarla ve uygulandığı dönemlerin özellikleriyle birlikte incelendiğinde, yakın dönem Türkiye tarihinin en önemli sorunlarından birisi değerlendirilmiş olacaktır. Bu süreçte, muhacir ve mültecilerin akınlar halinde sınırlara yığılmaları ve göçerlerin ülkenin her tarafına dağılıp düzensiz bir biçimde yaşamaları gözlenmiştir. Bu sırada doğu illeri özelinde aşiret halkının dinsel söylemlerle kolayca kıskırtılabilmesi, sınır boylarında hangi devlete tabii olduğu belirsiz olan unsurların yaşamaları, kırsala yönelik kalkınma hamlelerini güçleştirmiştir. Bu olumsuzluğa rağmen ulusal bir zafer kazanmış olan devlet, iskân çalışmalarıyla, "çağdaş bir ulus" yaratmak, belirtilen sorunları gidermek ve toplumu rahatlatmak da istemiştir.

Bu hassasiyetler dâhilinde Türkiye'de iskân tarihi ve siyaseti ele alınırken, devletin iç bünyesi, hukuku, ekonomisi, örgütleri, yönetim biçimleri ve halk-devlet ilişkileri gibi konular göz önünde bulundurulmaya çalışılmıştır. İskân ve göç olguları bağlantılı olduğu diğer sorunlarla ve uygulandığı dönemlerin özellikleriyle birlikte incelenecek olursa, Türkiye'nin tarihinde en önemli sorunlarından birisi de doğru tanımlanmış olacaktır.

Çalışmanın hazırlanması sırasında; Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi kayıtlarından, dönemin süreli yayınlarından, telif ve tetkik eserlerden de yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, İskân, Milli Güvenlik, Kalkınma, Doğu İlleri.

SOYADI / *SURNAME* :Kasap
ADI / *NAME* : İsmail
UNVAN / *TITLE* : Öğrt. Gör.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Türk Halk Türkülerinde Göç

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Türküler Türk kültürünün bir bölümüdür. Halk türküleri hem müziği hem de şiiri alakadar ettikleri için kültür ve edebiyat tetkiklerinde hususi bir yer tutarlar. Öteden beri halk türkülerini değerlendirenler bunlarda buldukları beşeri unsurlar üzerinde dururlar, onlara milli karakterlerindeki orjinalliği veren vasfın da bu beşerilik vasfı olduğunu ifade ederler.

Anadolu bir göç yatağıdır denilmiştir.Çeşitli sebeplerle (savaş, deprem sel, asilik, eşkıyalık, hastalık vb.) topluca farklı coğrafyadan insanlar (Balkanlar, Kafkasya , Kırım vb.) Anadoluya göç etmişler. Anadoluda ise özellikle de geçim sıkıntısı , savaş ve çeşitli felaketler sebebiyle büyük şehirlere doğru artarak devam eden bu göçler , hem küçük yerleşim birimlerinin folklorunun büyük şehirde tanınmasında hem de yerel türkülerin geniş halk kitlelerine ulaşarak bir milli kimlik unsuru olmasında önem arz etmektedirler. “Şu karşı yaylada göç katar katar” “Kalktı göç eyledi avşar elleri” ”Göç göç oldu göçler yola dizildi ” vb. türkülerinden de anlaşıldığı gibi aileleriyle birlikte Anadolunun farklı kesimlerine göç eden insanlar gittikleri diyarlara türkülerini de götürmüşlerdir.

Türk Halk Türkülerinde ; göç, göç çekmek, göçer, göç göç olmak, göç göç etmek, göçgüncü, göçmek vb. ifadeleriyle yer alan bu olguyu çeşitli anlam katmanlarıyla inceleyeceğiz.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Kültür, Türküler, Göç

SOYADI / *SURNAME*

: KALAYCI

ADI / *NAME*

: İsa

UNVAN / *TITLE*

: Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

TÜRKİYE’DE ULUS DEVLET OLUŞTURMA ÇABALARI: GÖÇ, GÖÇMEN VE İSKÂN
MESELELERİ (1923-1950)

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Türkiye; “göç”, “iskân”, “tehcir”, “muhacir” gibi nüfus hareketleriyle ilgili kavramlarla yoğrulmuş ve bu konuda engin tecrübeye ulaşmış bir ülkedir. Türkiye Cumhuriyeti henüz kuruluş aşamasındayken dahi göç ve iskân işleriyle bir hayli meşgul olmuştur. Hem yurtdışından gelen göçmenlerin hem dâhildeki konar-göçerlerin hem de farklı yerlere göçe icbar edilenlerin iskânları hususunda bir ‘*makbullük hiyerarşisi*’nin olduğu aşikârdır. Tek parti döneminde uygulanmaya çalışılan ulus devlet anlayışındaki göç ve göçmen meselelerinin payını saptamak, bu çalışmanın ana hedeflerindedir. Zira Türkiye topraklarındaki Türk nüfusu tezyit etmek için dışardan gelen göçmenlerde aranan kabul şartları uluslaşma adına son derece manidardır.

Cumhuriyet Türkiye’sindeki iskân siyaseti ve nüfus değişimiyle ilgili ilk örgütlenme, Lozan Antlaşması’nda kabul edilen mübadele sözleşmesi üzerine, 13 Ekim 1923 Tarih ve 352 Sayılı yasayla, ‘Mübadele, İmar ve İskân Vekâleti’nin kurulmasıyla olmuştur. Bahsedilen vekâlet, 11 Kasım 1924’te, ‘*Müdüriyet-i Umumiye*’ adıyla Dâhiliye Nezareti’ne bağlanmıştır. 1929 yılında bu müdürlük ‘Nüfus Müdüriyet-i Umumiyesi’ne tebdil edilmiştir. 1934’ten sonra ise iskân işlerinden ‘Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâleti’ sorumlu tutulmuştur. Türkiye’de göçmenlerin kabulü, bakımları ve iskânlarıyla ilgili en kapsamlı düzenleme de bu dönemde yapılmıştır. 14 Haziran 1934’te kabul edilen 2510 Sayılı İskân Kanunu, Türk hükümetinin millileştirme çalışmalarının bir göstergesi olarak ortaya çıkmıştır.

Türk kültür ve medeniyetine “göç”ün tesirinin anlaşılmasında telif ve tetkik eserlerden, hatıralardan, süreli yayımlardan ve arşiv belgelerinden yararlanılmıştır. Bu vesileyle tarihleri boyunca göç halinde olan büyük bir milletin mazisine küçük bir od nispetinde de olsa ışık tutulacaktır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Göç, İskân, Muhaceret, Ulus Devlet, Türkleştirme, Tek Parti Dönemi

SOYADI / *SURNAME*

:YÜCEL ÇETİN, BAYRAKTAR

ADI / *NAME*

: Derya, İrem

UNVAN / *TITLE*

: Araştırma Görevlisi, Araştırma Görevlisi

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Azeri, Türkmen ve Türkiye Türkçesi Atasözlerinde Göç Unsurları

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Türk adını resmî devlet adı olarak ilk kez kullanan Göktürk Devleti'nde konar göçer bir yaşayış tarzı benimsenmiştir. İklim koşullarından en asgari düzeyde etkilenmek için yazları “yaylak”, kışları “kışlak” dedikleri bölgelerde geçirmişlerdir. Göktürk Devleti'nden sonra kurulan Uygur Devleti'nin resmî din olarak Maniheizm'i benimsemesi ve bölgenin oldukça verimli topraklara sahip olması onların savaşçı kimliklerini kaybetmelerine neden olmuştur. Bu durum Uygurların yerleşik hayata geçmelerinde etkin bir rol oynamıştır. Uygurlara kadar devam eden göçebelik sayesinde Türklerde savaşçılık, hükmetme ve teşkilatçılık gibi kabiliyetler oldukça gelişmiştir.

Türklerin uzun yıllar göçebe yaşam tarzını benimsemeleri onların dünyaya bakış açılarını da etkilemiştir. Türkler, bu yaşam tarzından edinmiş oldukları tecrübeleri ve bu tecrübelere dayanan düşüncelerini sözlerine yansıtmışlardır. Bu sözler uzun zaman içerisinde kültürün etkisiyle yoğrularak gelişmiş ve sözlü kültürümüzün en önemli yapı taşlarından olan atasözlerini doğurmuştur.

Bu çalışmada, Azeri, Türkmen ve Türkiye Türkçelerindeki atasözlerinde geçen göç unsurları incelenmiştir. Bu lehçelerin araştırmaya dâhil edilmesinin nedeni, ortak Oğuz kültürünün özelliklerini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda sözü edilen lehçelerde atasözleri taranmış ve pek çok göç unsuruna rastlanmıştır. Saptanan atasözlerindeki göç unsurları; atasözlerinin en belirgin özelliği olan yaşayış tarzı, hayata bakış açısı, duygu ve düşüncenin özlü bir şekilde ifade etmesini doğrular niteliktedir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

atasözü, göç, çağdaş lehçeler

SOYADI / *SURNAME* : HATİPOĞLU
ADI / *NAME* : İlter Kutlu
UNVAN / *TITLE* : Arş. Gör.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

“ORDULULARIN, SAMSUN İLİNİN YAKIN DÖNEM NÜFUS
HAREKETLERİNDEKİ YERİ”

Arş. Gör. İlter Kutlu HATİPOĞLU, Prof. Dr. Ali UZUN, Prof. Dr. Halil İbrahim ZEYBEK, Prof. Dr. Cevdet YILMAZ, Yrd. Doç. Dr. Muhammet BAHADIR, Arş. Gör. Hasan DİNÇER

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Samsun, coğrafi konumu nedeniyle ülkemizin önemli göç alanlarından biri olmuştur. Bu durum ilin nüfusunu sürekli artırmıştır. Samsun nüfusunun sürekli artmasında tabii nüfus artışının yanı sıra özellikle çevre illerden aldığı göç de önemli bir rol almaktadır. Gerçekten de günümüzde Samsun, çevre iller açısından çok ve çeşitli imkânlarla sahip bir cazibe merkezidir. Samsun’a yapılan göçlerde ise Orduluların payı oldukça fazladır. Bu çalışmada Orduluların Samsun’a geliş sebepleri, göç miktarları ve göç eden nüfusun ilçeler bazında dağılımları gibi özellikleri incelenmiştir.

Bu çalışma hazırlanırken TÜİK verilerinden ve Samsun’da ikamet eden Ordulularla yapılan görüşmelerden faydalanılmıştır. Araştırmada kullanılmak üzere Samsun’da ikamet eden Ordu doğumlular, Samsun’da ikamet eden ve nüfusa kayıtlı olduğu il Ordu olanlara ait TÜİK verilerine ulaşılmıştır. Sonrasında bu veriler ArcGIS 10.2 programında yeniden değerlendirilerek çalışmaya ait dağılım haritaları hazırlanmıştır.

Yakın geçmişe ait TÜİK verileri incelendiğinde doğum yeri Ordu olup Samsun’da yaşayanların sayısının 1985 yılında 30.029’a, 2015 yılında ise 46599’a ulaştığı görülmektedir. 2015 yılı verilerine göre Samsun’da yaşayan Ordu doğumlu vatandaşların yoğunlukta ikamet ettiği ilçeler sırasıyla İlkadım, Terme ve Atakum’dur. Samsun’da ikamet eden ve nüfusa kayıtlı olduğu il Ordu olanların sayısı 2007 yılında 35.432, 2015 yılında ise 45.848’dir. 2015 yılı verileri dikkatli incelendiğinde bu nüfusun % 71’inin Samsun merkez ilçelerinde yaşadığı görülmektedir. 2015 yılı verilerine göre nüfusa kayıtlı olduğu il Ordu olanların yaşadığı iller arasında Samsun 3. sırada yer almaktadır. Yine aynı verilere göre Samsun’un göç aldığı iller sıralamasında Ordu 2. sıradadır. Benzer şekilde 2015 yılında Ordu ilinin verdiği göç sayısı dikkate alındığında Samsun’un 2. sırada geldiği gözlenmektedir.

Samsun ve Ordu illeri arasındaki göç hareketlerinin incelendiği bu çalışma bir mevcut durum değerlendirmesi niteliğindedir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre Ordu ilinin Samsun’un nüfuslanmasında diğer çevre illerden daha etkin bir role sahip olduğu söylenebilir.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Göç, Samsun, Ordu, Ordulular, Karadeniz.

SOYADI / *SURNAME* : ŞAHİN
ADI / *NAME* : İLKAY
UNVAN / *TITLE* : DOÇ. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

“NL MEKÂN, 66 VATAN”: AİDİYET, KİMLİK VE SOSYAL ACI

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Bu çalışma göç deneyiminin açığa çıkardığı sosyal acıların göçmenlerin kolektif aidiyet ve kimliklerini kurmalarına, topluluklarını teşekkül ettirmelerine ve sürdürmelerine nasıl etki ettiğini Londra ve Amersfoort (Hollanda) göçmen Türk toplulukları örneğinde ele almayı amaçlamaktadır. Aidiyet krizi, geleneksel bir yaşantı dünyasından modern bir yaşantı dünyasına yönelik kalıcı bir sosyal hareketlilik biçimi olarak Türk dış göçünün açığa çıkardığı toplumsal sorunların başında gelmektedir. Aidiyet krizi, göçü güdüleyen temel sosyal faktörler, göçün kültürel anlamı ve göç edilen ülkenin sosyal yapısının neden olduğu sosyal acıların bir sonucu olarak açığa çıkmaktadır. Göçmenler söz konusu aidiyet kriziyle baş etmek için kendi kültürel özelliklerine ve göç deneyimlerine göre farklılaşan sosyal mekanizmaları harekete geçirmektedir. Söz konusu mekanizmalar ise geleneksel ve modern olmak üzere birbirinden farklı iki ayrı mensubiyet biçimini ve bu mensubiyet biçimlerinin farklı yoğunluklarda etkisini hissettirdiği göçmen toplulukları açığa çıkarmaktadır.

Her şeyden önce göç deneyimi, hem Londra hem de Amersfoort’a göç eden göçmenler için gurbet fikrinde karşılığını bulan, yersiz ve yurtsuz kalmışlığı anlatan derin bir ayrılık tecrübesi ve dramatik bir acıyı üretmiştir. Evsizlik ve yersiz yurtsuzluk algısına göç edilen ülkenin sosyal yapısından kaynağını alan ayrımcılık, yalnızlık, köksüzlük, damgalanmışlık, dışlanmışlık, yoksulluk, dil bilmemek ve rasyonel çözüm yollarına vakıf olamamak gibi yoksunluklar da eklenince göçmenlerin tecrübe ettiği acı ve buna bağlı aidiyet krizi daha da derinleşmiştir. Böylesi aidiyet krizleri ise sosyal düzenin inşa ve idamesi için sosyal acıların toplumsal hafızayla ilişkilendirilerek açıklanmasını ve meşrulaştırılmasını gerektirmektedir. Aksi halde toplumsal hafızayla ilişkilendirilmeyen ve açıklanamayan acılar, yarattıkları belirsizlik ve güvensizlikle kolektif bağları paramparça etmekte, bir kaosu yaratarak bireyleri yalnızlaştırmakta ve tümüyle yersiz yurtsuz bırakmaktadır. Ritüel, kültürlerin anlamlı bir sosyal düzeni inşa etmek, sosyal dayanışmayı kurmak, kolektif bilinci şekillendirmek suretiyle acıların yıkıcı etkilerini ortadan kaldırmak üzere harekete geçirdikleri geleneksel mekanizmalardandır.

Amersfoort göçmen Türk topluluğunun temellerini, sözlü kültüre dayalı ortopraktik bir gündelik hayat içinde sosyalleşmiş, geleneksel bir toplumsal hafızaya sahip göçmenler 1960’lı yıllarda hemşehri dayanışmasının güdülediği kolektif bir göç hareketi içinde buluşarak atmışlardır. İlk kuşak göçmenlerin zikredilen kültürel özellikleri ve kolektif göç deneyimleri, sosyal dayanışmayı güçlendirerek acıyla başa çıkmayı sağlamanın, acıları toplumsal hafızayla ilişkilendirerek telafi etmenin, böylelikle de kolektif bilinç ve sosyal düzeni inşa etmenin geleneksel kültürel mekanizması olan ritüelleri harekete geçirmiştir. Yalnızlık, çaresizlik, damgalanmışlık, ötekilik gibi göçün neden olduğu acılarla baş etmek üzere geleneksel ritüellerini uygulamaya yönelik göçmenler, söz konusu ritüeller vasıtasıyla geleneksel kolektif aidiyetlerini göç ettikleri yerlerde inşa etmiş, göçmen topluluklarının sınırlarını belirlemiş, geleneksel kültürel sistemlerini üretmiş ve sosyal yapılarını şekillendirmişlerdir. Böylelikle yaşadıkları ülkede yabancı olmanın yarattığı acılar karşısında kolektif bağlarını, sosyal dayanışmalarını ve biz bilinçlerini korumak ve toplumsal hafızalarını kuşaklar boyu yeniden üretebilmek için ritüellerin hâkim olduğu bir gündelik yaşam desenini kurmuşlardır. Öte yandan Londra göçmen topluluğunun temellerini ise çoğunlukla yazılı kültüre dayalı ortodoktik bir sosyalleşme sürecinden geçmiş, rasyonel bir hafızaya sahip göçmenler 1990’lardan itibaren zorunlu ve bireysel bir göç hareketi vasıtasıyla atmışlardır. Bu ilk kuşak göçmenlerin zikredilen kültürel özellikleri ve zorunlu bireysel göç deneyimleri, sosyal acılar karşısında ritüelleri değil, rasyonel mitleri harekete geçirmiştir. Rasyonel mitler ise sosyal acıların mitleştirildiği bir ötekilik tasavvuruna bağlı olarak şekillenen kolektif kimlikleri ve buna bağlı heterojen, parçalı ve hatta kendi içinde çatışmalı modern bir topluluk yapısını üretmiştir.

SOYADI / *SURNAME* :EKİNCİ
ADI / *NAME* : İLHAN
UNVAN / *TITLE* : PROF. DR

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

19. YÜZYILDA ORDU KAZASINDAN CANIK'E GÖÇLER

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

19. yüzyılda Anadolu'da bölgelere göre gelişen çeşitli göç eğilimleri söz konusudur. Tarihi boyunca Anadolu'nun iç kesimlerinden sahillere doğru göç eğilimi yaşandığı gibi, doğusundan da batıya doğru bir eğilim vardır. Canik kazası her iki göç eğiliminin de önemli bir noktasındadır. Canik etrafındaki tarım alanlarını genişliği yanında Anadolu'nun iç kesimlerinden ve başta Trabzon eyaleti olmak üzere doğudan gelen göçmenler için gittikçe büyüyen bir liman kentinin ümitleri besleyen cazibesini taşır. Bu çalışma bu göç eğilimlerinde Ordu kazasından Canik'e doğru yapılan göç hareketini, sebeplerini incelemeyi hedeflemiştir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Ordu Kazası, Nüfus Defterleri, Göç, Ermeni, Ayanlar,

SOYADI / *SURNAME* : YILMAZÇELİK
ADI / *NAME* : İBRAHİM
UNVAN / *TITLE* : Prof. Dr.

OSMANLI İSKÂN POLİTİKALARI BAĞLAMINDA AŞİRETLERİN İSKÂNI VE SONUÇLARI

Prof. Dr. İbrahim YILMAZÇELİK*

Türk tarihinde Anadolu'nun iskân politikası Selçuklu Devleti döneminde başlamaktadır. Zira Selçuklular döneminde de aşiretler birbirlerinden ayrılarak farklı yerlere iskân edilmişlerdir. Çünkü Anadolu'daki bu devletleşme süreci sırasında, güçlü boyların her zaman için devlete problem çıkarmaları mümkündür.

Aynı politikayı Osmanlı Devleti de devam ettirmiştir. Osmanlı Devleti'nde de aşiretler birbirlerinden ayrıştırılarak farklı bölgelere iskân edilmişlerdir. Devletin yürüttüğü bu iskân politikası planlı bir politika olup; yeni fethedilen Rumeli ve Adalar'da yapılan iskân hareketleri planlı iskân hareketleridir.

Aşiretlerin farklı yerlere iskânlarının bir diğer sebebi de özellikle 17.yüzyılın sonlarından itibaren başlayan Rakka ve Kıbrıs'a iskân hareketlerine karşı, aşiretlerin iskân yerlerinde durmayıp farklı yerlere kaçma-göçmelerinin bir sonucudur. Dolayısıyla 18 ve 19. Yüzyıllarda da aşiretler ve iskân konusu Osmanlı Devleti'ni oldukça uğraştırmıştır.

Osmanlı Devleti döneminde yaşanan gerek planlı ve gerekse plansız aşiret yerleşmelerinin sonuçları, bugün Anadolu'nun Sosyal yapısında ve yer adlarında yer adlarında açıkça görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Selçuklu, Osmanlı, Aşiret, Göç, İskân

* Fırat Üniversitesi İnsani ve Sosyal Bilimler fakültesi Tarih Bölümü Öğretim Üyesi ELAZIĞ
ıycelik@hotmail.com

SOYADI / *SURNAME*

:Yıldırım- Serbestoğlu

ADI / *NAME*

: Rıza- İbrahim

UNVAN / *TITLE*

: Y.L. Öğrencisi- Doç.Dr.

BİLDİRİ BAŞLIğI

Amasya Temettuat Defterlerinde Göç ve Göçmen Haneler

BİLDİRİ ÖZETİ

Bu çalışma Amasya temettuat defterlerinden hareketle Amasya'da merkez ve merkeze bağlı nahiyelerde yaşanmış göçleri ve göçmen hanelerin durumunu tespit etmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda haneler yerleşim yerleri dikkate alınarak üç gruba ayrılmaktadır. Birincisi Osmanlı sınırları dışından gelenler; ikincisi sair Osmanlı topraklarından gelip Amasya'da ikamet edenler; üçüncüsü Amasya içinde mekan değiştiren hanelerdir. Bu kayıtlardan hareketle ailelerin kökenleri, varlıkları ve kadim ailelere göre ekonomik durumları açıklanmaya çalışılacaktır.

ANAHTAR KELİMELELER Amasya, Göçmen, Aile, Temettuat Defteri

SOYADI / *SURNAME* : İRDEM
ADI / *NAME* : İBRAHİM
UNVAN / *TITLE* : ARAŞTIRMA GÖREVLİSİ

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*:

**GÖÇ - GÜVENLİK İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA "TARİHTE GÜVENLİĞİ ETKİLEYEN BÜYÜK GÖÇ DALGALARI"
VE SURİYELİ MÜLTECİLER**

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Durağan bir olgu olarak kabul edilemeyen göç süreci; nedenleri ve sonuçları ile birlikte değerlendirilen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Göç; iktisadi, siyasi, sosyal ve diğer sebeplerden dolayı insan topluluklarının hayatlarının tamamını veya bir bölümünü geçirmek üzere bir yerleşim alanından, bir diğerine yerleşmek suretiyle yaptıkları coğrafi yer değiştirme hareketi ve bunun göç alan ve göç veren yerler için yarattığı karmaşık dinamikler bütünü olarak tanımlanabilir. Nasıl ki hukuk ve düzen, barış ve istikrar birbiri ile yakından ilişkili sözcüklerse "göç" olgusu da "güvenlik" terimi ile bir arada ele alınması gereken kavramdır.

Bu çalışmada göçle ilgili kavramsal açıklamada bulunulup göç-güvenlik ilişkisi ele alındıktan sonra, tarihsel büyük göçler ele alınıp, tarihte güvenliği etkileyen büyük göç dalgaları hakkında bilgi verilecektir. Bu kronolojik arka plana ek olarak göç alan ülkeler için güvenlik sorunlarının ve göçün göç alan ülke nezdinde olumlu etkilerinin ne olabileceği tartışılacak ve bu kapsamda da Suriye'den ülkemize gelen göç dalgasının Türkiye üzerindeki muhtemel etkisi hakkında değerlendirmelerde bulunulacaktır. Ayrıca çalışmada, Avrupa Birliği'nin ve Türkiye'nin Suriyeli mülteci politikası hakkında karşılaştırmalarda bulunularak göç ve güvenlik olgusuna iki farklı yaklaşım ortaya konulacaktır. Çalışma literatür taramasına ve vaka incelemesine dayanmaktadır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*: Göç, Güvenlik, AB, Türkiye, Suriyeliler

SOYADI / *SURNAME* : ÜRETEN
ADI / *NAME* : HÜSEYİN
UNVAN / *TITLE* : DOÇ. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

ANTİKÇAĞIN GÖÇMENLERİ: METOİKOSLAR

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Metoikos, Antikçağda Yunan kent-devletlerine kendi isteğiyle gelip yerleşen göçmene verilen addır. Bir aydan daha uzun süre kalmak için resmi izne sahip olan ve resmi statüleri Atina’da olduğu gibi, bazen “mukim yabancılar” olarak sosyal bir sınıfla tanımlanmaktadır. Bunlardan siyasi sürgün ya da azatlı olmayanların büyük kısmı mukim oldukları kentte kendi tercihleriyle yaşayan başka kentlerin yurttaşlarıydılar. Günümüzde de olduğu gibi, metoikoslar normalde mukim oldukları kentin yurttaşlık haklarına sahip değildiler. Genel anlamda Yunan kentlerinde en önemli statü biçimi, yalnızca oy verme hakkını ve siyasi makamlarda görev almakla kalmayan, aynı zamanda bir polisin khorasında tapulu toprak sahibi olmayı da mümkün kılan yurttaşlıktı. Yurttaşlık genellikle yalnızca doğumla elde edilebiliyordu; özel bağışlarla yurttaş olma durumuna ise nadiren rastlanırdı. Bu doğrultuda siyasi hakları bulunmayan metoikoslar mülk edinmenin ve yurttaşlarla evlenmenin dışında kalan bütün yurttaşlık haklarından yararlanırlardı. Bununla birlikte metoikoslar iki tür vergi ödemekle yükümlüydüler. Bunlardan ilki yıllık olarak erkekler için on iki, vergi ödeyen kocası ve oğlu olmayan kadınlar için ise altı drakhme olan metoikion denilen göçmen vergisidir. Diğeri ise yurttaşlara oranla biraz daha yüksek olan ve eisphora denilen varlık vergisidir.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Antik Yunan – Metoikoslar – Göç

SOYADI / *SURNAME* : Muşmal
ADI / *NAME* : Hüseyin
UNVAN / *TITLE* : Prof. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*: *Kısmet Tarikiyle Ahar Diyara Varanlar: Nüfus ve Temettuat Defterlerine Göre Beyşehir'den İzmir ve İstanbul'a Yapılan Göçler*

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Başbakanlık Osmanlı Arşivinde yer alan ve XIX. yüzyılın ortalarına tarihlendirilen iki önemli defter serisi, sırasıyla Temettuat ve Nüfus defterleridir. Her iki defter de düzenlenme amacı ve içerik olarak farklı özelliklere sahip bulunmalarına rağmen, içeriklerinde yer alan bazı veriler benzer nitelikler taşımaktadır. Nüfus defterleri kazalara bağlı yerleşimlerde yaşayan erkek nüfusun isim, lakap, yaş, eşkal ve meslek bilgilerini içermektedir Tanzimat'ın ilan edilmesiyle birlikte tutulmuş olan Temettuat sayımları, hane reislerinin sahip oldukları emlak, hayvanat ve temettuatlarının dökümünü içermekte ve aynı zamanda hane reislerinin isim, lakap, eşkâl ve meslek bilgilerini de ihtiva etmektedir. Defterlerde kayıt altına alınan hane reisleri veya erkeklerin, isim, eşkâl ve meslek bilgileri belirtildikten sonra bu bilgilerin hemen üstüne not düşülerek o kişilerin sayım sırasında şehir dışında olmaları halinde nerede olduğu ve/veya neyle meşgul oldukları hakkında bazı bilgiler verilmektedir. Bu notlardan hareketle Beyşehir kent ve kırsalında kayıtlı olanların yaklaşık %10'nun İzmir ve İstanbul gibi büyük şehirlere çalışmak amacıyla gittikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca bu kişilerle ilgili notlarda gitmiş oldukları bölgelerde kaç yıldır buldukları ve neyle meşgul olduklarına dair bilgiler de bulunmaktadır. Bu bilgiler değerlendirildiğinde başlangıçta mevsimlik/geçici olarak başlayan göç hareketleri zamanla sürekli/kalıcı hale dönüştüğü anlaşılmaktadır. Nihayetinde Beyşehir'de yaşayan her 10 kişiden 1'inin İzmir ve İstanbul'a göç ettiği düşünülürse bugün İzmir ve İstanbul'da yaşayan insanların bir bölümünün Beyşehir/Konya kökenli olduğu da söylenebilir

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

İzmir, İstanbul, Nüfus, Temettuat, Göç, Beyşehir, XIX.Yüzyıl

SOYADI / *SURNAME* : SAĞLAM TEKİR
ADI / *NAME* : HÜRÜ
UNVAN / *TITLE* : YRD. DOÇ. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*:

OSMANLI BASININDA GÖÇ MESELESİNE ÖRNEK BİR GAZETE: “MUHACİR”

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Göç olgusu insanlık tarihi kadar eskidir. İnsanoğlu, var olduğundan beri çeşitli nedenlerle hareket halinde olmuş ve bir yerden başka bir yere siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel sebeplerden dolayı göç etmiştir. 19. yüzyılda Osmanlı Devleti’ni derinden etkileyen siyasi olaylar Rumeli’den Osmanlı topraklarına göçü de zorunlu kıldı. Kaybedilen topraklardaki Müslüman ve Türk halkın Osmanlı sınırlarına göç etmeye başlaması ile devlet muhacir ve iskan sorunu ile karşı karşıya kaldı.

Bu araştırmanın konusu olarak seçilen “Muhacir” gazetesi ile göç olayı basın faaliyetleri anlamında irdelenecektir. Söz konusu olan gazete, 22 Aralık 1909 tarihinde İstanbul’da yayımlanmaya başlamış ve 1 Aralık 1910’a kadar yayın hayatına devam etmiştir. Genel anlamda bu gazete ile muhacirlerin ne yaşadıklarını paylaşmak; yaşanan olumlu olumsuz tüm gelişmeleri halka duyurmaya çalışmak; hükümetin üzerine düşen görevi yapmalarını sağlamak amaçlanıyordu. Bu çalışma ile de Rumeli’den gelen muhacirlerin yeni yaşam kurma mücadelelerinde neler yaşadıkları ve Osmanlı Devleti’nin ne şekilde bir yol izledikleri “Muhacir” gazetesi temel alınarak ortaya konmaya çalışılacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, Muhacir Gazetesi, Muhacir, Osmanlı Devleti, Rumeli.

SOYADI / SURNAME :TEKİN
ADI / NAME : HAVVA
UNVAN / TITLE : ARAŞTIMACI-YAZAR

BİLDİRİ BAŞLIĞI / PAPER TITLE

Türkiye'den Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetine Göç Ve Göçün Etkileri

BİLDİRİ ÖZETİ / ABSTRACT

1974 Kıbrıs Barış Harekatı sonrası adadaki Türk nüfusu güçlendirmek amacı ile Türkiye'nin değişik şehirlerinden Kıbrıs'a yerleştirilen bireylerin bireysel ve toplumsal ilişkiler açısından farklı deneyimler yaşadıkları tartışılmazdır.

Kıbrıs'a yerleşen göçmen nüfus ve adada var olan yerleşik nüfus arasındaki etkileşimleri birey ve toplum açısından olduğu kadar göç ve göçmenlik açısından da irdelemeyi amaçlayan bu çalışmada ortaya çıkan sosyal ve psikolojik bulgular ve topluma yansıyan sonuçlar değerlendirilecektir.

Anahtar Sözcükler: Göç, Kıbrıs, insan, savaş, nüfus, toplum, iskan, psikoloji,

SOYADI / *SURNAME* :SELÇUK
ADI / *NAME* : HAVA
UNVAN / *TITLE* : Prof.Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

BALKAN VE KAFKASLARDAN YAPILAN GÖÇLERİN KAYSERİ'NİN SOSYO-
EKONOMİK VE DEMOGRAFİK YAPISINA ETKİSİ(1860-1960)

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Osmanlı Devleti'nin karşılaştığı göç sorunun temelini kaybedilen topraklardan gelen Osmanlı tebaasının hali hazırdaki Osmanlı topraklarına yerleştirilmesi oluşturuyordu. Kayseri şehri 1856 Kırım Savaşı, 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı, 1912-1913 Balkan Savaşları sonrası Balkanlar ve Kafkasya'dan gelen göçmenlerin iskân edildiği bir bölgedir. Cumhuriyet döneminde Yunanistan ve Bulgaristan'dan yapılan göçler neticesinde Kayseri yine muhacirlerin yerleştirildiği önemli merkezlerden biri olmuştur. Dolayısıyla muhacirlerin iskan meselesi, gelenlerin iâşesinin temini, onlara hayatlarını idame ettirecek evlerin yapılması, ziraat edecekleri toprakların temin edilmesi gibi hususlar temel problem arasında idi. Bununla birlikte muhacir veya göçmen olarak zikredilen kişiler bir taraftan nüfus olarak bölgenin demografik yapısını etkilerken, diğer taraftan üretimin artmasına, farklı etnik unsurlar kültürel anlamda bölgenin zenginleşmesine katkıda bulunmuşlardı. Bu çalışmada Kafkaslar ve Balkanlardan Kayseri'ye gelip iskan edilen muhacirlerin şehrin sosyo-kültürel ve demografik yapısına katkısı incelenmiştir.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*: Kayseri, Göç, Kafkas, Balkan

SOYADI / *SURNAME* : ÖZDİL
ADI / *NAME* : HATİCE
UNVAN / *TITLE* : YRD.DOÇ.DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

TAŞRADAN İSTANBUL'A GÖÇ EDEN BİR ÜSTAD ŞAİR: NÂBÎ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

17. yüzyıl divan edebiyatı şairlerinden; edebiyatımızda “hikemî tarz”ın temsilcisi kabul edilen Nâbî'nin 1642'de doğduğu Ruha'dan (Urfa), İstanbul'a geldiği ve burada sanatının zirvesine ulaştığı görülmektedir.

Nâbî'nin İstanbul'a ilk yerleşmesi, 1666 yılında 24 yaşlarındayken gerçekleşmiştir. Divan'ında alın yazısına uyup, içinden gelen “azimet et” sesine kulak verdiğini ve böylece devletin başkentine geldiğini ifade etmektedir. İlk zamanlarda İstanbul'da aradığını bulamamış; hayal kırıklığı içinde yalnız kalmıştır. Kimsenin derdine çare olmadığından yakınan şair, Musahip Mustafa Paşa'nın himayesi altına girdikten sonra rahata kavuşmuştur. Nâbî hacca gidip geldikten sonra Paşa'nın ölümüne kadar İstanbul'dan ayrılmamıştır. İstanbul'da ikamet ederken büyük bir veba salgını olmuş ve şair binlerce kişinin ölümüyle sonuçlanan bu salgından sonra 1687'de Halep'e göç etmiştir.

Halep'te evlenip evlat sahibi olarak, devletten aldığı maaşla rahat bir hayat süren Nâbî, 1710 yılında şiirlerinde hasretle andığı İstanbul'a dönmüştür. Bu durum, dönemin şairleri tarafından memnuniyetle karşılanmış, dönemin “şeyhü's-şuârâsı” kabul edilmiştir.

Nâbî, oğlu için yazdığı nasihat kitabı Hayriyye'de, akıllı olan kişinin başka vilayetlerde ev yapmayacağını, İstanbul'a yerleşmesi gerektiğini söylemektedir. Taşrada marifet ve kültürden zerre kalmadığını, ilim erbabının oralarda görünmez olduğunu anlatmaktadır. Taşradakilerin kitaptan, şiirden anlamadıklarını, ulemaya gereken önemi vermediklerinden bahsetmektedir. Buna rağmen hepsinin âlim geçindiğini, İstanbul'a geldiklerinde ise tutulup kaldıklarını ifade etmektedir. İstanbul'u gören insanın artık taşrada asla yaşamayacağına dikkat çekmektedir.

Nâbî'nin Türk edebiyatında üstad şairlerden biri olmasının belki de en büyük kırılma noktalarından biri taşradan İstanbul'a göç etmesidir. İstanbul'da sanatının kıymetini bilen insanlar yanında şairin başarısı da artmıştır.

Nâbî, bu dünyadan ahirete göçünü de yine bir şaire yakışır şekilde tamamlamıştır. 1712 yılında ağır hasta iken yazdığı kendi ölümüne işaret eden bir tarih kıtası ile bir nevi ölüm tarihini doğru tahmin etmiştir.

Bildiri metnimizde Nâbî'nin göçleri, göçlerinin sebepleri, göçlerinin sonuçları, şiirlerine yansıttığı göçle gelen hasret, oğluna konu ile ilgili nasihatleri, şaire göre taşra ve İstanbul arasındaki farklar ve tercih sebepleri; Nâbî'nin eserlerinden hareketle anlatılmaya çalışılacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Nabi, göç, taşra, İstanbul

SOYADI / *SURNAME* :GÜNDOĞAN
ADI / *NAME* : Hatice
UNVAN / *TITLE* : Okutman

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Necati Cumalı'nın Hikâye ve Romanlarında Göç Olgusu ve Makedonya

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Sosyal bir hadise olarak “göç” insanlık tarihi kadar eskidir. Doğal afetler, kaynak yetersizliği, daha iyi şartlarda yaşama umudu veya mecburiyetlerin yanında, savaşlar tarih boyunca en önemli göç sebebi olmuştur. Toplumların hafızasından kolay kolay silinmeyen göçler sosyal, psikolojik, ekonomik, eğitim ve iskân gibi birçok problemi de beraberinde getirmiştir. Bu sebepten göç edenlerin hatıraları hep acı ve gözyaşı ile doludur. Resmî birer belge olmasa da, insanı en doğal ve samimi haliyle aktaran edebî eserler, göçmenlerin bu meşakkatli yaşamlarını yansıttığı için göz ardı edilmemelidir.

Göç olgusunu eserlerinde sıklıkla işlemiş sanatçılardan biri kendisi de bir muhacir olan **Necati Cumalı**'dir. Sanatçı, eserlerinde göçün bütün türlerine (iç göç, dış göç, Türkiye'den Almanya'ya göç) yer vermiş olmakla birlikte, Balkanları özellikle de Makedonya'yı eserlerinin edebî coğrafyasına hâkim kılmıştır. **Zeliş** romanı Kavala'dan Urla'ya göç eden bir kahramanın etrafında gelişen olaylar zinciridir. **Viran Dağlar** ise Balkan Savaşları sonrasında Makedonya halkının Anadolu'ya göç macerasını aktaran bir romandır. **Makedonya 1900** adlı hikâye kitabında yer alan on iki hikâyenin yedisi Florina'da geçmektedir.

Necati Cumalı'nın hikâye ve romanlarında, Osmanlı Devletinin Balkanlardaki topraklarını kaybetmesi üzerine bu topraklardaki Müslüman halkların Anadolu'ya göçmeye çalıştıkları, göç yolculuğuna eşlik eden can ve mal kayıpları, göçmenlerin yeni yurtlarına intibak problemleri gibi hususlar, en çarpıcı ve acıklı hatıralarla bezenerek verilmektedir.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Necati Cumalı, göç, göçmen, Makedonya, Florina, Kavala, Viran Dağlar

SOYADI / *SURNAME* : Dinçer
ADI / *NAME* : Hasan
UNVAN / *TITLE* : Araş. Gör.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

“SAMSUN İLİNE GÖÇLERDE AMASYALILARIN ROLÜ”

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Arş. Gör. Hasan DİNÇER, Prof. Dr. Halil İbrahim ZEYBEK, Prof. Dr. Ali UZUN, Prof. Dr. Cevdet YILMAZ, Yrd. Doç. Dr. Muhammet BAHADIR, Arş. Gör. İter Kutlu HATİPOĞLU

Samsun nüfusu 1927 sayımına göre 260.868 iken 2015 yılında 1.279.884'e yükselmiştir. İl nüfusun artmasında 1960'lardan sonra aldığı göçler de etkili olmuştur. Samsun'a göç edenler arasında Amasyalılar da önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmanın amacı Samsun'da ikamet eden Amasyalılarının göç sebepleri, miktarı ve ilçelere göre dağılışının belirlenmesidir.

Çalışma için TÜİK nüfus verileriyle Samsun'da yaşayan Amasyalılarla yapılan görüşmelerden yararlanılmıştır. Bu veriler arasında Amasya doğumlular ile Amasya nüfusuna kayıtlı olup Samsun'da yaşayanlar çalışmanın temelini oluşturur. Coğrafi Bilgi Sistemleri ile Amasyalılarının Samsun'daki dağılış haritaları hazırlanmıştır.

Amasya doğumlu olup Samsun'da ikamet edenlerin sayısı 1985 yılında 7.059 iken 2015 yılında 12.786'ya yükselmiştir. Atakum, İlkadım ve Havza ilçeleri Amasya doğumlularının en çok ikamet ettiği yerleşmelerdir. Amasya nüfusuna kayıtlı olan ve Samsun'da ikamet edenlerin %80'i Atakum, İlkadım ve Canik ilçelerinde yaşamaktadır. Türkiye genelinde Amasya nüfusuna kayıtlıların yaşadığı iller arasında Samsun 4. sırada yer almaktadır. Amasya, Samsun'un 2015 yılında göç aldığı iller arasında 5.'dir. 2015 yılı verilerine göre Amasya'nın göç verdiği iller arasında Samsun 3. Sırada yer alır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Samsun, Amasya, Amasyalılar

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Göç, Samsun, Amasya, Amasyalılar

SOYADI / *SURNAME* : Demirhan
ADI / *NAME* : Hasan
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Canlı Tanıklarıyla Belene Toplama Kampından Anavatan Türkiye'ye Zorunlu Göç

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Bulgaristan, Osmanlı Devleti'nden koştuğu tarihten itibaren ülkesinde yaşayan soydaşlarımıza asimilasyon politikaları uygulamıştır. Asimilasyon politikalarının amacı, bu ülkede yaşayan soydaşlarımızın Türk kimliklerini inkâr etmelerini sağlayarak onlara Bulgar kimliğini kazandırmak ya da onları Bulgaristan'dan anavatan Türkiye'ye göçe zorlamaktır. Bu asimilasyon sürecinin en şiddetlisi 1984-1989 yılları arasında, Jivkov'un önderliğinde soya dönüş projesi adı altında uygulamaya konmuştur. Bu yıllar arasında Bulgaristan'da yaşayan soydaşlarımıza kimliklerini ifade etmek, ana dillerinde konuşmak, gelenek ve göreneklerine sahip çıkmak, ibadet etmek yasaklanmıştır. Dilini, dinini, ismini ve kültürünü terk etmek istemeyen soydaşlarımız ise Bulgar yetkililer tarafından hapisanelere, toplama kamplarına sürülmüştür. Toplama kampları arasında 1985-1986 yıllarında faaliyet gösteren Belene Toplama kampı öne çıkmaktadır. Burada insanlık dışı muameleye maruz kalan soydaşlarımız çok ağır şartlarda yaşam mücadelesi vermişlerdir. 1986 yılında Belene Toplama kampının varlığından ve buradaki uygulamalardan tüm dünyanın haberdar olması üzerine Belene Toplama kampı kapatılmıştır. Kampın kapatılmasından sonra Bulgar yetkililer soydaşlarımızın bir kısmını ikinci bir kamp olan Bobovdol kampına göndererek orada bulunan kömür madeninde çalıştırmışlardır. Bobovdol kampına gönderilmeyen bazı soydaşlarımız ise, Belene toplama kampından çıkarıldıktan sonra Bulgaristan'ın Türk nüfusu bulunmayan farklı bölgelerinde yaşamak zorunda bırakılmışlardır. 1989 yılına gelindiğinde, kimliğini korumak için direnen ve bunun için cezaevlerinde, hapisanelerde yaşamaya mecbur bırakılan soydaşlarımız, kendilerine verilen kısa süreler (12 veya 24 saat) içerisinde yüzyıllardır yaşamakta oldukları Bulgaristan'dan sınır dışı edilmişlerdir.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Asimilasyon, Direniş, Belene Toplama Kampı, Bobovdol Toplama Kampı, Göç

SOYADI / *SURNAME* : BABACAN
ADI / *NAME* : HASAN
UNVAN / *TITLE* : PROF. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

“Temettuat Kayıtlarına Göre Antalya’daki Mora Göçmenleri”

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Yunan İsyanının ardından Özellikle Mora’dan Anadolu topraklarına önemli ölçüde Müslüman ahalinin Anadolu’ya göç ettiği bilinmektedir. Bu esnada bir kısım Müslüman ahali de Antalya’ya göç etmiştir. Bu göç hadiselerinden kısa sayılabilecek bir süre sonra tutulan *Temettuat Defterleri* kayıtlarına göre Antalya’ya gelip yerleşen ve kimi önceden sahip oldukları meslekleri icra eden kimi de hiçbir mesleği olmadan hizmetkârlık ve amelelik gibi vasıfsız işlerle uğraşan aile reisleri olarak karşımıza çıkmaktadırlar.

Söz konusu defterlere göre merkeze bağlı birkaç köy ve mahallelerde yerleşen Mora’lı göçmenlerin sayısı tespit ettiğimiz kadarıyla 180 hane kadardır. Çalışmamızda *Temettuat Defterleri* ışığında Antalya merkezi ve merkeze bağlı köylere yerleşen Mora göçmenlerinin sosyo-ekonomik ve nüfus bilgileri hakkında bilgiler verilecektir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Mora Göçmenleri, Temettuat Defterleri, Göç, Antalya

SOYADI / *SURNAME*

:ŞAHİN

ADI / *NAME*

: HASAN ALİ

UNVAN / *TITLE*

: Prof. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Eski Çağlarda Orta Asya'dan Önasya'ya Yapılan Göçler

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Yeryüzünde çok geniş bir bölgeye yayılan Türklerin ilk anayurdunun tespiti birçok bilim adamını çok uzun süredir meşgul eden bir konu olmuştur. Bilim adamları ve araştırmacılar yaptıkları çalışmalar sonucu Türklerin ilk anayurdu ile ilgili birçok iddialar ortaya atmışlardır. Bu çalışmamızda gerek dil açısından gerekse Mezopotamya ve Orta Asya coğrafyasında yapılan kazılar sonucu elde edilen veriler doğrultusunda Sumerlerin, Subarların, Gutierin, Kasitlerin, Turukkuların, Lulubilerin, Önasya'ya nereden ve ne zaman ulaştıkları, *Göç Yolları* üzerinde durulacaktır.. Özellikle çivi yazılı belgelerde geçen yer adlarından, hareketle Hazar Denizi'nin güneyi ile günümüz Irak coğrafyası arasındaki kalan bölge ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Sumerler, Subarlar, Gutier, Turukkular, Göç Yolları, Çivi yazılı Belgeler*

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Sumerler, Subarlar, Gutier, Turukkular, Göç Yolları, Çivi yazılı Belgeler

SOYADI / *SURNAME* : GENÇ
ADI / *NAME* : Hanife Nalan
UNVAN / *TITLE* : Prof. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*: GÖÇLE MEKANİKLEŞEN İNSANIN ÖYKÜSÜ:
ALMANYA ACI VATAN

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

1960'lı yıllarda yoğunluk kazanan Türkiye'den Almanya'ya göç, sosyo-ekonomik, ideolojik ve kültürel yansımalarıyla toplumsal yaşamı derinden etkilemiştir. Bu dönemde Türkiye'den özellikle Almanya'ya yapılan dış göçler Türk sinemasında yansımaları bulmuştur. Bu göçleri izleyen yıllarda çekilen filmlerde göçün beraberinde getirdiği olumlu ve/veya olumsuz durumlar yansıtılmıştır. Bireyin yaşamını, düşünce yapısını, ilişkilerini, iletişim, etkileşim ve dünya görüşünü etkileyen bu yansımaların daha çok olumsuz yönleriyle beyaz perdeye aktarıldığı görülmektedir. Filmlerde işlenen konular toplumsal bellekte dış göç olgusu algısını biçimlendirmiştir. Bu çalışmada incelenen Almanya Acı Vatan filminde toplumcu gerçekçi bakışla dış göçün öncelikle gelenek-göreneklerden kopma, kültürel değerlerden uzaklaşma biçiminde belirdiği, ardından kişileri farklı bir topluma uyum sağlayamamaya, yabancılaşmaya ittiği son noktada da bireyi robotlaştırdığı, makineleştirdiği anlatılmaktadır. Ele alınan film bu izlekler çevresinde incelenmiş ve göçün insan yaşamını görünmeyen yönleriyle nasıl tümüyle değiştirdiği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*: Almanya Acı Vatan, Türk Sineması, göç, mekanikleşme.

SOYADI / *SURNAME* : **KARČIĆ**
ADI / *NAME* : **HAMZA**
UNVAN / *TITLE* : **Assistant Professor**

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

“One Way Ticket to Kuala Lumpur”: Bosnian Muslims in Malaysia During the 1992-1995 War

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

The aim of this article is to analyse the emergence of a Bosnian Muslim community in Malaysia during the 1992–1995 war in Bosnia and answer central questions of how and why this community formed in a distant Southeast Asian state. The community that developed there in the early 1990s included professionals, students, and concentration camp survivors and their families — the vast majority of whom arrived during the war, in late 1992 and early 1993. After the war ended, the community gradually began to disperse. Based mostly on interviews, this article pieces together a narrative of the Bosnian Muslim community that existed in Malaysia during the war.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Bosnia, Bosniaks, Malaysia, Migration, Diaspora

M. HALİSTİN KUKUL

BÂZİ SÖZLÜK VE ANSİKLOPEDİLERDE GÖÇ TÂRİFLERİ

'Göç' kelimesi hangi ihtiyaçtan doğmuştur, düşüncesinden hareketle, yirmiye yakın sözlük ve ansiklopedi taranarak, menşei /etimolojisi/kökü araştırılmış; kabûl gördüğü târifleri tek tek ele alınmış ve bunlara dâir müşterek hususlar tespit edilmiştir.

Bu bakımdan; göç'ün menşei ve târifinin ardından, en mühim mes'ele olarak, sebepleri, yine bu sözlük ve ansiklopediler esas alınarak ifade edilmiş, müşterek kanaat ve fikirler belirtilmiştir.

Târîhî hâdiseler göstermektedir ki, göç, insanın, cemiyet hâlinde yaşamasıyla başlamış; fakat, 'yayla göçleri' gibi, kısmen zevk, irâde ve inisiyatif taşıyanlar dâhil, hiçbir göç, menfaat, (değişik tarzda) baskı, sıkıntı ve mecbûriyet dışında olmamış/kalmamıştır.

Göçlerin temel sebeplerini teşkil eden 'iktisâdî, siyâsî, içtimâî ve kültürel' mes'eleler, tek başlarına birer müstakil güç merkezi olmalarına rağmen; herbiri, birbirinin içinde ve birbirine bağlı olarak, her türlü göç için, birer 'itici/zorlayıcı unsur' olmuşlardır.

Meselâ; 'iktisâdî sebep', dediğimiz ânda, bunu, siyâsî, içtimâî ve kültürel unsurlardan arınmış/müstakil/ayrı tutamayız; bu, mümkün değildir.

Bu durum; siyâsî, içtimâî ve kültürel unsurlar için de geçerlidir; aynıdır.

Böylece; bu dört temel unsurun tetiklediği/sürüklediği/sebebiyet verdiği göç, hâdiseye meydana geldikten sonra da, yâni göç'ten ötürü, hem göçün başladığı noktada/merkezde/mahalde/mekânda/bölgede/ülkede/ kıt'ada ve hem de göçe muhatap olanda, hem iktisâdî, hem siyâsî, hem içtimâî ve hem de kültürel çalkantılara/ hâdiselere sebep olur.

Bu durum; karşılıklı olarak devam eder ve zaman zaman da, çözümünü, milletlerarası / devletlerarası zor bir hâl alır.

SOYADI / *SURNAME* : Zeybek
ADI / *NAME* : Halil İbrahim
UNVAN / *TITLE* : Prof. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

“BİR İÇ GÖÇ OLAYI: SAMSUN’DA TOKATLILAR”

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Ülkemizde Cumhuriyet Dönemi ilk sayımı olan 1927 yılı verilerine göre Samsun ilinin toplam nüfusu 260.868’dir. 2015 yılında ise il nüfusu 1.279.884’e yükselmiştir. İki dönem arasındaki bu artışta, tabii artışın yanı sıra göçler de önemli rol oynamıştır. Samsun, özellikle 1960’lardan sonra başta yakın çevresindeki iller olmak üzere, çok sayıda göç almıştır. Samsun’a fazlaca göç edenler arasında Tokatlılar da bulunmaktadır. Bu çalışma, Samsun’da yaşayan Tokatlıların geliş sebepleri, miktarları, ilçelere göre dağılışları gibi özelliklerinin belirlenmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Çalışma hazırlanırken TÜİK verileri ile Samsun’da ikamet eden Tokatlılarla yapılan görüşmelerden yararlanılmıştır. Çalışmada faydalanılan TÜİK verileri Samsun’da ikamet eden Tokat doğumlular ile Samsun’da ikamet eden ve nüfusa kayıtlı olduğu il Tokat olanlardan oluşmaktadır. Dağılış haritaları hazırlanırken ise CBS tekniklerinden faydalanılmıştır.

Samsun’da yaşayan ve doğum yeri Tokat olanların sayısı 1985 yılında 6.037 iken, 2015 yılında 10.107’ye yükselmiştir. İlde doğum yeri Tokat olanların en fazla yaşadığı ilçeleri sırasıyla Atakum, İlkadım ve Çarşamba oluşturmaktadır. Samsun’da ikamet eden ve nüfusa kayıtlı olduğu il Tokat olanların sayısı ise 2007’de 7.914 iken 2015 yılında 10.951’e yükselmiştir. Samsun’da ikamet edip, nüfusa kayıtlı olduğu il Tokat olanların % 79’u Samsun şehrinde yaşamaktadır. Bunların sayıca fazla olduğu ilçeler ise sırasıyla Atakum, İlkadım ve Canik’tir. Tokat dışında nüfus kaydı Tokat olanların yaşadığı iller sıralamasında Samsun 8. sırada yer alır. 2015 yılı verilerine göre Samsun’un göç aldığı iller sıralamasında Tokat 7. sırada bulunmaktadır. 2015 yılı itibariyle Tokat’ın verdiği göç sıralamasında ise 81 il arasında Samsun 5. sırada yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Samsun, Tokat, Tokatlılar

SOYADI / *SURNAME* : DİNÇ
ADI / *NAME* : GÜVEN
UNVAN / *TITLE* : YRD.DOÇ.DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

“Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Antalya’ya Olan Göçler ve Sonuçları (1800-1923)”

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Geçmiş insanlık tarihiyle eşdeğer olan göç bir kişinin ya da topluluğun yaşamakta olduğu yerden ayrılarak hayatlarını başka bir yerde devam ettirmeye karar vermeleri ve bunu uygulamaları ile ortaya çıkan hadisedir. Göçler genellikle iç göçler ve dış (uluslararası) göçler diye ikiye ayrılmaktadır. İç göçler, bir ülkenin kendi sınırları içerisinde yapılan muhacerattır. Dış göçler ise, uzun süre kalmak ve çalışmak ya da yerleşmek amacı ile bir ülke sınırlarını her iki yönde aşarak yapılan nüfus hareketleridir. Bunun yanında göç hareketlerine katılanların sayısını dikkate alarak, münferit göçler ve kitle göçleri diye bir tasnif de yapılabilir. Ayrıca eğer kişi veya grup, tamamı ile kendi rızası ve iradesi ile hiçbir zorlama olmaksızın daha iyi yaşama, daha verimli geçinme vasıtaları elde etme gibi sebeplerle göç etmeye karar vermişse meydana gelen bu tür göçlere serbest göç denilmektedir. Mecburi göç ise, İnsanların buldukları bölgede yaşayabilmeleri için şartların ortadan kalkması halinde zorunlu olarak yapılan göçlerdir.

Türkiye’de göç olayları daha çok XIX. yüzyılda yaşanmıştır. Bunun yanında XX. yüzyıl başlarında Balkan ve I. Dünya Savaşları nedenleriyle yaşanan büyük göç dalgaları da söz konusudur. Türk hâkimiyetinden çıkan bölgelerden ve Kafkasya’dan Osmanlı topraklarına göç hareketi başladığı zaman, buralardan gelen Müslüman muhacirler Anadolu’da önemli şehirlere iskân edilmişler, bunlar da o şehirlerin demografik yapısını derinden etkilemiştir.

Bu çalışmada XIX. ve XX. yüzyılda Antalya’ya olan ve Antalya’dan dışarıya yapılan göçler ile bunların şehrin demografik yapısında ortaya çıkardığı değişimler ele alınmaktadır. XIX. yüzyıl başlarında şer’iyye sicillerine göre Antalya’da bir miktar Arap yerleşimi görülmektedir. Mısır taraflarından geldiği bilinen Araplar incelenen dönemde şehrin demografik yapısında değişiklik yapan ilk göç hareketini oluşturmuşlardır.

XIX. yüzyılda Antalya’nın demografik yapısına etkide bulunan ikinci büyük göç dalgası ise 1821 yılında başlayıp 1828-1829 Osmanlı-Rus savaşına neden olan Yunan isyanı sonucu yaşanmıştır. Yaşanan katliamlar nedeniyle Mora’dan çok sayıda Müslüman yurtlarını terk etmek zorunda kalmışlardır. Bu dönemde Mora’dan Antalya’ya da bir miktar muhacir iskân olmuş ve bu şehrin demografik yapısını etkilemiştir.

XIX. yüzyıl ortalarında Antalya’nın demografik yapısını etkileyen bir diğer göç dalgası ise Osmanlı Devleti’nin Rusya ile yaşadığı Kırım Savaşı (1853-1856) sonrası başlayan büyük

muhacerattır. Kırım Savaşı ile Anadolu'ya başlayan yoğun Müslüman göçünden Antalya merkezi ve köyleri de nasibini almıştır.

1877-1878 Osmanlı-Rus savaşı da birçok Müslümanın evlerini, yurtlarını bırakıp muhacir olmalarına sebep olmuştur. Savaş esnasında ve sonrasında, Rusların ve Bulgarların Rumeli'de takip ettikleri imha politikası sonucu binlerce Müslüman Varna, Şumnu, Edirne, Makedonya ve İstanbul gibi Osmanlı merkezlerine kaçmak durumunda kaldı. Bu muhacirlerin büyük kısmı İstanbul'dan Anadolu'ya sevk edilirken bir kısmı da Antalya'da iskân edildi. Bu dönemde Antalya'ya Tuna ve Yenişehir muhacirleri yerleştirildi.

Aynı dönemlerde Antalya'nın demografik yapısını etkileyen bir başka göç dalgası 1897 Osmanlı-Yunan Savaşı nedeniyle Girit'ten gelen çok sayıdaki muhacir yerleşimleri oldu. Giritli muhacirlerin Antalya'nın demografik yapısına olan etkileri uzun yıllar hissedildi.

1923 yılında Lozan Antlaşması kapsamında Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan "*Türk ve Rum Ahalinin Mübadelesine Dair Mukavele ve Protokol*" ile Türk ve Rum nüfusun mübadele edilmesi gerekmekteydi. Antalya'da yaşayan Rumlar da bu mübadeleye dâhildi. Ayrıca Yunanistan'dan çok sayıda Türk mübadil de Antalya'ya getirildi. Ancak bunların büyük çoğunluğu kurulan yeni köylere iskân edildi. Antalya şehir merkezi için esaslı değişimi Rumların şehirden ayrılması oluşturdu.

Bu bildiride Antalya'ya gelen muhacir iskânları ve bunların demografik yapıda nasıl etkilerde bulunduğu başta Antalya Şer'iyeye Sicilleri ve Başbakanlık Osmanlı arşiv belgeleri ışığında ayrıntılarıyla incelenecektir. Böylece Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçişte Antalya şehrinin demografik yapısında nasıl bir değişim ve dönüşüm yaşandığı ve bunda şehirde yaşanan göçlerin ne derecede etkide bulunduğu ortaya koyulabilecektir.

ANAHTAR KELİMELER / KEY WORDS

Göç, Muhacir, Antalya, Osmanlı, Demografi.

SOYADI / *SURNAME* : ALAN
ADI / *NAME* : GÜLBADİ
UNVAN / *TITLE* : PROF. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

1915 ERMENİ ZORUNLU GÖÇÜNDE YAKIN DOĞU MUAVENET HEYETİ'NİN (The Near East Relief-NER) ÇALIŞMALARI

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Yakın Doğu Muavenet Heyeti, Birinci Dünya Savaşı sırasında İttihat ve Terakki hükümeti tarafından zorunlu göçe tabi tutulan Ermenilere yiyecek, giyecek, sağlık hizmetleri gibi insani konularda yardım etmek amacıyla, Osmanlı ülkesinde faaliyet gösteren misyoner örgütlerinin bir kısmının bünyesinde kurulan komitelerin birleştirilmesiyle oluşmuş bir Amerikan kuruluşudur. Bu kuruluşu meydana getiren komiteler ve bağlı oldukları misyoner örgütleri şunlardır:

- Amerikan Board örgütü bünyesinde kurulmuş olan Ermenilere Muavenet Komitesi
- Presbyterian Board örgütü bünyesinde kurulmuş olan Filistin-Suriye Muavenet Komitesi
- Presbyterian Board örgütü bünyesinde kurulmuş olan İran Muavenet Komitesi

Örgütün kuruluşuna doğru giden ilk adım, Amerikan Board örgütüne bağlı misyonerler tarafından atılmıştır. Osmanlı hükümetinin 1915 yılında, isyan eden Ermenilerin olumsuz etkilerini zorunlu göç yoluyla gidermek istemesi, Amerikan basınında Osmanlı Devleti aleyhine, Osmanlı Ermenileri lehine bir görüntü ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bunda en büyük katkı hiç şüphesiz ki Anadolu'daki çalışmalarının merkezine ağırlıklı olarak Ermenileri koyan Amerikan Board örgütü ve örgüte bağlı misyonerlerin görev yaptıkları bölgelerden gönderdikleri, doğruluğu tartışılır, yanlış raporları olmuştur.

Bu raporlardan biri Amerika Birleşik Devletleri'nin İstanbul büyükelçisi Henry Morgenthau tarafından hazırlanmış. Raporda, zorunlu göçten dolayı Anadolu'da Ermeni ırkının hızlı bir şekilde yok edildiği, bu insanlara yardım toplamak için bir komite kurulması istenmiştir. Morgenthau'nun bu isteği Amerikan yetkilileri tarafından kabul görmüş ve böyle bir komite oluşturma işi Amerikan Board misyonerlerine verilmiştir.

Osmanlı ülkesinde çalışan misyonerlerle sıkı bir ilişki içinde olan Cleveland Dodge, Amerikan Board misyoneri olarak Osmanlı ülkesinde birçok çalışmalara imza atan ardından da bu örgütün dış işlerinden sorumlu sekreterliğine getirilen James Levi Barton, 1914'de İstanbul Amerikan Kız Koleji mütevelli heyeti başkanı olan Charles R. Crane ve bir dönem aynı kolejde veznedar olarak çalışan Samuel H. Dutton 16 Eylül 1915 tarihinde bir araya gelerek Ermeniler için yardım toplamak amacıyla Amerikan Board misyoner örgütünün bir organı olarak Ermenilere Muavenet Komitesi'ni kurmuşlardır.

Aynı yıl içinde, Birinci Dünya Savaşı'nın ağır şartları altında zor durumda kalan Suriye'deki sivil halka yardım etmek amacıyla Columbia Üniversitesi'nden Talcott Williams ve Presbyterian Board'ın Suriye sekreteri Stanley White tarafından Filistin-Suriye Muavenet Komitesi kurulmuştur. Yine 1915 yılı içinde Presbyterian Board'ın genel sekreteri Robert E. Speers tarafından İran Muavenet Komitesi kurulmuştur.

Aynı amaca hizmet için kurulmuş bu üç komite, faaliyetlerini daha etkin bir şekilde yürütebilmek için 1915 yılı Kasım ayında Amerikan Ermeni ve Suriye Yardım Komitesi adıyla birleştirilmiştir. 1918 yılında komite isim değiştirilerek Amerikan Yakın Doğu Muavenet Heyeti adını almıştır. 1919 yılında bir isim değişikliğine daha giderek Yakın Doğu Muavenet Heyeti adını almıştır. Komite 1915-1930 yılları arasında Anadolu, Yunanistan, Kafkasya ve Suriye'yi içine alan oldukça geniş bir coğrafyada çalışmalar yürütmüştür.

Bu bilgiler çerçevesinde çalışmamızda, Yakın Doğu Muavenet Heyeti'nin 1915 Ermeni zorunlu göçündeki çalışmaları, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Amerikan Board'ın arşiv belgeleri ve örgütün kendi belgeleri ışığında irdelenecek ve bu çalışmaların bölge, Ermeni halkı ve Türk hükümetleri üzerindeki etkileri, ayrıntılı bir şekilde ele alınacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Ermeni, Zorunlu Göç (Tehcir), Yakın Doğu Muavenet Heyeti, Amerikan Board, misyonerlik

SOYADI / *SURNAME* : ÇINAR
ADI / *NAME* : GÜLAY KARADAĞ
UNVAN / *TITLE* : YRD. DOÇ. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Fetih/İşgal Ekseninde Çerkezlerin İran'a Göçü ve Safevî Bürokrasisindeki Yükselişi

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

1501 yılında Tebriz merkezli kurulan Safevî Devleti Türkmen halkların desteğiyle teşekkül etmiş bir siyasi organizasyondur. Zamanla devlet sınırları genişlemiş Türkmenlerin yanı sıra Fars, Gürcü, Çerkez, Lur, Kürt, Afgan, Hazara vd. bölge halkları da bu organizasyonun bir parçası haline gelmiştir.

Çerkez toplulukları ile Safevîlerin karşı karşıya gelmesi Şeyh Cüneyd zamanına tekabül etmektedir. Safevî tarikatından bir siyasi otorite yaratmak isteyen Şeyh Cüneyd'in hedefinde Şirvanşahlar vardır. Gayri Müslüm Çerkezlerden oluşan devlet Şeyh Cüneyd ve Safevî tarikat birliklerinin saldırılarına uğramışlardır. Şeyh Cüneyd'in başarısızlıkla sonuçlanan ve hayatına mal olan 1460 tarihli girişimi oğlu Şeyh Haydar döneminde de devam etmiş ve baba oğulun kaderi aynı şekilde tezahür etmiştir.

Şirvanşahlar Sultanı Ferruh Yesar'ın eline bulaşan Safevî kanı taraflar arasındaki ilişkiyi rekabet ve düşmanlık düzeyine taşımış ve bu olumsuz vakıalar 1537 yılında Şirvanşahlar Devleti'nin Safevî tarafından yıkılışına kadar devam etmiştir.

Şirvanşahlar Devleti'nin resmen ortadan kalkmasıyla ve Safevî hükümdarları Şah Tahmasb ve Abbas zamanlarında hakimiyetin en geniş sınırlara ulaşması neticesinde Çerkezlerin Şah'a tabi en sadık kullar arasında yer aldıkları görülmektedir. Hatta Safevî ülkesine esir olarak giren bu topluluk mensuplarının zamanla devletin önemli kademelerinde görev aldıkları Çerkez kadınların ise Safevî haremde gözdeler pozisyonuna yükseldikleri görülmektedir. Bu suretle Şah Tahmasb'ın meşhur kızı Perihan Hanım ile aynı Çerkez anneden dünyaya gelen kardeşi Süleyman Mirza 16. Yüzyılın son çeyreğinde hanedanın etkili şahsiyetleri olarak karşımıza çıkacaklardır. Yine bu dönemde isminden ziyadesiyle söz ettirecek Şemhal Sultan ile Şah Abbas'ın Emirü'l-Umerası yani emirlerin emiri olan Fereyduhan devlet yönetiminde ismi ön plana çıkan Çerkezlerdendir.

Bu çalışma Safevîlerin Çerkez diyarına tertip ettikleri seferler neticesinde ele geçirdikleri köle Çerkezlerin devlet kadrolarında yükselişini ve esaretten bürokrat seviyesine yükselişlerini konu almaktadır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Safevî Devleti, Çerkezler, Köle, Sultan/Han, Şah İsmail, Şah Tahmasb, Şah Abbas

SOYADI / *SURNAME*

: KAĞNICI

ADI / *NAME*

: GÖKHAN

UNVAN / *TITLE*

: YRD. DOÇ. DR. / Assistant Prof.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

GEÇ ASUR DÖNEMİNDE (M.Ö. 911-612) İSKÂN: BİR ASURLAŞTIRMA POLİTİKASI OLARAK “HALKI SÜRMEK”

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

M.Ö. 911-612 tarihleri arasında Mezopotamya'nın neredeyse tamamına hükmeden ve Anadolu'da birçok bölgeyi eyaletleştiren Geç Asur kralları, bu dönemde siyasi ve askeri başarılarını daim kılmak amacıyla birtakım politikalar devreye sokmuştur. Özellikle düşman olarak etiketledikleri devletleri ve toplulukları sindirmek, boyun eğdirmek ve asimile etmek Asur devletinin bekası açısından elzemdi. Bu dönemde Asur krallarına karşı gelmek, Asur şehrine ve Tanrı Assur'a karşı gelmek anlamına geldiği için Asur krallarına muhalefet, en şiddetli şekilde cezalandırılmalıydı. Asur kralları bu “günahkârların” şehirlerine şiddetli bir şekilde saldırır, yakar ve yıkar, krallarını tutsak alır, ele geçirdiği esir askerleri ve kimi zamanda halkı acımasız bir şekilde cezalandırırdı. Geç Asur kralları için bu cezalandırma yöntemlerinden birisi de “zorunlu göç” idi. Geniş kitlelerin zorunlu göçe maruz kalmaları savaşın önemli bir yönünü oluşturuyordu ve savaşların sonuçlarıyla ilgili Asur siyasal ideolojisinin sistemli bir tasarısıydı. Bir tür cezalandırma yöntemi olarak, yakılıp yıkılan düşman şehirlerinde yaşayan halk, devletin merkezine veya başka şehirlere dağıtılırdı. İnsanları planlı programlı bir şekilde göçe tabi tutmak, Geç Asur krallarının “marifetiydi”. Zorunlu göçe maruz kalan halktan, Asur devletinin farklı birimlerinde, örneğin inşaat faaliyetlerinde, tapınaklarda, orduda, çeşitli iş kollarında ve hatta kralların kişisel koruma ekiplerinde dahi yararlanılmaktaydı. Bu yabancı kimseler, zaman içerisinde Asur kültürü veya yaşam biçiminin etkisi altına girerek “Asurlulaşılıyor”, bu şekilde yurtlarından koparılan binlerce insan Asur dünyası içerisinde kaynaşmış oluyordu. Öte yandan, söz konusu zorunlu kitlesel göçe dönük zorlamalar, sonraki dönemlerde patlak vermesi muhtemel isyan girişimlerinin önünü almak ve ülkenin stratejik bölgelerini daha da güçlendirmek gibi bir görevi de yerine getiriyordu. Böylelikle çok sayıda insan, siyasal otoritenin baskısı ve denetimi altında devletin yararına hizmet edecek biçimde devlet mekanizmasına dâhil ediliyordu.

Özellikle II. Asumnasirpal, III. Şalmaneser, III. Tiglat-pileser, II. Sargon ve Sennaharib dönemlerinde yarım milyondan fazla kişinin göç etmek zorunda bırakıldığını söyleyebiliriz. Toplamda M.Ö. 830-640 yılları arasında 4.5 milyon kişi göçe zorlanmıştır. Bu bildiride Geç Asur krallarının düşman ülkelerinin “halkını bir başka yere sürmek” politikalarının nasıl uygulandığı üzerinde durulacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Geç Asur Dönemi, Mezopotamya, Asurlaştırma, İskan, II.Sargon, Sennaharib

SOYADI / *SURNAME* : Şimşek, Gökçe ve Sepetçioğlu, T.Ercan
ADI / *NAME* :
UNVAN / *TITLE* : Yrd.Doç.Dr. ve Yrd.Doç.Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

19.Yüzyılda Anadolu'da Kurulan Girit Göçmenleri Yerleşimleri

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Osmanlı İmparatorluğu'nda, 19.yüzyıl boyunca çok sayıda insan topluluğunun yer değiştirmesi söz konusudur. Özellikle, iskan politikasının 1856 Kırım Savaşı ile çok sayıda göçmenin gelmesiyle ilişkili olarak değiştiği bilinmektedir. Bu dönemde, kalabalık toplulukları ivedilikle iskân etmek durumunda olması sebebiyle Osmanlı'da planlı yerleşme yönteminin kullanılmaya başlanmıştır ve göçmenleri hızlı biçimde iskan etme kaygısı ile yasal düzenlemeler yapılmış, örgütsel, ekonomik ve mimari kararlar alınmıştır (Eres ve Akın, 2010). Böylelikle Anadolu, Girit, Balkanlar, Kırım, Kafkasya, Orta Doğu gibi farklı coğrafyalardan gelen göçmenlerin yerleştiği bir merkez durumuna gelir. Girit göçmenleri için Anadolu'da kurulduğu tespit edilen yirmi iki yerleşim ile Aydın ve Adana'nın önemli yerleşim merkezleri haline geldiği belirtilmelidir (Sepetçioğlu, 2015). Bu yazı, Girit göçmenleri için Sultan Abdülhamid Dönemi'nde kurulan Osmaniye Mahallesi üzerine odaklanmaktadır. Bu yazının amacı, Girit'ten Anadolu'ya gelen göçmenlerin yerleştiği planlı kırsal yerleşimleri ve göçmen konutları mimari özelliklerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

Belirtilen amaçla ilişkili olarak bu yazı dört ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, 19.yüzyılda Anadolu'da göçmenler için inşa edilen planlı kırsal yerleşimlerin oluştuğu süreç ve bu yerleşimlerin mimari özellikleri incelenecektir. İkinci bölümde, Girit'ten Anadolu'ya gelen göçmenlerin yerleştiği planlı kırsal yerleşimlerin temel planlama ve mimari özellikleri ile oluşum süreçleri ana hatlarıyla tanımlanacaktır. Üçüncü bölümde, Girit göçmenleri için kurulan planlı kırsal yerleşimleri analiz edilecek ve göçmen konutları mimari özellikleri açısından sınıflandırılacaktır. Son olarak, belirtilen yerleşim ve konutların mimari miras olarak yeri ve değerleri açıklanacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Osmanlı Döneminde iskân, 19.yüzyıl planlı kırsal yerleşimleri, Osmanlı Dönemi göçmen köyleri, Girit göçmen köyleri, göçmen konutları.

SOYADI / *SURNAME* : Çoban Döşkaya
ADI / *NAME* : Füsün
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Haremde Avrupa'ya Kaçan iki Osmanlı Kadını: Zeynep Hanım ve Melek Hanım

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Tarih yazıcılığındaki erkek egemen zihniyet ve yapı, kamusal alanın dışında kalan kadınların tarihinin kayda geçirilmesine engel oluşturmuştur. Hangi kadının tarihte görünür kılınacağı veya unutturulacağına bu ataerkil kalıp ve yargılarla yaklaşılmış, bir nevi kadın dünyası erkek gözüyle sunulmuştur. Osmanlı'nın son dönemlerinde eserler vermiş olan kadın yazarlar, dönemin kadın dünyası anlatıları bakımından son derece önemlidir. Osmanlı'daki kadın hakları mücadelesindeki duruşları ile diğer kadınlara örnek olmuş, iyi eğitim görmüş bir babanın iyi yetişmiş kızlarından olan ve Haremde Avrupa'ya kaçan iki kız kardeş olarak adlarını duyuran Zeynep ve Melek Hanım bunlardan ikisidir. Zeynep ve Melek Hanımlar, Abdülhamid'in bakanlarından biri olan Nuri Beyin kızları ve Chateaufort isimli bir Fransız'ın torunodurlar. Tecrit edilmiş haremde yetiştirilen son kuşağa mensup yazarlardan olan iki kız kardeş, giderek güçten düşen Osmanlı İmparatorluğu'nun geçirmekte olduğu çalkantılı değişimlere tanıklık etmişlerdir. Dönemin diğer kadın yazarları gibi, kişisel mutsuzluk ve tatminsizliklerini kayda geçirmiş ve kadının toplumda daha iyi bir yere sahip olmasını arzulamışlardır. Yazar Grace Ellison'un editörlüğünü yaptığı kitapları ile Osmanlı kadınının görünürlüğüne ve kadın tarihinin sürekliliğine katkı vermişlerdir.

Zeynep ve Melek onların gerçek adları değildir. Zeynep'in gerçek adı Hatice-Zinnur, Melek'in gerçek adı ise Nuriye Neyr-ül-Nisa'dır. Abdülhamid rejiminin baskısından ve Pierre Loti'ye kaleme aldirtmış oldukları *Mutsuz Kadınlar* isimli kitabın kahramanları oldukları anlaşılacak diye ve en önemlisi Doğulu inzivadan nefret ettikleri için, hayatlarını tehlikeye atarak, Avrupa'ya “özgür” bir yaşama kaçmışlardır. İki Müslüman kadının haremde kaçması o dönem içerisinde çok ilgi çekmiş ve olay Avrupa'da da büyük yankı bulmuştur. Haremde kaçmalarının nedenini “sürekli bir korku, hiçbir teselli umudu olmayan bir ıstırap ve herhangi bir şeyin daha iyi olabilmesi için ufacak bile bir şans olmaması” diye anlatırlar.

Bu çalışmanın konusunu, Zeynep Hanım'ın 1913 yılında İngilizce olarak basılan *Özgürlük Peşinde bir Osmanlı Kadını (A Turkish Woman's European Impressions)* isimli kitabı ve Melek Hanım'ın, Paris'in *Figaro* gazetesinde yayımlanan kendilerinin haremde kaçış öyküsü oluşturmaktadır. *Özgürlük Peşinde bir Osmanlı Kadını*, Zeynep'in İstanbul'dan 1906 yılında mutsuz bir kadın olarak ayrılışı ile başlar ve Avrupa'yı gene altı yıl sonra 1912'de mutsuz bir kadın olarak terk etmesi ile son bulur. Zeynep Hanım'ın Avrupa'dayken İngiliz gazeteci Grace Ellison'a yazdığı mektuplarından oluşan eserde, yazarın Avrupa hakkındaki izlenimlerinin yanı sıra Osmanlı'daki yaşantısının ayrıntıları, Ellison'un dipnotları ve kardeşi Melek'in iki mektubu da yer almaktadır.

Bu çalışma ile amaçlanan göç ve oryantalizm ilişkisi kapsamında Batı'nın Doğu'ya bakışı ve bu bakıştan etkilenen Batı tarzı eğitim sistemiyle yetişmiş olan Doğulu kadının Batı'ya kaçışı ve kaçışın sonrasında Batı'ya karşı takındığı eleştirel yaklaşımın incelenmesidir.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Zeynep Hanım, Melek Hanım, Grace Ellison, Pierre Loti, Harem, Abdülhamit

SOYADI / SURNAME : Yıldırım
ADI / NAME : Filiz
UNVAN / TITLE : Araştırmacı

BİLDİRİ BAŞLIĞI / PAPER TITLE

“Yugoslavya’nın Dağılması Sonrasında Türkiye’ye Olan Boşnak Göçleri”

BİLDİRİ ÖZETİ / ABSTRACT

II.Dünya savaşı tüm dünya düzeninde birtakım yeni gelişmeler ortaya çıkarmıştır. Bu gelişmelerden biri de devletlerim siyasi yapılanması hususudur. 1946 yılında soğuk savaş sonrası, Yugoslavya devleti kurulmuştur. Bu devlet, Bosna ve Hersek, Hırvatistan, Makedonya, Karadağ, Sırbistan ve Slovenya’dan oluşmuştur.

Ancak sonraki yıllarda Yugoslavya içerisinde bir takım bölünmeler başlamış ve Yugoslavya fiilen parçalanmıŐtır. 1992’de Hırvatistan ve Slovenya ilk olarak bağımsızlığını ilan etmiş, ardından Bosna-Hersek bağımsızlık kararı almış ve bu karar 1992’de Avrupa Topluluğu ve ABD tarafından tanınmıŐtır.

Etnik bakımdan Bosna Hersek karışık bir yapı arz etmektedir. Sırlar %33, Hırvatlar %18 ve Müslüman Boşnaklar- Slavlar %44 oluşturmaktadır. Bu etnik guruplar uzun yıllar bir arada yaşamış, daha sonra bu etnik gruplar arasında çıkan çatışmalar sonucu büyük katliamlar yaşanmış ve çok sayıda insan hayatını kaybetmiŐtir.

Bu alıŐmada Bosna Hersek-Sırbistan arasındaki mücadeleler ile baskı ve zulme uğrayan Bosnalıların Türkiye’ye yapmış olduğu göçler değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Bu bölgede i çatışmalar neticesi çok sayıda Bosnalı hayatını kaybetmiş ve geriye kalan büyük çoğunluk ise g etmek zorunda kalmıştır. Türkiye ile Boşnaklar arasında geçmişten gelen tarihi, kültürel ve dini bağlarında tesiriyle Türkiye bu süreçte Bosnalılara kucak açmıştır.

1992 yılının sonlarına doğru, 2 milyondan fazla Boşnak yerinden göç etmek zorunda kalmış ve yaklaşık yarım milyona yakın insan Batı Avrupa ülkelerine sığınmıştır. Almanya 200.000 mülteciyi kabul ederek en fazla mülteci kabul eden ülke olmuştur. Macaristan-Avusturya 100.000 kişiyi, İsveç ise 55.000 mülteci BoŐnađı kabul etmiştir.

Sayıları 20.000 kişiyi bulan Boşnak halkı ise Türkiye’ye göç etmiştir.

ANAHTAR KELİMELELER / KEY WORDS

Türkiye, Bosna-Hersek, G, Mülteci, Birleşmiş Milletler, Etnik Arındırma, Yugoslavya.

SOYADI / *SURNAME* : GÖHER
ADI / *NAME* : FEYZAN
UNVAN / *TITLE* : DOÇENT DOKTOR

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

TÜRKİYE İÇİ VE TÜRKİYE'DEN ALMANYA'YA İŞ GÖÇÜNÜN ARABESK MÜZİK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Çeşitli neden ve olaylar sonucu yaşanan göç olgusu, hem göç edenler, hem de göç ettikleri bölgeler açısından kimi değişimlerin yaşanmasına neden olabilir. Ekonomik etmenlerin yanı sıra asıl kalıcı değişimler kültürel öğelerde görülür. Kültürel pek çok unsurla birlikte, müzik kültürü de değişim yaşanan nitelikler arasında yer alır. Göç edilen bölgede karşılaşılan yeni durumlar ve sorunlar, yeni ihtiyaçların; dolayısıyla bu ihtiyaçlara lisan olacak yeni müzik türlerinin oluşmasına neden olabilir.

Afrika'dan Amerika'ya göçlerin sonucu oluşan Jazz ve Blues müzik türleri gibi, Arabesk müzik de Türkiye'de köyden kente, doğudan batıya; aynı zamanda Türkiye'den Almanya ve diğer ülkelere iş göçü sonucunda alevlenmiş bir müzik türüdür. Anadolu'nun küçük bir köyünden gelerek yaşam mücadelesi veren, bir yandan şehirlili olmaya çalışırken, bir yandan da eski alışkanlıklarını devam ettirmeye gayret eden insanların sıkıntıları ve özlemleri, tıpkı onların kültür arayışı gibi ne Doğulu ne de Batılı olabilen Arabesk müzikte kendisini bulmuştur. İbrahim Tatlıses'in "Nasıl İsyani Etmem?", Orhan Gencebay'ın "Bir Teselli Ver" şarkıları, İstanbul'un karmaşası içinde kendisini arayanların dili olurken; Ferdi Tayfur'un "Almanya Treni" ise "Almancı" olarak damgalanan insanların duygularını aktarmış; Arabesk bir çığ gibi büyüyerek gelişmiştir.

Literatür taramasına dayalı olan bu çalışmada, Cumhuriyet tarihinin önemli iç göç ve dış göç dönemlerinin müzik kültürü üzerindeki etkileri vurgulanacak; "göç" olgusunun Arabesk müziğin gelişimi, çeşitlenmesi (fantezi, taverna, pop-arabesk, dini-arabesk, rap-arabesk vb) üzerindeki etkisi tartışılacaktır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

İç Göç, Dış Göç, Arabesk Müzik, Müzik Kültürü, Müzikoloji.

SOYADI / *SURNAME* : ÇAKMAK
ADI / *NAME* : FEVZİ
UNVAN / *TITLE* : DOÇ. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

BALKAN SAVAŞLARINDAN MÜBADELE'YE: ANADOLU'YA YÖNELİK GÖÇLERİN
TÜRK MİZAHINA OLAN YANSIMALARI

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Tarih araştırmalarında, konuyu değişik yönleriyle incelemek ve en azından incelenen dönemde, kamuoyunun konulara bakış biçimini irdeleyebilmek açısından gülmece dergilerinin önemli bir yeri vardır. Bir konunun anlatımında; gülmece dergileri ve karikatürlerin anlatım gücünü belirtmeye bile gerek yoktur. Mizah ve karikatür, olağanüstü şartlar altına söylenemeyenleri, gülme ve düşünme edimiyle harmanlayarak ortaya koyar. Düşündürücü ve eğlendirici bir yanı olduğu kadar dönemlerinin entelektüel birikimini de ortaya koyan karikatürler, resmi belgelerin yazdığından dışında, olayların yaşandığı dönemin birey ve toplum ölçekli genel havasını vermek açısından son derece önemli tarihi araştırma materyalleri olarak nitelendirilebilir.

Balkan Savaşları, ardından gelen Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı sonrası başlayan mübadele süreci birlikte devam eden Anadolu'ya yönelik göçlere dönemin mizah dergilerinde sıklıkla yer verilmiştir. Mizah sütunlarında göçmenlerin göç yollarında yaşadıkları sıkıntılar, Anadolu'ya yerleşmeleri sırasında karşılaştıkları zorluklar, devletin onlara karşı uyguladığı politikalarından doğan sorunlar mizah dergilerinin hicvettiği konular arasında yer almaktadır. Göçün yaşattığı büyük zorluklar, sıkıntılar bazen sayfalar dolusu kelimelerle anlatılmazken; bir mizah dergisi sütunlarında yer alan bir karikatür her şeyi net ve anlaşılır olarak ortaya koyarak, zihinlerde yer edebilmektedir.

Bu çalışmada, II. Meşrutiyet'ten 1930 yılına kadar Türkiye'de yayımlanan mizah dergilerinde, göç temasını konu alan mizah unsurlarından yararlanılarak bir seçki oluşturulacak ve göçün Türk toplumu üzerinde yarattığı etkiler görsel malzeme üzerinden ortaya konulacaktır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Göç Mizah Karikatür Basın Mübadele

Prof. Dr. Fatmagül Demirel

MUHACİRLERİN YAZDIĞI ARZUHALLERİN OSMANLI TARİH YAZIMI AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ

Arzuhaller Osmanlı tarih yazımı için önemli bir veri olmasına rağmen, arzuhallere dayanılarak yapılmış çalışmalar oldukça sınırlıdır. Osmanlı Arşivinde hemen hemen her konuda yetkili makamlara sunulmuş arzuhaller bulunmaktadır. Toplumun her kesiminden insanlar istek ve şikayetlerini yazdıkları arzuhallerle dile getirmişlerdir. Bireysel veya toplu olarak yazılan arzuhaller ve bunlara verilen cevaplar devlet ve tebaa arasında kurulan ilişkiyi göstermesi bakımından oldukça önemlidir. Dolayısıyla arzuhaller hem ait olduğu dönemin sorunlarını hem de kişilerin devletten beklentilerini ortaya koymaktadır.

Tebliğde II. Abdülhamid döneminde muhacirler tarafından devlet kurumlarına yazılan arzuhaller incelenecektir. Muhacirlerin yaşadıkları sorunlar, devletten beklentileri, muhacirlere yönelik alınan tedbirlerin ve hazırlanan talimatnamelerin ne derece uygulandığı, muhacir ve yerli ahali arasındaki ilişkiler, muhacirlerin arzuhalleri üzerinden anlatılacaktır. Muhacirlerin arzuhallerde kendilerini nasıl tanımladıkları ve “muhacir olma” duygusunu arzuhallere nasıl yansıttıkları da ayrıca değerlendirilecektir.

SOYADI / *SURNAME*

:OKUR ÇAKICI

ADI / *NAME*

: FATMA

UNVAN / *TITLE*

: Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

YOKSULLUK VE İÇ GÖÇ ARAŞTIRMALARI BAĞLAMINDA DOĞU KARADENİZ İNCELEMESİ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Birey ve ailelerin hayatlarını sürdürebilmek için gerekli ihtiyaçlara ve gelire sahip olamama durumunu ifade eden yoksulluk, çok boyutlu ve farklı unsurları içeren bir kavramdır. Yoksulluğun nedenleri, sonuçları, etkenleri farklılaşabilmekte ve bu durum kişiden kişiye ve bölgeden bölgeye değişebilmektedir. Yoksulluğun ortaya çıkmasında ve hayatları etkilemesinde ülkelerin sahip oldukları farklı koşullar, gelir dağılımı adaletsizliği gibi çeşitlenebilen unsurlardan bahsetmek mümkündür.

Bireylerin ve ailelerin buldukları yerden ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel sebeplerden kaynaklı olarak başka bir yere taşınarak yaşamlarını sürdürmeye çalışmaları olarak nitelendirilebilecek göç olgusu küresel ve ulusal anlamda yaşanabilmektedir. Göç sebepleri çok fazla olabileceği gibi, yoksulluktan kaynaklı da olabilmektedir. Yoksulluktan kaynaklı olarak bireyler ve aileler göçmek durumunda kalabilmekte, özellikle yoksulluğun giderilmesi için kırdan kente ve büyükşehirlere göçler gözlemlenebilmektedir.

Bu çalışmada, Doğu Karadeniz Bölgesi illeri olan; Trabzon, Rize, Artvin, Giresun, Ordu, Gümüşhane de mevcut olan ekonomik göstergeler ışığında, bu illere ait göç alım ve göç verim durumları istatistiki verilerle açıklanmaya çalışılacaktır. Çalışmada, illerde yapılmış olan temel verisel değerlendirmelerle yoksulluk ve göç olgusu arasındaki ilişki değerlendirilmeye çalışılacaktır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

İç göç, Yoksulluk, Doğu Karadeniz

SOYADI / *SURNAME* : İNCE
ADI / *NAME* : FATMA
UNVAN / *TITLE* : YRD. DOÇ.DR

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

DOĞU KARADENİZ BÖLGESİNİN BUGÜNKÜ DEMOGRAFİK YAPISININ ORTAYA ÇIKMASINI SAĞLAYAN 2 GÖÇ HAREKETİ: ÇEPNİ VE KIPÇAK GÖÇLERİ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Karadeniz'in günümüzdeki demografik yapısını ortaya çıkartan 2 önemli göç hareketinden birisi Kıpçaklaşan Çepniler tarafından, diğeri ise Kumanlar ile birlikte Karadeniz'de hakimiyet kuran ve Kırım hanlığı'nın esas unsurlarından olan Kıpçaklar tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu 2 Türk boyu geçmişlerindeki ortak Kıpçak kültürünü yüzlerce yıl bünyelerinde muhafaza ederek, Doğu Karadeniz'e taşımış, yaşadığı diğer coğrafyalarda dağılmasına rağmen yüzlerce yıllık birikim ve gelişimleri ile Karadeniz'in doğusunda özgün bir yapıyla kaynaşmışlardır. Biz de bu bildirimizde bu 2 önemli göç hareketinin Doğu Karadeniz'in bugünkü demografik yapısına etkisini incelemeye çalışacağız.

SOYADI / *SURNAME* : ALTUN
ADI / *NAME* : FATMA
UNVAN / *TITLE* : DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Alman Edebiyatında Göçmen Yazarların ve Olmayan Yazarların, Eserlerindeki Göçmen Çocuk Figürünün Yansıtılışının Karşılaştırılması

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Almanya'nın kalkınması için gerekli olan işçiler, ilk zamanlar Roma ile yapılan anlaşma ile İtalya'dan gelmişlerdir. 1955'te gerçekleşen bu antlaşmayı takiben 1966 'da İtalya'yı Yunanistan, İspanya, Portekiz, Tunus ve Yugoslavya izlemiştir. Ancak sanayideki gelişmeye en çok katkısı olacak olan iki sayfalık 30 Ekim 1961 tarihinde imzalanan antlaşma ile Türklerin işgücü olarak Almanya'ya gitmeleri Almanya'nın sanayisini canlandırmıştır. Antlaşmalara göre diğer Avrupa ülkelerinden gelen işçiler, ülkelerine dönerken Türkler, geri dönmemişlerdir. İşverenler tecrübeli elemanlarını kaybetmek istememiş, böylelikle de gelen bireyler diğer aile fertlerini de yanlarına almışlardır. Gelen iş gücünün eğitim durumu ya da vasıfları çok önemli değildir. Önemli olan genç, güçlü ve mümkünse bekar olmalarıdır. İstanbul'da açılan başvuru merkezine birçok yerden insanlar başvurmuştur. Kırsal kesimlerden de insanlar başvurmuş ve işçi olarak Almanya'ya kabul edilmiş ve köylerinden çıktıkları gibi de yola koyulmuşlardır. Ancak yazar ve mimar olan Max Frisch: "Wir riefen Arbeitskräfte, und es kamen Menschen". Yani "Biz iş gücü çağırdık ama insanlar geldi." demiştir. Bu demek oluyor ki bir insanın sadece iş gücünü ülkene çağırılmazsın, bunun yanı sıra onun kişiliğini, kimliğini, duygularını, ihtiyaçlarını, kültürünü, yaşam tarzını kısacası kültürünü de ülkeye taşımış olursun. Böylelikle Almanlar çok da alışık olmadıkları, kendilerinden her yönüyle çok farklı olan Türklerle yaşamaya başlamışlardır. Bu durumdan dolayı insanlar arasında dil farkının olması, giyim tarzının farklılığı, yaşam tarzının çeşitliği iki millet arasında kozmopolit bir kültürün oluşmasına sebep olmuştur. Bu iki milletin birbiriyle yaşadıkları, işçilerin yaşadıkları sorunlar, Almanların Türklere olan bakış açıları Alman edebiyatında birçok yazara ilham kaynağı olmuş, yazarlar yabancı düşmanlığını ortadan kaldırmak, insanlar arasındaki hoşgörünün artmasını sağlamak amaçlı eserler kaleme alınmıştır. Alman yazarlarının yanı sıra göçmen olarak Almanya'ya giden ve orada büyüyen bir nesil de göçmen edebiyatı türüne eserler yazmıştır. Göçmen yazarlar da göçmen çocukların yaşantılarını kaleme almışlardır. Bu çalışmada amaç Alman yazarların ve göçmen yazarların romanlardaki çocuk figürlerini nasıl yansıttıklarını karşılaştırmalı olarak göstermektir. Bunun için de çeşitli yazarların, başkarakterleri çocuk olan eserleri seçilmiş ve bu eserleri incelenerek örneklerle farklılıkları ortaya konulmuştur. Ayrıca eserlerde göçmen çocuklarının uyum süresince yaşadıkları sorunlara ve yazarların sorunlara yaklaşımları ele alınmıştır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Alman Edebiyatı, Göçmen Edebiyatı, Çocuk ve Gençlik Edebiyatı, Göçmen Çocuk Figürü, Ara kültür

SOYADI / *SURNAME* : SANSAR
ADI / *NAME* : Mehmet Fatih
UNVAN / *TITLE* : Okutman

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

OSMANLI-ROMANYA İLİŞKİLERİNDE, DOBRUCA MUHACİRLERİNİN EMLÂKI MESELESİ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

93 Harbi sonrasında Romanya'nın bağımsızlığını kazanmasıyla birlikte, Dobruca bölgesinde yaşayan Türk-Müslüman ahali için göç etmekten başka çare kalmamıştı. Binlerce muhacir yüzyıllardır yaşadıkları topraklarını terk ederek Tuna'nın güneyine, Osmanlı vatanına gelmişlerdir. Üstelik göç etmek zorunda kalan muhacirlerden bir kısmı Kırım Tatarları olup, kısa süre önce Kırım'dan bölgeye iskan edilmişlerdi. Dolayısıyla elli yıl geçmeden ikinci defa muhaceret etmişlerdi.

Dobruca muhacirleri, daha çok Rumeli vilayetleri olmak üzere ülkenin değişik bölgelerine iskan edildiler. Fakat Dobruca'da kalan mülklerinin Romanya hükümeti tarafından tazmin edilmesi gerekiyordu. Romanya hükümeti söz konusu tazminatı ödememek için işi uzatmış ve çok düşük rakamlar ödemeyi teklif etmiştir. II. Abdülhamit ise tazminat ödenmediği için başta ticaret antlaşması olmak üzere birçok konuda Romanya ile imzalanacak antlaşmaları bekletmeye almıştır. Nitekim iki devlet arasında "Dobruca Muhacirlerinin Emlakı" meselesi ortaya çıkmıştır. Tebliğimizde, Dobruca Muhacirlerinin mülklerinin tazmin edilmesi konusu çerçevesinde iki devlet arasında yaşanan gelişmeler ele alınacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Dobruca, Babadağ, Romanya, Göç, Emlak

SOYADI / *SURNAME* : EMGİLİ
ADI / *NAME* : FAHRİYE
UNVAN / *TITLE* : DR

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

BOŞNAKLARIN TÜRKİYE'YE GÖÇ SEBEBLERİ (1878-1890)

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

19. yüzyılda işgâl toprakları haline gelen, yabancı bir medeniyet ve kültürün egemenliği altında yaşamak zorunda kalmış ve yıllarca sürecek olan toplu göçlere sahne olan Bosna-Hersek, hem Türk hem de dünya tarihi açısından üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sonrası toplanan Berlin Kongresi ile birlikte Balkanlar'daki topraklarını kaybeden Osmanlı Devleti, halkının çoğunluğu Müslüman olan Bosna-Hersek'i kendi hükümlerine altında Avusturya-Macaristan Devleti'nin işgâline bırakmak zorunda kalmıştır. Bu olay, Osmanlı Devleti ve Bosna-Hersek için yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur.

İşgâli izleyen dönemde Avusturya-Macaristan, Bosna-Hersek'te bölünmeyi önlemek ve kendi idaresini hâkim kılmak için, Bosna milleti siyasetini uygulamaya çalışmıştır. Bu dönemde Boşnaklar, bir yandan Avusturya-Macaristan yönetimine karşı siyasî ve sosyal durumlarını korumaya çalışmışlar, diğer yandan da siyasî, sosyal ve idarî sebeplerle ülkelerini terk etmek zorunda kalarak, Türkiye'yi yurt edinmişlerdir.

Bu çalışma, Bosna-Hersek'in Osmanlı idaresinden Avusturya-Macaristan idaresine geçiş sürecini, Bosna-Hersek'te Avusturya-Macaristan yönetimi altında Boşnakların siyasî kimliklerini kazanma mücadelelerini ve Bosna-Hersek'ten 1878-1890 yılları arasında Türkiye'ye olan göçlerini konu almaktadır. Boşnakların Türkiye'de iskân süreci, ayrı bir çalışma konusu olduğundan, bu bildiri kapsamında ayrıntılı olarak ele alınmayacaktır. Bu çalışmanın ağırlık noktasını, Boşnakların-Bosna-Hersek sınırları esas alınarak- göç öncesi hazırlıkları ve Avusturya-Macaristan yönetimi ile olan ilişkileri belirlemektedir.

Konu ile ilgili Bosna-Hersek arşivlerinde önemli bilgiler bulunmaktadır. Devrin gazete ve diğer kaynakları da konu hakkında bilgiler içermektedir. Özellikle, Bosna-Hersek Devlet Arşivi (ABİH) belgeleri, Boşnakların göç öncesi hazırlıkları ve Avusturya-Macaristan yönetimi ile olan siyasî, hukuki ilişkileri aydınlatmak açısından önemlidir. Boşnakların Türkiye'ye göçlerine ilişkin olarak yapılan bu tebliğle, mikro ölçekte göçmenin karar verme sürecine ilişkin gelişmelerden yola çıkarak, makro ölçekte Balkanlar, Bosna-Hersek, Boşnaklar, Avusturya-Macaristan, Osmanlı açısından tahlillere, sebep ve sonuçlara ulaşılmak amaçlanmaktadır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Bosna-Hersek, Avusturya-Macaristan, Osmanlı Devleti, İşgâl, göç, Boşnaklar, Türkiye.

SOYADI / *SURNAME* : Şimşek
ADI / *NAME* : Eyyub
UNVAN / *TITLE* : Yrd.Doç.Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

18. Yüzyılın Sonunda Rusya'nın Yayılmacı Politikaları ve Osmanlı Rumlarının Rusya'ya Göçü

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

18. yüzyıl, Osmanlı tarihinde ilk büyük göç dalgasının yaşandığı dönem olmuştur. Rus Çarlığı, Osmanlı İmparatorluğu'nun Kırım ve civarındaki topraklarını ele geçirdiği süre zarfında bölgenin demografik yapısını da köklü biçimde değiştirmeye karar vermişti. Fakat öncelikle bölgenin güvenliğini sağlamak zorunda idi ve bunu da 1768-1774 Savaşı esnasında kendi tarafında yer alıp, bağımsızlık emelinde olan Osmanlı Rumları ile sağlamaya karar verdi. Rusya, böylece Rumların Karadeniz'de denizcilik tecrübelerinden hem askeri hem de ticari olarak faydalanmayı amaçlamıştı. Gerçekten de Rumlar, 1800'lü yılların başlarına kadar geçen süre içerisinde Rusların Karadeniz'in kuzeyi ve Kırım'ı ilhak ederek ellerinde tutmalarında, Özi ile Aksu arasındaki bölgede oluşturulan kordonun askeri gücü olarak ön plana çıktılar. Diğer taraftan Karadeniz'in uluslararası ticarete açılmasıyla Rusya'nın Odesa ve Kerson gibi ilk ticaret merkezleri yine Osmanlı'dan göç ettirilen Rumlar vasıtasıyla kurulmuştur.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Osmanlı İmparatorluğu, Rusya, Yayılmacılık, Rumlar, Göç

SOYADI / *SURNAME* : Türe
ADI / *NAME* : Esra
UNVAN / *TITLE* : Doktora Öğrencisi

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Rum Köyünden Göçmen Köyüne: Kaydalapa Örneği

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Kaydalapa, Samsun ilinin Bafra ilçesine bağlı en eski köylerinden biridir. 15. yüzyıla kadar gittiğimizde Kaydalapa adını, Canik Sancağı'nın Bafra kazası sınırları içerisinde Nahiye-i Üskübi grubu altında görmekteyiz. Kaydalapa Köyü'nün adı cumhuriyet döneminde Tepecik Köyü ve Sarıçevre Köyü olmak üzere ikiye ayrılmış, günümüzde ise mahalle özelliği kazanmıştır. İlçe merkezine uzaklıkları yaklaşık 4 km'dir.

Kaydalapa Köyü, Rumların yerleşim yeri iken Balkan Savaşı sonrasında gelen Arnavut göçmenlerin, 1924'te ise Selanik'ten gelen Mübadillerin iskan merkezi olmuştur. 1924 yılına kadar Rumların ve Arnavutların ortak yaşam sürdürdükleri köy, 1924 yılından günümüze kadar Mübadillerin, Arnavutların ve kalmayı tercih eden bazı Rumların ortak yaşam alanı haline gelmiştir.

Bu çalışmanın önemli bir bölümünü, köyün yaşlılarından oluşan Mübadil, Arnavut, Rum çocukları ve Bafra'nın yerlisi durumunda olan çeşitli gruplarla video ve ses kayıtları yapılarak elde edilmiş olan röportajlar oluşturmaktadır. Yani sözlü tarih metoduyla göçmenlerin göç öncesi ve göç sonrası yaşamları ile yerli gruplar arasında cumhuriyet dönemine kadar uzanan ilişkileri, etkileşimleri ve kültürleri incelenerek bir göçmen köyü tarihi oluşturulmuştur. Bu çalışmada, göçün insan ilişkilerinde meydana getirdiği etkiyle birlikte yaşam yerlerinde olan değişimler de ele alınmıştır. Anılardan ve yaşananlardan yola çıkılarak hazırlanmış olan çalışma, resmi kayıtlara uyan ve uymayan yönleriyle değerlendirilerek ele alınmıştır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, Kaydalapa Köyü, Mübadil, Arnavut, Rum

SOYADI / *SURNAME* : SARIKOYUNCU DEĞERLİ
ADI / *NAME* : Esra
UNVAN / *TITLE* : Prof. Dr.

SOYADI / *SURNAME* : KARAKUZU
ADI / *NAME* : Hasan
UNVAN / *TITLE* : OKUTMAN

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

II. DÜNYA SAVAŞI YILLARINDA BULGARİSTAN'DAN TÜRKİYE'YE GÖÇLER/

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

İnsanlığın varoluşundan beri bir yerden bir yere siyasi, ekonomik, sosyal olayların sebep olmasıyla göçler yaşanmıştır. Osmanlı Devleti'nde de son dönemde kaybedilen savaşlar dolayısıyla toprak kayıpları yaşanmıştır. Özellikle Bulgaristan'da yaşayan Türkler Osmanlı-Rus Savaşı (1877-1878) sonrasında Anadolu'ya göç etmeye başlamışlardır. Cumhuriyet döneminde de devam eden göçler iki ülke arasındaki mübadele antlaşmasına bağlı olarak devam etmiştir. Bu durumun yanı sıra savaş gibi olağanüstü olayların yaşanması, Türk ve Bulgar devletlerinin farklı politikalar izlemesinden dolayı II. Dünya Savaşı (1939-45) yıllarında da göçler devam etmiştir. Bulgaristan'dan Türkiye'ye 1939-45 yılları arasında 33.388 Türk gelmiştir.

Çalışmada II. Dünya Savaşı esnasında Bulgaristan'dan Türkiye'ye yapılan göçler ele alınacaktır. Ayrıca göçmenler için yapılan hazırlıklar, iskân edilmeleri ve sosyal çevreye uyum sağlamaları için alınan tedbirler de ortaya konacaktır. Bildirimizde Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, TBMM Zabıt Ceridesi gibi yayınların yanı sıra Resmi Gazete, Cumhuriyet Gazetesi, Ayın Tarihi ile birlikte konumuzla ilgili kitap ve makalelerden yararlanılacaktır.

ANAHTAR KELİMELELER / Bulgaristan, Türkiye, Türk, Göç, Yardım, II. Dünya Savaşı/ KISA

SOYADI / *SURNAME* : Özsüer
ADI / *NAME* : Esra
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*: Sıla mı Vatan mı? 1923 Zorunlu Nüfus Mübadelesinde Yunanistan'a Göçen Rumların sosyo-kültürel travmaları: “yoğurtla vaftiz edilmişler”

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

30 Ocak 1923 yılında imzalanan Lozan Antlaşması ile karara bağlanan Türk-Yunan Nüfus mübadelesi sadece siyasi sonuçlar doğuran bir olgu değildi. Aynı zamanda bu karar her iki tarafta yer alan mübadiller için uzun süre etkisini kaybetmeyecek sosyo-kültürel bir travma da yaratacaktı. Lozan Antlaşması gereği İstanbul, Gökçeada ve Bozcaada Rumları hariç Anadolu'da yaşayan bir milyona yakın Rum sadece dil ve din birliği yaşadığı Yunan topraklarına göç etmek zorundaydı. Aynı durum Yunanistan tarafında Batı Trakya Türkleri haricindeki Müslüman nüfus için de geçerli bir karardı. Kendi köklerinin olduğu topraklardan hiç bilmedikleri yeni topraklara göç etmek elbette ki her iki taraf için sıla ya da vatan kavramlarının iç içe geçtiği yeni bir kaos da oluşturuyordu. Yunanistan'a göç eden Rumlar için göç psikolojisinin haricinde başka bir durum da yenilgiye uğramış Yunan topraklarında kendilerine yeni kökler arama mücadelesiydi. Nitekim ev sahipleri kendilerine “yabancı” gördükleri bu yeni misafirleri de kendi aralarına kolayca kabul etmeyeceklerdi. Osmanlı toprakları üzerinde Yunan kültür ve geleneğinden uzak yaşamış bu kitleye bakış “Türk tohumu” ya da “yoğurtla vaftiz edilmişler” şeklinde ötekileştirici ve dışlayıcı oldu. İki kere yabancı olan Rum göçmenler için Yunanistan, Araf'ta kalmışlığın sembolü olarak görülüyordu. Ne bu topraklara aittiler ne de Öteki.

Bu bildiride amaç Anadolu'dan Yunanistan'a göç etmek zorunda kalan Rumların Yunanistan'da yaşadığı sosyo-kültürel sorunları Yunan kaynakları ve Yunan sözlü tarih belgeleriyle değerlendirmektir.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Göç, Mübadele, Yunanistan, Anadolu Rumları, Öteki

SOYADI / *SURNAME*

:IŞIK

ADI / *NAME*

: Esra

UNVAN / *TITLE*

: Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Osmanlıya Balkan Göçleri ve Çocuk Göçmenler/ Balkan Migrations to Ottoman and Child Migrants

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Bu çalışmada Osmanlı Devletine Balkanlardan göçle gelen çocukların durumu ve devletin bu çocuk göçmenlere dair ürettiği çözümler ele alınacaktır. Dezavantajlı çocuklar Osmanlı Devletinin özellikle son yıllarında önemli bir sosyal sorun haline gelmiştir. Balkan göçleri ile katlanarak artan bu sorun devletin sosyal politikalarını yeniden gözden geçirmesine ve yeni önlemler almasına yol açmıştır. Göç olgusunun çocuklar üzerindeki yıkıcı etkisinden yola çıkarak Balkanlardan göçle gelen çocuklar sorununa değineceğimiz bu çalışma aynı zamanda Osmanlı Devletinin sosyal politikalarında çocuklara dair nasıl düzenlemeler yapılmış sorusuna da yanıt aramaktadır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Osmanlı Devleti, Çocuk, Göç, Balkanlar/ Ottoman State, Child, Migration, Balkans

SOYADI / SURNAME : REYHAN / CENGİZ (ORTAK BİLDİRİ)
ADI / NAME : ESMA /TÜLİN
UNVAN / TITLE : DOÇ.DR/ÖĞR.ÖR.DR

BİLDİRİ BAŞLIĞI / PAPER TITLE

Bir Çağın Kapanmasına Neden Olan Göç: Deniz Kavimleri'nin Göçü

BİLDİRİ ÖZETİ / ABSTRACT

Dünya tarihinin kırılma noktalarından biri MÖ.12. yüzyılda Doğu Akdeniz'de gerçekleşen ve Tunç Çağı'nın sona ermesine neden olan bir göç dalgasıdır. Bugün hala bu toplulukların neden bu denli büyük bir göç hareketine kalkıştığı konusu tartışmalı olsa da Balkan yarımadasının güneybatı bölgelerindeki bazı Trak kavimlerinin hareketinden kaynaklanan bu göçlerin ekonomik, askeri ve siyasi zorunluluklarla birlikte nüfus artışına bağlı olarak gerçekleştiği kabul edilmektedir. Yakındoğu'nun kaderini değiştiren bu göç dalgası ile pek çok kadim uygarlık tarih sahnesinden çekilmiştir. Ege'de Miken Yunanistanı olarak bilinen saray merkezli dünya yok olmuş, Anadolu platosunda 600 yıl hâkimiyet sürmüş Hitit İmparatorluğu son bulmuş, Mısır Firavunları Merneptah ve III. Ramses, bu halklarla Mısır kıyılarında ve Delta bölgesinde çarpışmak zorunda kalmışlardır.

Bu bildiri, Eskiçağ tarihinin en dehşetli dönüm noktalarından biri olarak kabul edilen ve Mısırlılar tarafından *Deniz Kavimleri* olarak adlandırılan halkların kitlesel göçünün, MÖ. I. yüzyılda Anadolu coğrafyasının siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel yapısını nasıl kökten değişime uğrattığını konu edinmiştir.

ANAHTAR KELİMELER / KEY WORDS

Göç, Deniz Kavimleri, Tunç Çağı, Anadolu

SOYADI / *SURNAME* : İgüs/İsmailoğlu
ADI / *NAME* : Esmay Hayriye
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr./Uzman

BİLDİRİ BAŞLIğI / *PAPER TITLE*

KALEBENTLİK VE BİR COğRAFYANIN MUTEBERLEŞTİRİLMESİ: CEVAT ŞAKİR ve BODRUM ÖRNEğİ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Türkiye yazın tarihinde müelliflerin, siyasi erk tarafından cezalandırılmalarıyla, yaşadıkları topraklardan başka bir coğrafyada yaşamaya tabii tutuldukları ya da daha kavramsal bir ifade ile sürgün edildikleri sayısız örnek mevcuttur. Ancak görünüşte menfi olarak algılanan bu zorunlu ikamet hali, ehl-i kalem sınıfı için olumsuzluktan ziyade, yazınsal üretimlerini çoğalttıkları dönemler olarak biyografilerinde yer almıştır.

Erken Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatının önemli bir siması olan Cevat Şakir, siyasi bir nedenden dolayı, İstiklal Mahkemelerince sürgün cezası türlerinden biri olan kalebentlikle cezalandırılmış ve Bodrum Kaleiçine cezasını çekmek üzere gönderilmiştir. İki buçuk yıllık zorunlu ikametden sonra, buradan ayrılan yazarın iç dünyasında, Bodrum aşkı ağır basmış ve bir daha ayrılmamak üzere Bodrum'a tekrar geri dönmüştür. Bu dönüş, yazarın yazın hayatında milat olmuş, eserlerinde Bodrum ve öğeleri baskın olarak yer almıştır.

Cevat Şakir, Bodruma ilişkin metinlerinde, Bodrum'a ait kentsel mekânların temsiliyetini pekiştirerek, okuyucunun usunda Cennet Köşesi Bodrum İmgesini başarı ile oluşturmaktadır. Bu temsilliyette, 1940'lar ve 1950'liler Türkiye'sinde periferi sayılabilecek Bodrum'u, düşlenen imge kılığına sokup, bölgenin muteberleşmesini, sürekli gidilmeyi arzu edilen düşsel mekan haline getirmektedir.

Bu metnin başat derdi, zorunlu ikametgâh süreci yaşayan bir yazarın metinleri ile bir bölgenin kaderini nasıl değiştirdiği olacaktır. Ayrıca Bodrum'un ilerleyen yıllarda kitlelere ulaşma serüveni, dolayısıyla da tarihi, kültürü ve doğal güzellikleri ile yerellikten evrensellik yolunda ilerlemesi ile bir sürgün şehri olan Bodrum'un kentsel ve mimari mekânları Cevat Şakir'in metinlerin üzerinden okunacaktır.

ANAHTAR KELİMELELER: Göç, Sürgün, Edebiyat, Cevat Şakir Karaağaç, Bodrum.

Prof.Dr.Ergün LAFLI

BİLDİRİ ÖZETİ

Eskiçağ'da Samsun'a Yapılan Göçler.

Eskiçağ'da Amisos/Samsun kentinin bulunduğu Pontos Bölgesi Antik Yunanca'da "deniz" anlamına gelmekte de denizsel göçler yolu ile canlanmış bir bölge idi. Bölge Amasyalı Strabon'dan itibaren antik yazarlarca Karadeniz'in güney kıyısında Halys ırmağının (Kızılırmak) doğusunda yer alan Kuzey Anadolu sahillerini hinterlandıyla birlikte tanımlamak için kullanılmıştır. Yine aynı dönemden itibaren bu topraklarda yaşayanlar ve Pontos kıyısında doğan kişiler için Pontoslu anlamına gelen "Pontikos" terimi kullanılmıştır. En eski Yunan destanı olan Argonautlar göçü Karadeniz sahilleri üzerinden Kolhis ülkesine gerçekleştirilmiştir. Bölgeye Ege Bölgesi'nden göçler İ.Ö. 7. yy.'un sonunda başladığı ve Samsun, Sinop, Samsun, Giresun ve Rize gibi çok sayıda kentin Batı Anadolu kolonistler tarafından kurulduğu bilinmektedir. Bu bildiri Eskiçağ tarihi ve arkeoloji bilimleri bazında Arkaik ve Klasik çağlarda vuku bulan bu göçlerin Samsun İli'ndeki izleri derlenecektir.

Samsun Strabon'un aktardığına göre Hititler döneminde Eneti adını taşımaktaydı. İ.Ö. 6. yy.'da Samsun'da Miletlilerin geldiği bölgeye "Peiraieus" adı verilmiştir. Daha sonraları ne koşullarda olduğu bilinmemekle birlikte şehir "Amisos" adını almıştır. Bizans İmparatorluğu zamanında kent "Aminosos" olarak adlandırılrsa da, "Amisos" adı yaygın olarak kullanılmaya devam etmiştir. Antik Yunanca'da omega yerine omikron ile yazılan şehrin ismi iki harf arasındaki benzerlikler nedeniyle Latin alfabesine çeviride "Amisus" şeklinde de okunabildiğinden, dönemin Roma kaynaklarında Samsun ismine hem "Amisos", hem de "Amisus" şeklinde kullanımlara rastlanmaktadır. İ.Ö. 562 yılında Miletli denizciler ve göçmenler şehre göç etmiş ve bir koloni kurmuşlardır. İ.Ö. 546'da ise Lydia Kralı Kroisos Akhemenid İmparatoru II. Kyros arasında geçen savaş sonrası şehir Pers hakimiyetine girmiş ve şehre Pers göçü başlamıştır.

ANAHTAR KELİMELEER

Canik, Samsun, Eskiçağ, göçler, Antik Yunanlılar, Romalılar, Karadeniz, Miletos, Phokaia, İzmir, arkeoloji, Eskiçağ tarihi, epigrafi.

SOYADI / *SURNAME*

:Dağaşan, Aydın

ADI / *NAME*

: Emre, Selçuk

UNVAN / *TITLE*

: Yrd. Doç.Dr., Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

GÖÇÜN SOSYAL HAYATA YANSIMALARI: 93 HARBİ DÖNEMİ'NDE OLTU'DAN TOKAT'A BİR GÖÇ HİKÂYESİ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

İnsanlığın ortaya çıkışından itibaren başta siyasal, toplumsal, ekonomik, coğrafi nedenlerle bireylerin ya da toplulukların buldukları, oturdukları yerleşim yerini bırakarak başka bir yerleşim yerine ya da başka bir ülkeye gitme eylemi olan göç, Türk tarihi ve kültürü ve edebiyatında da yüzyıllar boyunca sürekli karşımıza çıkan bir olgudur. Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılma döneminde Osmanlı padişahı II. Abdülhamit ve Rus çarı II. Alexander döneminde yapılmış olan bir Osmanlı-Rus Savaşı olan 93 Harbi ya da 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı, Rumi takvime göre 1293 yılına denk geldiğinden Osmanlı tarihinde 93 Harbi olarak bilinir. Ayastefanos Antlaşması'nın yerine imzalanan Berlin Antlaşması ile, çok fazla toprak kaybeden Osmanlı Devleti'nin Balkanlar'da ve Kafkasya'daki vatandaşları mülteci konumuna düşmüş, savaş süresince ve savaştan sonra Anadolu'ya ve Anadolu içinde de bölgeden bölgeye göç etmek zorunda kalmışlardır. Bu çalışmada 93 Harbi Dönemi'nde Oltu yöresinden Tokat'a göç eden bir ailenin göç esnasında ve göç sonrasında yaşadıkları sosyo-kültürel boyutuyla ele alınacaktır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Göç, 93 Harbi

SOYADI / *SURNAME* :Kapka
ADI / *NAME* : Emine
UNVAN / *TITLE* : Doktora Öğrencisi

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*: Kelt Göçleri:

Avrupa'ya Yayılış ve Faaliyetler

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*: *İnsanlık tarihi, genelde nedenleri birbirinden farklı olmayan küçük çaplı ya da kitlesel pek çok göçe tanıklık etmiştir. Göç kavramı, esas itibariyle mekânsal değişiklik olarak tanımlansa da toplumlar bu fiziki hareketle birlikte ciddi değişimler geçirirler; bunun yanı sıra kültürel, ekonomik ve demografik yapının değişmesiyle göçmen toplumlar kadar göç edilen yerdekiler de bu olaydan etkilenmektedirler. Tarih öncesi dönemde dünyanın siyasi, kültürel ve demografik yapısını etkileyen birçok göç hareketi yaşanmıştır. Hellenlerin Kelttoi (Keltler), Romalıların Galli (Galler) adıyla bildikleri, Hint-Avrupalı halkın İ.Ö. V. ve III. yüzyıllarda büyük kabileler halinde Avrupa (İ.Ö. V-IV. yüzyıl) ve Anadolu'ya (İ.Ö. III. yüzyıl) yapılan göç hareketleri bunun bir örneğini teşkil etmektedir. Bu göç hareketlerinden ilki bildirimizin konusunu oluşturmaktadır. Konu hakkında eski Yunan ve Latin dilinde yazılmış antik edebi kaynaklar, yazıtlar ve birçok arkeolojik kalıntı mevcuttur. Keltlerin ataları, Ren Irmağı'nın kuzeyindeki Herkyrnia Ormanları'nda oturmakta ve Keltçe konuşmaktaydılar. Kuzey Avrupa'nın adı bilinen ilk yerli halkı olan Keltlerin tarih öncesi dönemlerini, Hallstat (İ.Ö.VIII.-V.) ve La Tene (İ.Ö. V.-I) kültürü temsil etmektedir. Bu bildirideki amacımız, Hallstat kültürü döneminden itibaren büyük kabileler halinde Avrupa'ya göç etmeye başlayan Keltlerin göç nedenlerini, nasıl geliştiğini, göç sonrası faaliyetlerini ve Avrupa'da bıraktığı etkileri, ulaşılabilen kaynaklar ışığında değerlendirmektir.*

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*: *Keltler, Galler, Kelt Göçleri, Avrupa*

SOYADI / *SURNAME* : İslamoğlu
ADI / *NAME* : Emel
UNVAN / *TITLE* : Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

TÜRKİYE’DE TERSİNE GÖÇE NEDEN OLAN FAKTÖRLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Toplumsal hareketliliği ifade eden göç, ekonomik, siyasal ve kültürel birçok değişime neden olmakta, gerek sebepleri gerekse sonuçları açısından güncelliğini korumaktadır. Son yıllarda göç veren gelişmekte olan bir ülkenin, bölgenin veya şehrin, göç almaya başlaması sürecini ifade eden tersine göç olgusu üzerinde durulmakta ve akademik alanda da tartışmalara konu olmaktadır.

Türkiye’nin 1950’li yıllarda tanıştığı iç göç olgusu, önemli toplumsal değişimlere neden olmuştur. 1980 sonrasında daha da hızlanan ve 2000’li yıllara kadar kırsal alandan kentsel alanlara doğru seyir gösteren göç akımı, kentsel bölgelerde yoğun nüfus baskısı, çarpık kentleşme, gecekondulaşma gibi ekonomik ve sosyal pek çok soruna yol açmıştır. Bu sorunların zamanla kentlerin çekici özellikleri üzerinde yarattığı olumsuzluklar, kentsel bölgelerdeki çekiciliğin yanısıra iticiliğin de başlamasına neden olmuştur. Ayrıca kırsal alanların da yeni çekim alanları haline dönüşmeye başlaması, tersine göçü Türkiye’de özellikle 2000’li yıllarla birlikte önemli bir olgu haline getirmiştir. Yine Türkiye’de son yıllarda göç veren bölgelerde yapılan yatırım teşvikleri, istihdamı artırıcı politikalar ve tersine göçü teşvik eden uygulamalar, bu bölgeleri çekici kılmış ve tersine göçü hızlandırmıştır.

Bu çalışma Türkiye’de tersine göçe neden olan faktörleri incelemeyi amaçlamaktadır. Tersine göçün son yıllarda sıklıkla gündeme gelen ve tartışılan bir konu olması bu çalışmayı değerli kılmaktadır. Bu çalışmada araştırma yöntemi olarak derinlemesine mülakat seçilmiştir. Türkiye’de tersine göçün en çok olduğu illerdeki, tersine göç etmiş 18 aileyle yüz yüze gerçekleştirilen görüşmeler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

İç Göç, Tersine Göç, Türkiye.

SOYADI / *SURNAME* : ALVER
ADI / *NAME* : ELMAS
UNVAN / *TITLE* : UZM. KLİNİK PSİKOLOG

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Türkiye’de Göç ve Göçün Psikolojik Boyutları

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Türkiye coğrafi konumu nedeniyle tarih boyunca zorunlu göç hareketlerine maruz kalmıştır. Günümüzde de devam eden bu zorunlu göç hareketleri beraberinde çeşitli faktörleri de bir araya getirmektedir. Bu faktörlerden en önemlisi, bireylerin yaşamını sürdürmeye başladığı yeni bir toplum ile etkileşimleri ve bu topluma uyum sürecidir. Bu uyum süreci göç eden bireylerde; yalnızlık duygusu, yabancılık, kendini değersiz hissetme gibi duyguların yaşanmasına neden olmaktadır. Bunun sonucu olarak da ortaya çıkan yoğun stresle başa çıkamama göç eden bireylerde anksiyete bozuklukları ve depresyon gibi ruh sağlığı sorunlarının yaşanmasına zemin hazırlamaktadır. Göç eden bireylerin ruh sağlığının korunması için, yeni topluma uyum sürecinde karşılaştıkları zorlukların profesyoneller tarafından araştırılması ve yaşam koşullarının iyileştirilmesi gerekmektedir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, Ruh Sağlığı, Psikolojik Boyut, Toplumsal Uyum

SOYADI / *SURNAME* : GÜVEN DEMİR

ADI / *NAME* : Elif

UNVAN / *TITLE* : Arş. Gör.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Üniversite Eğitimi Nedeniyle Geçici Göç Yaşayan Öğrencilerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Bu çalışmanın amacı üniversite eğitimi sebebiyle geçici göç yaşayan öğrencilerin psikolojik dayanıklılık düzeylerinin hemşehrilik tutumları, psikolojik doğum sırası ve kültürel zeka değişkenleri açısından incelenmesidir. Bu amaçla araştırmanın örneklemi 2016-2017 eğitim öğretim yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesinde öğrenim gören ve Samsun ili dışında yaşayan üniversite öğrencileri arasından seçilmiştir. Araştırma verileri, Hemşehrilik Tutum ölçeği, Yetişkinler için Psikolojik Dayanıklılık Ölçeği, White-Campbell Psikolojik Doğum Sırası Envanteri ve Kültürel Zeka Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde çok değişkenli regresyon analizi yapılmıştır. Araştırma devam etmekte olup, bulgulara daha sonra değinilecektir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, Psikolojik Dayanıklılık, Hemşehrilik, Kültürel Zeka

SOYADI / *SURNAME* :Macar
ADI / *NAME* : Elçin
UNVAN / *TITLE* : Prof. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Karadeniz'deki Protestan Rumlar ve Yunanistan'a Göçleri

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Merzifon merkezli Protestan misyonerlik faaliyetleri sonucunda, 19. yüzyılın son çeyreğinde, Karadeniz bölgesindeki Rumlar arasında küçük Protestan cemaatleri ortaya çıktı. On yerleşimde ortaya çıkan bu cemaatlerin en kalabalık olanları, Semen, Ordu ve Fatsa'ydı. Lozan Antlaşması çerçevesinde imzalanmış olan Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi'nin dışında kalmalarına rağmen, Ortodoks Rumlarla birlikte Yunanistan'a göç etmeyi tercih ettiler. Yunanistan'da özellikle Katerini, Veria ve Selanik şehirlerine yerleştiler.

Bildirinin temel kaynaklarını, Boston'daki American Board arşivi, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, The Missionary Herald, SALT (Eski Osmanlı Bankası Arşivi) bünyesindeki American Board'un İstanbul şubesi arşivi oluşturmaktadır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Karadeniz, Protestanlar, Rumlar, gayrimüslimler, Yunanistan

SOYADI / *SURNAME* : UZUN
ADI / *NAME* : EFKAN
UNVAN / *TITLE* : Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

*Eşkîya ve Asiler Arasında Sıkışan Reayanın Refahı Meselesi: Göç, Sürgün ve İskân
(17. Yüzyıl Osmanlı Taşrasında Sükûnet Arayışları)*

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

İnsanlık tarihi boyunca hem devletler hem de toplumlar için ciddi bir mesele olan mecburi (gönülsüz) göç veya Osmanlıdaki tabiri ile “kaçgun” birçok sebebin bir araya gelmesi ile oluşmuş içtimai bir problemdir. Bu problem günümüzde de olanca hızıyla ve acımasızlığıyla devam edip gitmektedir. Günümüz göç hadiselerini geçmiştekilere nazaran çok daha kolay tanımlayabilmek mümkündür çünkü elimizde çok daha fazla bilgi ve belge vardır. Ancak tarihi süreçte bu meseleyi her zaman ayan beyan görebilmek ve net teşhisler koyabilmek mümkün değildir.

Bu mesele klasik dönem Osmanlı tarihi için de çetrefilli ve zor aydınlatılabilecek bir alanı tarif etmektedir. İki cephesi olan bu zorluk; hem kaynakların azlığı hem de bu kaynakların meseleye bakışı açısından ele alınarak incelenmelidir. Özellikle Celali İsyânları ve takip eden uzun zaman dilimi içerisinde önce ve çoğunlukla eşkıyaların zulüm ve yağmasından ikincil olarak ise devlete isyan eden paşaların zorbalığı, iklimsel değişiklikler ve ekonomik şartların bozulması yüzünden Müslim ve gayrimüslim reaya yakın veya uzak mesafelere aldırılmadan ülke içinde mecburen göç etmek zorunda kalmıştır. Devlet bu “kaçgunluk” hadiseleri neticesinde “perakende ve perişan” olan reayayı eski topraklarına döndürmek amacıyla bazı iskân projelerini yürürlüğe koymuştur. Bu iskân meselesi devletin mali kayıplarının önlenmesi, üretimde devamlılığın sağlanması ve halkın refahının temini açısından son derece önemlidir.

Bildirimizde; 17. Yüzyıl içerisinde uzunca bir zaman devam eden bu göçler ve akabinde başlatılan iskân projeleri kayda değer örneklerden hareketle incelenecek, devletin ve idarecilerin bu sosyo-ekonomik açmaz karşısında tutumu ele alınacaktır. Çalışma arşiv belgelerinden, devrin ana kaynaklarından ve tetkik eserlerden doküman inceleme ve literatür tarama yöntemleri kullanılarak tamamlanacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, Sürgün, Kaçgunluk, İskân, Eşkîya, Asi, 17. Yüzyıl, Reaya,

SOYADI / *SURNAME* : Durmaz
ADI / *NAME* : Edip
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

“ II. Dünya Savaşı Yıllarında Trakya Umûm Müfettişliği Bölgesi’nden Anadolu ve İstanbul’a Yapılan Göçler Ve Edirne’nin Sükûtu”

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

II. Dünya Savaşı yıllarında Türkiye geneli çok zor şartlar içerisinde yaşamak zorunda kalmış, birçok sıkıntı ve darlıklara katlanmış ve milletimiz türlü türlü fedakârlıklarda bulunmuştur. O güne kadar yaşanmış en büyük savaş olan II. Dünya Savaşı’ndan hiç şüphesiz en çok etkilenen yöremiz ise Edirne, Tekirdağ, Kırklareli ve Çanakkale’yi içine alan Trakya Umûm Müfettişliği yöresi olmuştur. Genç Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucularının da teşvikiyle nüfusu Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı’nın yıkıcı etkileri ile iyice azalan Trakya yöresi, Balkanlardan, I. Dünya Savaşı’nın ardından, yaşanan göçle birlikte nüfus açısından, az buçuk rahatlamıştır. Fakat bu rahatlama kısa süreli olmuş, II. Dünya Savaşı’nın çıkması ile birlikte yörenin makus talihi yine kendini hissettirmeye başlamıştır. Özellikle 1941 Yılı’nın sonbaharından itibaren, Almanya’nın, Yunanistan toprakları ile Ege Denizi’ndeki adaları işgal etmesi ve Bulgaristan’a yerleşmesi, Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile Enez’den (Edirne) İğneada’ya (Kırklareli) kadar hatırı sayılır bir kara sınırına sahip olması üzerine, yörede, bir Alman işgali korkusu, başgöstermiştir. Bu sefer de, Balkan Savaşları’nın ardından, yaşanana benzer nitelikte, yöreden, İstanbul ve Anadolu’ya doğru, yeni ve oldukça büyük bir göç dalgası, yaşanmıştır. On binlerce insan Trakya yöresini bırakıp, yine göç yollarına düşmüş ve İstanbul ile Anadolu’nun değişik vilâyetlerine akın etmiştir. Bu çalışmada, dönem içinde yapılan nüfus ve tarım sayımları esas kabul edilerek, II. Dünya Savaşı yıllarında yaşanan bu muazzam göçün sayısal boyutları üzerine odaklanılacak ve yaşanan bu göçler neticesinde, eski gücünü ve cazibesini yitiren, Edirne şehir merkezinin dramına dikkat çekilecektir.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Trakya, İstanbul ve Anadolu’ya Göç, Edirne’nin Sükûtu

SOYADI / *SURNAME* : YÖRÜK
ADI / *NAME* : DOĞAN
UNVAN / *TITLE* : PROF.DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

XVI. YÜZYIL AKSARAY SANCAĞINDA HARIÇ RAIYYET

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Türk tarihinin başlangıcından günümüze kadar devam eden ve an itibariyle hâlâ yaşanan göçler beraberinde pek çok dramatik hikâyeyi ve umutları barındırmaktadır. Vergi baskısı, eşkıya saldırıları, güvenlik zafiyeti, kan davaları, kavgalar, hasımlık gibi olumsuzluklardan kaynaklı zorunlu göçlerin yanında, verimli ve geniş otlaklar, meralar, tarım alanları, iş imkânları, daha iyi bir gelecek vs. gibi geleceğe dönük hayaller de bu olgunun hareket noktasını oluşturmaktadır. XVI. yüzyıl Anadolu'sunda sıkça görülen bu göçler kendi içinde şehirden şehire, şehirden kıra, kırdan şehre, kırdan kıra olmak üzere dört grupta değerlendirilebilir. Mufassal tahrir defterlerinde kişi isimlerinin üstüne veya kenarına, nereden geldiklerine ve şer'i vergilerini sahib-i arza, örfi vergilerini de sipahilerine vermeleri gerektiğine dair düşülen notlar, göçlerin mahiyeti ve karakteri hakkında veriler sunmaktadır. Sancak kanunnamelerinde hariç raiyyet olarak adlandırılan bu kişi ve zümrelerin hukuki statüleri hakkında oldukça teferruatlı bilgilerin bulunması, göçlerin yaygınlık derecesine de ışık tutmaktadır. Bunlar, defterlere ilgili timar biriminin daimî nüfusundan veya vergi hanelerinden ayrı kaydedilmiş, böylelikle göçmenlerin veya hariç raiyyetin geçiciliğine atıf yapılmıştır. Ancak göçmenlerin geçici olarak geldikleri yerlerde zamanla kalıcı oldukları da tarihi bir hakikattir. Bu bağlamda bildirimiz, Aksaray sancağına gelenlerin veya buradan gidenlerin, nerelere ve neden gittikleri sorularına cevaplar arayacak, bunların toplam nüfus içindeki oranları tespit edilmeye çalışılacak, ayrıca diğer sancak ve kazalarla karşılaştırmalar yapılarak Aksaray'ın gidenler ve gelenler nezdindeki pozisyonu değerlendirilecektir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*:

Göç, Göçmen, Toprak, Konargöçer, Köy, Yerleşme, Vergi

SOYADI / SURNAME :İNCE ERDOĞAN

ADI / NAME : Dilşen

UNVAN / TITLE : Doç.Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / PAPER TITLE

Bulgaristan Türklerinin 1950/1951 ve 1989 Türkiye'ye Göçünün İzmir Basınında Karşılaştırmalı Analizi

BİLDİRİ ÖZETİ / ABSTRACT

Bulgaristan'dan ilk büyük kitlesel göç hareketi 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sonrasında gerçekleşmiştir. 1912-1913 Balkan Savaşı sonrasında ise Bulgaristan'da yaşayan Türkler, Bulgar komitacılarının zulmünden kaçmak için tekrar yollara düşmüşlerdir. Bu dönem de Batı Trakya'dan 200.000, Makedonya'dan ise 240.000 Türk, Anadolu'ya göç etmiştir. I. Dünya Savaşı sonrası Bulgar Hükümeti Neuilly Antlaşması ile Bulgaristan'da yaşayan Türklerin haklarının korunması konusunu garanti altına aldığı bildirilmiştir. Türk Hükümeti de Lozan Antlaşmasınının 37. ve 45. maddeleri ile Türkiye'de yaşayan azınlıkların haklarının korunacağı garantisini vermiştir ki Bulgarlarda bu azınlıklar kapsamındadır. Bulgaristan'dan Türkiye'ye göçler Cumhuriyet döneminde de devam etmiş, her iki ülke arasındaki ilişkiler 18 Ekim 1925'de Ankara'da imzalanan "*Türk-Bulgar İkamet Sözleşmesi*" ile normalleşmeye başlamıştır. Bu sözleşme ile Türk ve Bulgar vatandaşların isteğe bağlı göçlerine engel olunmayacağı, taşınabilen mallarını, hayvanlarını yanlarında götürebilecekleri konusunda kararlar alınmıştır. Ayrıca iki ülke vatandaşları gayrimenkullerini ise serbestçe satabilecek ve bu satıştan elde edecekleri gelirleri beraberlerinde götürebileceklerdir. Bu dönemde yapılan göçler isteğe bağlı olarak gerçekleşmiştir. Bulgaristan'da yaşayan Türklerin üzerinde Bulgar komitelerinin yapmış oldukları baskıların gün geçtikçe artması Türkiye'ye göç eden Türklerin sayılarında artışına neden olmuştur. 1939 yılına kadar Bulgaristan'dan Türkiye'ye toplam 198.688 Türk göç etmiştir.

Eylül 1944'de Sovyet askerlerinin Bulgaristan'a girmesiyle birlikte komünist rejim ülkede hakim olmuş ve bu dönemde 1925 Antlaşması dondurulmuştur. Bulgar Hükümeti bu dönemde ülkede yaşayan yaklaşık bir milyon Türkün üzerinde asimilasyon politikası izlemiş ve Sovyet Rusya'dan da destek almıştır. Bulgar Hükümetinin izlediği bu politikada Türkiye'de siyasi iktidarın değişmesi ve yeni hükümetin Batı bloğuna yaklaşması da etkili olmuştur.

Bilirdirde yer alacak olan diğer göç hareketi de Jivkov döneminde (1962-1989) yaşanmıştır. Bu dönemde "tek milletli Bulgaristan" oluşturma politikası Bulgaristan'da yaşayan Türkler üzerindeki baskıyı arttırmıştır. Özellikle 1984 yılından itibaren bu politika daha da baskıcı bir hal almıştır. Zorunlu isim değişikliği, Türkçe yasağı, dini ve kültürel yaşamın kısıtlanması Bulgaristan'da yaşayan Türklerin kitlesel hareket etmelerine neden olmuştur. Tutuklamalar ve sınır dışı edilmeler döneme damgasını vurmuş ve Türk-Bulgar ilişkilerini gerginleştirmiştir.

Hazırlanacak olan bildiride her iki göç hareketinin ana karakterinden bahsedilecek ve sonra da bu göç hareketlerinin kültürel, sosyolojik ve siyasal farklılıkları hem Türk Hükümeti hem de Bulgar Hükümeti açısından değerlendirilecektir. Karşılaştırma yönteminin kullanılacağı bildiri de göçmenlerin Türkiye'de kalış süreleri, göç zamanları, göçmenlerin Bulgaristan'da yaşadıkları sıkıntılar, Türkiye Cumhuriyetinin iskan politikaları ve göçmenlerin uyum süreçleri ele alınacak ve bu faktörlerin Yeni Asır, Demokrat İzmir, Anadolu gaztelerindeki yansımaları analiz edilecektir.

ANAHTAR KELİMELER

Bulgaristan, 1950-51, 1989, Türkiye, Göç, İzmir, Basın/ Bulgaria, 1950-51, 1989, Turkey, Immigration, Smyrna

SOYADI / *SURNAME* : ÇELİK EREN
ADI / *NAME* : Dilek
UNVAN / *TITLE* : Araştırma Görevlisi

Hemşirelerin Zorunlu Göçle Gelen Bireylere Yönelik Eleştirel Düşünme Eğilimleri

Özet:

Bu çalışma hemşirelerin zorunlu göçle gelen bireylere yönelik eleştirel düşünme eğilimlerini incelemek amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı ve kesitsel türde yapılan bu çalışma 200 hemşireyle yapılmıştır. Çalışmanın verileri 18 soruluk veri toplama formu ve UF/EMI Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin toplanmasına başlamadan önce gerekli izinler alınmıştır. Çalışma kapsamındaki hemşirelerin eleştirel düşünme eğilimlerinin orta düzeyde olduğu bulunmuştur. Çalışma kapsamındaki hemşirelerin yaşadıkları yer ile Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği toplam puan ortalaması arasında anlamlı bir fark olduğu ($p<0,05$), il merkezinde yaşayan hemşirelerin puan ortalamasının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Hemşirelerin zorunlu göçle gelen bireylere bakım verirken güçlük yaşama durumları ile Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği toplam puan ortalaması arasında anlamlı bir fark olmamasına rağmen ($p>0,05$); katılım eğilimi, bilişsel olgunluk ve yenilikçi olma alt boyut puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ve farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Hemşirelerin çevresinde zorunlu göçle gelen bireylerle yaşadıkları sorunlar ile Eleştirel Düşünme Eğilim Ölçeği puan ortalaması arasında anlamlı bir fark olduğu ($p<0,05$), kabul sorunu yaşayan hemşirelerin puan ortalamasının düşük olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hemşire, Eleştirel Düşünme Eğilimi, Zorunlu Göç.

SOYADI / *SURNAME* : BEYAZ
ADI / *NAME* : Deniz
UNVAN / *TITLE* : Öğr. Gör.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Samsun'dan Kocaeli / İstanbul'a Göç Eden Ailelerin Doğum ve Doğum Sonrası İnançları

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Göç, dini, iktisadi, siyasi, sosyal ve diğer sebeplerden dolayı insan topluluklarının hayatlarının tamamını veya bir bölümünü geçirmek üzere bir iskân ünitesinden, bir başkasına yerleşmek suretiyle yaptıkları coğrafi yer değiştirme hareketidir. Göçler tarihsel süreç içerisinde o kadar etkili olmuştur ki devletler yıkıp, devletler kurmuş, çağlar sona erdirip yeni çağlar başlatmıştır. Tarihi öneminin yanında sosyolojik, ekonomik ve siyasi etkileri de büyüktür.

Göçlerin olduğu coğrafyalarda sosyal çözümler, yozlaşmalar görülür. Çalışmamızda göç eden ailelerin memleketlerinde sürdürdükleri inançları, göç ettikleri yerlerde de devam ettirip ettirmedikleri incelenmektedir. Samsun'dan Kocaeli ve İstanbul'a göç etmiş aileler ile anket çalışması yapılarak, doğum ve doğum sonrası inançlarında farklılaşma olup olmadıkları incelenmektedir.

Geçiş dönemleri içinde doğum en fazla inanç, uygulama, gelenek ve ritüel barındırması bakımından özellikle seçilmiştir. Doğum her toplumda olduğu gibi Türk toplumunda da büyük önem arz etmektedir. Çocuğun olmaması, kadının doğurganlığının sorgulanması, soyun devam etmemesi hala toplumun önemle üzerinde durduğu konulardır. Anne gebe kaldığı andan itibaren bebeğini korumak için çeşitli ritüeller gerçekleştirir. Cinsiyet tahmin etme yöntemleri, doğuma hazırlık, gebe iken kaçınılması gereken davranışların sayısı oldukça fazladır. Doğum sonrası ise bebeğin ve annenin en çok korunmaya ihtiyaç duyduğu zamandır. “*Lohusanın mezarı 40 gün açıktır*” sözü dilimize yerleşmiştir. Doğumun steril hastane ortamında gerçekleşmediği zamanlarda anne ve bebeğin ölüm oranları çok yüksekti. Son yıllarda bilinçlenen anne ve tedavi olanaklarının artması ile bu oran düşmüştür. 2015 verilerine göre bebek ölüm oranı binde 31'den binde 7,8'e, anne ölüm oranı da yüz binde 64'ten yüz binde 15,5'e inmiştir.

Ölüm oranlarının yüksek olduğu dönemlerde bebeği ve anneyi korumak için pek çok gelenek oluşmuştur. Samsun'da yaşamış ailelerin, göç ettikten sonra bu gelenekleri ne ölçüde devam ettirdikleri çalışmamamızın sonucu olarak sunulacaktır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Göç, Halkbilim, Doğum, İnanç, Gelenek

SOYADI / *SURNAME* : Uslucan
ADI / *NAME* : Cihat
UNVAN / *TITLE* : Doktora Öğrencisi

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Osmanlı Coğrafyasında Ev Göçü (1789-1850)

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Göç kavramı mahiyet ve şekil yönünden çeşitli başlıklarda sınıflandırılmaktadır. Bu durum Osmanlı Devleti özelinde irdelendiğinde göç uygulamaları açısından bir terminolojiden bile söz edilebilmektedir.

Osmanlı Devleti'nde göçler; güzergâh ve yön, iştirak edenlerin sayısı ve mahiyeti, göçe kimin karar verdiği ve sürelerine göre çeşitli tasniflere tabi tutulmakta ve incelenebilmektedir. Bu göçler, kimi zaman devletin planlı bir uygulamasının kimi zaman da bir bozulma ve çözülme sürecinin sonucudur.

Bu çalışmada, Osmanlı Devleti'nde belirli bir zaman aralığında gerçekleşen Ev Göçleri incelenecektir. Bu göçlerin mahiyeti, sıklığı, yönü ile kimlerin bu göçleri gerçekleştirdiği tespit edilmeye çalışılacaktır. Göçlerin devlet idaresi tarafından nasıl karşılandığı ve siyasi iktidarın buna nasıl bir refleks gösterdiği tespit edilecektir.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Ev Göçü, Göçmen, Nüfus, İskân

TÜRKİYE’DE KIRDAN KENTE GÖÇ SÜRECİNDE ETKİLİ OLAN ARACI FAKTÖRLER

Prof. Dr. Cevdet YILMAZ

19 Mayıs Üniv. Eğitim Fakültesi, OÖSAEB, Coğrafya Eğitimi ABD, Samsun
cyilmaz@omu.edu.tr

Özet

Türkiye son elli yıldır hızlı bir kentleşme süreci yaşamaktadır. Özellikle 1980’li yıllarda hız kazanan kırdan kente göç olgusunda *itici*, *çekici* ve *iletici* olmak üzere başlıca 3 faktör rol oynamaktadır. Bunlardan; geçim sıkıntısı, ek gelir ihtiyacı, eğitim, sağlık ve iş alanlarının yetersizliği gibi unsurlar kırsal kesimdeki *“itici faktörler”*i oluştururken; daha iyi eğitim ve sağlık olanakları, iş bulma ümidi, modern hayat tarzına duyulan özlem ve daha iyi yaşama arzusu gibi unsurlar da kentlerdeki *“çekici faktörler”*i oluşturmaktadır.

İtici ve çekici faktörler arasındaki ilişkiyi ise (aracı olan ya da kolaylaştıran anlamında) *“iletici faktörler”* sağlamaktadır. 1950’li yıllardan itibaren, karayolu ağının yaygınlaşmasına paralel olarak, en ücra köylere kadar Türkiye’nin hemen her yerinden başta İstanbul olmak üzere *büyük kentlere günübürlük ulaşım olanağının* ortaya çıkması iletici faktörlerin başında gelmektedir. Kentlere daha önce göç etmiş kişilerin arkadan gelenlere ev ve iş bulmada yardımcı olmasını içeren *hısımlık ve hemşehrilik bağları* ise ikinci önemli faktördür. Bunların dışında iletişim ve haberleşme imkânlarının gelişmesi, özellikle *internetin yaygınlaşması, gazete ve televizyonların etkisi* vb. hususlar da diğer *iletici faktörler* olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye’de, bugüne kadar çeşitli bilimsel araştırmalarda ele alınan ve yukarıda başlıcaları belirtilen iletici unsurlara son yıllarda yenileri eklenmiştir. Herbiri ayrı araştırma konusu olabilecek bu yeni faktörler şunlardır; *-Ekili alanların dikili hale gelmesi, -Eğitimde taşınmalı sistem, -Yurtdışına göç ve geri dönüşler, -Yeniden yerleştirme, - Askerlik, - Kırdan refah düzeyinin artması, - Yüksek öğrenim, - Sezonluk istihdam, - Evlilik.*

Araştırmada arazi gözlemleri ve nitel araştırma teknikleri kullanılarak yapılan mülakatlardan elde edilen veriler kullanılmıştır. Bunun için; kendi saha araştırmalarımız sırasındaki gözlemlerimiz yanında Türkiye’nin muhtelif illerine ait köylerden üniversitemize gelen öğrencilerimiz vasıtasıyla uyguladığımız anketlerden elde ettiğimiz bilgiler birlikte değerlendirilerek mekansal analizler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Kırdan kente göç, kentleşme, iletici faktörler.

SOYADI / *SURNAME* : ŞAHİN
ADI / *NAME* : CEMİLE
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*: TÜRK BASININDA 1989 BULGAR
TÜRKLERİNİN GÖÇÜ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Rusya, Boğazları ele geçirmek, Balkanlarda mutlak Rus nüfuzunu sağlamak ve Güney'e sıcak denizlere inmek amacıyla Balkan devletlerini kışkırtarak yani Panislavist politikasını uygulayarak, her fırsatta Türklere karşı düşmanca tavırlar içerisinde olmuş ve mücadele etmiştir. Fransız İhtilali ile birlikte gelişen Milliyetçilik hareketlerini körükleyerek özellikle Balkan uluslarını kendi tarafına çekmek yoluyla bölgeyi ele geçirme planları yapmıştır. Bu plan doğrultusunda, bir yandan Rusya'da eğitilerek, Türklere karşı düşmanca ve zulüm yapabilecek tarzda Bulgar yönetici kesimi yetiştirilirken, diğer yandan da Türklere yönelik gizli komiteler kurma ve saldırı amaçlı silahlandırma faaliyetleri devam ettirilmiştir.

Osmanlı Devleti'nin 1878 tarihinde içişlerinde bağımsız bir prenslik olarak tanıdığı Bulgar Prensiği, İkinci Meşrutiyetin ilanından sonra yaşanan karışıklık ve Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu durumdan faydalanarak, 1908 tarihinde Osmanlı Devleti'nden ayrılarak, bağımsızlığını kazanmıştır. Rusların Balkanlar bölgesinde yaydığı ayrılık ve Türklere yönelik düşmanlık tohumları, en fazla Bulgarları etkilemiş ve Bulgaristan'da yaşayan Türklere yönelik sosyal ve kültürel bakımdan baskılar başlamış, insanca yaşama hak ve hürriyetleri ellerinden alınmaya çalışılmıştır. Neticede Bulgaristan'dan Anadolu'ya yönelik göçler başlamıştır.

Önemli uygarlıkların yaşadığı önemli bir coğrafya olan Anadolu, özellikle Osmanlı'nın son dönemlerinden itibaren yani Cumhuriyet öncesinde ve sonrasında sürekli göçe maruz kalmıştır. Anadolu'ya yapılan göçlerde, Bulgaristan'dan gelen göçler önemli bir yere sahiptir. Aralıklarla 1989 yılına kadar devam eden bu göçler, kitlesel göç hareketi olma özelliğini taşıdığından oldukça önemlidir. Türk kökenli Müslüman Bulgar vatandaşlarının, Bulgar yöneticiler tarafından göçe zorlanması neticesinde çeşitli dönemlerde yapılan Bulgaristan göçleri, son olarak 1989 yılında gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmada, Bulgaristan'dan Türkiye'ye yönelik 1989 yılında meydana gelen büyük göç hareketi ve bu göç hareketi esnasında ve sonrasında yaşanan sıkıntılar, dönemin basınında çıkan ilgili haberler de incelenerek ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*: Göç, Bulgar Göçü, Rusya, Balkanlar, Bulgaristan, Türkiye

SOYADI / *SURNAME* : SARIKAYA
ADI / *NAME* : CAFER
UNVAN / *TITLE* : DOKTORA ÖĞRENCİSİ

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Karadeniz’den Arjantin’e Göçler (1889-1979)

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

19.yüzyıldan itibaren dünyanın her yerinden göç almaya başlayan Güney Amerika ülkesi Arjantin’e, Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti zamanında da çok sayıda Türk göç etmiştir. Bu bildirinin amacı Arjantin’de bulunan 1889-1979 yılları arasındaki arşiv kaynaklarından yola çıkarak Karadeniz’in önemli şehirlerinden Samsun ve Ordu’dan Arjantin’e gerçekleştirilen bireysel ve toplu göçleri incelemektir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Karadeniz, Samsun, Ordu, Arjantin, Göç

SOYADI / *SURNAME*

: ÖZDEMİR

ADI / *NAME*

: Cafer

UNVAN / *TITLE*

: Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

GÖÇÜN HALK EDEBİYATINA ETKİSİ BAĞLAMINDA SAMSUN KURUGÖKÇE KÖYÜ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Bir toplum uzun zaman sürecinde içinde yaşadığı coğrafya ile bütünleşir. Zamanla bu coğrafya etrafında şekillenen yaşam tarzı, bütüncül olarak o toplumun kültürel dokusu ve hayatı anlamlandırmasında etkin rol oynar. Bu yüzden bir toplumun genelde kültürü özelde halk edebiyatı incelenirken, nehirleri, dağları ve ovaları gibi yaşanılan mekânın göz önünde bulundurulması gerekir. Çünkü efsaneler başta olmak üzere masallar, türküler, maniler, hikâyeler vb. bu mekâna ait unsurlar taşır.

Toplumun savaş, deprem, hastalık gibi insan ve doğal kaynaklı nedenlerle yaşadığı mekânı terk etmesi bazen bu anlatıların unutulmasına sebep olurken, bazen de geriye dönük olarak yaşanılan mekâna ait özlemleri taşımaktadır. Eski ve yeni iki coğrafya arasında köprü vazifesi gören halk edebiyatı anlatıları, kültürel belleği yaşatan ve geleceğe taşıyan önemli bir unsur olarak görülmelidir.

Samsun ili Atakum ilçesine bağlı mübadil köyü olan Kurugökçe Köyü, Kurtuluş Savaşı'ndan sonra mübadele çerçevesinde Yunanistan'dan göç etmiş Türklere ev sahipliği yapmıştır. Onlar her ne kadar anavatanlarına gelmiş olsalar da uzun yıllar yaşadıkları coğrafyayı terk etmişlerdir. Böylece kültürel bellekleriyle beraber yaşadıkları coğrafyayı Kurugökçe'ye taşımışlardır. Çalışmamızda göçün bir topluma etkisi Kurugökçe Köyü örneği üzerinde incelenip halk edebiyatında mekânın ne kadar büyük önem arz ettiği ortaya konulacaktır. Ayrıca bu mübadil köyüne ait halk edebiyatı ürünleri konunun örneklenmesi bağlamında çalışmamızda kullanılacaktır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Göç, halk edebiyatı, kültürel bellek, Kurugökçe Köyü.

SOYADI / *SURNAME* : GÜRKAN

ADI / *NAME* : BURCU

UNVAN / *TITLE* : Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*:

Çocukların “Göç” Ve “Mülteci” Kavramlarına İlişkin Algıları: Bir Metaforik Analiz

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Yer değiştirme eylemiyle gerçekleşen ve eski bir olgu olan göç, coğrafyaları çeşitli açılardan etkileme gücüne sahiptir. Kitlesel ya da bireysel göç eylemi hem terk edilen hem de yerleşilen yeni yaşam bölgelerini ekonomik, sosyal, eğitim vb. açılardan değiştirdiği gibi algılar üzerinde de etki yaratmaktadır. Bugün göç kavramının ne olduğu ve örnek olayları, sadece ders programlarıyla işlenmemekte; televizyon, internet, gazete vb. kitle iletişim araçları da bireyler üzerinde benzer farkındalık yaratılabilmektedir. Son zamanlarda devletlerarası yer değiştirme eylemi ve anayurtlarını zorunlu olarak terk eden mültecilerin durumu şehirlerarası göç olaylarına göre daha fazla konuşulmaktadır. Özellikle bu durum her türlü göçe açık olan ve mültecilere de ev sahipliği yapan bir şehirdeki çocukların zihinsel dünyasında hangi çerçevede yer almaktadır?

Bu bağlamda araştırmanın amacı ortaokul öğretim kademesine devam eden çocukların göç ve mülteci kavramlarına ilişkin algılarını metaforlar yoluyla tespit etmektir. Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim öğretim yılı Adana ilinde farklı sosyo ekonomik alt yapılı 6 ortaokulda okuyan 180 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim yöntemine göre desenlenmiştir. Araştırmada metaforun konusu ve kaynağı arasındaki ilişki “Göçgibidir/benzer. Çünkü.....” ve “Mültecigibidir/benzer. Çünkü.....” cümleleriyle sağlanacak ve veriler formlar aracılığıyla toplanacaktır. Elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle bulgulara dönüştürülecektir. Analiz sürecinde öncelikle metaforlar tespit edilecek ve sınıflandırılarak ilgili kategorileri oluşturulacaktır. Ayrıca oluşturulan kategoriler uzmanların görüşlerine sunulacak görüşlerin uyuma oranları hesaplanacaktır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*: Göç, Mülteci, Metaforik Analiz, Algı

UNVAN ADI,SOYADI : Doç. Dr. Beyhan ZABUN& Doç. Dr. Şakir BERBER

ÇALIŞMA ALANI / RESEARCH FIELD: Eğitim, Toplumsal Yapı Toplumsal Değişme

BİLDİRİ BAŞLIĞI / PAPER TITLE:

EĞİTİMİN TEMEL İŞLEVLERİ BAKIMINDAN SURIYELİ MÜLTECİLERİN EĞİTİMİ:
ANALİTİK-ELEŞTİREL/ TEORİK BİR YAKLAŞIM

BİLDİRİ ÖZETİ / ABSTRACT:

Bu çalışmada halen ülkemizde yaşayan ve muhtemelen süreç içerisinde toplumsal yapımıza demografik olarak entegre olacak olan Suriyeli mültecilerin durumu eğitimin temel işlevleri bakımından sosyolojik ve antropolojik olarak ele alınmıştır. Resmi verilere göre yaklaşık 4 milyon civarında Suriyeli ülkemizde yaşamaktadır ve 1 milyon civarında farklı kademelerde olmak kaydıyla Suriyeli öğrenci, öğrenci adayı ya da önümüzdeki süreçte öğrenci olacak çocuk bulunmaktadır. Suriyeli öğrenci nüfusu, nicel olarak bunların eğitimlerinin nasıl yapılacağı ve bu bireylerin topluma nasıl entegre edileceğinden öte, eğitimin temel işlevleri bakımından kendi toplumumuzu ve bölgemizi orta-uzun vadede ilgilendiren daha önemli bir sorundur. Çalışmada temel analiz ölçütleri olarak aşağıdaki işlevler:

- Toplumsallaştırma
- Kültürel mirası aktarma
- Siyasal işlev
- Seçme ve yöneltme işlevi
- Bireyi geliştirme işlevi
- Ekonomik işlev
- Gizli İşlevler (Bireyi koruma, Eş seçme, İşsizliği önleme, Statü kazandırma vb.)
- Toplumsal kurum ve süreçlerle ilgili işlevler

bakımından teorik/eleştirel bir yaklaşımla çözümlenmiştir.

ANAHTAR KELİMELER / KEY WORDS: Eğitim, Toplumsal Yapı, Eğitimin İşlevleri

SOYADI / *SURNAME*

:Çaçan Ogun

ADI / *NAME*

: Berna

UNVAN / *TITLE*

:Yüksek Lisans

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Osmanlı Dönemi Gazeteleri ve Dergileri Işığında Balkan Göçlerinden Örneklemeler

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Bu çalışmada 19 ve 20. yüzyıllar arasında Balkanlardan Osmanlı topraklarına yapılan göçler ile göçmenlerin sosyal ve kültürel durumlarına değinilerek, bu durumun dönemin Osmanlı basınında çıkan haberleri ele alınacaktır. Bunun için seçilen belge ve gazete örneklerinden göçün ne şekilde ifade edildiği ve hangi algıların öne çıktığı görülecektir.

Bu çalışmadaki amacımız göç konusunu, iç ve dış göçlerin neden ve sonuçlarını, arka plandaki sosyo- kültürel, politik ve stratejik yönleriyle beraber ortaya koyabilmede dönemin yazılı belgelerinin işlevini göstermektir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

19 ve 20. yüzyıl, göç, Balkanlar, gazete haberi, sosyo- kültürel sonuçlar.

SOYADI / *SURNAME*

:HAYIRSEVER

ADI / *NAME*

: Bengütay

UNVAN / *TITLE*

: Öğretim Görevlisi

ÇALIŞMA ALANI / *RESEARCH FIELD* ;

Seramik,Göç,Kadın,Yüzey Çalışmaları

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE* ;

KÜLTÜREL GÖÇ OLGUSU ve BİR ÖRNEK;KINIK ÇÖMLEKÇİ KÖYÜ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Kültür toplumsal değişimlerden etkilenerek şekillenen bir birikimdir. Ayrı kültürlerden gelen insanlar ve onların oluşturdukları topluluklarla kurulan yakın ilişkiler karşılıklı bir etkileşime sebep olur. İnsanların kendileri ile beraber birikimlerini, el becerilerini, görgü ve bilgilerini göç ettikleri bölgelere taşımaları kaçınılmazdır. Bu sebeptendir ki yoğun olarak yerleştikleri bölgelerde de kültürel açıdan baskın olmaları doğaldır. Göç ister bireysel olsun ister toplumsal olsun her zaman zordur, hem göç eden göçmenler için hem de göç ettikleri bölge insanı için zordur.

Göçmenlerin kendi kültürlerini ve zanaatlarını göç ettikleri bölgelerde sürdürebilmeleri kendilerini kabul ettirebilmeleri açısından önemlidir, bu sayede bireyler ve topluluklar arası entegrasyon çok daha çabuk sağlanır. Tıpkı Kınık çömlekçi köyünde olduğu gibi; Kınık Türkiye'nin en önemli çömlek üretim merkezlerinden biridir. Bilecik 'in Pazaryeri ilçesine bağlı Kınık köyünde 100 yıldan fazladır çömlekçilik ile uğraşmaktadır. Osmanlı-Rus savaşının ardından yaşanan göçle Bulgaristan'ın Razgrad, Dobruca, Kırcaali, Şumnu bölgelerinden göç eden ailelerin yerleştiği Kınık köyü, göçmen ailelerin Bulgaristan'daki baba mesleği olan çömlekçiliği de kendileri ile beraber getirmeleri, zanaatlarını yaşatmaları ile beraber bu kültür göçü sayesinde Kınık köyü yıllar içerisinde bir çömlek üretim merkezine dönüşmüştür.100 yıldan fazla süredir devam eden çömlekçilik köyün en önemli geçim kaynağıdır.

Bu bildiri de göçle beraber gelen kültürlerarası etkileşimin insanlar üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri ve Kınık köyü çömlekçileri örneği üzerinden göç olgusu ve kültürel göç konuları irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Çömlekçilik, Kınık Köyü, Kültür, Entegrasyon

ANAHTAR KELİMELELER;

Göç, Kınık Köyü, Kültür, Çömlekçilik,Entegrasyon

SOYADI / *SURNAME*

: Bal-İncebacak

ADI / *NAME*

: Belgin

UNVAN / *TITLE*

: Arş. Gör.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

TÜRKİYE VE AZERİ ATASÖZLERİNDEKİ GÖÇ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Arş. Gör. Belgin Bal-İncebacak¹

Yrd. Doç. Dr. Murat Bayram Yılar²

Amaç: İnsanoğlu yaşadığı olaylardan etkilenmekte ve bunun sonucu hakkında yakın çevresinden başlayarak bilgilerini paylaşma eğilimindedir. Yaşadıkları olaylardan beslenme, giyim kuşam, günlük davranış biçimleri, adet ve geleneklerden tutunda inanç, sanat ve kültür olayları hakkında düşüncelerini ifade etmektedir. Bu şekilde karşılına çıkan problemlerin üstesinden gelebilmek için diğer kişilere yol göstereceklerine inanmaktadırlar. Bu sözlerden toplum tarafından benimsenmiş olanları atasözleri olarak toplumun yaşamına girmektedir. Atasözleri yılların getirmiş olduğu bilgi ve deyimlerden oluşmaktadır. Atasözleri ilk olarak kimin söylediği bilinmeyen ama toplumun kültürüne ilham vererek gelecek kuşaklara öğüt niteliğinde sözler olarak düşünülebilir. Bu öğütler ile gelecek kuşaklar karşılına problem çıktığında ya da çıkmadan önce neler ile karşılaşabilecekleri hakkında fikir sahibi olurlar. Bu şekilde verilen bu öğüt aslında toplumun yararını gözetmektedir. Atasözleri toplumun kültürel yapısı, adet ve geleneklerinden ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla toplumun kültürel yapısı hakkında kişilere fikir vermektedir. Toplumların kültürel yapısı hakkında ipucu veren bu sözler ile kültürel karşılaştırmalar yapılabileceği düşünülmektedir. İnsanlar tarihin ilk zamanlardan beri bir yerlerden bir yerlere göç etmişlerdir. Bu göçler insanları birçok açıdan etkilemiştir özellikle dil ve edebiyat alanında insanları daha fazla etkilediği düşünülmektedir. Çünkü insanlar göç ettiğinde gittiği yerin kültürel yapısından bir şeyler aldığı gibi kendi kültürünü de yeni yaşadığı yere adapte edebilmektedir. Bu kullandığı edebiyat ürünü Atasözlerde bu değişimden etkilenmektedir. Her toplumda benzer atasözleri olabileceği gibi farklı atasözleri de toplumun yapısına göre şekillenmiştir. Benzer olanlar kültürlerin ne kadar benzediğini ve farklı olanlarda kültürlerin arasındaki farklılıkları ortaya koymaktadır. Bu çalışmada Türkiye ve Azeri Türkçesi ile söylenmiş olan ve ortak kullanılan atasözleri araştırılmıştır. Çalışmanın amacı ortak bir geçmişe sahip olan ve göçler ile sürekli yer değiştiren bu ülkelerin yani Türkiye ve Azerbaycan ülkelerinde kullanılan atasözlerinin benzer olup olmadığını belirlemek amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu benzerlikler ya da farklılaşmalar atasözünün içerdiği düşünce altında gruplandırılarak karşılaştırılmıştır. Çalışma nitel çalışmanın doğasına uygun olarak betimsel tarama modeli tercih edilmiştir. Yazılı kaynak taraması yapılarak önce Azeri Türkçesi ile yazılmış olan atasözleri belirlenmiştir. Elde edilen atasözlerinin anlamları araştırılmış ve Türkiye’de buna benzer anlam içeren atasözleri ile karşılaştırılmıştır. Benzer olmayanlar da ayrı bir tema altında verilmiştir. Çalışmada kapsam geçerliliğini sağlamak için uyusum yüzdesi hesaplanmıştır.

Bulgular: Çalışmasının sonucunda benzer coğrafya şartlarına sahip olan iki ülkenin ortak bir geçmişe sahip olmalarından dolayı Türkiye ve Azeri Türkçesine ait birçok benzer atasözüne ulaşılmıştır. Türkiye’de yer alan atasözleri ile anlam bakımından benzer olanlar 10 tema altında toplanmıştır.

Sonuç: Bazı atasözlerinin ise kelimeleri farklı olarak ifade edilmiş olsa bile aynı anlamı taşıdığı belirlenmiştir. Genel olarak atasözlerinin benzerliği dikkat çekicidir ve farklı ülkeler olsak bile aynı geçmişten geldiğimizi, kültürel yapımızın ve kültürel bağlarımızın çok güçlü olduğunu kanıtlamaktadır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Türkiye ve Azeri Türkçesi, Türk atasözleri, Azeri Atasözleri, Göç.

¹ Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sınıf Eğitimi, Samsun, belgin.bal@omu.edu.tr

² Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi, Samsun, bayram.yilar@omu.edu.tr

SOYADI / *SURNAME* :KARACA
ADI / *NAME* : BEHSET
UNVAN / *TITLE* : PROF. DR.

ÖZET

XVI. Yüzyılda Osmanlı Devleti'nden Safevi Devleti'ne (İran) Göçler

Safevi Devleti Anadolu'dan giden Türkler tarafından kurulmuş ve uzun süre Anadolu'dan beslenmiştir. Safevilerin yaptığı propagandalar sonucu XIV. Yüzyıldan itibaren Anadolu'dan İran'a göçler başlamıştır. Göçler artık tersine dönmüştür. 1502 'de Safevi Devleti'nin kuruluşuyla göçler hızlanmıştır. Ayrıca Anadolu'da bunların etkisiyle bazı isyanlar çıkmıştır. Bu isyanların öncesinde ve sonrasında göçler olmuştur. İsyân ve göçlerde ekonomik, siyasi, sosyal, kültürel ve dini sebepler etkili olmuştur. Özellikle Osmanlının gittikçe merkezileşmesi ve bu merkezleşmenin dışında kalan Konar-Göçerler etkili olmuşlardır. Göçler ve isyanlarda dini sebeplerden ziyade sosyal ve ekonomik sebepler daha etkili olmuştur. Bu göçlerden Anadolu olumsuz yönde etkilenecek, bazı köyler boşalacak, bazı yerleşim alanları mezraya dönüşecek, üretim ve vergi kaybı meydana gelecektir. Bilhassa Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki Türkmenler İran'a gidecekler ve buradaki demografik yapı değişecektir.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*: Safevi Devleti, Göçler, İran, Anadolu'da isyanlar, propagandalar.

SOYADI / *SURNAME*

:KESGİN

ADI / *NAME*

: BEDRETTİN

UNVAN / *TITLE*

: DOÇ.DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Küreselleşme ve Göç: Fırsat mı ve Tehdit mi?

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Dünyanın gittikçe küreselleşmesine bağlı olarak, medya, finans, sermaye, teknik ve insan akışları da küresel bir vaziyet almaktadır. Bunlar içinde özellikle “insan akışları”nın ikili boyutu bulunmaktadır. Bir tarafta ekonomik durumu iyi olan orta üstü gelir grupları, diğer taraftan yoksullar insan akışlarının boyutunu oluşturmaktadır. İşin esası olarak ekonomik olarak zengin kişilerin/grupların hedef ülkesi olmak için ülkeler adeta yarış içindeyken, yoksullar tam tersi muamele görmektedir. Bu durum bazen mülteci, bazen ekonomik olarak göç eden, bazen zorunlu göç, bazen de savaş göçü olsa da sonuç aynı olmaktadır.

Çalışma ile önce bu durum incelenecek olup, dünyada ve Türkiye’de küreselleşmenin insan akışlarına olan vurgusu yapıldıktan sonra bu göçün fırsat ve tehdit algısı ortaya çıkarılacaktır. Daha sonra ise göçün ve insan akışlarının iyi değerlendirildiğinde büyük bir fırsat olduğu vurgulanacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

İnsan akışları, göç, küreselleşme, yoksulluk

SOYADI / *SURNAME* : AYHAN
ADI / *NAME* : BAYRAM
UNVAN / *TITLE* : Yard. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

KUR'AN BAĞLAMINDA BİR GÖÇÜN ANALİZİ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Kur'an-ı Kerim indiği tarihte ve öncesinde vuku bulan göçlere dair bilgilere yer verir. İndiği dönemdeki göçe, Hz. Peygamber (a.s) ve ashabının Mekke'den Medine'ye hicretini; indiği dönemden önceki göçe ise İsrailoğulları'nın Mısır'dan topluca çıkışlarını örnek olarak zikredebiliriz. Söz konusu her iki göç analiz edildiğinde, göçün üç dönemli bir durum arz ettiği görülür. Bu dönemler göç öncesi, göç esnası ve göç sonrasıdır. Göçlerin öncesindeki dönem anlatılırken bu göçlerin gerekçesini ayetler arasındaki ifadelerde yakalayabilmekteyiz. İnsanların büyük bir kesiminde sosyolojik ve psikolojik açıdan negatif etki oluşturan göçlerin gerekçesi çoğunlukla baskı ve zulümdür. Göç esnasındaki süreç incelendiğinde, yıllarca süren bir zulümden özgürlüğe doğru başlatılan yolculuğun zorluklarla iç içe olduğuna vakıf olunur. Göçten sonraki süreçte insanlar zulümden kurtulmuş, fakat yeni hayata adapte olamamış, yıllarca iç içe oldukları inanç, gelenek ve uygulamalardan kurtulamamışlardır.

Göç bağlamında Kur'an-ı Kerim'i incelediğimiz zaman karşılaştığımız bir diğer husus, göç öncesindeki olaylar, failer, üslup ve kavramlar ile göçün başlangıcından sonrakiler arasındaki farktır. Bilhassa İsrailoğulları özelinde bu hususta daha fazla somut veri edinmekteyiz. Göçten önceki Kur'an ifadelerinde aynı inanca sahip olanlara yaşam hakkı tanımayan zalimler ve bu zalimlere karşı kavmini özgürlüğe ulaştırmak için olağanüstü bir çaba harcayan peygamber/lider profili vardır. Göçten sonra artık zalimler yoktur. Fakat yıllarca özgürce yaşamayı hayal eden ve bu uğurda büyük tehlikelere göğüs geren insanlar belirsizlik içerisindeyler. Bu dönemde ölümü pahasına zalim yöneticiye karşı çıkan peygamberin/liderin uğraşması gereken daha büyük meseleler ortaya çıkmıştır. Uzun yıllar standart bir hayat yaşayan kavmi eski alışkanlıklarından kurtulamamıştır. Daha iyi imkanlar kendilerine sunulduğu halde insanlar belirsizlikten yakınmaya başlamış ve geçmişteki hayatlarına olan özlemlerini dile getirmiştir. Zamanla peygambere bazı hususlarda itiraz etmeye başlamış ve kendilerinden istenen fedakarlıkları yapmayacaklarını açıkça ifade etmişlerdir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, Zulüm, Özgürlük, Adaptasyon, Analiz.

SOYADI / *SURNAME* :Akça
ADI / *NAME* : Bayram
UNVAN / *TITLE* : Prof

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE* :

I ve II Nonu İskân Tevzi Defterlerine Göre Muğla'da (Merkez) Mübadele Meselesi

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Özet

I VE II Nonu İskân Tevzi Defterlerine Göre Muğla'da (Merkez) Mübadele Meselesi

Bu çalışmada, 1923 tarihli Türk-Rum Nüfus Mübadelesi Sözleşmesine göre; Muğla'da (Merkez) kurulan imar ve iskân komisyonu, Muğla'ya gelen göçmenlerin geldikleri yerler, geldikleri tarihler, lakapları, verilen mallar ve bu malların bulunduğu köy ve mahallelerin isimleri verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Muğla, Göç, Türk-Rum nüfus değişimi,

Abstract

Conversion Issue in Muğla (Merkez) According to the Housing Basis Registry Numbered I ve II

In this study, Development and Housing Commission established in Muğla (Merkez), the locations of the immigrants' hometown from where they are coming to Muğla (Merkez), their arrival dates, nicknames, supplied goods and the names of the villages and districts where these goods are in will be emphasized in compliance with the Turkish-Greek Population Exchange Agreement dated 1923.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*:

Muğla (Merkez), immigrants, Turkish- Greeks population Exchange, Development and Housing Commission

SOYADI / *SURNAME* :METİN
ADI / *NAME* : BARIŞ
UNVAN / *TITLE* : DOÇ.DR

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Rus Belgelerine Göre Anadolu'dan Kafkasya'ya Ermeni Göçü (1915)

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Osmanlı Devleti Birinci Dünya Savaşı'na Karadeniz hadisesi olarak da bilinen gelişme neticesinde fiilen girmiştir. Sonraki günlerde de; Çarlık Rusya kuvvetlerine karşı Sarıkamış Cephesi'nde çarpışmalar başlamıştır. Bu mücadele döneminde özellikle Doğu Anadolu'da, savaş hattının hemen gerisinde yaşayan bazı Ermeni tebaanın, Rusya'ya çeşitli şekillerde yardım etmesi ve muhtemel bir Rus işgalinde bu bölgedeki Türk ahalinin katletmesi tehlikesine dair endişeler nedeniyle 1915 Nisan ayında "Geçici Sevke ve İskân" kanunu kabul edilmiştir. Bu kanunda belirtilen Ermeniler, tespit edilen yöntemlerle ve öngörülen bölgelere tehcir edilmeye başlanmıştır.

Ancak özellikle Rusya cephesi hattında veya bu cepheye yakın olarak yaşayan bazı Ermeniler, tehcir yasasına uymayarak o dönemde Çarlık Rusya'nın yönetimi altında bulunan bazı Kafkasya şehirlerine göç etmişlerdir. Rus kaynaklarında yaklaşık dört yüz bin kişi olarak belirtilen bu Ermenilerin göç ettikleri bölgelerdeki durumlarına dair Rusya Federasyonu Saint Petersburg Devlet Tarih Arşivi'nde önemli bilgi mevcuttur.

Bu bildiride yukarıda anlatılan Çarlık Rusya'ya göçen Ermenilerin göç ettikleri bölgelerdeki durumları Rus arşiv belgeleri ışığında anlatılmaya çalışılacaktır.

SOYADI / *SURNAME* : Eseler
ADI / *NAME* : Bahriye
UNVAN / *TITLE* : Doktora-Öğrenci

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

ASİMİLASYON, ÖLÜM YA DA GÖÇ: “BELENE KAMPİ”

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Balkan topraklarında Osmanlı İmparatorluğu hakimiyeti sona erdiği tarihten itibaren ana amaç Türkleri Balkan topraklarından atmaktı. Bunun için Türklere çeşitli işkenceler yaparak yıldırma politikaları uygulanmıştır. Yakın tarihte bunun en büyük örneği ise 1989’da Bulgaristan’da yaşanan asimilasyon politikasıdır. Asimilasyon ve zulmü Todor Jivkov döneminde ortaya çıkan “Soya Dönüş Süreci “ başlatılıyordu. Bu süreç Türklerin ana dillerini konuşmalarını yasaklayan bir süreçti. Devamında da isim değişiklikleri geldi. Bulgaristan’da yaşayan Türk vatandaşların Türkçe olan isimleri Bulgarca isimlerle değiştiriliyordu. Konuya itiraz eden Türklere karşı işkenceler uygulanıyordu. Bu dönemde asimilasyona karşı çıkanlar işkence kampı olan “Belene” kampında zulme uğradılar. Bu kampın bir diğer adı ise “Ölüm” kampıydı. Gerek Belene kampı gerekse Jivkov döneminde yaşananların ağırlığı Bulgaristan Türklerinin hafızasında unutulmayacak yaralar açmıştır.

Yapılan çalışmada 1989 yılında göç eden 9 Türk ile görüşülmüş ve bu dönemde yaşadıklarına dair derinlemesine görüşme yapılmıştır. Yaşadıklarının ağırlığı ile dökülen bazı kelimeler şöyle idi” “*Yıllarca Jivkov rejiminin yaptığı baskılar ve asimilasyon politikası...İnsan kendisi olmamaya zorlanıyor. O ayrı bi de temel haklar ve özgürlük kısıtlaması ve ayrımcılık vardı.* “.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Göç, Asimilasyon, Belene, Bulgaristan Türkleri

SOYADI / *SURNAME* : ATAŞ
ADI / *NAME* : BAHARGÜL
UNVAN / *TITLE* : SANAT TARİHÇİ-SOSYOLOG

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*: SİBİRYA'DAN BATI'YA SANATSAL GÖÇ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*:

Orta Asya Kavimleri, tarih boyunca farklı sebeplerle ana yurtlarından değişik bölgelere göç etmek zorunda kalmışlardır. Bu kavimlerin ana yurttan ilk göçlerinin, MÖ XVI. yüzyılda başladığı, MÖ XII. yüzyıl ve MS IV-IX. yüzyıllar arasında yoğunlaştığı bilinmektedir. Bunun sonucunda çoğunluğunu Türkler'in oluşturduğu bu kavimler zamanla Asya'nın yanında Avrupa ve Afrika kıtalarına da yayılmışlardır. Uzun yıllar süren bu göç hareketi, bu bölgelerde yaşayan kavimleri de daha ileriye doğru göçe zorlamıştır. Batıya doğru sürekli birbirini iten kavimler, sonunda Avrupa'ya kadar ulaşarak Kavimler Göçü'nü başlatmıştır.

İklim, savaşlar, coğrafya, inanç vb. gibi nedenler elbette göçlerin ana temasını ve çıkış sebebini oluşturmaktadır. Fakat; özellikle sanat-üretim ve kültürel inanma değerlerinin olduğu toplumlar göç etmekte ve ilerlemekte göç nedeni olarak sadece bu sebepleri mi düşünmüşlerdi? Bilinmelidir ki “göç” ne kadar gerçek bir olguysa, beraberinde inanıştan-faalite; üretimden-tüketime ne varsa getirildiği de bu kadar doğal bir sonuçtur.

Göçebe kültürünün en önemli yanı, içinde bulunduğu kültürlerin taşıyıcısı konumunda olmasıdır. Ve elbette ki “sanat ve kültür” hem maddi hem de manevi bir olgu olarak, göç unsuru olmakla kalmayıp; gidilen topraklara yayılım gösterir. Bu çalışmada Orta Asya'dan Batı'ya gerçekleştirilen göçler ve beraberinde getirdiği sanatsal ve kültürel kodlar “sanat tarihinde göç” kavramı içerisinde ele alınacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*:

Taşınır Kültürel Miras, Sanatsal Göç, Kültürel Göç.

SOYADI / *SURNAME* : Babür Mehmet
ADI / *NAME* : Akarsu
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

ANTİK DÖNEM'DE KARADENİZ BÖLGESİ'NDEKİ GÖÇLER

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Anadolu'nun en kuzey kesimi olan Karadeniz Bölgesi, demografik olarak oldukça dinamik bir bölgedir ve bu demografi değişiklikleri, yalnızca Orta Çağ, Yeni Çağ ve Yakınçağ da değil, Antik Dönem'de de yoğun şekilde görülmekteydi. Örneğin, antik kaynaklara baktığımızda, parlak bir uygarlık olan ve diğer halkları medeniyetleri ile aydınlatan Miletosluların; Karadeniz Bölgesi'nde Sinop, Amisos, Olbia, Marmara Denizi'nin kuzey kıyısında Kyzikos, Mısır'da Naukratis gibi doksan koloni kurduklarını görürüz.

Paphlagonia Bölgesi'nin en önemli limanına dönüşen ve hinterlandının da denize açılım noktası olan, doğal limana haiz Sinope (Sinop), antik kaynaklarda belirtildiğine göre MÖ 8. ve 7. yüzyıllarda iki kez kolonize edilmiştir ve bilinmektedir ki Trapezous (Trabzon) bir Sinope kolonisidir. Karadeniz'in kolonizasyonu fikri daha sonraki dönemlerde, bir devlet politikası olabilmesi amacıyla da gündeme getirilmiştir. II. Philippos döneminde (MÖ 382-336) yaşamış olan İsokrates, "Philippos" adlı broşüründe Panhellenizmi savunarak, Perslere karşı savaşılmasını ve Pers krallığını nihayetlendirmeyi öneriyordu. Pers krallığının imhası gerçekleştirilemeyecek olsa bile, Perslerle savaşarak, en azından kuzeyde Sinope, güneyde ise Kilikia hattına kadar Mikra Asia'nın fethini teklif ediyordu. Böylece ele geçirilecek bu yeni topraklara, Yunan şehirlerindeki işsiz halkın göç ettirilmesini ögütüyordu.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Kolonizasyon, Amisos, Paphlagonia Bölgesi

SOYADI / *SURNAME* : Bilge Zafer
ADI / *NAME* : Ayşenur
UNVAN / *TITLE* : Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

“Balkan Savaşı’nda Sırp İşgaline Uğrayan Bölgeler ve Bu Bölgelerden Göç Eden Müslümanların Mal Varlığı Sorunu” / “The Lands Occupied by Serbs and the Properties of Muslims who Immigrated from These Lands During the Balkan War”

BİLDİRİ ÖZETİ

Göçlerin demografik, sosyal ve kültürel etkilerinin yanı sıra önemli ekonomik ve mali etkileri de bulunmaktadır. Göçmenler göç süreci ile birlikte yaşadıkları topraklardan, hatıralarından, yakınlarından ayrılmalarının yanı sıra o topraklarda sahip oldukları mal ve mülklerinden de çoğu zaman ayrılmaktadırlar.

1912 Balkan Savaşı sırasında Sancak Bölgesi Sırbistan tarafından işgal edilmiştir. Diğer taraftan, Birinci Balkan Savaşı’nı bitiren Londra Anlaşması ile Kuzey ve Orta Makedonya (Üsküp ve Manastır bölgeleri) da Sırbistan’a verilmiştir. 1912-1915 yılları arasında Sırbistan ele geçirdiği bu topraklarda asimilasyon ve göçürme yöntemlerini kullanarak Müslüman nüfusu yok etme siyasetini yürütmüştür. Sonucunda bu topraklarda yaşayan Müslümanlar mallarını ve mülklerini bırakarak Anadolu’ya göç etmek durumunda kalmışlardır. Sonrasında Bursa’da ikamet eden göçmenler, mal varlıklarının kurtarılması ve tapuların kendi adlarına yenilenmesi için Sırp Hükümeti gözetiminde, Sırbistan’daki İtalyan Kraliyet yetkililerine yönlendirilmesi amacıyla Bursa’daki İtalya Konsolos Vekilliği’ne başvurmuşlardır.

Sunulması planlanan bildiri de özellikle Balkan Savaşı sonrasında Sırp işgalinde kalan Makedonya toprakları ve Sancak bölgesi göçmenlerinin söz edilen topraklarda bıraktıkları mal varlıkları ve bu varlıklarına ilişkin problemleri ele alınacaktır. Bursa’da ikamet eden göçmenlerin İtalya Konsolos Vekilliği’ne başvurularına ilişkin bilgiler değerlendirilerek hem göçmenlerin mülklerine, hem bu mülklerini elde etme girişimlerine hem de sonuçlarına ilişkin bilgi sahibi olunması amaçlanmaktadır.

Göçmenlerin söz edilen topraklarda bıraktıkları mal varlıklarına ilişkin bilgiler Bursa Gazeteciler Cemiyeti Arşivi’nden temin edilmiş olan ve henüz yayınlanmamış olan İtalyan Konsolosluk raporlarından ve İtalya çıkarlarından sorumlu Fransız Konsolosluk raporlarından elde edilecektir. Ayrıca konuya ilişkin mevcut literatür ve arşiv belgelerinden de yararlanılması planlanmaktadır.

/ ABSTRACT

In addition to the demographic, social and cultural impacts of migrations, there are also significant economic and financial impacts. With immigration process, immigrants are separated from the territory they lived, their memories, their relatives, as well as the property and possessions they possess on those lands.

Sanjak was occupied by Serbia during the Balkan War in 1912. Moreover, with the London Treaty ending the Balkan War, Serbia has taken the North and central Macedonia (Skopje and Bitola regions). During the years 1912-1915, Serbia carried out the policy of destroying the Muslim population by using assimilation and demolition methods in these lands. So Muslims, living in that regions, were forced to migrate to Anatolia by leaving their property and possessions. Subsequently, the immigrants who reside in Bursa applied to the Vice-Consulate of Italy in Bursa for the purpose of rescuing their title deed and redirecting them to their own names.

At this planning presentation, especially problems about properties of immigrants from Macedonia and Sanjak regions which were occupied by Serbs after the Balkan War, will be considered. By evaluating the applications of the immigrants who reside in Bursa, to the Vice-Consulate of Italy, the knowledge on immigrants’ properties, their attempts to rescue their properties and its results will be obtained.

Information on properties of immigrants left in the mentioned territory will be obtained from no-published reports of Italian Consulate and French Consulate which is responsible for Italian interests in the archives of Bursa Journalists Association. Also related literature and archive documents are planning to be used.

ANAHTAR KELİMELER /

Balkan Savaşı, Makedonya, Sancak, Göçmen, Mal Varlığı

KEY WORDS

Balkan War, Macedonia, Sanjak, Immigrant, Properties.

SOYADI / *SURNAME* : KUŞ
ADI / *NAME* : AYŞEGÜL
UNVAN / *TITLE* : DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

BİR AMERİKALI MİSYONER VE ALMAN SEYYAHIN GÖZÜNDEN 1864 GÖÇÜNÜN SAMSUN VE TRABZON LİMAN KENTLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Göç insanlık tarihinin en eski olgularından biridir. Bu nedenle, göç tarih boyunca insan topluluklarının yaşamlarını derinden etkilemiş bir gerçekliktir. Göçler, mekân, katılan insan sayısı yahut göçü ortaya çıkaran sebeplere bağlı olarak farklı şekilde kategorize edilirler. Göç olgusu, 18. yüzyıldan itibaren Osmanlı İmparatorluğu bakımından birtakım önemli siyasi ve sosyal değişimlere yol açmıştır. 18. yüzyılda ortaya çıkan ve 19 yüzyılda giderek ivme kazanan göçler, genel olarak batıdan doğuya, Kafkaslar ve Rumeli'den Anadolu'ya doğru olmuştur. 19. yüzyılda başta siyasi nedenlere bağlı olmak üzere ortaya çıkan bu göçlerin öznesini neredeyse Müslümanlar oluşturmuştur. Doğu Karadeniz Bölgesi ise özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısında daha kitlesel bir boyut alan bu göçlerden sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik olarak etkilenmiştir. Buna koşut olarak, bölge daha önceki dönemlere nazaran daha farklı sosyal hareketliliklere maruz kalmıştır. 19. yüzyılda vuku bulan salgın hastalıkların yanı sıra göçler de bölgenin demografik yapısını etkileyen diğer önemli bir unsur olmuştur. Özellikle Doğu Karadeniz'de bulunan Samsun ve Trabzon gibi liman kentlerinin göçmenlerin geçici ve daimi iskânlarında önemli bir rol oynaması, her iki kentin sosyal yapısında hareketliliklere yol açmıştır. Bu çalışmanın amacı, 1863-64 kışından itibaren ivme kazanarak kitlesel bir boyut alan 1864 Göçünü o tarihlerde Samsun'da bulunan Amerikalı Misyoner Lennep ve yine Trabzon'da bulunan Alman seyyah Lerchenfeld-Schweiger'ın gezi notlarına yansıdığı kadarıyla ele alarak değerlendirmek ve böylece 1864 Göçünün bu iki batılı seyyahın gözünden her iki kentin sosyal yapısı üzerinde ne gibi etkiler yaratıldığını ortaya koymak ve bölge tarihinin aydınlatılmasına kimi katkılar sağlamaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Seyyah, Gezi notları, 1864 Göçü, Göçmenler, Samsun, Trabzon.

SOYADI / *SURNAME* : SİNA
ADI / *NAME* : AYŞEN
UNVAN / *TITLE* : DOÇ. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

ANTİKÇAĞDA KİTLESEL BİR GÖÇ MODELİ: KLERUKHİA

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Klerukhia kelimesi yabancı bir toprağa gönderilen ve kendilerine gelir sağlayan bir toprak payına sahip olan yurttaşların oluşturduğu göçmen topluluğunu tanımlamaktadır. Kendisine yabancı bir ülkede, kurayla dağıtılan küçük bir toprak parçası (kleros) verilen Atina yurttaşı göçmene ise klerukhos denilmektedir. Klerukhia aslında ilk kez Atina tarafından kurulmuş kendine has özellikleri bulunan bir tür koloni biçimi olduğu söylenebilir. Ancak koloniler anakentten bütünüyle bağımsızlarken, klerukhialar anakente özel ilişkilerle bağlıydılar. Yazılı kaynaklardan fethedilen topraklarda kurulduğu bilinen ilk klerukhia MÖ 6. yüzyılda Megaralılarından alınan Salamis kentidir. Diğer MÖ 5. yüzyılda yapılan Pers-Yunan Savaşlarından sonra Pers İmparatorluğundan alınan Trakya Khersonnesos, bir diğeri ise Atina ile yapılan savaşta yenilen Khalkis kentidir. Klerukhialar, genellikle yoksul nüfusu deniz aşırı uzak yerlere göndererek, kent nüfusundaki artışı kontrol altına alma aracı olarak kurulmuştur. Diğer yandan klerukhiaları askeri garnizonlar olarak düzenleyen Atina böylelikle askeri gücünü arttırmayı da amaçlamıştır. Mülkiyet sahibi yapılan Atinalı göçmenler, dağıtılan topraklarda çalışarak ödedikleri vergilerle Atina'nın ekonomik gücüne büyük katkı sağlamışlardır. Klerukhialarda yaşayan göçmenler Atina'ya siyasi ve askeri konular bakımından bağlılıklarını sürdürmeye devam etmişlerdir. Ancak, Atina'nın klerukhia kurmadaki en temel amacı şüphesiz fethettiği topraklardaki kent-devletlerini denetlemek ve sömürgeci yayılımını arttırmaktı. Çalışma konumuz klerukhiaların hem Atina tarafından tesis edilmiş olması hem de günümüze ulaşan edebi kanıtların büyük kısmı şüphesiz genel olarak Eski Yunan, özel olarak ise Atina ile ilgili olduğundan klerukhiaların siyasi ve hukuki statüleri bu çerçevede değerlendirilecektir.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Antik Yunan – Klerukhia – Kitlemel Göç

Doç. Dr. Ayşe PUL

Ordu Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü

KAFKASYA GÖÇLERİNDE ENGELLİ MUHACİRLERİN DURUMU MESELESİ

Kafkasya'dan Anadolu'ya yapılan göçlerde muhacirlerin yaşadığı sıkıntılar yiyecek-giyecek sıkıntısı, hastalık, kimsesiz kalanlar gibi çeşitli meseleler çerçevesinden bakılarak izah edilmeye çalışılmıştır. Bu değerlendirmeler yapılırken engelli olan muhacirlerin ya da göç esnasında yaşadıkları olaylardan dolayı engelli hale gelen muhacirlerin durumları müstakil olarak ele alınmamıştır. Devletin yaptığı yardımlar ve aldığı tedbirler genel olarak ele alınmakla birlikte engelliler özelinde neler yapıldığı veya yapılmadığı ortaya konulmamıştır. Sosyal devlet anlayışı gereği Osmanlı Devleti, o günkü zor şartlara rağmen çeşitli engeli olan muhacirlere de desteğini esirgememiştir. Elbette ki bu kadar hassas, derin ve geniş konuda bir an evvel monografik bir çalışmanın yapılması gereklidir.

Biz bu çalışmada ulaşabildiğimiz arşiv belgeleri ışığında engelli muhacirlerin durumları, devletin yaptığı yardımlar ve aldığı tedbirleri ortaya koymaya gayret edeceğiz.

SOYADI / *SURNAME* : EFE
ADI / *NAME* : Ayla
UNVAN / *TITLE* : Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

“Orası” ile “Burası” Arasında Değişen Kimlikler/Aidiyetlikler: Eskişehirli Olmak Üzerine Bir Değerlendirme

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Bu bildiri, sözlü tarih yöntemi ile derlenen bulgulardan hareketle hazırlanmıştır. Konu edilen bu sözlü tarih çalışması; Anadolu Üniversitesi Tarih Bölümünde danışmanlığında yürütülmüştür.

Bildiride, “orası” ile farklı zaman dilimlerinde Kırım, Kafkas, Balkanlar ile farklı il ve ilçeler kastedilirken, “burası” ile anlatılmak istenen Eskişehir’dir.

Bildirinin ilgilendiği konu; farklı kültürlerden Eskişehir’e gelen muhacirlerin kendilerini nasıl tanımladıkları ve bu tanımlamada neyin belirleyici olduğunu tespit edebilmektir. Dolayısıyla bu çalışmada da Eskişehirli olmayı nelerin etkilediğinin peşine düşülmüştür. Bu bağlamda çalışmanın başrolünde “özne ve yerleşim yerinin tercihi” vardır.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*

Sözlü tarih, aidiyet, kimlik, muhacir

SOYADI / *SURNAME* : ÇOBAN BALCI
ADI / *NAME* : ASLIHAN
UNVAN / *TITLE* : Araş. Gör.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Almanya’da Gçmen Uyum Meclislerinin Yapısı ve İŐleyiŐi zerine Bir Değerlendirme

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Günümüzde Almanya diğer Avrupa ülkelerine kıyasla en fazla sayıda Türk nüfusunu barındıran ülkedir. Bu sayı yaklaşık olarak 3 milyon civarındadır. Türkiye’den Almanya’ya göçü ağırlıklı olarak 30 Ekim 1961 tarihinde imzalanan misafir iŐçilik ikili anlaşma sonrasında yoğunluk kazanmıştır. Ancak Almanya artan gçmen sayısına karşın göçü ve Alman vatandaşlığa geçiş konularını düzenleyen yasayı ancak 2005 yılında çıkartmıŐtır. Bu Almanya’nın gçmen nüfusu ile yüzleŐmesi adına oldukça geç bir tarihtir. Bu düzenlemeye göre ancak ve ancak annesi babası Almanya’da sekiz yıl kesintisiz çalıŐmıŐ ve sınırsız oturma izni sahip olan çocuklara belli bir yaŐa kadar ifte vatandaşlık hakkı tanınmaktadır. Bu yasa ile gelen vatandaşlık testleri uygulamaları da oldukça tepki çekmiştir. Yabancılar meclisi olarak adlandırılan ve günümüzdeki adıyla Uyum Meclisleri olarak bilinen meclisler ise 1972 senesinde Bonn Şehri yakınlarında Troisdorf isimli bir Şehirde yabancı iŐçilerin sorunlarına çözümler üretmek amacıyla kurulmuştur. Bu meclisler aynı zamanda gçmenler için ilk siyasi temsil kurumları olarak görülmektedir ve ana hedefleri hem gçmenlerin uyum sürecini hızlandırmak hem de sorunlarını daha bilindir hale getirmektir. Yapı olarak belediye meclislerinin bir alt kolu olarak çalışan bu meclislerin yeleri günümüzde Alman vatandaşı olmayanların ağırlıklı olarak oy hakkının olduğu ayrı bir Őeim süreci sonucu belirlenmektedir. Yerel, bölgesel ve federal düzeyde de organize olan bu meclislerde Őeilen temsilciler gçmenlerin sorunlarının çözümü ile ilgili belediye meclisine, bölge meclislerine ve son olarak federal meclise öneriler sunmaktadır. Bu meclislerde aynı zamanda belediye meclis başkanı tarafından atanan temsilciler de bulunmakta ayrıca o belediye meclisinde temsili bulunan siyasi partilerin de birer temsilcisi bu meclislerde görev yapmaktadır. Buna rağmen Uyum Meclislerinin alıŐmaları ile ilgili birçok eleştiri yapılmakta ve iŐleyince pek çok aksaklık göze çarpmaktadır. Bunlardan en önemlisi Őeim süreçlerine katılımın azlığı ve belediye yönetimince yeterince dikkate alınmama sorunudur. İŞte bu sorunlar ve iŐleyiŐlerle ilgili bire bir gçmen dernekleri neler söylemekte, ne gibi öneriler getirmekte, ne gibi eleŐtiriler yapmaktadır? Almanya’da yapmış olduğum saha çalıŐmasına dayanarak, hem Almanya’nın yürütmüŐ olduğu uyum politikalarını hem de önemli yerel siyasi katılım platformları olan bu meclisleri gçmenlerin gözüyle daha yakından incelemek ve önerilerde bulunmak bu bildirin temel amacıdır.

Komşuluktan Vatandaşlığa Göç: Suriyeli Mülteciler

Yrd.Doç.Dr.Mim Sertaç TÜMTAŞ*

Andreea STOIAN**

2011 yılında Ortadoğu'daki ülkeler genelinde “Arap Baharı” olarak adlandırılan süreç ile birlikte başlayan ve önceleri bir protesto gösterisi şeklinde algılanan Suriye'deki olaylar, iç savaş ile sonuçlanmıştır.Bu iç savaşa bağlı olarak milyonlarca sivil halk komşu ülkelere doğru zorunlu ve kitlesel bir biçimde göç hareketine girişmiştir. Bu göçü alan ülkelerin başında ise Türkiye yer almaktadır. Zira, 2016 yılı sonu itibariyle Türkiye'deki Suriyeli mülteci sayısının üç milyonun üzerinde olduğu birçok kaynak tarafından belirtilmektedir.

Bilindiği gibi Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre Türk vatandaşlığını kazanmak isteyen bir yabancı Türkiye'de kesintisiz beş yıl ikamet etmesi gerekmektedir. Bu yıl itibariyle, Suriye'den komşu ülke Türkiye'ye göç etmiş olan ve 5 yıl şartını yerine getirmiş olan Suriyeliler Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığına başvuru hakkı edinmişlerdir.

Ülkenin çok kültürlü ve kimlikli sosyolojik yapısına kitlesel bir şekilde milyonlarca Suriyelinin girmesi, toplumsal kabul noktasında birtakım sorunların ortaya çıkmasına neden olmuşken, Suriyelilerin vatandaşlık haklarını da elde etmeleri, bu sorunların derinleşmesine gerekçe oluşturabilecektir. Bu çalışmada Suriye'deki savaştan dolayı Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan Suriyeli mültecilerin maruz kaldıkları yoksulluk, toplumsal uyum ve dışlanma tartışmalarının yanı sıra Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığına bakışlarına ilişkin tartışmalar yürütülecektir. Bu tartışmalar Mersin'de Suriyeliler ile yapılan nitel ve nicel saha araştırmaları sonucu elde edilen veriler üzerinden yapılacaktır.

*Yrd. Doç. Dr. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü.

**Ph.D. Candidate “Academia Nationala de Informatii Mihai Viteazul”, Romanya

SOYADI / *SURNAME*

: DEMİR

ADI / *NAME*

: ALPASLAN

UNVAN / *TITLE*

: DOÇ.DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

15-16. YÜZYIL GÖÇ ÇALIŞMALARINDA YÖNTEM VE TERKEDİLMİŞ KÖYLER MESELESİ: MENEMEN KAZASI ÖRNEĞİ

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Osmanlı Devleti'nin, idari, sosyal ve ekonomik yapısı ile ilgili verileri kapsamı bakımından tahrir defterleri mevcut arşiv kaynakları içerisinde ayrı bir öneme sahiptir. Tahrir Defterleri ışığında Osmanlı Devleti'nin pek çok şehri sosyo-ekonomik yapı bakımından incelenmiştir. Ancak Türkiye sınırları içinde kalan bölgeler için yapılmış olan tahrir çalışmalarında, demografik, ekonomik ve yerleşme açısından çok önemli olan göç konusu ya hiç incelenmemiş ya da istatistiklere yer verilmeden sadece bir iki paragraf bahsedilerek geçiştirilmiştir. Tahrir defterleri verileri çerçevesinde bir bölgenin 15. veya 16. yüzyıldaki demografik yapısını aydınlatmada göç verileri önemlidir. Yüzyıl içerisinde meydana gelen nüfus artışı ya da eksilişinin nedenlerini ortaya çıkarabilmek için iç ve dış göç verilerinin dikkatli irdelenmesi gerekmektedir. Ayrıca, Osmanlı döneminde yaşanmış önemli bir problem olan “terk edilmiş köyler meselesi” de incelenmesi gereken bir diğer konudur. Bu bildiride Menemen Kazası örneğinden hareketle klasik dönem göç çalışmalarında yöntem meselesi irdelenerek, terk edilmiş köyler bağlamında değerlendirilecektir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Osmanlı, Tahrir Defterleri, Göç, İskan, Menemen Kazası

SOYADI / *SURNAME* :Selçuk
ADI / *NAME* : Ali
UNVAN / *TITLE* : Doç. Dr

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Bir Göçmen Topluluğunun Doğumu: Giritlilerde Doğum Ritüelleri

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Bu çalışma, Girit'ten Tarsus'a göç eden Girit göçmenlerinin doğum ritüellerini araştırmayı amaçlanmaktadır. Ritüeller sosyal yapı ve kültürel sistemi üreterek topluluğu teşekkül ettiren temel sosyal eylemdir. Geleneksel toplumlarda doğum, evlilik ve ölüm gibi kriz aşamalarına denk gelen ritüeller, sosyal mensubiyeti inşa etmekte, bireylerin statü ve rollerini tayin etmektedir. Doğum ritüelleri topluluk yapısının ve kolektif aidiyetlerin oluşturulmasındaki ilk kültürel aşama olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla doğum ritüelleriyle doğumu takdis edilen ve meşrulaştırılan birey değil, toplumun bizzat kendisidir. Her icra edilen doğum ritüeli ile esasında topluluğun kendisi yeniden ve yeniden doğmaktadır. Bu tür ritüeller göçmen topluluklar için topluluğun teşekkül ve devamı açısından bilhassa önem arz eden işlevleri yerine getirmektedir. Göçmen topluluklar sosyal yapı ve kültürel değerlerini göç ettikleri toplumlar içinde de sürdürebilmek için ritüellerini daha yoğun bir biçimde uygulamaktadır. Girit göçmen topluluğu böylesi bir göçmen topluluğun tipik örneğidir. 1898 Girit göçleri sonrasında Osmanlı devleti tarafından Girit göçmenleri Melemez (İhsaniye) köyüne ve Eski Giritliler mahallesine (Reşadiye mahallesi) iskân edilmiştir. Türkiye ile Yunanistan arasındaki mübadele antlaşması sonrası 1924'te Tarsus'a göç eden ikinci Giritli göçmen grubu Türkiye Cumhuriyeti devleti tarafından Eski Giritliler mahallesine (Reşadiye mahallesi) iskân edilmiştir. Girit göçmen topluluğu, sosyal dayanışma ve kolektif bilinçlerini inşa ederek kendi topluluk sınırlarını belirlemiş ve bir göçmen topluluğunu oluşturmuşlardır. Topluluğun yeni mensuplarının statü ve rollerinin tayin edildiği doğum ritüelleri arasında albastı, kırklama, sadola, çocuk satma ilk göze çarpanlardır. Bu çalışmada söz konusu ritüellerin göçmen topluluğunun sürekliliğini sağlamadaki işlevleri eski Giritli ve Melemez köyü örneğinde ele alınacak ve değerlendirilecektir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Giritli göçmenler, Melemez, Doğum ritüeli, Albastı, Kırklama, Adak

SOYADI / *SURNAME* : KORKMAZ
ADI / *NAME* : ALİ
UNVAN / *TITLE* : YRD. DOÇ. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

KÜRESEL BİR SORUN OLARAK TÜRKİYE’DE BEYİN GÖÇÜ ve GENÇLER

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

İyi eğitim görmüş, kalifiye, nitelikli, seçkin, profesyonel, uzman ve üstün yetenekli iş-gücünün yetiştiği az gelişmiş/gelişmekte olan bir ülkeden gelişmiş bir ülkeye en verimli olduğu dönemde istekli olarak çalışmak/araştırma yapmak için yer değiştirmesi/akışı olarak tanımlanabilir. Kıt ve sınırlı kaynakları ile yetiştirdiği değerli beyinleri kaybeden az gelişmiş/gelişmekte olan ülkelerin beyin göçü nedeni ile gelişmeleri daha da yavaşlarken, gelişmiş ülkelerin yetişmiş beyinlere daha yüksek ücret ve daha iyi olanaklar sağlaması ile gelişmeleri daha da hızlanmaktadır. Beyin göçü ülkeler arasındaki gelişmişlik farkının daha da artmasına neden olmaktadır. Ülkeler için en büyük servet üstün yetenekli ve zekâlı beyinlerdir. Bunlar keşfedilip işlenmedikçe heba olup gidebilirler. Türkiye’de beyin göçü 1960’lı yıllarda başlamış olup, önce doktorlar, mühendisler ve sonra bilim adamları ve sanatçılar arasında yaygınlaşmıştır. Türkiye, Dünya’da beyin göçü en fazla olan 34 ülke içinde 24. sırada yer almakta olup, maalesef iyi eğitim gören yüz kişiden 59’unu elinden kaybetmektedir. Ülkemizde genç zeki beyinler tüm bilgi birikim ve donanımlarına rağmen siyaset ve düşünce hayatından soğutulmuş kaçırılmaktadır. Böylece gelecekte düşünme yeteneği düşük olan insanlar tarafından yönetilmemek için yurt dışına kaçmayı tercih etmektedirler. Basın yayın kuruluşları da özellikle eğitim dönemi başları/sonlarında yurt dışı eğitimi özendirici yayın ve reklâmlara fazlaca yer vererek iş bulmada zorlanan, arayış içinde olan gençlerin beyin göçüne katalizörlük etmektedirler. Başlangıçta emek göçü alan gelişmiş ülkeler daha sonra yaratıcı beyin göçü almayı tercih etmiştir. Böylece de gelişmiş ülkeler ile gelişmemiş ülkeler arasındaki uçurum daha da artmıştır. Beyin göçünü tersine çevirip beyin gücüne dönüştüremediğimiz sürece ülkemizde bilim-teknolojiye, teknolojide-halkın refahına dönüşmeyecektir. Üniversite gençliğine iş, olanak ve özgürlük sağlamadığımız sürece beyin göçü artarak büyüyecek ve böylece ülkemizin geleceği ipotek altına alınacaktır. Çalışmada, beyin göçünün gerçekleri ve Türkiye’ye zararları gençliğin gözünden araştırılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, Beyin Göçü, Gençlik, Refah, Gelecek.

SOYADI / *SURNAME* : KAFKASYALI

ADI / *NAME* : Ali

UNVAN / *TITLE* : Prof. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*:

Tarihçe-i Vak'a-i Zağra Eserinde Rus ve Bulgar Zulmü: Müslümanların Anadolu'ya Göçleri

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*:

Hicrî 1293 yılında yapıldığı için “93 Harbi”denilen 1877-1878 Osmanlı-Rus Harbi yılları Osmanlı Devleti'nin yok edilmeye çalışıldığı, Balkanlar'dan Doğu Türkistan'a, Sibiry'a'dan Yemen'e kadar Müslüman Türk halklarına Hıristiyan dünyası tarafından en şiddetli zulüm ve soykırımın yapıldığı yıllardır. Çar'ın kardeşlerinden Grandük Nikola 250 bin kişilik ordu ile Balkanlardan; diğer kardeşi Grandük Mişel 160 bin kişilik ordu ile doğudan Osmanlı Devletine saldırır. Hem Balkanlarda hem de kuzey doğu Anadolu ve batı Kafkasya'da Müslüman Türk halklarına benzeri görülmemiş katliam yapılır. Bir milyondan fazla insan Balkanlardan, en az bir o kadar da Kafkaslardan Anadolu'ya göç eder. 93 Harbi ve muhacereti boyunca Balkan topraklarında Rus ve Bulgarların yaptığı vahşeti bizzat yaşayan Zağra Müftüsü Hüseyin Raci Efendi, “Tarihçe-i Vak'a-i Zağra” adlı eserinde bu konuyu ele almıştır. Rusların ve Bulgarların 93 Harbi'nde Müslümanlara yaptığı vahşet ile bu savaş yıllarında ve muhaceret zamanı yetkili, görevli ve sorumlu kimselerin yaptığı hataları, hatta hıyanetleri bu eserde görmek mümkündür.

ANAHTAR KELİMELELER / *KEY WORDS*:

93 Harbi, Zağra Müftüsü, Hüseyin Raci Efendi, Balkan Göçleri

SOYADI / *SURNAME* : HUSEYINOGLU
ADI / *NAME* : ALI
UNVAN / *TITLE* : YARD. DOÇ. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Causes and effects of migration on the continuity of historical minority regimes in Europe: Muslims Turks of Western Thrace in Northern Greece as a case study

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

From a historical perspective, migration is one of key concepts that always has tremendous impact on the survival of minority regimes across the Balkans and Europe. Particularly those autochthonous minorities with a long history on a given territory are particularly affected in many ways from the internal or external movement of their members. Such flow of people from their historical lands happens either forcefully or voluntarily as a result of which the dynamics of traditional minority regimes is affected in many ways.

In this respect, this study aims to focus on the impact of migration upon the past and present of the only officially-recognized minority group by Greece. Being one of the still-surviving old minority groups of Europe, Muslim Turkish minority of Western Thrace have faced a variety of internal and external migration waves since the beginning of the minority regime in Western Thrace with the adoption of the 1923 Lausanne Peace Treaty. Patterns of migration as well as reasons of Turks leaving their lands permanently had many impacts not only on those who left but also on those who remained inside Western Thrace. Moreover, this flow also affected relations of Greece with the neighbouring Turkey given that many of the Western Thrace Turks opted to settle primarily in Turkey and some EC/EU countries such as Germany.

In the light of the framework drawn above, this study analyzes the main migration patterns of Western Thracian Turks in the last ninety years of their minorityhood in Greece. While doing so, it seeks to elaborate to what extent the abovementioned flow of people has been affecting the Turkish demography inside Western Thrace, socio-cultural and economic prosperity of the Minority, relations between the two main minority and majority constituents of the Western Thrace region (i.e. Turks and Greeks), Greece's policy towards the survival of the minority regime as well as the bilateral relations of Greece with Turkey. It tries to do so by using primary and secondary sources in both Greek and Turkish languages ranging from interviews, archival sources to books and articles including those published by Minority members themselves. Thus, this article enables the reader to see and interpret the concept of migration in the context of Western Thrace from various angles. It argues that the flow of Turks from Western Thrace for several reasons has had negative impacts on the overall demography of the Minority. However, on the other hand, this flow has also provided positive effects for the continuity of Muslim and Turkish historical identities of the Minority at the southeastern peripheries of the European continent.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Greece, Western Thrace, Turkey, migration, internal, external

SOYADI / *SURNAME* : ÇİFTÇİ
ADI / *NAME* : ALİ
UNVAN / *TITLE* : YRD. DOÇ. DR.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Cumhuriyetin İlk Yıllarında Mübadillere Ve Göçmenlere Yönelik İskân Politikasında GÜdülen Siyasal Amaçlar

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Bilindiği gibi Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte Türkiye’de yaşayan Rumlarla Yunanistan’da yaşayan Türkler karşılıklı olarak mübadeleye tâbi tutulmuştur. Mübadeleyi gerekli kılan esas sorun bu halkların birarada yaşama duygusunu kaybetmiş olmalarından kaynaklanan uyumsuzluk idi. Ancak Genç Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Anadolu dışındaki Türklerin mübadele ile Türkiye’ye göç edip yerleştirilmelerinde bunun dışında bazı siyasal amaçlar da gütmüştür.

Bunlardan birisi demografiktir. 1911 Trablusgarp Savaşı’ndan Kurtuluş Savaşı’na kadar 11 yıldır süren savaşlarla genç ve üretken nüfusunun çoğunu kaybetmiş olan Türkiye’nin nüfus artışına katkı sağlamasıdır. Bir diğer siyasal amaç, nüfus mübadelesinin yeni kurulmakta olan ulus devletin ihtiyacı olarak görülen Türkleştirme politikasına hizmet etmesidir. Cumhuriyet kadroları, Osmanlı Devleti zamanında yaşanan göçlerle gelen Türk nüfusun yerleştirilmesinde yeterince siyasal ve stratejik amaçlar güdülmediğini düşünmektedirler. Nüfus mübadelesiyle varılmak istenen bir diğer amaç da güvenlik politikalarıyla ilgilidir. 1930’ların ortalarında Bulgaristan’ın Türkiye’ye saldıracağı iddialarının ortaya atılması üzerine İçişleri Bakanı Şükrü Kaya, Trakya’ya yüzbinlerce Türk’ün yerleştirileceğini, bunun İstanbul’un ve Boğazların güvenliği için de elzem olduğunu belirtmiştir.

Mübadele ile Yunanistan’dan gelen Türklerin dışında, Bulgaristan, Yugoslavya, Rusya ve diğer ülkelerden Türkiye’ye göçen Türklerin iskân politikalarının belirlenmesinde ve uygulanmasında dönemin İçişleri Bakanı Şükrü Kaya (1883-1959) çok etkili olmuştur. Atatürk’ün yakın çalışma arkadaşlarından ve devrim kadrosundan olan Şükrü Kaya Atatürk’ün 1927 ile 1938 yılları arasında en uzun süre İçişleri Bakanlığı’nı yapmıştır. Atatürk’ten sonra onun yerine Cumhurbaşkanlığı için adı geçenler arasında yer almış ancak İnönü’nün seçilmesiyle iktidar merkezinden uzaklaşmış ve dergi ve gazetelerde yazarlık yapmıştır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, Mübadele, İskân, Türkleştirme, Ulus Devlet,

SOYADI / *SURNAME* : ARSLAN
ADI / *NAME* : D. Ali
UNVAN / *TITLE* : Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

SAMSUN VE ORTA KARADENİZ BÖLGESİNDE GÖÇÜN SOSYOLOJİK TAHLİLİ /

SOCIOLOGICAL ANALYSIS OF THE MIGRATION AT THE CENTRAL BLACK SEA REGION AND SAMSUN

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Samsun Karadeniz Bölgemizin Orta Karadeniz bölümünde, Yeşilirmak ve Kızılırmak deltaları arasında yer alır. Samsun ili, coğrafi açıdan olduğu kadar, tarihsel ve sosyal-ekonomik yönden de Karadeniz Bölgesi'nin en önemli yerleşim alanlarından biridir. Samsun aynı zamanda, Milli Mücadele'nin de sembolik şehirlerinden biri olma ayrıcalığına haizdir.

Araştırmada Samsun ve Orta Karadeniz bölgesinde göçün sosyolojik açıdan tahlil edilmesi hedeflendi. Bilindiği üzere Karadeniz Bölgemizin Orta Karadeniz bölümü Samsun, Amasya, Ordu, Tokat, Çorum illerini kapsar. Çalışmada önce Orta Karadeniz bölümünde dünden bugüne yaşanagelen göç sorunu genel boyutları ile araştırılacak. Bu bağlamda özellikle de Samsun ilimiz temel alınarak göç olgusu, sosyolojik boyutları ile incelenecek.

Ağırlıklı olarak tasviri-betimleyici sosyolojik araştırma türünde tasarlanan çalışmada, zaman zaman sosyolojik tahlillere de yer verilecek. Bu yönüyle araştırmanın tasviri (betimleyici) olduğu kadar tahlili (analitik) araştırma özelliğine de sahip olduğu düşünülebilir. Çalışmada ağırlıklı olarak Türkiye İstatistik Kurumu verileri ve veri setlerinden faydalanılacak. Bunlara ilaveten, öteki araştırmacılar ile kamu ve özel sektör kurum-kuruluşlarının bu konuda yapmış olduğu çalışmalardan da azami ölçüde istifade edilecek.

ABSTRACT

Samsun takes place on the Central Black Sea region of the Black Sea region. It is located between Yeşilirmak and Kızılırmak deltas. Samsun province is one of the most important residential areas of the region as well as geographically, historically and socio-economically. At the same time, Samsun is also having the privilege of being one of the symbolic city of the Turkish National Movement.

It was aimed to analyse the sociological aspects of migration in the Central Black Sea and Samsun within this research. As it is known that, our Central Black Sea Region of the Black Sea region covers Samsun, Amasya, Ordu, Tokat, Çorum. First of all, the immigration issue of the Central Black Sea section which occurred from past to be investigated with overall dimensions within this study. And then, especially the phenomenon of immigration on the basis of Samsun province will be examined by sociological dimensions.

The research was designed as a descriptive sociological study. Nevertheless, it will be included some sociological analysis from time to time. Documentary and historical research techniques were used to realize the study. The records, documents and data sets of the related institutions and organizations, especially the archives of the Turkish Statistical Institute. The secondary data analysis techniques were applied.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, Karadeniz Bölgesi, Orta Karadeniz Bölümü, Samsun, Toplumsal Yapı. /

Migration, the Black Sea Region, Central Black Sea Region, Samsun, Social Structure.

SOYADI / *SURNAME* :Acar
ADI / *NAME* : Ali
UNVAN / *TITLE* : Prof.Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

İç Göçler sonucu Hayat Tarzında Meydana gelen değişimler

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

İç göçler ülke içinde çeşitli yaşam koşullarının değişimi yada gelişimi sonucunda meydana gelmektedir.

Yaşam yerinin sosyal ve ekonomik açıdan çekici olması iç göçlerin yaşanmasında en önemli nedenler olarak göze çarpmaktadır.

Nüfusu Kırsal kesimden diğer bölgelere transfer eden önemli itici sebepler vardır.

Bunlar; Toprakların parçalanması. Tarım arazilerinin verimsizleşmesi(erozyona uğraması). Tarımda makineleşmenin iş gücüne ihtiyacı azaltması. Ekonomik ve sosyal sıkıntılar ve istikrarsızlık.

Kırsal alanda eğitim, sağlık, kültürel alanlarında yetersizlik yer almaktadır.

İç Göçlerin nedenleri ve Kültürel Alandaki Etkileri: Gelişen sanayi ve iş sahaları. Eğitim, sağlık, sosyal ve kültürel hizmetlerin gelişmiş olması. Uygun iklim ve toprak şartları. Ulaşım kolaylıkları. Bayındırlık hizmetlerinin gelişmiş olması. Kentlerdeki yaşam koşullarının daha iyi olması. Ulaşım haberleşme alanındaki gelişmelerin etkisi.

İç göçler birçok ekonomik, sosyal ve psikolojik sorunlara neden olmaktadır. Göç alan bölgelerde mekânsal ve ekonomik alanlar başta olmak üzere farklı alanlarda sorunlar yaşanmasında iç göçlerin etkisi büyüktür; fakat en önemli sorun sosyal alanda yaşanmaktadır. Kırsal kesimden göç edenlerin önceki alandan getirdiği kültürel öğeler ile sonradan yerleştiği şehir yaşantısının öğeleri arasındaki farklılıklar özellikle göç eden insanların büyük sıkıntılarla boğuşmasına neden olmaktadır.

Göç edenlerin bazıları şehirle bütünleşirken bazıları da şehirlerde ayrı gruplar meydana getirmektedirler. Daha doğrusu şehirle bütünleşememe olgusu ortaya çıkmaktadır Bu durum sosyal ve kültürel kaynaşmayı engellemektedir. Ekonomik şartlar ve kabul görme arzusu göç edenlerin kültürel değerlerinden vazgeçmelerine neden olmaktadır.

Göç eden insanların alışmış oldukları iklim, yemek, örf ve adetler, sosyal değerler gibi birçok kavram kentlerde bazı değişimler meydana gelmektedir. Kırsal alandaki kültürle kent kültürünün kaynaşması sonucu ortaya çıkan yeni kültür ögesinde şehir kültürü ağır basmaktadır. İç göçler ne yazık ki insanın yaşam ve sosyal - kültür erozyonuna yol açabilmektedir.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, Değişme, Kentleşme, Hayat tarzı

SOYADI / *SURNAME* : Aköz
ADI / *NAME* : Alaattin
UNVAN / *TITLE* : Prof. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

XV Ve XVI. Yüzyıllarda Konya Ve Çevresinde Moğol Aşiretleri

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Gıyaseddin Keyhüsrev zamanına kadar Moğollar başka yerlerle uğraşıyor; Kıpçak ilini ve Orta Avrupa'yı fethetmeye çalışıyorlardı. Onlar İran ve Gürcistan'ı kendilerine tabi duruma getirip, Irak'a akınlar yaptıktan sonra Türkiye sınırları üzerinde dolaşmaya başlamışlardı. Moğollar 1243 yılında Selçukluları yendikten sonra Selçuklu sultanlarını istedikleri gibi görevden alıp, göreve getirmişler ve sonunda çok sayıda Moğol'un hayvanlarını otlattıkları Anadolu yarımadasının yönetimine el koymuşlardı.

XIV. yüzyılda Orta Anadolu'da yurt tutmuş Moğollar'a genellikle Tatar, bazen de Muğal Tatarı denilmekteydi. Bu Tatarlar'a özellikle Timurlu kaynaklarında Kara Tatar adı verilmiştir. Kara Tatarlar elli iki oymağa ayrılmıştı; Sol kolu teşkil eden oymaklar Sivas, Amasya, Tokat, Çorum yörelerinde yaşarken, sağ kolu meydana getiren oymaklar ise Konya, Kayseri ve Niğde yörelerinde yaşamışlardır. Orta Anadolu'nun en verimli otlaklarına sahip olan Kara Tatarlar'ın başında bulunan başlıca aileler; Babuk oğulları (Niğde yöresinde), Samagar oğulları (Aksaray, Konya ve Kayseri yöresinde), Savcı oğulları ve Tos Bugalar (Ankara yöresinde), İsmâil Ağa ve oğlu (Beyşehir yöresinde), Devlet Şah (İlgın yöresinde), Atabey (İshaklu yöresinde), Çavdaroğlu (Kütahya), Caungarlar'dır (Amasya, Tokat).

Bu bildiride Konya ve civarında yerleşen Moğolların izleri Osmanlı kaynaklarından takip edilerek XV. ve XVI. Yüzyıllardaki durumları ortaya konulmaya çalışılacaktır. Ayrıca Moğol kabileleri içerisinde geldikleri için Moğol kabul edilen Türk boyları üzerinde de durulacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göç, Moğol, Anadolu, Selçuklu, yerleşim.

SOYADI / *SURNAME* :YÜKSEL

ADI / *NAME* : Ahmet

UNVAN / *TITLE* : Doç.Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

1877-78 Osmanlı-Rus Harbi'nden Sonra Sivas'ta İskân Edilen Muhacirler Hakkında

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Yıllarca yaşadığı topraklardan göç ettirmek, insanoğlunun yaşamı süresince karşılaşabileceği en talihsiz olaylardan birisidir. Bu çalışmadaki anlamıyla göç; her türlü askerî, ekonomik ve kültürel baskıya maruz kalan insanların başvuracakları en son çarelerden birisidir. Çünkü göçerken hatıralarından başka bir de taşınabilir mal varlıklarını yanlarına alabilme imkânı bulunan insanlar geride bunlardan daha fazlasını bırakırlar. Altı asır gibi uzun bir tarih ve üç kıta gibi geniş bir coğrafyaya sahip olan Osmanlı İmparatorluğu da göç hadisesi ile sık sık karşılaşmak durumunda kalmıştır. Ancak söz konusu karşılaşma hiçbir zaman 1877-78 Osmanlı-Rus Harbi'nden sonraki kadar sık yaşanmamıştır. Harpten sonra Kafkasya ve Balkanlar'dan Osmanlı ülkesine doğru başlayan göç dalgası imparatorluk idarecileri için ayrıca mesai, çaba ve para sarfını gerektiren yeni bir mesele haline alacaktır. İşte bu çalışmada, bazı örnek hadiselerden hareketle söz konusu harpten sonra Kafkasya'dan göç ederek Sivas'a yerleştirilen muhacirlerin beslenme ve barınma problemlerinin aşılması noktasında Osmanlı devlet ve toplumunun üstlendiği sorumluluk Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nden temin edilen vesikalar ışığında ortaya konulmaya çalışılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

1877-78 Osmanlı-Rus Harbi, Kafkasya, Göç, Göçmen, Sivas, İskân.

SOYADI / *SURNAME* : ÖZCAN
ADI / *NAME* : AHMET
UNVAN / *TITLE* : DOÇENT

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

ANADOLU DIŞINDAN GÖÇLERİN ÇANKIRI'YA YANSIMASI (1853-1923)

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

ANADOLU DIŞINDAN GÖÇLERİN ÇANKIRI'YA YANSIMASI (1853-1923)

Osmanlı Döneminde sancak statüsünde idari bir birim olan Çankırı demografik hareketlilik bakımından örnek gösterilecek şekilde durağanlığa sahip bir şehirdir. Ülkenin nüfusu ve gelişimiyle orantılandığında bu durum daha da dikkat çekici bir hal alır. Çankırı şehrinin demografik anlamda hareketsizlik nedenlerinden biri de Kırım Harbi sonrasında başlayan Osmanlı-Rus Harbi(1877-78) Balkan Savaşları (1912-1913) ve I.Dünya Savaşı sonrasındaki göç dalgalarından Anadolu'nun diğer şehirlerine benzer bir etki görmemiş olmasıdır. Daha doğrusu bu araştırmamızın sonuçlarına göre değişebilecek bir iddia olarak karşımızda durmaktadır. Yine de az da olsa Balkan Harbi sonrasında Çankırı'ya göçmen geldiği hatta şehrin içinde muhacir mahallesi adıyla bir mahalle kurulduğu bilinmektedir. Göçmen yerleşimi açısından pek cazip görünmeyen Çankırı özellikle tehcir öncesinde Ermeni olaylarında aktif rolü görülenlerin sürgün yeri olarak kullanılmıştır. Çankırı ile ilgili göç ve sürgün coğrafyası olarak seçilmesi gibi konular bazı amatör yazılarda dile getirilmiş olsa da konu kayda değer bir şekilde incelenmemiştir. Konu hakkında eksikliğin giderilmesi ve şehir tarihinin henüz yeterince bilinmeyen bir noktasını açığa kavuşturmayı hedef alan bildiride Kırım Harbi (1853–1856) sonrası süreçte Çankırı'nın demografisi göç olgusu etrafında açıklanmaya çalışılırken, şehrin göç haritası nı kronoloji ve mekân bağlamında ortaya koymak denenecektir. Şehrin demografik yapısı ve durağanlığı Çankırı ve şehrin göç olgusuyla ilişkisi ayrıntıya girmeden genel hatlarıyla ele alınacaktır, ayrıca şehrin sürgün coğrafyası olma özelliği üzerinde de durulacaktır. Esas problematikimiz yukarıda özetini sunduğumuz bilgi doğrultusundadır.

ANAHTAR KELİMELEER: Çankırı, Kırım Harbi, Balkan Savaşı, Kafkas göçleri, Demografi,

SOYADI / *SURNAME* : Özdal
ADI / *NAME* : Ahmet Nurullah
UNVAN / *TITLE* : Yrd. Doç. Dr.

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

Ortaçağ'da Yakınoğu'nun Sıradışı Göçmenleri: Çingeneler (Zutt'lar)

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

İlk çıkış yerleri İndus Vadisi olan Çingenelerin V. yüzyıldan itibaren hep batıya doğru ve tedrici olarak göç ettikleri bilinmektedir. Bunlardan kalabalık bir grup, bugünkü Irak'ın güneyinde bulunan sazlık ve çamurluk bir alan olan *el-Betâih* bölgesine yerleşti. Kısa sürede bu bölgenin kadim kültürünü kendi kültürleriyle kaynaştırmaya muvaffak oldular ve ekonomik sistemin bir parçası haline dönüştüler. Beraberlerinde getirmiş oldukları su bufaloları (manda) sayesinde süt ve kaymak ürettiler, buldukları bölgenin sazlıklarını hasır olarak dokuyup ticari meta haline getirdiler, basit el zanaatlarıyla uğraştılar, çocuklar için pelüş oyuncaklar yaptılar. Diğer taraftan çalgıcılık ve oyunculuk yetenekleriyle, eğlence sektörünün de vazgeçilmez aktörleriydiler. Yine de bazı dönemlerde iktisadi çıkmazlara düştüler ve 834 yılında bölgede büyük bir isyan çıkardılar. Abbasî Halifeliği bu isyanı sert bir biçimde bastırdı.

Takip eden yüzyıllarda bu Çingenelerin bir kısmı Suriye'ye iskân için zorlandılar. Burada da yerleştikleri yer, Asi Nehri'nin yüzeye yakın aktığı bataklık alanlardı. Çünkü yanlarında getirdikleri mandaları için en uygun yaşam bölgeleri buralardı. XI. yüzyılın sonlarına doğru bölgeye gelen bir başka göçebe halk olan Türklerle de savaşmak durumunda kaldılar. Suriye'deki Çingene gruplarının bu yüzyıllarda Türkler ile ciddi manada çarpıştıkları –ve yenildikleri– en az iki çatışmayı tespit edebiliyoruz.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Çingeneler, Zutt'lar, Göçmenler, Ortaçağ, Irak, Suriye

SOYADI / *SURNAME* : DANIŞMAN
ADI / *NAME* : AHMET
UNVAN / *TITLE* : UZMAN YARDIMCISI

BİLDİRİ BAŞLIĞI / *PAPER TITLE*

2011 YILINDAN GÜNÜMÜZE SURİYE VE IRAKLI GÖÇMENLERİN ANKARA İLINE ETKİLERİ VE ANKARA BAZINDA UYUM ÇALIŞMALARI

BİLDİRİ ÖZETİ / *ABSTRACT*

Ülkemizde Suriyeli ve Iraklı göçmenlerin yaşadığı şehirlerin demografik-kültürel yapısı, ekonomik durumu ve siyasi tercihleri farklılık göstermektedir. Buna bağlı olarak her şehirde yerel halkın göçmenlere bakışı, göçmenlerin kent yaşamında yarattığı izler, farklı boyutta ortaya çıkmaktadır.

Yoğunlukla sınır illerimizde yaşayan ve kayıtlarını bu illerimizde yaptıran göçmenler, özellikle son dönemlerde ülkemizin batısında yer alan büyükşehirlere yerleşmek istemekte ve bu istek doğrultusunda çaba göstermektedir. Göçmenlerin ülkemizde ki sağlık-egitim olanaklarına ve işgücü piyasasına erişiminin diğer illerimize göre daha kolay olarak değerlendirilebilecek illere yerleşmek istemeleri kendileri açısından son derece anlaşılabilir olmakla birlikte, idari açıdan göçün yönetimini zorlaştırmakta; kaynak ve zaman kaybına neden olmaktadır. Bu değerlendirmeler ışığında çalışmamız da, sınır illerimizde yaşayan göçmenler açısından yüksek oranda rağbet gören ve seçme şansları olması halinde tercih edebilecekleri illerin başında yer alan Ankara ili seçilmiştir. Çalışmamızda, göçmenlerin Ankara iline toplumsal, ekonomik, siyasi, güvenlik ve temel hizmetler bazında etkileri irdelenecektir. Ayrıca göçmenlerin Ankara iline etkilerini anlamak ve farklı görüşleri değerlendirmek açısından saha çalışmaları gerçekleştirilecektir. Bu çerçevede göç alanında çalışan yerel yöneticiler, sivil toplum kuruluşları, akademisyenler, yerel halk ve göçmenler ile görüşmeler yapılacaktır. Aynı zamanda göç dalgasının başladığı 2011 yılından günümüze Ankara ili bazında yaşanan göçmen sayısı, ilçeler bazında paylaşılacaktır.

Ülkemizdeki göçmenlerle ilgili yaşanan sorunların ana kaynağının sosyal uyumlarının sağlanması olduğu düşünüldüğü için, çalışmamızın ikinci bölümünde, Ankara ili bazında gerçekleştirilen, gerçekleştirilmesi planlanan ve gerçekleştirilmesi halinde yarar sağlayacağı düşünülen uyum çalışmaları üzerinde durulacaktır.

Yerel halkın göçmenlere tepkisinin en önemli nedeninin farklı dil, kültür ve yaşam tarzları olduğu düşünüldüğünde, uyum çalışmaları büyük önem arz etmektedir. Bu noktada Iraklı göçmenler, büyük oranda ülkemiz insanı ile aynı kültür ve aynı dile sahip oldukları için, uyum çalışmalarımızın ana unsuru Suriyeli sığınmacılar olacaktır. Uyum çalışmalarından istenilen sonuçlar alınabilmesi için öncelikle Suriye meselesinin çözülmesi halinde dahi ülkemizde yaşayan sığınmacıların kahir ekseriyetinin ülkelerine dönmek istemeyecekleri ve ülkemizde yaşamaya devam edecekleri gerçeğinin kabul edilmesi gerekmektedir. Bu kabulün olduğu varsayımıyla, çalışmamızda ülke ve il imkânları göz ardı edilmeden Ankara ilimizde göçmen uyumuna ilişkin bir projeye yer verilecektir.

Çalışmamızın son bölümünde, göçmenlerin Ankara iline etkileri ve uyum çalışmaları ekseninde yapılan tespit ve değerlendirmeler neticesinde sonuç ve öneriler yer alacaktır.

ANAHTAR KELİMELER / *KEY WORDS*

Göçmen, Ankara, Etki, Uyum

Prof. Dr. Emin Atasoy
Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bursa

Prof. Dr. Abdullah Soykan
Balıkesir Üniversitesi, Fn-Edebiyat Fakültesi, Balıkesir

SİYASİ COĞRAFYA IŞIĞINDA BULGARİSTAN TÜRKLERİNİN 1989 YILINDAKİ ZORUNLU GÖÇÜ

ÖZET

Bu çalışmada 1989 yılında Bulgaristan Türklerinin Bulgaristan'dan Türkiye'ye olan zorunlu kitlesel göçün nedenleri, gelişimi, kapsamı, etkileri ve sonuçları tartışılmıştır. Bulgar bilim kaynaklarına sıklıkla başvurulduğu bu çalışmada Avrupa kıtasının son çeyrek yüzyılda yaşadığı en büyük etnik göç dalgasının politik, demografik ve sosyo-kültürel boyutları irdelenmiştir. Bu kapsamlı etnik göçün insani ve etik boyutlarını tartışmak, hem Bulgaristan hem Türkiye açısından bu zorunlu göçün siyasi coğrafya ışığında etkilerini ve yansımalarını ortaya koymak bu makalenin yazım amaçlarının başında gelir. Göçler coğrafyası ve siyasi coğrafya açısından önem taşıyan bu çalışmadan, coğrafyacıların yanı sıra tarihçilerin, demografların, siyaset bilimcilerin, sosyologların ve diğer bilim uzmanlarının da faydalanacağı ümit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bulgaristan Türkleri, Zorunlu Göç, Türk Azınlığı, Bulgaristan

In light of Political Geography, 1989 Forced Migration of Bulgarian Turks

ABSTRACT

This study is about the reasons, evolution, impact and outcomes of 1989 forced migration of Bulgarian Turks from Bulgaria to Turkey. By frequently referring to the Bulgarian academic sources, this study analyzes this forced migration which is the biggest ethnic wave of migration that took place in the last quarter of European history, from political, demographic and socio-cultural perspectives. Discussing the humanitarian and moral aspects of this migration and presenting the impact of the migration for Turkey and Bulgaria from the perspective of political geography are among the reasons why this study has been conducted. We hope that this study with its focus on geography of migrations and political geography, will be useful not only geographers but also for political scientists, sociologists, demographers and other related field experts.

Keywords: Bulgarian Turks, Forced Migration, Turkish Minority, Bulgaria

Katılımcılar

Prof. Dr. Abdullah Gündoğdu
Prof. Dr. Abdullah Soykan
Prof. Dr. Ahmet Aksin
Prof. Dr. Alaattin Aköz
Prof. Dr. Ali Acar
Prof. Dr. Ali Kafkasyalı
Prof. Dr. Ali Uzun
Prof. Dr. Ayla Efe
Prof. Dr. Ayşe Nükhet Adıyeke
Prof. Dr. Barış Özdal
Prof. Dr. Bayram Akça
Prof. Dr. Behset Karaca
Prof. Dr. Cevdet Yılmaz
Prof. Dr. Doğan Yörük
Prof. Dr. Elçin Macar
Prof. Dr. Emin Atasoy
Prof. Dr. Ergün Lafli
Prof. Dr. Esra Sarıkoyuncu Değerli
Prof. Dr. Fatmagül Demirel
Prof. Dr. Gülbadi Alan
Prof. Dr. Halil İbrahim Zeybek
Prof. Dr. Hanife Nalan Genç
Prof. Dr. Hasan Ali Şahin
Prof. Dr. Hasan Babacan
Prof. Dr. Hava Selçuk
Prof. Dr. Hüseyin Muşmal
Prof. Dr. İbrahim Yılmazçelik
Prof. Dr. İlhan Ekinci
Prof. Dr. Kemal Çelik
Prof. Dr. Medine Sivri
Prof. Dr. Mehmet Ali Ünal
Prof. Dr. Mehmet Çanlı
Prof. Dr. Mehmet İnbaşı
Prof. Dr. Metin Yılmaz
Prof. Dr. Muhittin Eliaçık
Prof. Dr. Mustafa Doğan Karacoşkun
Prof. Dr. Mustafa Öztürk
Prof. Dr. Nedim İpek

Ankara Üniversitesi
Balıkesir Üniversitesi
Fırat Üniversitesi
Selçuk Üniversitesi
Selçuk Üniversitesi
Giresun Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Anadolu Üniversitesi
Mersin Üniversitesi
Uludağ Üniversitesi
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Süleyman Demirel Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Selçuk Üniversitesi
Yıldız Teknik Üniversitesi
Uludağ Üniversitesi
Dokuz Eylül Üniversitesi
Dumlupınar Üniversitesi
Yıldız Teknik Üniversitesi
Erciyes Üniversitesi
Gümüşhane Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Erciyes Üniversitesi
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Erciyes Üniversitesi
Selçuk Üniversitesi
Fırat Üniversitesi
Ordu Üniversitesi
Başkent Üniversitesi
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
Pamukkale Üniversitesi
Hitit Üniversitesi
Erciyes Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Kırıkkale Üniversitesi
Kilis 7 Aralık Üniversitesi
Fırat Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Prof. Dr. Orhan Kılıç
Prof. Dr. Osman Akandere
Prof. Dr. Osman Köse
Prof. Dr. Redzep Skrijelj
Prof. Dr. Rıza Karagöz
Prof. Dr. Sabit Duman
Prof. Dr. Salim Cöhce
Prof. Dr. Tülay Baran
Prof. Dr. Ulvi Keser
Prof. Dr. Ünsal Bekdemir
Prof. Dr. Yusuf Budak
Prof. Dr. Zafer Gölen
Prof. Dr. Zakir Avşar
Prof. Dr. Zekeriyya Uludağ
Prof. Dr. Zeynel Özlü
Prof. Dr. Lutviyye Asgerzade

Doç. Dr. Abidin Temizer
Doç. Dr. Ahmet Özcan
Doç. Dr. Ahmet Yüksel
Doç. Dr. Ali Selçuk
Doç. Dr. Alpaslan Demir
Doç. Dr. Atilla Pulur
Doç. Dr. Ayşe Pul
Doç. Dr. Ayşen Sina
Doç. Dr. Barış Metin
Doç. Dr. Bedrettin Kesgin
Doç. Dr. Beyhan Zabun
Doç. Dr. D. Ali Arslan
Doç. Dr. Dilşen İnce Erdoğan
Doç. Dr. Efkân Uzun
Doç. Dr. Emel İslamoğlu
Doç. Dr. Fevzi Çakmak
Doç. Dr. Feyzan Göher
Doç. Dr. Hüseyin Üreten
Doç. Dr. İbrahim Serbestoğlu
Doç. Dr. İlkay Şahin
Doç. Dr. İsmet Türkmen
Doç. Dr. Liubovi Çimpoş
Doç. Dr. Mehmet Demirtaş
Doç. Dr. Memli Krasniqi

Fırat Üniversitesi
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Polis Akademisi
Novi Pazar Devlet Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
İnönü Üniversitesi
İnönü Üniversitesi
Yeditepe Üniversitesi
Girne Amerikan Üniversitesi
Giresun Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Gaziantep Üniversitesi
Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Çankırı Karatekin Üniversitesi
Cumhuriyet Üniversitesi
Erciyes Üniversitesi
Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Ordu Üniversitesi
Ankara Üniversitesi
Uşak Üniversitesi
Yalova Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Mersin Üniversitesi
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
Ömer Halisdemir Üniversitesi
Sakarya Üniversitesi
Dokuz Eylül Üniversitesi
Ömer Halisdemir Üniversitesi
Adnan Menderes Üniversitesi
Amasya Üniversitesi
Erciyes Üniversitesi
Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Moldova İlimler Akademisi
Bitlis eren üniversitesi
Institute of Albanology

Doç. Dr. Meriç Eraslan
Doç. Dr. Mucize Ünlü
Doç. Dr. Murat Gökcalp
Doç. Dr. Necdet Aysal
Doç. Dr. Nihada Delibegovic Dzanic
Doç. Dr. Önder Duman
Doç. Dr. Özlem Kumrular
Doç. Dr. Ramazan Kazan
Doç. Dr. Rezan Karakaş
Doç. Dr. Sinem Yıldırım alp
Doç. Dr. Süleyman Özbek
Doç. Dr. Şakir Berber
Doç. Dr. Şenol Yaprak
Doç. Dr. Timur Vural
Doç. Dr. Tudora Arnaut
Doç. Dr. Turan Akkoyun
Doç. Dr. Ümran Türkyılmaz
Doç. Dr. Vüsale Musalı
Doç. Dr. Yücel Yiğit
Doç. Dr. Yüksel Topaloğlu
Doç. Dr. Zübeyde Güneş Yağcı
Doç. Dr. Liliana Elena Boşcan

Yrd. Doç. Dr. Ahmet Nurullah Özdal
Yrd. Doç. Dr. Ali Çiftçi
Yrd. Doç. Dr. Ali Korkmaz
Yrd. Doç. Dr. Babür Mehmet Akarsu
Yrd. Doç. Dr. Bayram Ayhan
Yrd. Doç. Dr. Cafer Özdemir
Yrd. Doç. Dr. Edip Durmaz
Yrd. Doç. Dr. Emre Dağaşan
Yrd. Doç. Dr. Esmâ İğüs
Yrd. Doç. Dr. Esra Işık
Yrd. Doç. Dr. Esra Özsüer
Yrd. Doç. Dr. Eyyub Şimşek
Yrd. Doç. Dr. Fahri Maden
Yrd. Doç. Dr. Faruk Taşkın
Yrd. Doç. Dr. Fatma İnce
Yrd. Doç. Dr. Fatma Okur Çakıcı
Yrd. Doç. Dr. Fatma Zeynep Özkurt

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Ankara Üniversitesi
Tuzla Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Bahçeşehir Üniversitesi
Süleyman Demirel Üniversitesi
Siirt Üniversitesi
Sakarya Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Polis Akademisi
Ömer Halisdemir Üniversitesi
Moldova İlimler Akademisi
Afyon Kocatepe Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Kastamonu Üniversitesi
Polis Akademisi
Trakya Üniversitesi
Balıkesir Üniversitesi
Bükreş Üniversitesi

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Gümüşhane Üniversitesi
Erciyes Üniversitesi
Sinop Üniversitesi
Ömer Halisdemir Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Kırklareli Üniversitesi
Kafkas Üniversitesi
Mimar Sinan Üniversitesi
Dumlupınar Üniversitesi
İstanbul Üniversitesi
Aksaray Üniversitesi
Kastamonu Üniversitesi
Artvin Çoruh Üniversitesi
İnönü Üniversitesi
Gümüşhane Üniversitesi
İstanbul Gelişim Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Füsün Çoban Döşkaya	Dokuz Eylül Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Gökçe Şimşek	Adnan Menderes Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Gülay Karadağ Çınar	Afyon Kocatepe Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Güven Dinç	Akdeniz Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hacı Murat Arabacı	Dumlupınar Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hamza Karcı	University of Sarajevo
Yrd. Doç. Dr. Hasan Demirhan	Kırklareli Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hatice Özdil	Bitlis Eren Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hürü Sağlam Tekir	Sinop Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Vehbi İmamoğlu	Sinop Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. İsa Kalaycı	Mustafa Kemal Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Kemal Saylan	Gümüşhane Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Kibar Aktın	Sinop Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Ali Karaman	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Aydın	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Koca	Ordu Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Sami Bayraktar	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Merve Karaçay Türkal	Gümüşhane Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Metin Aksoy	Gümüşhane Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mim Sertaç Tümtaş	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Muhammet Bahadır	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Murat Bayram Yılar	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mustafa Akkaya	Adnan Menderes Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mustafa Ayyıldız	Gümüşhane Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mustafa Güleç	Ankara Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nadia Yaseen	Bağdat Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nevzat Bakır	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nevzat Sağlam	Karabük Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nuri Adıyeke	Dokuz Eylül Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Nurten Çetin	Trakya Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Özcan Tatar	Fırat Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Önder Deniz	Uşak Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Özgür Yılmaz	Gümüşhane Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Özlem Poyraz	Ahi Evren Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Pelin İskender Kılıç	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Salih Demirbilek	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Seher Boykoy	Uludağ Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Selçuk Aydın	Atatürk Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Seven Erdoğan	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Suha Oğuz Baytimur	Sinop Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Süleyman Hatipoğlu	Mustafa Kemal Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Süleyman Tekir
Yrd. Doç. Dr. Süleyman Uygun
Yrd. Doç. Dr. Şener Şentürk
Yrd. Doç. Dr. Şeyma Büyükkavas Kuran
Yrd. Doç. Dr. Tolga Akay
Yrd. Doç. Dr. Tuncay Ercan Sepetçioğlu
Yrd. Doç. Dr. Uğur Kurtaran
Yrd. Doç. Dr. Yaşar Barut
Yrd. Doç. Dr. Yaşar Baytal
Yrd. Doç. Dr. Yeşim Işık
Yrd. Doç. Dr. Yusuf Bahri Gündoğdu
Yrd. Doç. Dr. Yücel Namal
Yrd. Doç. Dr. Yüksel Ersan

Kafkas Üniversitesi
Ordu Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Kafkas Üniversitesi
Adnan Menderes Üniversitesi
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Gümüşhane Üniversitesi
Ordu Üniversitesi
Bülent Ecevit Üniversitesi
Uşak Üniversitesi

Dr. Ayşegül Kuş
Dr. Ayşenur Bilge Zafer
Dr. Burcu Gürkan
Dr. Fahriye Emgili
Dr. Fatma Altun
Dr. Hande Erol
Dr. Nursal Kumaş
Dr. Oksana Koshulko
Dr. Sanja Berberovic
Dr. Sebahattin Abdurrahman
Dr. Yeliz Usta

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Uludağ Üniversitesi
Çukurova Üniversitesi
Mersin Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Kıbrıs İlim Üniversitesi
Uludağ Üniversitesi
Polotsk State University/ Belarus
Tuzla Üniversitesi/Bosna-Hersek
SOAS, Londra Üniversitesi
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi

Abdullah Kara
Ahmet Danışman
Andreea Stoian Karadeli
Bahargül Ataş
Bahriye Eseler
Belgin Bal İncebacak
Bengütay Hayırsever
Berna Çaçan Ongun
Cafer Sarıkaya
Cihat Uslucan
Damla Nur Kinsiz
Denada Dosti
Deniz Beyaz
Derya Yücel Çetin

Gaziantep Üniversitesi
Ankara Göç İdaresi Müdürlüğü
Academia Nationala de Informatii Mihai Viteazul
Atatürk Üniversitesi
Marmara Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Erciyes Üniversitesi
İstanbul Üniversitesi
Boğaziçi Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Ankara Üniversitesi
Kocaeli Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Dilek Çelik Eren
Elif Güven Demir
Emine Kapka
Eren Fehmi Eroğlu
Esra Türe
Hakan Temir
Hande Konca
Hasan Dinçer
Hasan Karakuzu
Hatice Gündoğan
Havva Tekin
Hayriye İsmailoğlu
İbrahim İrdem
İlter Kutlu Hatipoğlu
İrem Bayraktar
İsmail Kasap
Kübra Müezzinoğlu
Kübra Yıldız Ayyıldız
M. Fatih Sansar
M. Halistin Kukul
Mehmet Korkmaz
Mehmet Köseoğlu
Mehtap Dinçer
Melek Baba Öztürk
Merve Danışman
Mücahit Aydoğmuş
Nazan Sünbül
Necat Çetin
Nuray Demirel Akgül
Osman Kayabaşı
Özge Öz
Özlem Yıldırım
Pınar Işkın
Polat Sel
Rıza Yıldırım
Senem Gürkan
Tuba Yılmaz
Veysel Karkın
Volkan Duran
Yasemin Örnek Ay
Yasemin Ulutürk
Yusuf Turan Günaydın
Zeynep Sati Yalçın

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Ordu Üniversitesi
Dokuz Eylül Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Bülent Ecevit Üniversitesi
Ahi Evran Üniversitesi
Ankara Üniversitesi
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
Polis Akademisi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Ahi Evran Üniversitesi
Selçuk Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Çukurova Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Samsun Milli Eğitim Müdürlüğü
Erciyes Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Gazi Üniversitesi
İzmir Milli Eğitim Müdürlüğü
Gazi Üniversitesi
Yakın Doğu Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Trakya Üniversitesi
Amasya Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Gaziantep Üniversitesi
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Celal Bayar Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Üniversitesi
Ankara Üniversitesi
Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü

Geçmişten Günümüze

GÖC

"Türkiye'nin Gözbebeği"

www.historystudies.net

E-mail

caniksempozyum@gmail.com

[/CanikKultur](https://www.facebook.com/CanikKultur)

[/CanikKultur](https://www.twitter.com/CanikKultur)

444 55 90

www.canik.bel.tr

Osman GENÇ
Canik Belediye Başkanı